		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	L. Stipendier.				
1	Resestipendier åt artilleri- och ingenjörofficerare, *reservationsanslag*			7,000	
2	Resestipendier åt officerare vid infanteriet, kavalleriet, trängen och intendenturkåren, *reservationsanslag*			15,000	
3	Stipendier för fältläkarkåren			21,600	
4	Resestipendier åt militärläkare, *reservationsanslag*			2,000	
5	Studiestipendier för underofficerare och furirer av första klassen, *reservationsanslag*			28,800	
	Säger för stipendier			74,400	
	M. Remontering och hästlega.				
1	Remontering m. m., *reservationsanslag*			999,655	
2	Förstärkning av reservationsanslaget till remontering m. m., *förslagsanslag*, högst				714,950
3	Lega av hästar för truppförbandens övningar, *reservationsanslag*			808,251	
4	Förstärkning av reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar, *förslagsanslag*, högst				700,000
	Säger för remontering och hästlega			1,807,906	1,414,950
	N. Diverse.				
1	Understöd åt föreningar och till skrifters utgivande, *reservationsanslag*			18,000	
2	Soldathemsverksamhet, *reservationsanslag*				10,000
3	Extra utgifter, *reservationsanslag*			650,000	
4	Civilanställning, *förslagsanslag*				20,000
5	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			200,000	
6	Generalstabens översiktskarta över Sverige, *reservationsanslag*				35,000
7	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.			8,000	
8	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid lantförsvaret, *förslagsanslag*				3,850,000
	Säger för diverse			876,000	3,915,000
	Summa			65,302,038	35,951,862

Verkliga utgifter.

V. Femte huvudtiteln. Sjöförsvarsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	I. Marinen.				
	A. Departementet.				
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen			69,900	
	Säger för departementet			86,900	
	B. Marinförvaltningen och marinstaben.				
1	Marinförvaltningen			137,000	
2	Vikariatsersättning m. m. i marinförvaltningen, *förslagsanslag*, högst				25,120
3	Förstärkning av arbetskrafterna i marinförvaltningen, *förslagsanslag*, högst				20,850
4	Marinstaben			7,000	
	Säger för marinförvaltningen och marinstaben			144,000	45,970
	C. Undervisningsverken.				
1	Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag*			27,225	
2	Sjökrigsskolan, *reservationsanslag*			48,069	
3	Skeppsgosseskolan			65,000	
4	Marinintendentskolan, *reservationsanslag*			9,100	
	Säger för undervisningsverken			149,394	
	D. Flottan.				
	Avlöning, ersättningar m. m.				
1	Avlöning för flottans kårer och stater, *förslagsanslag*	6,575,696			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid flottan, *förslagsanslag*	122,000			
3	Extra lönetillägg at vissa tjänstemän och betjänte, *förslagsanslag*		500		
4	Ersättning för rustning och rotering, *förslagsanslag*	4,000		6,701,696	500

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Intendenturen.				
5	Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, *reservationsanslag*	566,012			
6	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, *förslagsanslag*, högst		255,000		
7	Naturaunderhåll åt personal vid flottan, *förslagsanslag*	2,151,081			
8	Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll at personal vid flottan, *förslagsanslag*, högst		968,000	2,717,093	1,223,000
	Nybyggnad och underhåll.				
9	Flottans nybyggnad och underhåll, *reservationsanslag*	3,267,550			
10	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, *förslagsanslag*, högst		965,300		
11	Krigsfartygsmateriel, *reservationsanslag*		6,400,000		
12	Utvidgning m. m. av flottans varv i Karlskrona, *reservationsanslag*		275,000		
13	Brännoljecistern vid flottans station i Karlskrona, *reservationsanslag*		180,000		
14	Elektrisk belysning i vissa lokaler inom beklädnadsförrådet vid flottans station i Stockholm, *reservationsanslag*		10,500		
15	Reparation av sjömanskårens vid flottans station i Stockholm avträdesinrättningar m. m., *reservationsanslag*		78,600		
16	Moderna arbetsmaskiner för flottans varv i Stockholm, *reservationsanslag*		94,800		
17	Torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård, *reservationsanslag*		187,450		
18	Örlogsdepå vid Göteborg, *reservationsanslag*		60,000	3,267,550	8,251,650
	Övningar.				
19	Flottans krigsberedskap och övningar, *reservationsanslag*	3,962,000			
20	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, *förslagsanslag*, högst		1,180,000		
21	Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., *förslagsanslag*	914,789			
22	Förstärkning av förslagsanslaget till sjöbeväringens avlöning och beklädnad, *förslagsanslag*, högst		175,000	4,876,789	1,355,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Artilleribehov.				
23	Skjutförsök och inskjutning av kanoner, *reservationsanslag*	40,000			
24	Nya kärnrör för kanoner vid flottan, *reservationsanslag*		84,000		
25	Tubkanoner för flottan, *reservationsanslag*		37,500		
26	Kanoner och kulsprutor i reserv, *reservationsanslag*		122,500		
27	Förbättring av projektilutredningen för pansarkryssaren Fylgia, *reservationsanslag*		55,000		
28	Artilleribestyckning å vissa 1:a klass undervattensbåtar, *reservationsanslag*		60,000	40,000	359,000
	Torped- och gnistsignalväsendet m. m.				
29	Torpeder i reserv, *reservationsanslag*		50,000		
30	Ökning av två jagares torpedutredning, *reservationsanslag*		63,000		
31	Reservmateriel för marinens gniststationer, *reservationsanslag*		50,000		
32	Nya kondensatorer för vissa gniststationer, *reservationsanslag*		30,000		
33	Försök med torped-, gnist- och flygmateriel, *reservationsanslag*		50,000		243,000
	Minväsendet.				
34	Kontraminmateriel, *reservationsanslag*				152,000
	Säger för flottan			17,603,128	11,584,150
	E. Kustartilleriet.				
	Avlöning.				
1	Avlöning för kustartilleriets personal, *förslagsanslag*	1,661,734			
2	Rekapitulations- och avskedspremier vid kustartilleriet, *förslagsanslag*	44,000		1,705,734	
	Intendenturen.				
3	Beklädnad åt kustartilleriets manskap, *reservationsanslag*	142,800			
4	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, *förslagsanslag*, högst		64,300		
5	Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, *förslagsanslag*	569,600			
6	Förstärkning av förslagsanslaget till naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, *förslagsanslag*, högst		256,300	712,400	320,600

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Nybyggnad och underhåll.				
7	Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, *reservationsanslag*	683,650			
8	Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, *förslagsanslag*, högst		197,600		
9	Byggnader i Vaxholms fästning för inkvartering av officerare och underofficerare, *reservationsanslag*		118,550		
10	Vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente, *reservationsanslag*		35,000		
11	Revidering och utvidgning av positionskartan över Vaxholms fästning, *reservationsanslag*		60,000	683,650	411,150
	Övningar.				
12	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, *reservationsanslag*	451,300			
13	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, *förslagsanslag*, högst		200,000		
14	Kustartilleribeväringens avlöning och beklädnad m. m., *förslagsanslag*	430,000			
15	Förstärkning av förslagsanslaget till kustartilleribeväringens avlöning och beklädnad m. m., *förslagsanslag*, högst		89,500		
16	Krigsövningar vid kustfästningarna, *reservationsanslag*	20,000			
17	Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet, *förslagsanslag*, högst		75,000	901,300	364,500
	Artilleribehov.				
18	Artilleriammunition för kustfästningarna, *reservationsanslag*		125,000		
19	Ändring av vissa kustfästningarna tillhörande kanoner till luftkanoner, *reservationsanslag*		47,450		
20	Provisoriska anordningar för spärr- och strandbestyckning i Vaxholms fästning, *reservationsanslag*		50,000		222,450
	Minväsendet.				
21	Minmateriel, *reservationsanslag*				95,000
	Säger för kustartilleriet			4,003,084	1,413,700

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	F. Flottan och kustartilleriet.				
1	Reservstat för marinen, *förslagsanslag*			39,111	
2	Åtgärder för civilanställning av uttjänt manskap vid marinen, *förslagsanslag*				10,000
3	Viss artillerimateriel för flottan och kustartilleriet, *reservationsanslag*				118,000
4	Försök med minmateriel, *reservationsanslag*				25,000
	Säger för flottan och kustartilleriet			39,111	153,000
	G. Diverse.				
1	Personliga lönetillägg, *förslagsanslag*, högst				4,145
2	Ålderstillägg, *förslagsanslag*			42,000	
3	Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenter under anställning eller kommendering utrikes, *reservationsanslag*			15,000	
4	Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, *reservationsanslag*			2,000	
5	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			83,000	
6	Flyttningshjälp, *förslagsanslag*			17,000	
7	Sjukvård för marinen, *förslagsanslag*			175,960	
8	Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, *förslagsanslag*			425,000	
9	Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer m. m., *förslagsanslag*, högst				14,575
10	Skrivmaterialier och expenser m. m., *förslagsanslag*			180,000	
11	Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., *förslagsanslag*			40,000	
12	Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			35,005	
13	Diverse behov			22,254	
14	Extra utgifter, *reservationsanslag*			105,000	
15	Hyresutgifter, *förslagsanslag*, högst				57,600
16	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			65,000	
17	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen, *förslagsanslag*				1,690,000
18	Extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna, *förslagsanslag*				63,900
19	Instrumentutredning för ögonundersökning och ögonbehandling vid flottans stationer, *reservationsanslag*				5,000
	Säger för diverse			1,207,219	1,835,220
	Säger för marinen			23,232,836	15,032,040

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	2. Handeln.					
	Sjökarteverket.					
	Sjökarteverket:					
1a	*Bestämt anslag*	71,800				
1b	*Förslagsanslag*	5,000				
1c	*Reservationsanslag*	49,000	125,800			
2	Sjömätningar, *reservationsanslag*			158,200	125,800	158,200
	Lots- och fyrväsendet.					
	Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, *förslagsanslag:*					
3a	Direkt anvisning	3,644,115				
3b	Friheter	405				
3c	Ersättningar	4	3,644,524			
4	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, *reservationsanslag*			460,000	3,644,524	460,000
	Nautisk-meteorologiska byrån.					
	Nautisk-meteorologiska byrån:					
5a	*Bestämt anslag*	19,300				
5b	*Förslagsanslag*, högst	2,800				
5c	*Reservationsanslag*	18,800	40,900			
6	Arvoden till viss personal vid nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*			9,000		
7	Ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*		2,000		42,900	9,000
	Säger för handeln				3,813,224	627,200
	3. Marinen och handeln.					
1	Tillfällig löneförbättring åt viss lärarpersonal vid marinen tillhörande undervisningsanstalter, *förslagsanslag*					15,000
2	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.				9,000	
	Säger för marinen och handeln				9,000	15,000
	Summa				27,055,060	15,674,240

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Civildepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Departementet.				
1	Statsministern, lönefyllnad, *förslagsanslag*, högst			6,500	
2	Statsråden utan departement, 3 à 15,000 kronor			45,000	
3	Departementschefen			17,000	
4	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			205,400	
5	Övergångsstat			15,600	
6	Extra föredragande för mål hos regeringsrätten, *förslagsanslag*, högst				7,000
7	Extra föredragande för stadsplane- m. fl. ärenden, *förslagsanslag*, högst				3,000
8	Handsekreterare åt statsministern, *förslagsanslag*, högst				3,000
	Säger för departementet			289,500	13,000
	B. Regeringsrätten.				
1	Regeringsrätten			93,700	
	C. Överståthållarämbetet.				
1	Överståthållarämbetet			97,822	
2	Provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda extra tjänstinnehavares avlöningsförmåner, *förslagsanslag*, högst				11,100
3	Utgivande av »Polisunderrättelser», *förslagsanslag*, högst				48,000
4	Utgifter för registrering av automobiler, *förslagsanslag*, att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler				5,300
	Säger för överståthållarämbetet			97,822	64,400
	D. Landsstaten.				
1	Landshövdingarna			318,500	
2	Tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna			1,296,650	
3	Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., *förslagsanslag*, högst			12,000	
4	Arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., *reservationsanslag*			311,000	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
5	Fögderiförvaltningarna			2,253,531	
6	Övergångsstat			82,700	
7	Avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet m. m., *förslagsanslag*				500,000
8	Ersättning åt lappfogdar m. m., *reservationsanslag*				31,300
	Säger för landsstaten			4,274,381	531,300
	E. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.				
	Väg- och vattenbyggnadsstaten:				
1 a	*Bestämt anslag*	137,800			
	Reservationsanslag:				
1 b	Expenser för allmänna arbeten 45,000				
1 c	Vägundersökningar 45,000	90,000		227,800	
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m., *förslagsanslag*, högst				40,825
3	Tillfällig höjning av anslaget till vägundersökningar, *förslagsanslag*, högst				45,000
4	Vägar och kommunikationer			12,000	
5	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., *reservationsanslag*				10,000
6	Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., *reservationsanslag*				900,000
7	Anläggande eller förbättrande av vägar, *reservationsanslag*				4,500,000
8	Anläggande av enklare vägar i vissa delar av Norrland, *reservationsanslag*				750,000
9	Anläggande av ödesbygds- och utfartsvägar inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands läns lappmarker, *reservationsanslag*				250,000
10	Upprensning av vissa farleder i Mälaren, *reservationsanslag*				150,000
	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, *förslagsanslag:*				
11 a	Direkt anvisning	2,700			
11 b	Ersättningar	4,567		7,267	
12	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, *förslagsanslag*			365	
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			247,432	6,645,825

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	F. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.						
	Medicinalstyrelsen med dithörande stater.						
1	Medicinalstyrelsen			211,200			
2	Personligt avlöningstillägg till en befattningshavare i medicinalstyrelsen, *förslagsanslag*, högst				1,300		
	Statsmedicinska anstalten:						
3	Statens bakteriologiska laboratorium	73,190					
4	Statens rättskemiska laboratorium	18,900					
5	Statens farmaceutiska laboratorium, *förslagsanslag*, högst		20,100	92,090	20,100		
6	Förste provinsialläkare och provinsialläkare			1,194,500			
7	Provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner, *förslagsanslag*, högst				6,600		
8	Ordnande av bostadsförhållandena för vissa provinsialläkare, *reservationsanslag*				55,000		
9	Avlöning åt civila läkarstipendiater, *reservationsanslag*			31,000			
10	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande, *förslagsanslag*			40,000		1,568,790	83,000
	Sjukvårdsanstalterna.						
	Sinnessjukvårdsanstalterna:						
11	Hospitals underhåll, *förslagsanslag*	8,200,000					
12	Nytt hospital å biskopsbostället Sundby, *reservationsanslag*		1,300,000				
13	Om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl, *reservationsanslag*		100,000				
14	Nytt hospital vid Hälsingborg, *reservationsanslag*		1,000,000				
15	Nya paviljonger för oroliga sjuka vid Säters och Västerviks hospital, *reservationsanslag*		500,000				
16	Ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital, *reservationsanslag*		194,600				
17	Bostadshus för betjäning vid Säters och Västerviks hospital, *reservationsanslag*		75,000				
18	Ny överläkarbostad vid Göteborgs hospital, *reservationsanslag*		50,000				

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
19	Nya paviljonger för oroliga sjuka vid Östersunds hospital, *reservationsanslag*		200,000				
20	Påbyggnadsarbeten vid Göteborgs hospital, *reservationsanslag*		37,500				
21	Anstalter för obildbara sinnesslöa, *förslagsanslag*	225,000					
22	Anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, *förslagsanslag*	331,000					
23	Epileptikeranstalter, *förslagsanslag*	22,000		8,778,000	3,457,100		
	Övriga sjukvårdsanstalter:						
24	Lasaretts underhåll	15,774					
25	Underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska	23,500					
26	Underhåll av spetälskesjukhuset i Mora-Noret, *förslagsanslag*		13,800				
27	Bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter, *förslagsanslag*	1,200,000					
28	Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna, *förslagsanslag*		15,000				
29	De genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna, *förslagsanslag*, högst		250,000				
30	Statsbidrag till dispensärverksamhet, *förslagsanslag*		70,000				
31	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, *förslagsanslag*		30,000	1,239,274	378,800		
	Vanföreväsendet:						
32	Vanföreanstalt i Sundsvall, *reservationsanslag*		100,000				
33	Utvidgning av vanföreanstalten i Hälsingborg, *förslagsanslag*, högst		70,000				

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
34	Kliniker vid vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, *förslagsanslag*	80,000				
35	Polikliniker vid vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, *förslagsanslag*	9,000				
36	Underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra, *förslagsanslag*	45,000				
37	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, *förslagsanslag*	35,000				
38	De i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., *förslagsanslag*	69,500	238,500	170,000	10,255,774	4,005,900
	Hälsovård i allmänhet.					
39	Kostnader för allmän hälso- och sjukvård, *förslagsanslag*		275,000			
40	Ortopediska institutet		8,250			
41	Skyddskoppympningen, *förslagsanslag*		240,000			
42	Karantänsanstalten på Känsö, *förslagsanslag*, högst		16,600			
43	Skötsel av den å karantänsanstalten på Känsö befintliga koloxidapparaten, *förslagsanslag*, högst			1,000		
44	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Känsö G. E. Hjortzberg, *förslagsanslag*, högst			500		
45	Svenska läkarsällskapet		3,000			
46	Resestipendier åt civila läkare		3,500			
47	Stipendier för deltagande i medicinska fortsättningskurser, *förslagsanslag*, högst			6,000		
48	Stipendier för bevistande av förste provinsialläkarkurs m. m., *förslagsanslag*, högst			10,300		
49	Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, *förslagsanslag*		7,000		553,350	17,800
	Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården				12,377,914	4,106,700
	G. Sociala verk och inrättningar.					
	Riksförsäkringsanstalten:					
1	Riksförsäkringsanstalten		104,800			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
2	Upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, *förslagsanslag*		636,900		
3	Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, *förslagsanslag*	50,000			
4	Handläggning av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär tjänstgöring, *förslagsanslag*		18,600		
5	Ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten, *förslagsanslag*		48,460		
6	Statens bidrag till fiskares försäkring, *förslagsanslag*	34,000		188,800	703,960
	Försäkringsrådet:				
7	Försäkringsrådet			64,300	
8	Upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet, *förslagsanslag*				55,000
	Socialstyrelsen:				
9	Socialstyrelsen	173,500			
10	Upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, *förslagsanslag*, högst		36,300		
11	Medling i arbetstvister, *förslagsanslag*		25,000		
12	Den offentliga arbetsförmedlingen i riket, *förslagsanslag*		100,000		
13	Underlättande av medellösa arbetssökandes resor, *förslagsanslag*		10,000		
14	Mellanfolkliga arbetsamtet i Basel, *förslagsanslag*, högst		750	173,500	172,050
	Arbetarskydd:				
15	Yrkesinspektionen	167,470			
16	Upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, *förslagsanslag*, högst		24,400		
17	Den i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet, *förslagsanslag*, högst		4,000	167,470	28,400
	Socialförsäkring:				
18	Sjukkasseväsendets befrämjande, *förslagsanslag*	1,550,000			
19	Sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, *förslagsanslag*		70,000		
20	Tillsyn över understödsföreningarna, *förslagsanslag*, högst		6,000		
21	Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande, *förslagsanslag*, högst		750	1,550,000	76,750

			Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Nykterhetsverksamhet:					
	Alkoholistvård:					
22	Avlöningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister m. m., *förslagsanslag*, högst	24,700				
23	Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, *förslagsanslag*	63,725				
24	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, *förslagsanslag*	175,000				
25	Statens kostnader för farliga alkoholister m. m., *förslagsanslag*	17,000				
26	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, *reservationsanslag*	30,000				
27	Sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, *förslagsanslag*, högst	3,600		314,025		
	Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder:					
28 a	*Förslagsanslag*, högst	25,750				
28 b	*Reservationsanslag*	3,000		28,750		342,775
	Allmänna pensionsförsäkringen:					
29	Pensionsstyrelsen		333,400			
30	Upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet, *förslagsanslag*			414,000		
31	Bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd åt de personer, som äro därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, *förslagsanslag*			9,150,000		
32	Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen, *förslagsanslag*, högst			700,000		
33	Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m., *förslagsanslag*			140,000		
34	Ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar, *förslagsanslag*			50,000	333,400	10,454,000
	Fattigvård:					
35	Fattigvården i Stockholm och landsorten		9,564			
36	Fattigvården i allmänhet, *förslagsanslag*		400,000			
37	Understöd åt svenska fattigvårdsförbundet, *förslagsanslag*, högst			19,400		
38	Statsinspektion av fattigvården, *förslagsanslag*, högst			70,000	409,564	89,400

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Diverse sociala ändamål:				
39	Nationalföreningens mot emigrationen verksamhet, *förslagsanslag*, högst		10,000		
40	Stiftelsen »Hemmet Fristad», *förslagsanslag*, högst		10,000		
41	Drottning Sophias skyddshem, *förslagsanslag*, högst		4,000		24,000
	Säger för sociala verk och inrättningar			2,887,034	11,946,335
	H. Försäkringsinspektionen.				
1	Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, *reservationsanslag*, att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå			59,300	
	I. Diverse.				
1	Skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, *reservationsanslag*				48,000
2	Bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, *reservationsanslag*, att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå				33,000
3	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer, *förslagsanslag*, högst				2,500
4	Regeringsrättens årsbok, *förslagsanslag*				12,000
5	Bidrag till odling av frön för uppdragande av medicinalväxter m. m., *förslagsanslag*, högst				3,000
6	Allmän utredning angående Sveriges inre vattenvägar, *reservationsanslag*				88,000
7	Bekämpande av arbetslösheten, *förslagsanslag*, högst				4,000,000
8	Extra lönetillägg, *förslagsanslag*				12,000
9	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.			34,000	
10	Ålderstillägg, *förslagsanslag*			375,000	
11	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			300,000	
12	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, *förslagsanslag*			1,430,000	
13	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			280,000	
14	Extra utgifter, *reservationsanslag*			32,000	
15	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*			550,000	
16	Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			200,057	
	Säger för diverse			3,201,057	4,198,500
	Summa			23,528,140	27,506,060

Verkliga utgifter.

VII. Sjunde huvudtiteln. Finansdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Departementet.				
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			129,300	
3	Biträde inom departementet vid beredning av ärenden rörande bankväsendet m. m., *förslagsanslag*, högst			4,700	
4	Extra byråchef för lagärenden, *förslagsanslag*, högst				8,100
5	Amanuenser m. m., *förslagsanslag*, högst				3,000
	Säger för departementet			151,000	11,100
	B. De centrala ämbetsverken.				
	Kammarkollegium:				
1	Kammarkollegium	128,000			
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos kammarkollegium, *förslagsanslag*, högst		74,700		
3	Ordnande av vissa kammarkollegii andra arkivkontor tillhörande handlingar, *förslagsanslag*, högst		1,550	128,000	76,250
	Statskontoret:				
4	Statskontoret			178,800	
5	Förstärkning av arbetskrafterna å statskontorets riksbokslutsbyrå, *förslagsanslag*, högst				7,000
	Mynt- och justeringsverket:				
6	Bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader, *reservationsanslag*, att av inkomst av myntning och justering direkt utgå			1,060,000	
	Kommerskollegium m. m.:				
7	Kommerskollegium	397,400			
8	Bergsstaten	66,025			
9	Inspektion över elektriska anläggningar	20,800			
10	Sprängämnesinspektionen	7,600			
11	Kontroll å fartygs sjövärdighet, *förslagsanslag*, högst	149,850			
12	Navigationsskolorna	178,120			
13	Navigationslärarkursen, *reservationsanslag*	2,200			
14	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart, *förslagsanslag*	11,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Skeppsmätningskostnader, *förslagsanslag*	32,200			
16	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid navigationsskolorna, *förslagsanslag*		35,000	865,195	35,000
	Kammarrätten:				
17	Kammarrätten			284,300	
18	Förstärkning av arbetskrafterna hos kammarrätten, *förslagsanslag*, högst				81,701
	Statistiska centralbyrån:				
19	Avlöningsmedel	131,000			
20	Amanuenser m. m., *reservationsanslag*	27,300			
21	Bibliotekets underhållande, *reservationsanslag*	2,000		160,300	
	Byggnadsstyrelsen m. m.:				
22	Byggnadsstyrelsen	157,200			
23	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, *reservationsanslag*	3,000			
24	Lokal för byggnadsstyrelsen m. m., *förslagsanslag*, högst		9,200		
25	Länsarkitekter, *förslagsanslag*, högst		25,000	160,200	34,200
	Patent- och registreringsverket:				
26	Upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet, *reservationsanslag*, att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå			540,600	
27	Kostnader, som föranledas av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering, *förslagsanslag*				4,000
	Bankinspektionen:				
28	Upprätthållande av bankinspektionens verksamhet, *reservationsanslag*, att av bidrag till bankinspektionen direkt utgå			80,500	
29	Statens provningsanstalt			38,900	
	Säger för de centrala ämbetsverken			3,496,795	238,151
	C. Bergsbruket.				
1	Befrämjande i allmänhet av bergsbruket			2,700	
	Bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte därmed förenade yrkesskolor:				
2a	*Förslagsanslag*, högst		27,000		
2b	*Förslagsanslag*		2,100		29,100
	Säger för bergsbruket			2,700	29,100

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	D. Handel och sjöfart.				
1	Handelshögskolan i Stockholm, *förslagsanslag*, högst				15,000
	Handelsundervisningsanstalter:				
2	Handelsgymnasier, *förslagsanslag*, högst			135,000	
3	Förhöjda understöd till Göteborgs handelsinstitut och Stockholms handelsgymnasium, *förslagsanslag*, högst				30,000
4	Exportstipendier, *reservationsanslag*				20,000
5	Understöd till auktoriserade handelskammare i riket, *förslagsanslag*, högst				36,000
6	Svenska handelskamrarna i London och i Frankrike m. m., *förslagsanslag*, högst				30,000
7	Internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik, *förslagsanslag*				650
8	Internationella statistiska institutets permanenta byrå i Haag, *förslagsanslag*, högst				1,000
9	Ersättning till sjömanshusen, *förslagsanslag*, högst				40,000
10	Läkarundersökning av sjöfolk, *förslagsanslag*				27,000
11	Dispaschörsväsendet, *förslagsanslag*, högst				4,000
12	Stormvarningar vid rikets kuster, *förslagsanslag*, högst				8,000
	Säger för handel och sjöfart			135,000	211,650
	E. Industri, hantverk och slöjd.				
	Befrämjande i allmänhet av slöjderna:				
1a	*Bestämt anslag*	23,500			
	Reservationsanslag:				
1b	Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri 9,000				
1c	Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien 7,500	16,500		40,000	
2	Vävskolan i Borås, *förslagsanslag*, högst				9,600
3	Sveriges hantverksorganisation, *förslagsanslag*, högst				4,000
4	Statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar m. m., *förslagsanslag*, högst				11,750
5	Föreningen för svensk hemslöjd, *förslagsanslag*, högst				15,000
	Säger för industri, hantverk och slöjd			40,000	40,350

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	F. Skatteomkostnader.				
	Tullverket:				
1	Tullverket, *förslagsanslag*	6,990,490			
2	Ortstillägg till befattningshavare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning, *förslagsanslag*	410,000			
3	Bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, *förslagsanslag*, högst	10,000			
4	Förstärkning av arbetskrafterna hos generaltullstyrelsen, *förslagsanslag*, högst		25,200		
5	Förstärkning av arbetskrafterna vid tullverkets lokalförvaltning, *förslagsanslag*, högst		443,800		
6	Tillfälliga lönetillägg till tullverkets personal m. m., *förslagsanslag*		600,000	7,410,490	1,069,000
	Kontrollstyrelsen:				
7	Kontrollstyrelsen			78,000	
8	Förstärkning av arbetskrafterna hos kontrollstyrelsen, *förslagsanslag*, högst				35,000
9	Kontroll å tillverkningsavgifter, *förslagsanslag*			800,000	
10	Stämpelomkostnader, *förslagsanslag*			420,000	
11	Kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, *förslagsanslag*			1,100,000	
12	Observations- och uppbördsprocenter m. m., *förslagsanslag*			20,000	
	Säger för skatteomkostnader			9,828,490	1,104,000
	G. Kronans publika hus.				
1	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, *förslagsanslag*			50,000	
2	Byggnader och reparationer, *reservationsanslag*			370,000	
3	Byggnader för statens provningsanstalt, *reservationsanslag*				790,000
4	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län, *reservationsanslag*				6,000
	Säger för kronans publika hus			420,000	796,000
	H. De kungl. teatrarna.				
1	Kungl. operan			60,000	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	I. Diverse.				
1	Ålderstillägg, *förslagsanslag*			55,000	
2	Ersättning till städerna för mistad tolag, *förslagsanslag*			3,500,000	
	Städers friheter, *förslagsanslag:*				
3a	Direkt anvisning	44,670			
3b	Friheter	30		44,700	
4	Restitutioner, *förslagsanslag*			300,000	
5	Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting, *reservationsanslag*, att av bevillning av fast egendom samt av inkomst direkt utgå				3,100,000
6	Ersättning till vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel			4,828,188	
7	Ersättning till landsting och städer, som ej deltaga i landsting, för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel			3,100,000	
8	Vederlag för nedlagda utskänkningsrättigheter, *förslagsanslag*			100,000	
9	Inlösen av skattefrälseräntor, *förslagsanslag*				45,000
10	Ersättning för skattefrälseräntor, *förslagsanslag*				80,000
11	Avlösning av frälseskatteräntor, *förslagsanslag*				125,000
12	Statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner, *förslagsanslag*				600,000
13	Vissa utskylder för det brittiska beskickningshuset i Stockholm, *förslagsanslag*				1,000
14	Bidrag till viss utvidgning av svenska stadsförbundets verksamhet, *förslagsanslag*, högst				8,000
15	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			75,000	
16	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*			120,000	
17	Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			133,076	
18	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			375,000	
19	Extra utgifter, *reservationsanslag*			57,000	
20	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.			15,100	
	Säger för diverse			12,703,064	3,959,000
	Summa			26,837,049	6,389,351

Verkliga utgifter.

VIII. Åttonde huvudtiteln. Ecklesiastikdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Departementet.				
1	Departementschefen			17,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			188,400	
3	Övergångsstat, *förslagsanslag*, högst			16,200	
4	Extra föredragande m. m., *förslagsanslag*, högst				15,600
5	Ledare av undervisningsstatistikens omorganisation, *förslagsanslag*, högst				7,800
	Säger för departementet			221,600	23,400
	B. Arkiv, bibliotek och museer.				
	Arkiv.				
1	Riks- och landsarkiven	111,980			
2	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fäderneslandets historia, *reservationsanslag*		6,000		
3	Amanuenser m. m. vid landsarkiven, *förslagsanslag*, högst		6,800		
4	Extra biträden vid landsarkivet i Lund, *förslagsanslag*, högst		1,000		
5	Registrering av vissa rättshistoriska källor, *förslagsanslag*, högst		2,400	111,980	16,200
	Bibliotek.				
6	Kungl. biblioteket	136,800			
7	Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 33:e årgång, omfattande år 1918, *förslagsanslag*, högst		2,000		
8	Inbindning av böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar, *reservationsanslag*		10,000		
9	Katalog över ofullständigt förtecknade delar av kungl. bibliotekets äldre samlingar, *förslagsanslag*, högst		12,400		
10	Förstärkande av kungl. bibliotekets anslag till vikariatsersättning m. m., *förslagsanslag*, högst		2,650		
11	Arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping, *förslagsanslag*, högst		2,000		

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Pedagogiska biblioteket i Stockholm:						
12	Bidrag till uppehållande av bibliotekets verksamhet, *förslagsanslag*, högst		7,000				
13	Täckande av ökade utgifter för bibliotekslokalernas uppvärmning, *förslagsanslag*, högst		900		7,900		
14	Bidrag till avlöning åt en skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:t Geneviève-biblioteket i Paris, *förslagsanslag*, högst				800	136,800	37,750
	Museer.						
	Nationalmuseet:						
	Museet:						
15 a	*Bestämt anslag*	82,545					
	Reservationsanslag:						
15 b	Målnings- och skulptursamlingarnas ökande	15,000					
15 c	Handtecknings- och gravyrsamlingarnas ökande	7,500					
15 d	Konstslöjdsamlingens ökande	4,000					
15 e	Samlingarnas vård och underhåll	4,000					
15 f	Boksamlingen	1,000					
15 g	Inlösen av levande svenska konstnärers arbeten	15,000					
16	Konservering av handtecknings- och gravyrsamlingar, *reservationsanslag*		5,000				
17	Ökad ersättning för bestridande av sekreterargöromål, *förslagsanslag*, högst		500				
18	Förstärkande av anslaget till vikariatsersättningar m. m., *förslagsanslag*, högst		3,000				
19	Reparation av museibyggnadens fasader, *reservationsanslag*		80,000				
20	Inredning av bibliotek, *reservationsanslag*		17,672				
21	Försäkring och transport av konstföremål, *reservationsanslag*		2,500	129,045	108,672		

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Livrustkammaren:						
22	Tillsyn, underhåll och vård av livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		6,200				
23	Iståndsättande av vissa föremål i livrustkammarens samlingar, *förslagsanslag*, högst		1,700				
24	Extra biträden samt vikariatsersättning, *förslagsanslag*, högst		3,000		10,900		
	Naturhistoriska riksmuseet:						
	Museet:						
25 a	*Bestämt anslag*	172,720					
25 b	*Reservationsanslag*	44,800					
26	Personligt arvodestillägg åt assistenten G. A. H. Dahlstedt, *förslagsanslag*, högst		500				
27	Nattvakt vid etnografiska avdelningen, *förslagsanslag*, högst		1,500	217,520	2,000		
28	Nordiska museet, *förslagsanslag*, högst				120,000		
29	Kulturhistoriska museet i Lund, *förslagsanslag*, högst				15,000		
30	Musikhistoriska museet, *förslagsanslag*, högst				3,000		
31	Svenska skolmuseet, *förslagsanslag*, högst				6,000	346,565	265,572
	Säger för arkiv, bibliotek och museer					595,345	319,522
	C. Kyrkliga ändamål.						
	Kleresistaten.						
1	Kleresistaten, *förslagsanslag*			90,000			
2	Lappmarks ecklesiastikverk, kyrkliga ändamål, *förslagsanslag*			4,000			
3	Ersättning för prästerskapets tionde, *förslagsanslag*			2,384,500			
4	Ersättning för vissa prästerskapet tilldelade statsanslag			304,074			
5	Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, *förslagsanslag*			25,000			
6	Pastor vid svenska Gustafsförsamlingen i Köpenhamn			6,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
7	Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska spraket, *förslagsanslag*, högst		2,250		
8	Religiös och social verksamhet bland svenskar i utländska hamnstäder, *förslagsanslag*, högst		34,500		
9	Pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin, *förslagsanslag*, högst		6,000		
10	Utredning rörande ecklesiastika boställen, *förslagsanslag*		10,000	2,813,574	52,750
	Domkapitlens expeditioner.				
11	Domkapitlens expeditioner	91,350			
12	Förstärkande av ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner, *förslagsanslag*, högst		13,490		
13	Tillfällig löneförbättring åt tjänstemän vid de ecklesiastika konsistorierna, *förslagsanslag*		9,000	91,350	22,490
	Kyrkors underhåll m. m.				
	Kyrkors underhåll:				
14 a	*Bestämt anslag* 1,028				
	Förslagsanslag:				
14 b	Ersättningar 169,400	170,428			
15	Svenska kyrkan i Paris	4,119		174,547	
	Säger för kyrkliga ändamål			3,079,471	75,240
	D. Akademier m. m.				
	Svenska akademien.				
1	Akademien			8,250	
	Vetenskapsakademien.				
2	Diverse akademiens behov, räntegottgörelse m. m.	14,460			
3	Inlösen av en internationell, fortlöpande katalog över naturvetenskaplig litteratur, *reservationsanslag*		2,000		
4	Den för en internationell, fortlöpande katalog över naturvetenskaplig litteratur anordnade regionalbyrån för Sverige, *förslagsanslag*, högst		1,600		
5	Sveriges andel i kostnaderna för den internationella jordmätningen, *förslagsanslag*, högst		1,044		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
6	Sveriges andel i kostnaderna för den internationella föreningen för tidssignalering m. m., *förslagsanslag*, högst		470	14,460	5,114
	Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.				
	Akademien:				
7 a	*Bestämt anslag* 90,900				
7 b	*Reservationsanslag* 1,000	91,900			
8	Undersökning av en pålbyggnad vid Alvastra, *reservationsanslag*		2,000		
9	Ökade medel till bestridande av resekostnader för fornminnesvården, *förslagsanslag*, högst		15,000	91,900	17,000
	Akademien för de fria konsterna.				
	Akademien:				
10 a	*Bestämt anslag*	68,850			
10 b	*Reservationsanslag*	33,100		101,950	
	Musikaliska akademien.				
	Akademien:				
11 a	*Bestämt anslag*	78,635			
11 b	*Reservationsanslag*	15,000		93,635	
	Säger för akademier m. m.			310,195	22,114
	E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.				
	Universitetskanslersexpeditionen.				
	Expeditionen:				
1 a	*Bestämt anslag*	8,200			
1 b	*Förslagsanslag*, högst	1,350		9,550	
	Uppsala universitet.				
2	Universitetsstaten	882,492			
3	Akademiska sjukhuset, *förslagsanslag*	10,000			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Lärare i symbolik, *förslagsanslag*, högst		1,500		
5	Materiel m. m. för det praktisk-teologiska övningsinstitutet, *reservationsanslag*		300		
6	Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *förslagsanslag*, högst		2,500		
7	Höjning av materielanslaget för institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi, *reservationsanslag*		1,000		
8	Materiel m. m. för hygieniska institutionen, *reservationsanslag*		5,000		
9	Extra ordinarie amanuens vid anatomiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		600		
10	Höjning av materielanslaget för anatomiska institutionen, *reservationsanslag*		2,000		
11	Biträdande lärare i medicin, *förslagsanslag*, högst		3,000		
12	Förstärkande av lärarkrafterna i kirurgi, *förslagsanslag*, högst		2,000		
13	Biträdande lärare i öron-, näs- och halssjukdomar, *förslagsanslag*, högst		3,000		
14	Assistent vid akademiska sjukhusets röntgenavdelning, *förslagsanslag*, högst		1,500		
15	Lektorer i tyska, franska och engelska språken, *förslagsanslag*, högst		9,000		
16	Lärarbiträde i ryska, *förslagsanslag*, högst		500		
17	Psykologiska laboratoriet, *reservationsanslag*		1,000		
18	Pedagogiska seminariet, *reservationsanslag*		7,000		
19	Statistiska seminariet, *reservationsanslag*		750		
20	Övningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi, *förslagsanslag*, högst		1,500		
21	Assistent vid meteorologiska observatoriet m. m., *förslagsanslag*, högst		2,000		
22	Assistent vid den fysiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		1,500		
23	Driftkostnader vid Klubbans biologiska station, *reservationsanslag*		2,200		
24	Undervisning i bokföring, *förslagsanslag*, högst		600		
25	Bokbinderiarbeten vid universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*		1,500		
26	Universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*		10,000		
27	Universitetets årsskrift, *reservationsanslag*		5,000		
28	Tillfällig löneförbättring åt gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren, *förslagsanslag*, högst		1,160	892,492	66,110

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Lunds universitet.				
29	Universitetsstaten	746,866			
30	Lärare i symbolik, *förslagsanslag*, högst		1,500		
31	Ledaren av den civilrättsliga delen av den propedeutiska undervisningskursen inom juridiska fakulteten, *förslagsanslag*, högst		750		
32	Nybyggnader m. m. vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, *reservationsanslag*		167,000		
33	Nybyggnad för röntgenavdelning m. m. vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, *reservationsanslag*		146,000		
34	Nybyggnad för medicinskt-kemiska och farmakologiska institutionerna, *reservationsanslag*		200,000		
35	Lärare vid undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *förslagsanslag*, högst		2,500		
36	Materiel för undervisningskursen i allmän kemi för medicine studerande, *reservationsanslag*		500		
37	Kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi, *förslagsanslag*, högst		2,500		
38	Biträdande lärare i medicin, *förslagsanslag*, högst		3,000		
39	Föreståndare för det vid universitetets kliniker inrättade röntgenlaboratoriet m. m., *förslagsanslag*, högst		2,500		
40	Föreståndare för klinik och poliklinik för öron-, näs- och halssjukdomar, *förslagsanslag*, högst		2,000		
41	Biträdande lärare i fysikalisk diagnostik, *förslagsanslag*, högst		2,000		
42	Materiel för pediatriska klinikens laboratorium, *reservationsanslag*		500		
43	Biträdande lärare vid patologisk-anatomiska institutionen, *förslagsanslag*, högst		3,000		
44	Föreståndare för ortopedisk poliklinik, *förslagsanslag*, högst		1,500		
45	Lektorer i tyska, franska och engelska språken, *förslagsanslag*, högst		9,000		
46	Undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska, *förslagsanslag*, högst		2,500		
47	Psykologiska laboratoriet, *reservationsanslag*		750		
48	Föreståndare för historiska museet samt mynt- och medaljkabinettet, *förslagsanslag*, högst		4,000		
49	Höjning av materielanslaget för historiska museet, *reservationsanslag*		5,500		
50	Amanuens vid universitetets konstsamlingar, *förslagsanslag*, högst		500		

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
51	Mekaniska arbeten vid fysiska institutionen, *reservationsanslag*				1,500		
52	Höjning av materielanslaget för geologisk-mineralogiska institutionen, *förslagsanslag*, högst				1,000		
53	Materiel m. m. för geografiska institutionen, *reservationsanslag*				2,500		
54	Kurser i havsbiologi i Öresund m. m., *reservationsanslag*				1,675		
55	Undervisning i bokföring, *förslagsanslag*, högst				300		
56	Materiel m. m. för universitetsbiblioteket, *reservationsanslag*				10,000		
57	Universitetets årsskrift, *reservationsanslag*				5,000		
58	Materiel för inrättningen för gymnastik och fäktkonst, *reservationsanslag*				500		
59	Idrottsplats och idrottsmateriel m. m., *reservationsanslag*				900	746,866	580,875
	Karolinska mediko-kirurgiska institutet.						
	Institutet:						
60 a	*Bestämt anslag*		273,085				
	Reservationsanslag:						
60 b	Institutets materiel i allmänhet	22,000					
60 c	Materiel m. m. för anatomiska institutionen	3,500					
60 d	Materiel m. m. för histologiska institutionen	3,000					
60 e	Materiel m. m. för kemiska institutionen	1,500					
60 f	Materiel m. m. för fysiologiska institutionen	3,500					
60 g	Materiel m. m för patologisk-anatomiska institutionen	5,500					
60 h	Materiel m. m. för hygieniska institutionen	2,600					
60 i	Materiel m. m. för farmakologiska institutionen	1,000					
60 j	Materiel m. m. för medicinska kliniken	2,500					
60 k	Materiel m. m. för gynekologiska kliniken	500					
60 l	Materiel m. m. för kirurgiska kliniken	500					

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
60 m	Materiel m. m. för nervkliniken	500					
60 n	Materiel m m. för oftalmiatriska kliniken	500					
60 o	Underhåll och förökande av biblioteket	10,000					
60 p	Underhall och förökande av anatomiska museet	1,000					
60 q	Underhall av djur- och operationsavdelningen	1,500					
60 r	Teckningar i vetenskapliga ändamål	700					
60 s	Förbättrande av arvodena åt vikarierande lärare	2,000	62,300	335,385			
61	Skrivbiträde åt rektor vid institutet m. m., *förslagsanslag*, högst				1,500		
62	Lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi, *förslagsanslag*, högst				2,500		
63	Materiel vid kemiska institutionen, *reservationsanslag*				1,500		
64	Biträdande lärare i medicin och kirurgi m. m., *förslagsanslag*, högst				6,600		
65	Vetenskapliga arbeten å ett patologiskt-anatomiskt laboratorium vid Sabbatsbergs sjukhus, *förslagsanslag*, högst				2,400		
66	Förstärkning av materielanslaget för medicinska kliniken, *reservationsanslag*				3,500		
67	Biträdande läkare och amanuens vid röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, *förslagsanslag*, högst				4,500		
68	Materiel m. m. för röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, *reservationsanslag*				3,000		
69	Undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker, *förslagsanslag*, högst				1,500		
70	Amanuens vid institutets gynekologiska klinik å Sabbatsbergs sjukhus, *förslagsanslag*, högst				2,000		
71	Amanuens vid institutets obstetriska klinik å allmänna barnbördshuset, *förslagsanslag*, högst				2,000		
72	Pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, *förslagsanslag*, högst				2,900		
73	Poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm, *förslagsanslag*, högst				4,175		
74	Amanuens vid institutets klinik för öron-, näs- och halssjukdomar å Sabbatsbergs sjukhus, *förslagsanslag*, högst				2,000		
75	Amanuenser vid institutets syfilidologiska klinik å sjukhuset S:t Göran, *förslagsanslag*, högst				3,000	335,385	43,075

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Tandläkarinstitutet.				
76	Institutet			31,700	
	Serafimerlasarettet.				
77	Understöd och ersättningar	120,000			
78	Inrättningen för sjukas behandling med elektricitet	750			
79	Röntgenapparater, *reservationsanslag*		25,000	120,750	25,000
	Gemensamma universitetsändamål.				
80	Klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater, *förslagsanslag*, högst		6,000		
81	Utgivande i tryck av anteckningar efter juridiska föreläsningar vid rikets universitet, *reservationsanslag*		4,500		
82	Kurser i skyddskoppympning, *reservationsanslag*		750		
83	Höjning av docentstipendier och vikariearvoden vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko- kirurgiska institutet, *förslagsanslag*, högst		70,000		81,250
	Farmaceutiska institutet.				
84	Institutet			60,900	
	Barnhusen.				
85	Allmänna barnhuset i Stockholm	78,000			
86	Frimurarbarnhuset	2,750			
87	Barnhusen i landsorten	28,380		109,130	
	Undervisningsanstalter för barnmorskor m. m.				
88	Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen	63,533			
89	Fortbildningskurser för barnmorskor, *förslagsanslag*, högst		2,000		
90	Allmänna barnbördshuset i Stockholm, *förslagsanslag*, högst		123,100	63,533	125,100
	Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.			2,370,306	921,410
	F. Allmänna skolväsendet.				
	Det högre skolväsendet.				
	Högre lärarinneseminariet:				
1	Högre lärarinneseminariet 119,350				
2	Extra och vikarierande lärare m. m., *reservationsanslag* 22,000				

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Högre lärarinneseminariet och därmed förenade läroanstalter, *förslagsanslag*, högst		28,900	119,350	50,900		
	Statens läroverk:						
4	Allmänna läroverken, *reservationsanslag*	7,290,989					
5	Extra och vikarierande lärare m. m., *reservationsanslag*		460,000				
6	Amanuens hos läroverksöverstyrelsen, *förslagsanslag*, högst		1,500				
7	Inspektion och sakkunnigt biträde inom läroverksöverstyrelsen i fråga om fysisk uppfostran m. m., *förslagsanslag*, högst		5,000				
8	Biträde vid vaktmästargöromålen hos läroverksöverstyrelsen, *förslagsanslag*, högst		1,000				
9	Förstärkande av läroverksöverstyrelsens expensanslag, *förslagsanslag*, högst		3,600				
10	Hyra för ämbetslokal åt läroverksöverstyrelsen, *förslagsanslag*, högst		4,000				
11	Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken under förfall på grund av sjukdom, *förslagsanslag*	5,000					
12	Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken, *förslagsanslag*	33,500					
13	Ersättning åt skolläkare, *förslagsanslag*		26,500	7,329,489	501,600		
	Privatläroverk:						
	Gemensamt *reservationsanslag:*						
14 a	Enskilda mellanskolor 55,000						
14 b	Högre flickskolor 450,000						
14 c	Högre goss- och samskolor 206,500						
14 d	Enskilda lärarinneseminarier 28,500	740,000					
15	Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, *förslagsanslag*	280,000					
16	Bidrag till de statsunderstödda en-						

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	skilda läroanstalternas vikariatskassa, *förslagsanslag*	12,000					
17	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken, *förslagsanslag*		600,000				
18	Nybyggnad åt fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, *reservationsanslag*		5,000				
19	Utbildningskurser för lärarinnor i huslig ekonomi, *förslagsanslag*, högst		31,600				
20	Läroanstalter för utbildande av handarbetslärarinnor, *förslagsanslag*, högst		13,600	1,032,000	650.200		
	Kommunala mellanskolor:						
21	Understöd åt kommunala mellanskolor, *förslagsanslag*	650,000					
22	Undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor, *förslagsanslag*	2,000		652.000		9,132,839	1,202,700
	Folkundervisningen.						
	Folkskolöverstyrelsen:						
23	Folkskolöverstyrelsen	95,575					
24	Extra ledamöter, *förslagsanslag*, högst		14,000				
25	Byggnadssakkunnigt biträde, *förslagsanslag*, högst		3,500				
26	Amanuens, *förslagsanslag*, högst		1,500				
27	Inspektion och sakkunniga biträden, *förslagsanslag*, högst		7,000				
28	Vaktmästarbiträde, *förslagsanslag*, högst		1,000				
29	Förstärkande av anslaget till tillfällig adjunktion m. m., *förslagsanslag*, högst		4,300				
30	Hyra för ämbetslokal, *förslagsanslag*, högst		4,000	95,575	35,300		
	Folkskoleseminarier:						
	Gemensamt *reservationsanslag:*						
31 a	Folkskoleseminarierna	1,512,825					
31 b	Stipendier för seminarieelever	179,025	1,691,850				
32	Hyresbidrag till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier, *förslagsanslag*, högst		6,200				

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
33	Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m., *reservationsanslag*		200,000				
34	Bidrag till avlönande av vikarie under övningslärares vid folkskoleseminarium sjukdom, *förslagsanslag*	4,000					
35	Ordnande av tomtområdet vid folkskoleseminariet i Lund, *reservationsanslag*		46,471				
36	Underhåll och skötsel av trädgården vid folkskoleseminariet i Luleå, *förslagsanslag*, högst		1,500				
37	Förhyrande av vissa lokaler för folkskoleseminarierna i Linköping, Göteborg och Umeå m. m., *reservationsanslag*		10,940				
38	Ateneums folkskoleseminarium, *förslagsanslag*, högst		6,300				
39	Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium, *förslagsanslag*, högst		6,300				
40	Seminarielärares studiebesök vid folkskolor, *förslagsanslag*, högst		3,000	1,695,850	280,711		
	Småskoleseminarier:						
41	Avlöningsbidrag till lärare vid småskoleseminarier, *förslagsanslag*		110,000				
42	Bidrag till avlönande av vikarie för lärare vid småskoleseminarium, *förslagsanslag*		2,000	112,000			
	Fortbildningskurser för lärare vid folkskolor och småskolor:						
43	Fortbildningskurser i allmänhet, *reservationsanslag*		39,400				
44	Särskilda fortbildningskurser i gymnastik, *reservationsanslag*		34,400				
45	Särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel, *reservationsanslag*		14,300				
46	Särskilda kurser i simning och livräddning, *reservationsanslag*		1,900		90,000		
	Folkskoliuspektionen:						
47	Avlöning m. m. åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*	157,000					

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
48	Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*	160,000					
49	Tillfällig löneförbättring åt folkskolinspektörer, *förslagsanslag*		24,600	317,000	24,600		
	Folk- och småskolor:						
50	Lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, *förslagsanslag*	39,514,000					
51	Avlöningsbidrag till sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor, *förslagsanslag*	617,000					
52	Befrämjande av folkundervisningen bland de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar, *förslagsanslag*	316,000					
53	Lappmarks ecklesiastikverk, folkbildningsändamål, *förslagsanslag*	100,000					
54	Upphjälpande av skolväsendet inom vissa lappförsamlingar, *förslagsanslag*, högst		30,000				
55	Upphjälpande av skolväsendet inom Hotagens och Frostvikens församlingar, *förslagsanslag*, högst		3,000				
56	Anordnande av manlig slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, *förslagsanslag*	500,000					
57	Anordnande av kvinnlig slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, *förslagsanslag*	370,000					
58	Anordnande av undervisning i huslig ekonomi i folkskola, högre folkskola och folkhögskola, *förslagsanslag*	140,000					
59	Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor, *reservationsanslag*	30,000		41,587,000	33,000		
60	Understödjande av folkskolebarns ferie- och studieresor, *förslagsanslag*			70,000			
	Fortsättningsskolor:						
61	Understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskola, *förslagsanslag*			600,000			

				Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
62	Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor, *reservationsanslag*				60,000		
	Högre folkskolor:						
63	Understöd åt högre folkskolor, *förslagsanslag*	450,000					
64	Anordnande av slöjd i högre folkskolor, *förslagsanslag*	8,500					
65	Bidrag till avlönande av vikarie för lärare vid högre folkskola, *förslagsanslag*	2,000					
66	Sällskapet för folkundervisningens befrämjande	10,000		470,500			
	Folkhögskolor:						
67	Understöd åt folkhögskolor, *förslagsanslag*	475,000					
68	Ökat understöd åt folkhögskolor, *förslagsanslag*		95,000				
69	Stipendier åt elever vid folkhögskolor, *förslagsanslag*	140,000					
70	Tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkhögskolor, *förslagsanslag*		95,000	615,000	190,000	45,562,925	713,611
	Säger för allmänna skolväsendet					54,695,764	1,916,311
	G. Folkbildningsåtgärder i övrigt.						
	Folkbibliotek.						
1	Understöd åt folkbibliotek, *förslagsanslag*					170,000	
	Populärvetenskapliga föreläsningar.						
2	Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, *reservationsanslag*				270,000		
3	Bidrag till de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna anordnade föreläsningskurser, *reservationsanslag*				7,000		277,000
	Nykterhetsundervisning.						
4	Upplysnings- och undervisningsverksamhet för nykterhetens främjande, *förslagsanslag*, högst						90,500

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Musikföreställningar för allmänheten.				
5	Understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten m. m., *förslagsanslag*, högst				57,000
	Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt	.....	.....	170,000	424,500
	H. Abnormundervisningen.				
1	Befrämjande av dövstumundervisningen, *förslagsanslag*			200,000	
2	Kyrklig själavård åt dövstumma, *förslagsanslag*, högst			14,000	
3	Ordbok för dövstumma, *reservationsanslag*				1,000
4	Tidning för dövstumma, *förslagsanslag*, högst				500
5	Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda.....			79,050	
6	Bekostande av elevers vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda ävensom åtföljande vårdares resor å statens järnvägar, *förslagsanslag*.....			2,000	
7	Förskolan för blinda i Växjö			14,800	
	Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda:				
	Hantverksskolan i Kristinehamn för blinda:				
8 a	*Bestämt anslag*..... 9,000				
8 b	*Reservationsanslag*..... 11,000	20,000			
9	Förstärkande av reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, *förslagsanslag*, högst		1,000	20,000	1,000
10	Tillfällig löneförbättring åt lärare vid blindundervisningsanstalter, *förslagsanslag*.....				10,000
11	Bidrag till avlönande av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter, *förslagsanslag*			1,200	
12	Tryckning av blindskrifter, *reservationsanslag*				5,000
13	Understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd åt blindlärare, *reservationsanslag*.....				1,200
14	Understöd åt »De blindas förening», *förslagsanslag*, högst				35,000
15	Hyresbidrag åt den med drottning Sophias stiftelse förenade vårdanstalten för blinda dövstumma m. fl., *förslagsanslag*, högst				10,000
16	Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt avseende försummade barn, *förslagsanslag*			80,000	
	Säger för abnormundervisningen	.....	.....	411,050	63,700
	I. Den tekniska undervisningen.				
1	De tekniska läroverken.....			1,033,925	
2	Speciallärare m. m. vid tekniska högskolan, *förslagsanslag*, högst.....				165,850
3	Laboratoriebyggnad m. m. för tekniska högskolans fackskola för kemisk teknologi, *reservationsanslag*				458,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Utrustning av vissa laboratorier m. m. vid Chalmers tekniska institut, *reservationsanslag*				15,000
5	Förstärkning av det i staten för Chalmers tekniska institut upptagna anslaget till bibliotek m. m., *förslagsanslag*, högst				14,000
6	Förstärkning av det i staten för Chalmers tekniska institut upptagna anslaget till uppvärmning m. m., *förslagsanslag*, högst				20,000
7	Planering och ordnande av gårdsplanen vid Chalmers tekniska institut, *reservationsanslag*				10,000
8	Tekniska skolan i Stockholm, *förslagsanslag*, högst				17,325
9	Provisorisk lönereglering vid tekniska skolan i Stockholm, *förslagsanslag*, högst				4,600
10	Tekniska elementarskolan i Norrköping, *förslagsanslag*, högst				8,400
11	Tekniska elementarskolan i Borås, *förslagsanslag*, högst				6,050
12	Tekniska elementarskolan i Härnösand, *förslagsanslag*, högst				13,150
13	Tillfällig löneförbättring vid tekniska skolan i Eskilstuna, *förslagsanslag*, högst				1,337
14	Slöjdföreningens i Göteborg skola, *förslagsanslag*, högst				30,000
15	Överstyrelse för teknisk undervisning			50,000	
16	Understöd åt lägre tekniska yrkesskolor m. m., *förslagsanslag*, högst				250,000
17	Husmoderskolor m. m., *förslagsanslag*				50,000
	Säger för den tekniska undervisningen			1,083,925	1,063,712
	J. Åtgärder för fysisk utbildning.				
1	Gymnastiska centralinstitutet			39,650	
2	Tillfällig avlöningsförbättring åt befattningshavare vid gymnastiska centralinstitutet m. m., *förslagsanslag*, högst				9,700
3	Personligt lönetillägg till läraren vid gymnastiska centralinstitutet A. G. Schmiterlöw, *förslagsanslag*, högst				1,000
4	Uppehållande av gymnastiska centralinstitutets verksamhet, *förslagsanslag*, högst				8,700
5	Skrivbiträde vid gymnastiska centralinstitutet, *förslagsanslag*, högst				700
6	Fortsatt uppehållande av undervisning jämte läkarvård vid en med gymnastiska centralinstitutet förenad kvinnlig poliklinik, *förslagsanslag*, högst				500

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
7	Inköp av litteratur och bokbindning för gymnastiska centralinstitutets bibliotek, *reservationsanslag*				600
8	Gymnastikövningar för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer, *förslagsanslag*, högst				1,000
9	Understödjande av idrotten, *förslagsanslag*, högst				75,000
	Säger för åtgärder för fysisk utbildning			39,650	97,200
	K. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.				
1	Svenska fornskriftsällskapet, *reservationsanslag*				2,000
2	Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia, *reservationsanslag*				1,000
3	Svenska vitterhetssamfundet, *reservationsanslag*				3,000
4	Tidskriften »Nordiskt medicinskt arkiv», *förslagsanslag*, högst				6,500
5	Tidskriften »Acta mathematica», *förslagsanslag*, högst				3,000
6	Tidskriften »Sfinx», *förslagsanslag*, högst				1,200
7	Tidskriften »Svenska landsmål och svenskt folkliv», *förslagsanslag*, högst				5,000
8	Systematisk undersökning av svenska folkmål, *reservationsanslag*				10,400
9	Systematisk undersökning av sydsvenska folkmål, *reservationsanslag*				2,000
10	Insamling, förteckning och undersökning av svenska folkminnen, *reservationsanslag*				4,500
11	Undersökning av ortnamn inom Hallands län, *reservationsanslag*				5,000
12	Ortnamnskommitténs sekreterare, *förslagsanslag*, högst				4,000
13	Bidrag till verket »Sveriges kyrkor, konsthistoriskt inventarium», *reservationsanslag*				10,000
14	Föreningen »Pietas», *förslagsanslag*, högst				3,000
15	Statistiska tabeller över Öresundstullen, *förslagsanslag*, högst				1,500
16	Resestipendier åt journalister, *reservationsanslag*				4,000
17	Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst, *förslagsanslag*, högst				10,000
18	Rasbiologiska undersökningar, *förslagsanslag*, högst				9,500
19	Vetenskapligt arbete av f. d. riksantikvarien O. Montelius, *reservationsanslag*				12,500
20	Resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärda verks utgivande, *reservationsanslag*			80,000	
	Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.			80,000	98,100

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	L. Diverse.				
1	Ålderstillägg, *förslagsanslag*			150,000	
2	Extra lönetillägg, *förslagsanslag*				5,000
3	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.			80,000	
4	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			75,000	
5	Extra utgifter, *reservationsanslag*			37,000	
6	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			180,000	
7	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag* (därav till domkapitlens expeditioner högst 16,000 kronor)			135,000	
8	Tryckningskostnader, *förslagsanslag* (därav till domkapitlens expeditioner högst 3,500 kronor)			43,985	
	Säger för diverse			700,985	5,000
	Summa			63,758,291	5,030,209

Verkliga utgifter.

IX. Nionde huvudtiteln. Jordbruksdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Departementet.				
1	Departementschefen			17 000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			115,500	
	Säger för departementet			132,500	
	B. Lantbruksstyrelsen.				
1	Lantbruksstyrelsen			151,300	
	C. Lanthushållningen.				
1	Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar			425,450	
2	Lantbruksingenjörer och deras biträden			101,900	
	Undervisningsanstalter:				
	Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar:				
	Bestämt anslag:				
3 a	Lantbruksinstituten m. m.	420,200			
	Förslagsanslag:				
3 b	Understöd åt lantmannaskolor	240,000			
3 c	Understöd åt lanthushållsskolor	60,000			
3 d	Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter	100,000	400,000	820,200	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Bränsle m. m. vid lantbruksinstitutet vid Ultuna, *förslagsanslag*, högst		7,500		
5	Bränsle m. m. vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, *förslagsanslag*, högst		8,500		
6	Försöksloge vid Ultuna, *reservationsanslag*		19,000		
7	Utbildningskurser för kontrollassistenter, *reservationsanslag*		14,800		
8	Utbildningskurser för ladugårdsförmän m. fl., *reservationsanslag*		20,000		
9	Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna, *reservationsanslag*		7,000		
10	Jordbrukskonsulenter, *reservationsanslag*		80,000		
11	Vandringsrättare, *reservationsanslag*		48,000		
12	Ängsmästare m. m., *reservationsanslag*		10,000		
13	Utbildande av en stipendiat i boskapsskötsel och mejerihushållning m. m., *förslagsanslag*, högst		1,500		
14	Statsbidrag åt lanthushållningsskolan vid Rimforsa, *förslagsanslag*, högst		8,000		
15	Statsbidrag för utbildning av lärarinnor i lanthushållning å Brogård, *förslagsanslag*, högst		5,500	820,200	229,800
	Hästaveln:				
	Hästavelns förbättrande:				
16 a	*Reservationsanslag* 369,400				
	Förslagsanslag:				
16 b	Friheter 1,070	370,470			
17	Extra personal vid Flyinge hingstdepå, *förslagsanslag*, högst		4,630		
18	Åtgärder för inhemska häststammar, *reservationsanslag*		20,000		
19	Stamboksföring rörande hästar, *reservationsanslag*		6,000	370,470	30,630
	Boskapsskötsel m. m.:				
20	Förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren, *förslagsanslag*	50,000			
21	Karantänsanstalten i Haparanda för husdjur, *förslagsanslag*, högst		1,000		
22	Avelscentra för nötboskap, *reservationsanslag*		27,000		
23	Främjande av nötboskapsaveln inom Norrbottens län, *förslagsanslag*, högst		5,000		
24	Förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, *reservationsanslag*		115,000		
25	Höjande av landets svinavel, *reservationsanslag*		65,000		
26	Fåravelns befrämjande, *reservationsanslag*		35,000		
27	Fjäderfäavelns befrämjande, *reservationsanslag*		20,000		
28	Biskötselns befrämjande, *reservationsanslag*		6,000	50,000	274,000
29	Maskin- och redskapsprovningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp m. m., *förslagsanslag*, högst				26,500

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Kemiska stationer m. m.:				
30	Kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov, *förslagsanslag*, högst		48,000		
31	Kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län, *förslagsanslag*, högst		18.200		66,200
	Befrämjande av mossodlingar:				
32	Svenska mosskulturföreningen, *förslagsanslag*, högst		70,000		
33	Försöksgård vid Alträsk, *förslagsanslag*, högst		10,000		80,000
	Befrämjande av fröodlingen:				
34	Understödåt frökontrollanstalter, *förslagsanslag*, högst		10.000		
35	Befordrande av inhemsk fröodling, *reservationsanslag*		15,000		
36	Sveriges utsädesförening, *förslagsanslag*, högst		106,000		131,000
	Mindre jordbruket:				
37	Höjande av det mindre jordbruket, *reservationsanslag*		400,000		
38	Statskonsulent för det mindre jordbruket m. m., *förslagsanslag*, högst		9,100		
39	Främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk, *förslagsanslag*		15,000		424,100
40	Fortgående smörprovningar m. m., *reservationsanslag*				16,000
	Vattenavtappningar m. m.:				
41	Norrländska avdikningsanslaget, *reservationsanslag*		1,900,000		
42	Allmänna avdikningsanslaget, *reservationsanslag*		800,000		2,700,000
	Torvtillgångarnas tillgodogörande:				
43	Åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande, *reservationsanslag*		150,000		
44	Torvingenjörer och torvassistent m. m., *förslagsanslag*, högst		42,700		
45	Upprätthållande av en torvskola, *förslagsanslag*, högst		8,000		
46	Undersökning av staten tillhöriga mossar, *reservationsanslag*		9,500		
47	Undersökningar av torvmarker i södra Sverige, *reservationsanslag*		85,000		295,200
	Husslöjden:				
48	Befrämjande av husslöjden			25,000	
49	En andre instruktör i husslöjd m. m., *förslagsanslag*, högst				3,500
50	Lindring av fraktkostnader vid transport å järnväg av kalk m. m. för jordbrukets behov, *förslagsanslag*				2,000,000
51	Statskonsulent för landsbygdens elektrifiering m. m., *förslagsanslag*, högst				15,000
52	Upplysningsverksamhet angående försäljningsföreningar, *förslagsanslag*, högst				10,000
	Säger för lanthushållningen			1,793,020	6,301,930

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	D. Fiskeriväsendet.				
1	Fiskerinäringens understöd			131,300	
2	Undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare, *reservationsanslag*				1,550
3	Södra Sveriges fiskeriförening, *förslagsanslag*, högst				22,000
	Hydrografisk-biologiska havsundersökningar:				
4	Hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven, *reservationsanslag*		34,100		
5	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak, *reservationsanslag*		46,000		
6	Försäkring av fartyget Skagerak, *förslagsanslag*, högst		14,400		94,500
7	Underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt, *reservationsanslag*				10,000
8	Utförande av vissa fiskehamnar, *reservationsanslag*				610,000
	Säger för fiskeriväsendet			131,300	738,050
	E. Skogsväsendet.				
	Skogsundervisning m. m.:				
1	Skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt	200,950			
2	Docentstipendium vid skogshögskolan m. m., *förslagsanslag*, högst		3,700		
3	Personligt ålderstillägg åt extra läraren G. Grönberg, *förslagsanslag*, högst		500		
4	Diverse behov vid skogshögskolan, *reservationsanslag*		65,900		
5	Diverse behov vid statens skogsförsöksanstalt, *reservationsanslag*		19,450		
6	Specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas föryngring, *reservationsanslag*		23,600		
7	Den lägre skogsundervisningen och skogshushållning i allmänhet	120,000			
8	Tillfälligt lönetillägg åt skogsrättare, *förslagsanslag*, högst		3,200		
9	Fortsättningsskolan vid Kloten, *förslagsanslag*, högst		15,700	320,950	132,050
	Skogsvård m. m.:				
10	Tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna och Särna socken	200,000			
11	Tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland	130,000			
12	Ökade utgifter för tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland, *förslagsanslag*		80,000		

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
13	Skogsvård å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken, *reservationsanslag*		98,000		
14	Skogsodlingens befrämjande, *reservationsanslag*		90,000		
15	Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, *reservationsanslag*		67,500	330,000	335,500
16	Reglering av flottleder, *reservationsanslag*				300,000
17	Släckning av skogseld, *förslagsanslag*			50,000	
	Säger för skogsväsendet			700,950	767,550
	F. Lantmäteriväsendet.				
	Lantmäteristaten:				
1	Lantmäteristaten	536,400			
2	Lantmäteristyrelsens reproduktionsanstalt, *reservationsanslag*		6,000		
3	Ökat arbetsbiträde hos lantmäteristyrelsen, *förslagsanslag*, högst		18,300		
4	Arvoden åt vissa lantmäteriauskultanter, *förslagsanslag*, högst		105,000		
5	Lantmäteriundervisningen, *reservationsanslag*		39,800		
6	Kostnader för vissa av lantmätare företagna tjänsteresor, *förslagsanslag*		20,000		
7	Reparation och renovation av kartor i lantmäterikontoren i länen, *reservationsanslag*		15,000		
8	Nya registratur och arkivens ordnande i lantmäterikontoren i länen, *reservationsanslag*		8,000		
9	Inbindning av handlingar i lantmäterikontoren i länen, *reservationsanslag*		3,500		
10	Anskaffande för lantmäterikontoret i Karlstad av kopior utav vissa kartor m. m., *reservationsanslag*		10,000		
11	Skrivhjälp å lantmäterikontoren i länen, *reservationsanslag*		40,000		
12	Kopior av kartor m. m. angående statens järnvägars jordområden, *reservationsanslag*		8,500	536,400	274,100
13	Skiften och avvittringar, *förslagsanslag*			100,000	
14	Tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark, *förslagsanslag*				30,000
15	Utflyttningshjälp efter skiften, *förslagsanslag*			50,000	
	Säger för lantmäteriväsendet			686,400	304,100

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	G. Rikets allmänna kartverk.				
1	Rikets allmänna kartverk			430,000	
2	Diverse behov vid rikets allmänna kartverk, *reservationsanslag*				10,000
3	Namngranskning för rikets allmänna kartverks behov, *förslagsanslag*, högst				3,000
	Säger för rikets allmänna kartverk			430,000	13,000
	H. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.				
	Sveriges geologiska undersökning:				
1	Sveriges geologiska undersökning	101,530			
2	Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m., *reservationsanslag*		72,700		
3	Expenser för Sveriges geologiska undersökning, *reservationsanslag*		17,000		
4	Praktiskt-geologisk undersökning i Jämtlands och Västerbottens län, *reservationsanslag*		6,500	101,530	96,200
	Meteorologiska och hydrografiska undersökningar:				
	Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt:				
	Bestämt anslag:				
5 a	Avlöningar 94,700				
	Reservationsanslag:				
5 b	Arvoden åt observatörer 35,000				
5 c	Expenser 8,000 43,000	137,700			
6	Diverse behov vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, *reservationsanslag*		63,200		
7	Meteorologiska telegram från Färöarna och Island, *reservationsanslag*		2,500		
8	Undersökningar av de högre luftlagren, *förslagsanslag*, högst		720		
9	Meteorologiska observationer å Pårtetjåkko, *reservationsanslag*		7,000		
10	Meteorologiska iakttagelser i Abisko, *reservationsanslag*		3,150		
11	Hydrogeologiska specialundersökningar, *förslagsanslag*, högst		3,000	137,700	79,570
	Säger för geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar			239,230	175,770

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	I. Veterinärväsendet.				
	Veterinärundervisningsanstalter:				
1	Veterinärundervisningen	191,550			
2	Diverse behov vid veterinärhögskolan, *reservationsanslag*		71,000		
3	Personlig lönefyllnad till två vaktmästare vid veterinärhögskolan, *förslagsanslag*, högst		600	191,550	71,600
	Statens veterinärbakteriologiska anstalt:				
	Statens veterinärbakteriologiska anstalt:				
	Bestämt anslag:				
4 a	Avlöningar m. m. 26,700				
	Reservationsanslag:				
4 b	Beredning av tuberkulin och sera m. m. 16,000	42,700			
5	Diverse behov vid statens veterinärbakteriologiska anstalt, *reservationsanslag*		28,900	42,700	28,900
	Veterinärstaten:				
	Bestämt anslag:				
6 a	Länsveterinärer och veterinärstipendiater	86,500			
	Förslagsanslag:				
6 b	Distriktsveterinärers avlönande	146,000		232,500	
	Säger för veterinärväsendet			466,750	100,500
	J. Vägunderhållet och skjutsväsendet.				
	Vägunderhållet:				
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, *förslagsanslag*	1,350,000			
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, *förslagsanslag*		25,000		
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, *reservationsanslag*		150,000		
4	Svenska vägföreningen, *förslagsanslag*, högst		8,000	1,350,000	183,000
	Färjor och färjkarlar:				
5 a	*Bestämt anslag*	354			
	Förslagsanslag:				
5 b	Friheter	25		379	
6	Bidrag till skjutsentreprenader, *förslagsanslag*			400,000	
	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet			1,750,379	183,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	K. Diverse.				
1	Ålderstillägg, *förslagsanslag*			140,000	
2	Odlingshjälp åt innehavare av odlingslägenheter m. fl., *förslagsanslag*			25,000	
3	Belöningar för rovdjurs dödande, *förslagsanslag*			38,000	
4	Ersättning till hushållningssällskapen för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel			2,100,000	
5	Jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen, *reservationsanslag*				21,000
6	Insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar, *reservationsanslag*				30,000
7	Befrämjande av avsättningen i främmande länder av alster av svenska lantbruket m. m., *förslagsanslag*, högst				29,000
8	Internationella lantbruksinstitutet i Rom, *reservationsanslag*				4,000
9	Understöd åt föreningar för jordbrukskredit, *förslagsanslag*				35,000
10	Inventering av odlingsjord å kronomarker i Norrland och Dalarna, *reservationsanslag*				90,000
11	Kolonisation å vissa kronoparker, *reservationsanslag*				225.000
12	Åtgärder i prisreglerande syfte, *förslagsanslag*				10,000,000
13	Beredande av lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor, *förslagsanslag*				5,000,000
14	Kylinrättningar, *reservationsanslag*				500,000
15	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			650,000	
16	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*			150,000	
17	Kostnader för kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			150,000	
18	Extra utgifter, *reservationsanslag*			20,000	
19	Tillfällig löneförbättring åt vissa lärare vid statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalter, *förslagsanslag*				80,000
20	Löneförbättring för vissa vaktmästare m. fl.			18,000	
21	Extra lönetillägg, *förslagsanslag*				1,000
22	Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			32,271	
	Säger för diverse			3,323,271	16,015,000
	Summa			9,805,100	24,598,900

Verkliga utgifter.

X. Tionde huvudtiteln. Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Civila pensionsväsendet.				
1	Pensionering av civila tjänstinnehavare, *förslagsanslag*			1,900,000	
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten			35,000	
3	Statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, *förslagsanslag*			15,000	
4	Statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, *förslagsanslag*			25,000	
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, *förslagsanslag*			15,000	
	Barnmorskornas pensionering:				
6	Statens bidrag till pensionering av barnmorskor, *förslagsanslag*	30,000			
7	Kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, *förslagsanslag*, högst	11,000		41,000	
	Handelsflottans pensionsanstalt:				
8	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*	101,000			
9	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*		31,000		
10	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt, *förslagsanslag*, högst		31,000	101,000	62,000
11	Bidrag till kungl. hovkapellets pensionsinrättning			3,000	
12	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.			157,276	
13	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, *förslagsanslag*			68,000	
14	Tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, *förslagsanslag*				45,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Folkskollärares pensionering:				
15	Bidrag till folkskollärares pensionering	4,331,892			
16	Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa	76,811		4,408,703	
17	Bidrag till småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, *förslagsanslag*			330,000	
18	Bidrag till dövstumlärarnas pensionsanstalt, *förslagsanslag*			35,000	
19	Tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, *förslagsanslag*				2,000
20	Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete, *förslagsanslag*			15,000	
	Säger för civila pensionsväsendet			7,148,979	109,000
	B. Militära pensionsväsendet.				
	Arméns pensionskassa:				
1	Ersättning för mistade löneinnehållningar	4,640			
2	Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar	28,080			
3	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	134,361			
4	Förstärkande av det i 1917 och 1918 årens riksstater uppförda anslag för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, *förslagsanslag*, högst		6,178		
5	Upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering m. m., *förslagsanslag*		3,500,000		
6	Tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, *förslagsanslag*		16,000		
7	Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel	106,000		273,081	3,522,178
8	Vadstena krigsmanshuskassa			137,640	
9	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär tjänstgöring			30,000	
10	Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap			648,000	
11	Tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare, *förslagsanslag*, högst				835
	Flottans pensionskassa:				
	Ersättning för minskade inkomster:				
12	Pensionsfonden 36,320				
13	Gratialfonden 16,650				
14	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond 33,100	86,070			

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, *förslagsanslag*	253,300			
16	Pensionering av flottans gemenskap, *förslagsanslag*	251,300			
17	Tillfälliga understöd åt visst f. d. stammanskap vid marinen m. fl., *förslagsanslag*		3,000		
18	Tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, *förslagsanslag*		17,030		
19	Tillfälliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket, *förslagsanslag*		9,000	590,670	29,030
20	Invalidhusfonden			60,350	
21	Blesserade över- och underofficerare, *reservationsanslag*			2,400	
	Säger för militära pensionsväsendet			1,742,141	3,552,043
	C. Allmänna indragningsstaten.				
1	Diverse föremål, *förslagsanslag*			2,315,591	
	Summa			11,206,711	3,661,043

Verkliga utgifter.

XI. Oförutsedda utgifter.

	Ordinarie anslag Kronor
Oförutsedda utgifter, *förslagsanslag*	500,000

Verkliga utgifter.

XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

		Extra anslag Kronor
1	Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, *förslagsanslag*	2,273,000
2	Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, *förslagsanslag*	220,000
3	Kostnader för riksdagens bibliotek, *reservationsanslag*	7,000
4	Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, *förslagsanslag*	90,000
5	Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, *förslagsanslag*	40,000
6	Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, *förslagsanslag*	48,000
	Summa	2,678,000

Verkliga utgifter.

XIII. Räntor å statsskulden m. m.

			Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. De fonderade statslånen.			
1	Å 3 6/10 % lånet, *förslagsanslag*, högst		3,012,840	
2	» 1880 års 3 1/2 % lån, *förslagsanslag*		1,779,100	
3	» 1886 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*		1,859,900	
4	» 1888 » 3 % » , *förslagsanslag*, högst		725,500	
5	» 1890 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst		792,300	
6	» 1894 » 3 % » , *förslagsanslag*, högst		506,400	
7	» 1899 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst		1,066,600	
8	» 1900 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst		1,271,200	
9	» 1904—1906 årens 3 1/2 % lån, *förslagsanslag*, högst		2,766,960	
10	» 1907 års 3 1/2 % lån, *förslagsanslag*, högst		1,638,000	
11	» 1908 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst		1,906,800	
12	» 1911 » lån à 4 %, *förslagsanslag*, högst		2,880,000	
13	» 1913 » 4 1/2 % lån, *förslagsanslag*, högst		3,240,000	
14	» 1914 » lån à 5 %, *förslagsanslag*, högst		8,155,000	
15	» 1916 » » » 5 %, *förslagsanslag*, högst		5,921,500	
16	» 1917 » » » 5 %, *förslagsanslag*		3,300,000	40,822,100
	B. Övrig statsskuld.			
1	Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, *förslagsanslag*		16,500,000	
	Ränta å följande av staten övertagna lån:			
2	Kommunlån, *förslagsanslag*, högst	8,200		
3	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, *förslagsanslag*, högst	21,840		
	Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, *förslagsanslag*, högst:			
4	Av år 1898	51,080		
5	» » 1902	28,440	79,520	
	Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, *förslagsanslag*, högst:			
6	Av 1/7 1896	55,100		
7	» 1/9 1896	13,800		
8	» år 1903	131,700		
9	» » 1914	49,500	250,100	359,660
10	Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen, *reservationsanslag*		300,000	
11	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, *reservationsanslag*		90,000	
12	Ränta å konung Carl XIII:s hemgiftskapital, *reservationsanslag*		7,500	
13	Ränta å Göta kanals reparationsfond, *förslagsanslag*, högst		7,140	17,264,300
		Summa		58,086,400

Verkliga utgifter.

XIV. Engångskostnader för försvaret.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Engångskostnader för år 1919, att utgå av värnskattefonden:		
	Engångskostnader för lantförsvaret:		
	Gemensamt *reservationsanslag:*		
1 a	Övning vid armén av årsklassen 1914 yngre	107,756	
1 b	Intendenturmateriel	875,000	
1 c	Artillerimateriel	100,000	
1 d	Merkostnader för anskaffande av viss ingenjörmateriel	580,000	
1 e	Merkostnader för vissa arbeten å Bodens fästning	359,000	2,021,756
	Engångskostnader för sjöförsvaret:		
	Gemensamt *reservationsanslag:*		
2 a	Nyanläggningar och nyanskaffningar för stärkande av det fasta kustförsvaret med undantag av Fårösunds fästning	2,748,690	
2 b	Anskaffning av artilleriammunition för kustfästningarna	500,000	3,248,690
	Summa		5,270,446

Verkliga utgifter.

XV. Krigstidstillägg och krigstidshjälp.

	Extra anslag Kronor
Avsättning till krigstidstillägg och krigstidshjälp, *förslagsanslag*, högst	43,000,000

Utgifter för kapitalökning.

XVI. Statens affärsverksamhet.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	A. Postverket.			
1	Inventarier, *reservationsanslag*		175,000	
2	Nybyggnad i Göteborg, *reservationsanslag*	500,000		
3	Om- och tillbyggnad av posthusbyggnaden i Ystad, *reservationsanslag*	125,000		
	Säger för postverket	625,000	175,000	800,000
	B. Telegrafverket.			
1	Utvidgning av stationsbyggnaden i Malmö, *reservationsanslag*	288,200		
2	Telefonstationsbyggnad i Göteborg, *reservationsanslag*	300,000		
3	Tillbyggnad av stationsbyggnaden i Sundsvall, *reservationsanslag*	100,000		
4	Stationsbyggnad i Strömsund, *reservationsanslag*	1,500		
5	Ytterligare en telefonstationsbyggnad i Göteborg, *reservationsanslag*	100,000		
6	Byggnadstomt i Finspång, *reservationsanslag*	5,000		
7	Stationsbyggnad i Ånge, *reservationsanslag*	100,000		
8	Utvidgning av telefonstationen i Stockholm, *reservationsanslag*	265,000		
9	Arbetarbostäder i Göteborg, *reservationsanslag*	230,000		
10	Markförvärv för telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, *reservationsanslag*	52,200		
11	Inköp av tomt i Hälsingborg, *reservationsanslag*	24,000		
12	Anslag till inköp av fastigheter, *reservationsanslag*	200,000		
	Säger för telegrafverket	1,665,900		1,665,900

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	C. Statens järnvägar.			
	Nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar:			
	Bangårdar:			
	Bangårdsbyggnader:			
1	Ombyggnad av Malmö statsbangård, *reservationsanslag*	1,000,000		
2	Huvudrangerbangård vid Hallsberg, *reservationsanslag*	1,850,000		
3	Utvidgning av Västanfors station, *reservationsanslag*	300,000		
4	Utvidgning av Ockelbo station m. m., *reservationsanslag*	140,000		
5	Ombyggnad av Ljusdals station, *reservationsanslag*	250,000		
6	Utvidgning av spårsystemet m. m. vid Långsele, *reservationsanslag*	210,000		
7	Nya stationer och mötesplatser, *reservationsanslag*	443,000		
8	Spåranordningar i anslutning till förefintliga spårsystem, *reservationsanslag*	1,820,100		
	Bangårdsanordningar i övrigt:			
9	Anläggningar vid kol- och vattenstationer, *reservationsanslag*	246,000		
10	Avloppsledning vid Järva lokomotivstation, *reservationsanslag*	140,000		
11	Vatten- och avloppsledning vid Kiruna, *reservationsanslag*	117,000		
12	Speciella anläggningar å bangårdar, *reservationsanslag*	25,000		
	Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar:			
13	Dubbelspår Norrköping—Mjölby, *reservationsanslag*	450,000		
14	Dubbelspår Örebro—Hallsberg—Laxå, *reservationsanslag*	2,350,000		
15	Dubbelspår Aneby—Sandsjö, *reservationsanslag*	902,700		
16	Dubbelspår Tranås—Aneby och Sandsjö—Sävsjö, *reservationsanslag*	1,520,000		
17	Dubbelspår Ballingslöv—Hässleholm, *reservationsanslag*	400,000		
18	Omläggning av linjen Lindome—Anneberg, *reservationsanslag*	600,000		
	Större broanläggningar:			
19	Ombyggnad av Bohusbanans viadukt över Säveån, *reservationsanslag*	472,000		
20	Ombyggnad av bron över Norsälven å linjen Laxå—Charlottenberg, *reservationsanslag*	300,000		
21	Broförbindelse över Dalälven vid Mora, *reservationsanslag*	250,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
	Anläggningar vid huvudverkstäder:			
22	Ombyggnad av statens järnvägars reparationsverkstäder i Malmö, *reservationsanslag*	630,000		
23	Plåtslagarverkstad med smedja vid Notviken, *reservationsanslag*	537,000		
24	Anläggningar vid huvudverkstäderna i Örebro, Östersund—Bollnäs och Notviken—Boden, *reservationsanslag*	127,500		
25	Sanitära anläggningar vid huvudverkstäderna, *reservationsanslag*	100,000		
	Lokomotivstations- och driftverkstadsanläggningar:			
	Nya lokomotivstationer:			
26	Ny lokomotivstation vid Örebro, *reservationsanslag*	275,000		
27	Ny lokomotivstation vid Järna, *reservationsanslag*	230,000		
28	Ny lokomotivstation vid Charlottenberg, *reservationsanslag*	200,000		
29	Nya lokomotivstallar vid Kiruna och Gällivare, *reservationsanslag*	290,000		
	Tillbyggnad av och diverse anläggningar vid lokomotivstationer:			
30	Nya och förändrade anläggningar för maskinavdelningens behov vid Krylbo, *reservationsanslag*	200,000		
31	Tillbyggnad av och diverse anläggningar vid vissa lokomotivstationer, *reservationsanslag*	449,000		
32	Driftverkstäder, *reservationsanslag*	75,000		
33	Husbyggnader, *reservationsanslag*	1,148,900	120,000	
34	Skenfria vägkorsningar, *reservationsanslag*	150,000		
35	Anordningar för ökad upplagsplats för stenkol vid importhamnar m. m., *reservationsanslag*	125,000		
36	Telegraf- och sektionstelefonledningar m. m., *reservationsanslag*	440,000		
37	Elektriska belysningsanläggningar, *reservationsanslag*	154,000		
38	Växel- och signalsäkerhetsanläggningar, *reservationsanslag*	1,000,000		
39	Elektrifiering av statsbanelinjen Kiruna—Svartön, *reservationsanslag*	1,000,000		
40	Ökande av trafikkapaciteten å bandelen Kristinehamn—Mora, *reservationsanslag*	400,000		
41	Ordnande av brandväsendet vid statens järnvägar, *reservationsanslag*		30,000	
42	Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten, *reservationsanslag*	1,000,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
43	Täckande av brist å vissa till nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar beviljade anslag, *reservationsanslag*	1,400,000		
	Nya statsbanebyggnader:			
44	Statsbanan Sveg—Brunflo, *reservationsanslag*	1,073,000		
45	Statsbanan Sveg—Hede, *reservationsanslag*		1,200,000	
46	Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare, *reservationsanslag*	3,900,000		
47	Statsbanan Forsmo—Hoting, *reservationsanslag*	1,950,000		
48	Statsbanan Hällnäs—Stensele, *reservationsanslag*	375,000		
49	Statsbanan Umeå—Holmsund, *reservationsanslag*	185,000		
50	Statsbanan Dagarn—Hultebo, *reservationsanslag*	52 000		
51	Förvärv av Orsa—Svegs järnväg, *reservationsanslag*	1,000,000		
52	Markförvärv, *reservationsanslag*	400,000		
53	Rullande materiel, *reservationsanslag*	15,100,000		
54	Nya inventarier, *reservationsanslag*		2,100,000	
55	Ökat förlag, *förslagsanslag*, högst		3,000,000	
	Säger för statens järnvägar	47,752,200	6,450,000	54,202,200
	D. Statens vattenfallsverk.			
	Södertälje kanalverk:			
1	Ombyggnad av Södertälje kanal, *reservationsanslag*	1,700,000		
	Trollhätte kraftverk:			
2	Tredje utbyggnaden av Trollhätte kraftstation, *reservationsanslag*	1,200,000		
3	Kraftstation vid Lilla Edet, *reservationsanslag*	2,550,000		
	Porjus kraftverk:			
4	Andra utbyggnaden av Porjus kraftstation, *reservationsanslag*	500,000		
5	Anläggningar för ytterligare kraftuttagning i Lule älv, *reservationsanslag*	1,500,000		
	Älvkarleby kraftverk:			
6	Utvidgning av Västerås ångkraftstation, *reservationsanslag*	1,000,000		
7	Ökning av förlagskapitalet för anskaffande av bränsle för Västerås ångkraftstation, *reservationsanslag*		250,000	
8	Ytterligare utbyggnad av staten tillhörig vattenkraft och utförande av sjöregleringar, *reservationsanslag*	1,000,000		
9	Inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, *reservationsanslag*	2,000,000		

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
10	Vattenfallsstyrelsens inträde i Mörrumsströms regleringsförening, *reservationsanslag*	3,500		
11	Distributionsanläggningar för statens kraftverk, *reservationsanslag*	3,000.000		
	Säger för statens vattenfallsverk	14,453,500	250,000	14,703,500
	E. Statens domäner.			
1	Jägmästarbostäder i vissa revir i Norrland, *reservationsanslag*		102,000	102,000
	Summa	64,496,600	6,977,000	71,473,600

Utgifter för kapitalökning.

XVII. Statens utlåningsfonder.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel	andra statsinkomster	
		Kronor	Kronor	Kronor
1	Allmänna järnvägslånefonden, *reservationsanslag*	1,500,000		1,500,000
2	Fonden för bibanor inom vissa delar av riket, *reservationsanslag*	2,000,000		2,000,000
3	Odlingslånefonden, *reservationsanslag*	500,000		500,000
4	Torvindustrilånefonden, *reservationsanslag*	1,000,000		1,000,000
5	Egnahemslånefonden, *reservationsanslag*	6,400,000		6,400,000
6	Fiskerilånefonden, *reservationsanslag*	150,000		150,000
7	Täckdikningslånefonden, *reservationsanslag*	150,000		150,000
8	Allmänna nyodlingsfonden, *reservationsanslag*	130,000		130,000
9	Norrländska andelsmejerifonden, *reservationsanslag*	150,000		150,000
10	Lånefonden för landsbygdens elektrifiering, *reservationsanslag*	1,000,000		1,000,000
11	Gödselvårdslånefonden, *reservationsanslag*	1,000,000		1,000,000
	Summa	13,980,000		13,980,000

Utgifter för kapitalökning.

XVIII. Avbetalning å statsskulden.

			Att täckas av		Summa
			lånemedel	andra statsinkomster	
	A. De fonderade statslånen.		Kronor	Kronor	Kronor
	Amortering.				
1	1880 års 3 1/2 % lån, *förslagsanslag*, högst			3,484,800	
2	1886 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst			621,400	
3	1890 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst			711,200	
4	1899 » 3 1/2 % » , *förslagsanslag*, högst			457,200	5,274,600
	B. Övertagna lån.				
1	Kommunlån, *förslagsanslag*, högst			51,600	
2	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, *förslagsanslag*, högst			20,000	
	Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, *förslagsanslag*, högst:				
3	Av år 1898	38,000			
4	» » 1902	18,000		56,000	
	Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, *förslagsanslag*, högst:				
5	Av 1/7 1896	54,000			
6	» 1/9 1896	13,000			
7	» år 1903	67,000		134,000	261,600
		Summa			5,536,200

Utgifter för kapitalökning.

XIX. Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

	Att täckas av		Summa
	lånemedel	andra statsinkomster	
	Kronor	Kronor	Kronor
Avsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel, *förslagsanslag*, att av överskottet å fonden direkt utgå		300,000	300,000

Utgifter för kapitalökning.

XX. Förlag till statsverket.

		Att täckas av		Summa
		lånemedel Kronor	andra statsinkomster Kronor	Kronor
	Lantförsvarsdepartementet.			
	Vissa byggnadsföretag vid armén:			
1	Byggnader för Norrlands ingenjörkår, *reservationsanslag*	484,000		484,000
2	Nytt etablissemang å Järvafältet för fälttelegrafkåren, *reservationsanslag*	598,000		598,000
3	Merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, *förslagsanslag*	1,000,000		1,000,000
	Summa	2,082,000		2,082,000

Totalsumman av de i riksstaten förekommande utgifter uppgå till 560,978,100 kronor eller samma belopp, vartill statsverkets tillgångar för år 1919 här förut beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

Inkomster:		Kronor
A. *Egentliga statsinkomster:*		
I. Skatter	376,383,100	
II. Uppbörd i statens verksamhet	6,400,900	
III. Diverse inkomster	2,100,000	384,884,000
B. *Inkomster av statens produktiva fonder:*		
I. Statens affärsverksamhet	78,650,000	
II. Statens aktier	5,600,000	
III. Statens utlåningsfonder (överskott)	4,902,500	
IV. Statsverkets fond av rusdrycksmedel	300,000	89,452,500
C. *I anspråk tagna kapitaltillgångar:*		
I. Uppkomna av egentliga statsinkomster	5,308,000	
II. Uppkomna av lånemedel	775,000	6,083,000
D. *Lånemedel:*		
I. Fast upplåning	78,476,600	
II. Tillfällig upplåning	2,082,000	80,558,600
	Summa	560,978,100

för år 1919.

Utgifter:				Kroner
Verkliga utgifter:				
	Ordinarie anslag	Extra anslag	Summa	
I. Första huvudtiteln	1,345,000		1,345,000	
II. Andra »	6,565,550	1,299,150	7,864,700	
III. Tredje »	2,327,650	230,050	2,557,700	
IV. Fjärde »	65,302,038	35,951,862	101,253,900	
V. Femte »	27,055,060	15,674,240	42,729,300	
VI. Sjätte »	23,528,140	27,506,060	51,034,200	
VII. Sjunde »	26,837,049	6,389,351	33,226,400	
VIII. Åttonde »	63,758,291	5,030,209	68,788,500	
IX. Nionde »	9,805,100	24,598,900	34,404,000	
X. Tionde »	11,206,711	3,661,043	14,867,754	
Säger	237,730,589	120,340,865	358,071,454	
XI. Oförutsedda utgifter			500,000	
XII. Riksdags- och revisionskostnader m. m.			2,678,000	
XIII. Räntor å statsskulden m. m.			58,086,400	
XIV. Engångskostnader för försvaret			5,270,446	
XV. Krigstidstillägg och krigstidshjälp			43,000,000	467,606,300
Utgifter för kapitalökning:				
	Att täckas av		Summa	
	lånemedel	andra statsinkomster		
XVI. Statens affärsverksamhet	64,496,600	6,977,000	71,473,600	
XVII. Statens utlåningsfonder	13,980,000		13,980,000	
XVIII. Avbetalning å statsskulden		5,536,200	5,536,200	
XIX. Statsverkets fond av rusdrycksmedel		300,000	300,000	
XX. Förlag till statsverket	2,082,000		2,082,000	
Säger	80,558,600	12,813,200	93,371,800	93,371,800
			Summa	**560,978,100**

Kungl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed enligt beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll över finansärenden för den 31 december 1917 angående åtgärder för förskottsväsendets avveckling, att riksdagen må medgiva, att vid statsregleringen för år 1919 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingarna å huvudtitlarna fortfarande må bliva gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för övrigt med statsregleringen sammanhang ägande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Stockholm 1918. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.
175448

Bilagor

till

Kungl. Maj:ts nådiga proposition

år 1918

om statsverket.

Inkomsterna.

Utgifterna.

Propositionens justering.

Inkomsterna.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning de delar av statsregleringen vid den nu instundande riksdagen, som rörde beräkningen av statsverkets tillgångar för de behov, vilka vid ifrågavarande statsreglering borde fyllas, därvid departementschefen till en början anmälde dels en av statskontoret den 13 december nästlidet år avlåten skrivelse med inkomstberäkning för år 1919, dels ock en av fullmäktige i riksgäldskontoret till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse av den 20 december 1917 med förslagsberäkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1919, som borde upptagas i sistnämnda riksstat.

Härefter anförde departementschefen:

Till en början anhåller jag att få lämna en översikt av det nuvarande statsfinansiella läget och av förutsättningarna för 1919 års statsreglering.

Ställningen intill 1918 års utgång.

Riksstaten för år 1916 har enligt numera föreliggande bokslut lämnat ett överskott av 91.4 miljoner kronor. Detta överskott beror väsentligen på det mycket stora överskottet i krigskonjunkturskatten, vilket uppgick till 76.7 miljoner kronor. Denna skatt var beräknad till 9 miljoner kronor, men gav 85.7 miljoner kronor. Med frånräknande av hela detta skattebelopp skulle 1916 års riksstat givit ett överskott av endast 5.7 miljoner kronor, d. v. s. praktiskt sett gått jämnt ihop. Även inkomst- och förmögenhetsskatten gav för 1916 ett betydande överskott, nämligen 25.7 miljoner kronor. På åtskilliga andra inkomsttitlar, särskilt stämpelmedlen, förekommo likaledes stora överskott. Brist visade däremot tullmedel och sockerskatt. I det hela visade inkomsttitlarna ett nettoöverskott av 119.7 miljoner kronor. Däremot stod en nettobrist i anslagen på 28.3 miljoner kronor.

Till följd av nämnda överskott på 1916 års stat har statsverkets kassafond vid utgången av 1916 bragts upp till ett belopp av 127.9 miljoner kronor.

Så vitt man nu kan bedöma, kommer riksstaten för år 1917 att giva ett ändå långt större överskott, sannolikt omkring 247 miljoner kronor. Detta överskott uppkommer på liknande sätt som fallet var vid 1916 års stat; inkomst- och förmögenhetsskatten och stämpelmedlen lämna överskott, som drygt förslå till täckande av de mycket stora bristerna i andra inkomsttitlar, särskilt tullmedel, samt i anslagen. Men därutöver lämnar krigskonjunkturskatten ett överskott på ungefär 224 miljoner kronor. Överskottet i statsregleringen kan alltså väsentligen anses härröra från krigskonjukturskatten.

Vid 1917 års utgång torde kassafonden äga en behållning av i runt tal 375 miljoner kronor.

Givetvis kan denna siffra endast gälla som en ungefärlig uppskattning. Ännu svårare är det att nu med säkerhet förutsäga resultatet av 1918 års statsreglering. Det är emellertid utom allt tvivel, att även denna kommer att lämna ett betydligt överskott, härrörande från skatterna på inkomst, förmögenhet och rörelse. Att detta överskott skulle uppgå till så högt belopp som det för 1917 års statsreglering beräknade torde visserligen vara mindre sannolikt, men man kan redan nu, med kännedom om konjunkturerna under år 1917, säkert beräkna,

att överskottet å 1918 års statsreglering icke kommer att understiga 120 miljoner kronor.

Genom 1918 års statsreglering kommer alltså ett belopp av minst 120 miljoner kronor att tillföras kassafonden, vilken därmed skulle komma att uppgå till 495 miljoner kronor. Emellertid har 1918 års stat tagit i anspråk ett bidrag av kassafonden på 37 miljoner kronor. Alltså skulle kassafonden vid utgången av 1918 äga en behållning av 458 miljoner kronor.

Dessa siffror visa endast det sannolika bokföringsmässiga resultatet, men giva icke en riktig föreställning om det verkliga finansiella läget. Det förhåller sig nämligen så, att krigstiden föranlett eller före utgången av 1918 kommer att föranleda mycket betydande verkliga utgifter, som antingen icke alls blivit täckta på någon riksstat eller som täckts budgetmässigt genom upptagande av »tillfälliga lånemedel» på inkomstsidan, men som alltså ännu sakna en real täckning. Då vi nu enligt de grunder, som angivits av kassaförlagskommittén och godtagits av 1917 års riksdag och som enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut av den 31 december 1917 skola läggas till grund för årets statsverksproposition, stå i begrepp att övergå till en budgetordning, som förnämligast karaktäriseras av den principen, att varje år skall sörja för sina utgifter, måste tydligen de utgifter, som bli nödvändiga före utgången av 1918, men för vilka något anslag på stat icke finnes, upptagas på en tilläggsstat för 1918. På denna tilläggsstat bör givetvis också täckning beredas såväl för förskott, som utbetalts före utgången av 1917, som ock för de tillfälliga lånemedel, som upptagits på 1917 och 1918 års riksstater. Om en sådan tilläggsstat skall jag också senare i dag anhålla att få framställa förslag.

Uppenbarligen böra tillgångarna i denna stat — i den mån sådana icke på grund av särskild avsättning redan förefinnas och i den mån de icke efter vanliga grunder böra anskaffas genom fast upplåning för produktiva ändamål eller enligt den nya budgetordningen genom tillfällig upplåning för utgifter, som framdeles komma att ersättas — beredas genom anlitande av de överskottsmedel, som uppsamlats i kassafonden. Därest nämligen, såsom riktigt hade varit, samtliga före utgången av 1918 nödvändiga utgifter uppförts på stat, så hade överskotten just minskats med deras belopp. Och hade storleken av skatteinkomsterna förutsetts, så hade tillfälliga lånemedel icke behövt upptagas på någon riksstat. Genom en tilläggsstat för 1918, som i mån av behov tager överskotten i anspråk för täckande av samtliga här ifrågavarande utgifter, återställas statsfinanserna endast i det läge, de vid utgången av 1918

skulle ha haft, därest under de föregående åren budgeterna blivit uppställda enligt de principer, som nu för första gången tillämpas. Efter genomförandet av en sådan tilläggsstat kommer också kassafonden att visa den verkliga behållningen, icke en fingerad summa, som når en utomordentlig höjd endast därför att massor av utgifter och svävande skulder lämnats obetalda.

Tilläggsstaten för 1918 uppvisar dels »verkliga utgifter» till ett belopp av 223.9 miljoner kronor, dels »utgifter för kapitalökning». Under den senare titeln ingår återbetalning av 1917 års tillfälliga lånemedel med 27.0 miljoner kronor samt av 1918 års tillfälliga lånemedel med 135.6 miljoner kronor, sammanlagt 162.6 miljoner kronor. Dessutom beräknas ett belopp av 11.9 miljoner kronor för sådana utgifter för kapitalökning för produktiva ändamål, som icke böra täckas av lånemedel. I sin helhet uppgå alltså utgifterna för kapitalökning »av andra statsinkomster» till 174.5 miljoner kronor.

Slutsumman av de krav på »andra statsinkomster», som ställas av 1918 års tilläggsstat, är alltså 398.4 miljoner kronor. På 1918 års riksstat är för tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén och marinen avsatt ett belopp av 4.0 miljoner kronor, vilket belopp nu torde böra tagas i anspråk. Den utgiftssumma, som återstår att täcka, är då 394.4 miljoner kronor. Detta är alltså det bidrag som tilläggsstaten kräver av kassafonden. Då kassafonden enligt vad nyss är sagt vid utgången av 1918 skulle uppvisa en bokmässig behållning på 458 miljoner kronor, kommer tilläggsstaten att reducera denna behållning till 63.6 miljoner kronor.

Detta belopp skulle sålunda utgöra den verkliga behållningen i kassafonden vid utgången av 1918.

En ytterligare minskning kan icke nu vara tillrådlig. Här gjorda beräkningar äro ju endast approximativa och kräva med hänsyn till den allmänna otryggheten i alla ekonomiska förhållanden en viss säkerhetsmarginal. Det bör därjämte ihågkommas, att de belopp, som krigskonjunkturskatten tillfört eller kommer att tillföra staten, icke definitivt kunna till sin storlek fixeras, förrän överklagade taxeringar undergått slutlig prövning.

Vid ingången av 1919 komma enligt den sålunda skisserade finansplanen samtliga utgifter intill denna tidpunkt att vara betalda och de tillfälliga lånemedel, som för sådana utgifter upptagits, att vara guldna i budgetmässig ordning. Krigstiden har medfört högst betydande utgifter såväl för värn av rikets neutralitet som ock för folkhushållningen. Genom det starka fall i penningvärdet, som inträtt under krigs-

tiden, ha de regelmässiga statsutgifterna också stegrats i hög grad. Det såg en tid ut som skulle denna extraordinära belastning alldeles överstiga den löpande budgetens bärkraft och komma att föranleda en skuldbörda, som under en följd av år skulle tryckt våra statsfinanser. Krigstidens vinster ha emellertid, såsom nu kan ses, stigit till sådana för vårt lands förhållanden utomordentligt höga summor, att den särskilda beskattning de varit föremål för — ehuru denna varit avsevärd mildare än i vissa andra land — dock inbringat så betydande belopp åt statskassan, att krigstidens särskilda utgifter hittills och, såvitt nu kan bedömas, intill utgången av år 1918 kunnat utan framtida skuldsättning täckas. Det bör ock i detta sammanhang erinras därom, att staten i dessa krigsvinster har en skattekälla, som ytterligare kan utnyttjas vid förefallande behov. Skulle utöver de i 1918 års tilläggsstat och 1919 års riksstat förutsedda utgifterna nya stora av kristiden föranledda krav komma att ställas på det allmänna, böra medel härför kunna beredas genom en mera skärpt beskattning av krigsvinsterna än den, som innehålles i nu gällande förordning om krigskonjunkturskatt.

1919 års budget.

Det förslag till riksstat för 1919, som jag nu har att anmäla, måste givetvis utgå från någon bestämd förutsättning i fråga om den tid världskriget ännu kommer att fortgå. En sådan förutsättning innebär naturligtvis icke något försök till förutsägelse. Men då riksstatsförslaget skall göras upp ett helt år innan riksstaten skall träda i kraft, synes mig att i detta förslag hänsyn icke borde tagas till den möjligheten att kriget kommer att fortgå ännu under 1919. Skulle så bli förhållandet, måste det ankomma på en tilläggsstat för 1919 att sörja för de finansiella anordningar, som därav kunna föranledas.

Under denna förutsättning skulle, såsom i det föregående är visat, krigstidens hittills obetäckta utgifter liksom också alla övriga förskottsutgifter intill utgången av 1918 vara budgetmässigt ordnade med 1918 års tilläggsstat. Den svenska statsbudgeten skulle alltså från och med 1919 kunna göras upp uteslutande med hänsyn till varje års egna krav och behövde icke belastas med amortering av skulder, som krigstiden lämnat efter sig.

Vid uppgörandet av finansplanen för 1919 har jag sålunda endast haft att tillgodose utgifter, som hänföra sig till detta år. Budgeten 1919 har emellertid att sörja för vissa utgifter av kristidskaraktär, som med säkerhet kunna förutses redan nu, ehuru det bör överlämnas åt 1919 års riksdag att närmare fixera beloppen och bestämma grunderna för anslagens utgående. Sålunda torde det vara uppenbart, att krigstidstillägg och krigstidshjälp för statstjänare m. fl. bli nödvändiga även

under år 1919, varjämte anstalter redan nu böra träffas för att åtminstone för de första månaderna av år 1919 medel skola finnas tillgängliga till mötande av arbetslöshet, för prisreglering samt för lindring i de mindre bemedlades levnadsvillkor. Medel för dessa ändamål måste följaktligen äskas redan vid innevarande års statsreglering. Jag beräknar beloppet för förstnämnda ändamål förslagsvis till detsamma som å 1918 års tilläggsstat eller 43 miljoner kronor samt anslagen för sistnämnda ändamål till 19 miljoner kronor.

Läggas dessa belopp till de mera ordinära utgifterna å 1919 års riksstat och 1918 års tilläggsstat, är det uppenbart, att kraven på statskassan bli synnerligen stora, och jag måste, utöver den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, även för år 1919 räkna med en extra inkomst- och förmögenhetsskatt. På grund av de stegrade levnadskostnaderna torde vid uppgörande av förslag härtill böra iakttagas, att fritagande av de lägre inkomstgrupperna kommer att ske i större utsträckning än under innevarande år. Därest i övrigt ungefär samma skatteskala som den nu gällande kommer att tillämpas, kan denna skatt beräknas giva en inkomst av något mindre än hälften av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten.

Krigskonjunkturskatten har av statskontoret beräknats inbringa 80 miljoner kronor. Av skäl, som jag längre fram skall anföra, anser jag mig icke kunna räkna med en högre avkastning av denna skatt än 60 à 65 miljoner kronor, därvid dock bör iakttagas, att densamma vid inkomstberäkningens slutliga fixering må kunna jämkas till det belopp, som erfordras för en utjämning av inkomstsidans slutsumma.

En varaktig jämvikt i den svenska statsbudgeten kan givetvis icke åstadkommas utan att avkastningen av statens affärsverksamhet hålles uppe på en någorlunda tillfredsställande nivå. Nu visar sig emellertid, att penningvärdets fall har ett ödesdigert inflytande på statens kommunikationsverk. Materialkostnaderna stegras hastigt, i många fall, beroende på särskilda förhållanden såsom försvårad tillförsel m. m., långt utöver vad som skulle motsvara nedsättningen i penningvärdet. Även personalkostnaderna växa mycket starkt, då staten så långt möjligt måste söka fylla ut lönernas sjunkande köpkraft. Följden härav är en stegring av kommunikationsverkens omkostnader av den omfattning, att den jämförelsevis lilla marginalen mellan bruttoinkomst och omkostnader hotar att försvinna, ja till och med att förbytas i en brist. För att hindra detta är det önskvärt att så vitt möjligt företaga sådana taxeförhöjningar, att bruttoinkomsten stiger något så när i samma pro-

portion som omkostnaderna. Järnvägsstyrelsen har i sin inkomstberäkning för 1919, under viss förutsättning med avseende å taxorna, kommit till ett beräknat överskott av 29 miljoner kronor. För post- och telegrafverken torde taxeförhöjningar ur ovan angiven synpunkt behöva vidtagas. Under antagande av en sådan taxereglering har jag ansett mig kunna beräkna postverkets överskott till 4,600,000 kronor och telegrafverkets till 13,000,000 kronor. Tillsammans skulle alltså statens kommunikationsverk giva ett överskott av 46.6 miljoner kronor. Detta utgör endast 12.1 procent av de egentliga statsinkomsterna, sådana jag beräknar dem i det föreliggande riksstatsförslaget, eller 384.9 miljoner kronor. Det sista fredsåret 1913 uppgick överskottet av kommunikationsverken till 32.3 miljoner kronor, medan de egentliga statsinkomsterna stannade vid 187.7 miljoner kronor. Förhållandet mellan de båda inkomstposterna var då 17.2 procent. Det visar sig alltså, att även med de taxeförhöjningar, som av mig förutsatts, en sänkning av kommunikationsverkens relativa betydelse för statsfinanserna är oundviklig.

De i föreliggande riksstatsförslag påräknade taxeförhöjningarna böra i den mån de avse postverket underställas riksdagens prövning och kommer chefen för civildepartementet att i sådant avseende sedermera framställa förslag. Han har ävenledes meddelat mig, att han ämnar hemställa att vissa förslag till taxeförhöjningar vid telegrafverket måtte hänskjutas till riksdagens yttrande.

Lånemarknadens läge

Statsverkets ställning är, såsom av det sagda framgår, nog så tillfredsställande, om man, som jag hittills gjort, endast betraktar den ur budgetmässig synpunkt. Ser man däremot på kassaställningen och tager man dessutom hänsyn till den nödvändiga upplåningen för statens produktiva fonder och för förlag till statsverket, så visa sig förhållandena vara ganska bekymmersamma.

Med den ordning, i vilken de viktigaste statsinkomsterna inflyta, komma tidvis under år 1918 synnerligen stora svårigheter förefinnas att tillhandahålla statsverket nödigt kapital. Krigskonjunkturskatten för år 1918 — uppgående säkerligen till mer än 150 miljoner kronor — inflyter först under loppet av år 1919. Den därnäst viktigaste inkomstkällan, inkomst- och förmögenhetsskatten med dess tillägg, i 1918 års riksstat beräknad till sammanlagt 102 miljoner kronor, blir tillgänglig först i november och december. Betänker man vidare, att riksgäldskontoret vid årets början har en svävande skuld av över 139 miljoner kronor, att behovet av nya lån under året uppgår till vida mera än 100 miljoner kronor — lånebehovet för 1918 års tilläggsstat därvid icke

beräknat — samt att kristidskommissionerna sannolikt under året framkomma med tyngande anspråk på ytterligare rörelsekapital, så måste man vara beredd på att riksgäldskontorets lånebehov under hösten 1918 springer upp till flera hundra miljoner kronor, kanhända halva miljarden.

Ehuru större delen av detta lånebehov är av mera tillfällig art, får man dock icke underskatta svårigheterna för en så ofantlig upplåning inom landet.

Året 1919 kommer visserligen i och med genomförandet av den budgetreglering, som nu föreslås, att ställa sig mycket gynnsammare i de avseenden jag nu berört. Men även under detta år kan lånemarknaden beräknas visa en viss knapphet på grund av bland annat de ganska betydande utgifter för kapitalökning, som då måste tillgodoses genom lånemedel.

Det blir av dessa skäl nödvändigt att till det oundgängligen behövliga begränsa utgifterna för kapitalökning för statens affärsverksamhet å såväl 1918 års tilläggsstat som 1919 års riksstat. Av samma grunder är det ock, trots de stora överskotten å vissa skattetitlar, nödigt att iakttaga sträng begränsning i fråga om nya utgifter av olika slag.

Jag anhåller nu att få övergå till beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna. Därvid följer jag statskontorets förslag i alla de punkter, där icke i det följande erinringar, ändringar eller tillägg komma att göras. Den sedvanliga tabellen över inkomsterna torde som bilaga litt. A. få fogas till detta protokoll.

A. Egentliga statsinkomster.

Statskontoret har i sina beräkningar av skatterna på inkomst, förmögenhet och rörelse utgått från antagandet, att den på 1918 års förhållanden grundade inkomst- och förmögenhetsskatten bör kunna beräknas till samma siffra av 111 miljoner kronor, som faktiskt utgått under år 1917. Ehuru jag icke vill underskatta de skäl för ett sådant antagande, som av statskontoret anförts, anser jag mig dock böra erinra därom, att året 1916 med sina utomordentligt höga krigsvinster bjöd exceptionellt gynnsamma skatteobjekt, och att året 1918 ingått under betydligt mörkare utsikter för vårt näringsliv. Under sådana förhållanden bjuder efter min uppfattning nödig försiktighet att vidtaga en reduktion av inkomstberäkningarna för samtliga nu berörda skattekällor, som i avsevärdare mån röna inflytande av en återgång till mera normala förhållanden.

Inkomst- och förmögenhetsskatten beräknar jag sålunda till 100 miljoner kronor, vilket belopp redan detta överstiger det i 1918 års riksstat beräknade med 30 miljoner kronor.

Såsom jag förut nämnt, påräknar jag för år 1919 en *extra inkomst- och förmögenhetsskatt*. Den kan från förut angivna utgångspunkter beräknas till något mindre än hälften av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, eller förslagsvis 43 miljoner kronor.

Stämpelmedlen hava av statskontoret beräknats till den avsevärda summan av 45 miljoner kronor, mot 26.5 miljoner kronor i 1918 års stat. Då jag icke vågar förutsätta, att vid en återgång till mera normala förhållanden inkomster under denna skattetitel kunna vara att påräkna i samma utsträckning som under år 1917 — jag behöver i detta sammanhang blott erinra om stämpel å aktiebrev och obligationer, fondstämpeln o. s. v. — har jag ansett försiktigheten bjuda, att inkomsten av stämpelmedel beräknas till 35 miljoner kronor.

Då, såsom jag förut anfört, rådande förhållanden bjuda mig att iakttaga nödig försiktighet i beräkningen av skatterna å inkomst, förmögenhet och rörelse, har jag ej ansett mig kunna upptaga *krigskonjunkturskatten* till det av statskontoret beräknade belopp, 80 miljoner kronor, utan funnit mig böra stanna vid ett till 60 à 65 miljoner kronor nedsatt belopp, vilket jag för utjämning i riksstatens slutsiffra upptager till 62,652,100 kronor.

I fråga om *tullmedlen* kan ifrågasättas huruvida, som statskontoret förutsatt, spannmålstullarna kunna sättas i kraft för senare hälften av år 1919. Skulle så icke bli förhållandet, minskas tullarnas avkastning enligt statskontorets beräkning med 6 miljoner kronor. Tryggast torde vara att beräkna inkomsterna av tullmedlen till 70,000,000 kronor.

Brännvinstillverkningsskatten är av statskontoret på grund av kontrollstyrelsens beräkningar uppförd till ett belopp av 16,000,000 kronor, varvid för de tre första kvartalen är räknat med $^1/_3$ av normal tillverkning och för det sista kvartalet med normal tillverkning. Jag anser att man med hänsyn till de inskränkningar, som sannolikt komma att råda i fråga om brännvinstillverkningen, icke bör beräkna avkastningen av denna skattetitel till mera än 10,000,000 kronor.

Spirituosaaccis har ingått i de två senaste statsregleringarna och skulle, därest den utginge enligt hittillsvarande grunder, enligt kontrollstyrelsens beräkning kunna för år 1919 förväntas inbringa 2,500,000 kronor. Med hänsyn till de mycket starka anmärkningar, som i riksdagen riktats mot denna skatt, och då densamma av riksdagen godkändes endast såsom en tillfällig, av dåvarande statsfinansiella förhållanden

nödvändiggjord inkomstkälla, anser jag mig nu, då statsregleringen icke oundgängligen påkallar dess fortvaro, icke böra ifrågasätta accisens upptagande i 1919 års budget.

Under rubriken »Uppbörd i statens verksamhet» tillkommer en inkomstpost: »*Vattendomstolsavgifter*», avsedda att utgöra bidrag till de vattendomstolar, för vilkas inrättande chefen för justitiedepartementet i dag kommer att å riksstatsförslaget beräkna visst anslag. Enligt vad han meddelat mig kan denna inkomst beräknas till 15,000 kronor.

I fråga om *patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter* hemställer jag att de upptagas till samma belopp som för 1918 eller 540,600 kronor. De skäl, som statskontoret anfört för en höjning, torde, såsom jag senare i dag får tillfälle att utveckla, komma att bortfalla.

Bidrag till bankinspektionen beräknar jag på liknande grund endast till 80,500 kronor i stället för av statskontoret föreslagna 85,000 kronor.

I avseende å övriga egentliga statsinkomster föreslår jag inga andra avvikelser från statskontorets inkomstberäkning. Jag förordar alltså, *dels* att *skatterna* beräknas på följande sätt:

1.	*Mantalspenningar*		850,000 kronor
2.	*Prästerskapets till statsverket indragna tionde*		1,431,000 »
3.	*Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:*		
	a. inkomst- och förmögenhetsskatt	100,000,000	
	b. extra inkomst- och förmögenhetsskatt	43,000,000	
	c. bevillning av fast egendom samt av inkomst	3,100,000	
	d. bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	250,000	
	e. stämpelmedel (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor)	35,000,000	
	f. lastpenningar	900,000	
	g. krigskonjunkturskatt	62,652,100	244,902,100 kronor
4.	*Tullar och acciser:*		
	a. tullmedel	70,000,000	
	b. sockerskatt	21,500,000	
	c. tobaksskatt	19,500,000	
	d. brännvinstillverkningsskatt	10,000,000	

e. brännvinsförsäljningsmedel	4,000,000		
f. maltskatt	3,000,000		
g. punschskatt	1,200,000	18,200,000	129,200,000 kronor

samt att alltså *summan av skatter* upptages till 376,383,100 » ;

dels att *uppbörd i statens verksamhet* beräknas på följande sätt:

1.	Vattendomstolsavgifter	15,000	kronor
2.	Fyr- och båkmedel	2,500,000	»
3.	Lotspenningar	1,200,000	»
4.	Avgifter för registrering av automobiler	22,500	»
5.	Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	240,000	»
6.	Bidrag till försäkringsinspektionen	59,300	»
7.	Avgifter för granskning av biografbilder	33,000	»
8.	Inkomst av myntning och justering	1,060,000	»
9.	Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	540,600	»
10.	Bidrag till bankinspektionen	80,500	»
11.	Kontrollstämpelmedel	100,000	»
12.	Terminsavgifter från läroverken	550,000	»

och att sålunda *summan av sådan uppbörd* upptages till 6,400,900 » ;
samt slutligen att *diverse inkomster* beräknas till 2,100,000 » .

De *egentliga statsinkomsternas* totalbelopp kommer härvid att uppgå till 384,884,000 kronor.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

Postverket. Statskontoret har på grund av generalpoststyrelsens beräkningar uppfört postverkets inkomster till 40,100,000 kronor och driftkostnader till 33,400,000 kronor samt överskott till 6,700,000 kronor. Om emellertid hänsyn tages till de löneförbättringar, som väntas komma till stånd på grund av nu pågående utredning, samt till krigstidstillägg, så visar sig att det beräknade överskottet icke blott går åt, utan sannolikt förbytes i en brist. Under sådana förhållanden, och då avsevärt ökade kostnader för postens järnvägs- och ångbåtstransporter tillkomma, har chefen för civildepartementet igångsatt en utredning angående de portoförhöjningar, som behövas för att postverket skall lämna ett tillfredsställande överskott. Enligt de taxor, som därvid preliminärt övervägts, skulle postverket för år 1919 lämna en inkomst av 44,850,000

kronor, medan driftkostnaderna med inräkning av nyssnämnda kostnadsökningar torde kunna beräknas till 40,250,000 kronor, så att ett överskott av 4,600,000 kronor uppstår. Med detta belopp hemställer jag att postverkets överskott må upptagas.

Telegrafverket. Statskontoret beräknar i överensstämmelse med telegrafstyrelsen telegrafverkets inkomster till 34,500,000 kronor och driftkostnader till 27,500,000 kronor, vadan ett överskott av 7,000,000 kronor skulle uppstå. Därvid är hänsyn tagen till den förbättring av personalens avlöning, som väntas framgå ur pågående utredning, men icke till krigstidstillägg. Telegrafverket har år 1916 givit ett överskott av 12,324,700 kronor, och är dess överskott i 1918 års stat beräknat till 12,415,500 kronor. Den preliminära utredning angående en höjning av taxorna vid telegrafverket, som chefen för civildepartementet låtit verkställa, visar att inkomsterna böra kunna upptagas till 44,900,000 kronor, medan driftkostnaderna med inräknande jämväl av krigstidstillägg skulle uppgå till 31,900,000 kronor, vadan överskottet skulle bli 13,000,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att telegrafverkets överskott upptages till 13,000,000 kronor.

Statens järnvägar. Statskontoret har i överensstämmelse med järnvägsstyrelsen beräknat inkomsterna till 241,500,000 kronor, driftkostnaderna till 212,500,000 kronor och överskottet till 29,000,000 kronor. Järnvägsstyrelsen har härtill anmärkt, att hänsyn härvid icke tagits vare sig till ökat krigstidstillägg eller till den lönereglering, som är under utredning. Styrelsen anser emellertid, att dessa merkostnader böra täckas genom motsvarande taxeförhöjningar, så att det beräknade överskottet ändå uppnås. Då ifrågavarande merkostnader torde böra beräknas till 16,900,000 kronor, skulle inkomsterna alltså höjas till 258,400,000 kronor och driftkostnaderna till 229,400,000 kronor. Ehuru chefen för civildepartementet förklarat sig för närvarande icke kunna intaga någon ståndpunkt till frågan huruvida en ytterligare ökning av järnvägstaxorna kan ifrågasättas, anser jag dock, med hänsyn till de förhoppningar, som böra kunna ställas på minskade utgifter under år 1919, särskilt för kolanskaffningen, att statens järnvägars överskott bör i 1919 års stat upptagas till 29,000,000 kronor.

I fråga om *vattenfallsverken* spelar den ökning av personalkostnaderna, som möjligen kan inträda under 1919, en så underordnad roll, att den icke behöver föranleda ändring i det överskott, som av statskontoret beräknats, och vill jag därför hemställa att statskontorets beräkning i denna punkt bibehålles.

För *statens domäner* torde en höjning av driftkostnaderna med 2,000,000 kronor böra beräknas. Emellertid kan efter vad chefen för domänstyrelsen meddelat mig bruttoinkomsten beräknas till ett med 2,000,000 kronor förhöjt belopp. Jag hemställer därför, att statskontorets beräkning av överskottet för statens domäner bibehålles.

Likaledes hemställer jag att inkomsterna av *statens aktier* och *statens utlåningsfonder* samt av *statsverkets fond av rusdrycksmedel* upptagas i enlighet med statskontorets förslag.

Med godkännande av dessa beräkningar skulle inkomsterna av statens produktiva fonder komma att uppgå till 89,452,500 kronor.

C. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Jag hemställer, att *värnskattefondens* medel tagas i anspråk till ett belopp, som motsvarar de engångskostnader för försvaret, som uppföras på 1919 års riksstat, alltså 5,270,446 kronor.

Jag hemställer vidare, att beräknade amorteringar å lån från *allmänna byggnadslånefonden* och *allmänna järnvägslånefonden* tillföras riksstaten såsom i anspråk tagna kapitaltillgångar med respektive 37,554 kronor och 775,000 kronor.

D. Lånemedel.

För 1919 års riksstat erfordras under denna rubrik en fast upplåning för utgifter för kapitalökning för statens produktiva fonder till ett sammanlagt belopp av 78,476,600 kronor. Jag hemställer att detta belopp uppföres under rubriken »Lånemedel: I. Fast upplåning».

Dessutom erfordras för beredande av förlag till statsverket en *tillfällig upplåning* till ett belopp av 2,082,000 kronor. Dessa medel äro avsedda för vissa byggnadsföretag vid armén, vilka böra betalas med framdeles inflytande tomtförsäljningsmedel. Enligt de grunder, min företrädare i ämbetet utvecklat i sitt anförande till statsrådsprotokollet rörande åtgärder för förskottsväsendets avveckling den 31 december 1917, torde förlagskapital för ifrågavarande byggnader böra beredas genom tillfällig upplåning. Jag hemställer alltså att ett belopp av 2,082,000 kronor uppföres under rubriken »Lånemedel: II. Tillfällig upplåning».

Enligt vad förste deputeraden i riksbanken meddelat mig utvisar det verkställda sammandraget av riksbankens räkenskaper för år 1917 en nettovinst av 9,680,362 kronor och 16 öre, varjämte finnas odisponerade vinstmedel från föregående år till belopp av 6,490,510 kronor och 89 öre.

Samtidigt har emellertid förste deputeranden meddelat, att fullmäktige med hänsyn till svårigheten att beräkna det framtida värdet av de utländska valutorna anse, att 1917 års bankovinst bör i sin helhet reserveras till riksbankens framtida disposition. Jag erinrar om att 1917 års riksdag av samma skäl beslutit att reservera 1916 års bankovinst och hemställer, att någon andel i riksbankens vinst icke uppföres bland tillgångarna på 1919 års riksstat.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit skulle inkomsterna i det föreliggande förslaget till statsreglering för år 1919 komma att uppgå till 560,978,100 kronor.

Statskontorets och fullmäktiges i riksgäldskontoret åberopade skrivelser torde få bifogas detta protokoll med beteckning bil. litt. B och bil. litt. C.

De av föredragande departementschefen sålunda i avseende å beräkningen av statsverkets ovan omförmälda tillgångar och därmed sammanhängande ämnen gjorda hemställanden och förslag, i vilka statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ur protokollet:
Teodor Franzén.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1918.

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Skatter.

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Mantalspenningar.		
År 1914	846,566: 98	850,000: —
» 1915	859,355: 92	850,000: —
» 1916	879,830: 86	850,000: —
» 1917	—	850,000: —
» 1918	—	850,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		850,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		850,000: —
Prästerskapets till statsverket indragna tionde.		
År 1918	—	1,032,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		1,431,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		1,431,000: —
Inkomst- och förmögenhetsskatt.		
År 1914	43,136,835: 86	38,000,000: —
» 1915	42,282,509: 50	38,500,000: —
» 1916	64,670,860: 92	39,000,000: —
» 1917	—	48,000,000: —
» 1918	—	70,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		111,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		100,000,000: —
Extra inkomst- och förmögenhetsskatt.		
År 1918	—	32,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 kronor		43,000,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Bevillning av fast egendom samt av inkomst.		
År 1914	1,724,751: 44	1,450,000: —
» 1915	1,756,703: 74	1,550,000: —
» 1916	2,194.353: 27	1,550,000: —
» 1917	—	1,600,000: —
» 1918	—	2,200,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		3,100,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		3,100,000: —
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.		
År 1914	275,963: 19	300,000: —
» 1915	212,620: 14	300,000: —
» 1916	214,480: 54	300,000: —
» 1917	—	250,000: —
» 1918	—	250,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		250,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		250,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken	I riksstaten beräknad inkomst		
		Arvsskatt och skatt för gåva	Övriga stämpelmedel	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Stämpelmedel.				
År 1914	17,070,844: 73	7,000,000: —	10,550,000: —	17,550,000: —
» 1915	16,211,787: 13	6,000,000: —	11,800,000: —	17,800,000: —
» 1916	25.106,655: 41	6,200,000: —	12,800,000: —	19,000,000: —
» 1917	—	6,000,000: —	12,600,000: —	18,600,000: —
» 1918	—	7,500.000: —	19,000,000: —	26.500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 (därav arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor) kronor				45,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 (därav arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor) »				35,000,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Lastpenningar.		
År 1914	760,678: 16	700,000: —
» 1915	811,624: 24	775,000: —
» 1916	788,302: 81	900,000: —
» 1917	—	900,000: —
» 1918	—	900,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		900,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		900,000: —
Krigskonjunkturskatt.		
År 1916	85,739,011: 87	9,000,000: —
» 1917	—	20,000,000: —
» 1918	—	40,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		80,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		62,652,100: —
Tullmedel.		
År 1914	58,217,724: 67	63,000,000: —
» 1915	54,850,960: 26	73,500,000: —
» 1916	60,956,019: 81	73,600,000: —
» 1917	—	68,750,000: —
» 1918	—	70,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		76,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		70,000,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Sockerskatt.		
År 1914	21,619,004: 42	20,000,000: —
» 1915	23,874,026: 93	21,500,000: —
» 1916	20,314,833: 76	22,000,000: —
» 1917	—	24,000,000: —
» 1918	—	21,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		21,500,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		21,500,000: —
Tobaksskatt.		
År 1916	15,289,929: 38	9,600,000: —
» 1917	—	14,000,000: —
» 1918	—	15,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		19,500,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		19,500,000: —
Brännvinstillverkningsskatt.		
År 1914	20,734,793: 95	21,300,000: —
» 1915	22,166,743: 07	20,000,000: —
» 1916	17,330,360: 57	17,000,000: —
» 1917	—	14,500,000: —
» 1918	—	8,225,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		16,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		10,000,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Brännvinsförsäljningsmedel.		
År 1915	17,012,176: 33	18,300,000: —
» 1916	18,301,733: 26	16,500,000: —
» 1917	—	15,000,000: —
» 1918	—	4,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		4,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		4,000,000: —
Maltskatt.		
År 1914	5,473,468: 96	4,700,000: —
» 1915	5,469,331: —	5,000,000: —
» 1916	5,843,561: 60	5,400,000: —
» 1917	—	5,400,000: —
» 1918	—	3,000,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		3,000,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		3,000,000: —
Punschskatt.		
År 1914	2,239,521: 88	1,800,000: —
» 1915	2,140,299: 07	1,800,000: —
» 1916	2,146,388: 70	2,000,000: —
» 1917	—	2,300,000: —
» 1918	—	1,200,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		1,200,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		1,200,000: —

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Uppbörd i statens verksamhet.

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Vattendomstolsavgifter.		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 ..... kronor 15,000: —		
Fyr- och båkmedel.		
År 1914	2,271,704: 79	2,000,000: —
» 1915	2,638,033: 68	2,000,000: —
» 1916	2,510,046: 87	2,500,000: —
» 1917	—	2,500,000: —
» 1918	—	2,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 ..... kronor 2,500,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 ..... » 2,500,000: —		
Lotspenningar.		
År 1915	2,642,250: 90	1,200,000: —
» 1916	4,789,658: 53	1,200,000: —
» 1917	—	1,200,000: —
» 1918	—	1,200,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 ..... kronor 1,200,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 ..... » 1,200,000: —		
Avgifter för registrering av automobiler.		
År 1916	79,435: 75	76,000: —
» 1917	—	15,000: —
» 1918	—	21,700: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 ..... kronor 22,500: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 ..... » 22,500: —		
Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten.		
År 1918	—	240,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 ..... kronor 240,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 ..... » 240,000: —		

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Bidrag till försäkringsinspektionen.		
År 1914	81,360: 81	53,000: —
» 1915	88,057: 38	53,000: —
» 1916	113,512: 51	53,000: —
» 1917	—	59,300: —
» 1918	—	59,300: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	59,300: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	59,300: —	
Avgifter för granskning av biografbilder.		
År 1914	20,122: 25	26,000: —
» 1915	32,437: 75	26,000: —
» 1916	38,012: 50	26,000: —
» 1917	—	28,000: —
» 1918	—	30,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	33,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	33,000: —	
Inkomst av myntning och justering.		
År 1914	1,316,691: 11	915,000: —
» 1915	1,145,312: 78	915,000: —
» 1916	1,376,631: 73	915,000: —
» 1917	—	915,000: —
» 1918	—	915,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	1,060,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	1,060,000: —	

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter.		
År 1914	530,647: 37	435,700: —
» 1915	537,150: 03	540,600: —
» 1916	707,144: 72	540,600: —
» 1917	—	540,600: —
» 1918	—	540,600: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		611,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		540,600: —
Bidrag till bankinspektionen.		
År 1914	45,648: 01	47,000: —
» 1915	46,050: 53	58,000: —
» 1916	60,385: 22	58,000: —
» 1917	—	63,400: —
» 1918	—	67,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		85,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		80,500: —
Kontrollstämpelmedel.		
År 1914	89,342: 30	95,000: —
» 1915	98,822: 97	100,000: —
» 1916	138,580: 76	100,000: —
» 1917	—	100,000: —
» 1918	—	100,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		100,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		100,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Terminsavgifter från läroverken.		
År 1914	565,585: —	500,000: —
» 1915	560,670: —	500,000: —
» 1916	589,440: —	500,000: —
» 1917	—	550,000: —
» 1918	—	550,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	550,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	550,000: —	

Diverse inkomster.

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
År 1914	2,112,460: 40	1,500,000: —
» 1915	4,000,707: 46	1,500,000: —
» 1916	1,740,702: 96	1,600,000: —
» 1917	—	1,500,000: —
» 1918	—	2,036,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	2,100,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	2,100,000: —	

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Statens affärsverksamhet.

	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor
Postverket.						
År 1914	26,671,188: 76	22,761,331: 36	3,909,857: 40	27,308,000: —	24,308,000: —	3,000,000: —
» 1915	29,614,040: 14	24,572,257: 21	5,041,782: 93	28,690,000: —	24,690,000: —	4,000,000: —
» 1916	32,315,313: 15	25,667,890: 37	6,647,422: 78	29,186,200: —	25,021,200: —	4,165,000: —
» 1917	—	—	—	30,240,000: —	25,540,000: —	4,700,000: —
» 1918	—	—	—	34,900,000: —	28,900,000: —	6,000,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1919:

Inkomster	kronor	40,100,000: —
Driftkostnader	»	33,400,000: —
Överskott	»	6,700,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1919:

Inkomster	»	44,850,000: —
Driftkostnader	»	40,250,000: —
Överskott	»	4,600,000: —

	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor
Telegrafverket.						
År 1914	20,863,571: 10	12,976,361: 82	7,887,209: 28	17,500,000: —	12,200,000: —	5,300,000: —
» 1915	24,765,674: 41	14,057,629: 19	10,708,045: 22	19,250,000: —	12,950,000: —	6,300,000: —
» 1916	29,038,937: 94	16,714,205: 42	12,324,732: 52	20,500,000: —	13,830,000: —	6,670,000: —
» 1917	—	—	—	24,500,000: —	15,480,000: —	9,020,000: —
» 1918	—	—	—	31,800,000: —	19,384,500: —	12,415,500: —

Av statskontoret beräknade för år 1919:

Inkomster	kronor	34,500,000: —
Driftkostnader	»	27,500,000: —
Överskott	»	7,000,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1919:

Inkomster	»	44,900,000: —
Driftkostnader	»	31,900,000: —
Överskott	»	13,000,000: —

Statens järnvägar.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor
År 1914	93,288,794: 91	69,860,067: 94	23,428,726: 97	91,300,000: —	70,800,000: —	20,500,000: —
» 1915	118,114,329: 27	90,574,654: 55	27,539,674: 72	95,000,000: —	75,250,000 —	19,750,000: —
» 1916	150,174,381: 20	125,553,631: 93	24,620,749: 27	99,690,000: —	77,190,000: —	22,500,000: —
» 1917	—	—	—	110,200,000: —	88,300,000: —	21,900,000 :—
» 1918	—	—	—	150,727,000: —	129,227,000: —	21,500,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1919:

Inkomster	kronor	241,500,000: —
Driftkostnader	»	212,500,000: —
Överskott	»	29,000,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1919:

Inkomster	»	258,400,000: —
Driftkostnader	»	229,400,000: —
Överskott	»	29,000,000: —

Statens vattenfallsverk.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor
År 1914	3,034,726: 59	1,281,826: 53	1,752,900: 06	2,484,000: —	1,129,000: —	1,355,000: —
» 1915	4,424,141: 49	1,674,389: 14	2,749,752: 35	4,061,000: —	1,928,000: —	2,133,000: —
» 1916	6,649,412: 14	2,069,517: 08	4,579,895: 06	5,892,000: —	2,242,000: —	3,650,000: —
» 1917	—	—	—	6,924,000: —	2,574,000: —	4,350,000: —
» 1918	—	—	—	8,357,000: —	3,207,000: —	5,150,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1919:

Inkomster	kronor	11,340,000: —
Driftkostnader	»	4,790,000: —
Överskott	»	6,550,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1919:

Inkomster	»	11,340,000: —
Driftkostnader	»	4,790,000: —
Överskott	»	6,550,000: —

Tabell rörande vissa statsverkets inkomster.

Statens domäner.	I rikshuvudboken bokförda			I riksstaten beräknade		
	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor	Inkomster Kronor	Driftkostnader Kronor	Överskott Kronor
År 1914	19,075,004: 46	7,399,766: 54	11,675,237: 92	15,700,000: —	6,457,000: —	9,243,000: —
» 1915	24,641,394: 87	8,152,512: 98	16,488,881: 89	18,000,100: —	8,000,100: —	10,000,000: —
» 1916	31,996,254: 90	12,608,312: 21	19,387,942: 69	25,501,500: —	8,871,500: —	16,630,000: —
» 1917	—	—	—	28,653,000: —	11,080,000: —	17,573,000: —
» 1918	—	—	—	31,730,000: —	16,730,000: —	15,000,000: —

Av statskontoret beräknade för år 1919:

Inkomster	kronor	46,500,000: —
Driftkostnader	»	21,000,000: —
Överskott	»	25,500,000: —

Av departementschefen beräknade för år 1919:

Inkomster	»	48,500,000: —
Driftkostnader	»	23,000,000: —
Överskott	»	25,500,000: —

Statens aktier.

	Behållen inkomst enligt riks-huvudboken			I riksstaten beräknad inkomst		
	Enligt 1907 och 1908 årens överenskommelser	Enligt 1913 års överenskommelse	Summa	Enligt 1907 och 1908 årens överenskommelser	Enligt 1913 års överenskommelse	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag.						
År 1914	1,970,849: 63	—	1,970,849: 63	1,850,000: —	1,200,000: —	3,050,000: —
» 1915	1,644,421: 95	—	1,644,421: 95	2,075,000: —	1,687,500: —	3,762,500: —
» 1916	1,456,655: 07	—	1,456,655: 07	1,100,000: —	1,200,000: —	2,300,000: —
» 1917	—	—	—	1,125,000: — 150,000: —	1,475,000: —	2,750,000: —
» 1918	—	—	—	1,275,000: — 162,000: —	—	1,437,000: —

Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919:

Enligt 1907 års överenskommelse	kronor	938,000: —	
» 1908 » »	»	162,000: —	
» 1913 » »	»	—: —	1,100,000: —

Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919:

Enligt 1907 års överenskommelse	»	938,000: —	
» 1908 » »	»	162,000: —	
» 1913 » »	»	—: —	1,100,000: —

Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet.	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken	I riksstaten beräknad inkomst
	Kronor	Kronor
År 1916	1,080,000: —	100,000: —
» 1917	—	1,080,000: —
» 1918	—	4,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	4,500,000: —	
» **departementschefen beräknad inkomst för år 1919** »	4,500,000: —	

Statens utlåningsfonder (överskott).

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Allmänna järnvägslånefonden.		
År 1914	1,333,461: 59	1,685,000: —
» 1915	1,468,815: 82	1,575,000: —
» 1916	2,032,829: 82	1,435,000: —
» 1917	—	1,400,000: —
» 1918	—	1,500,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		1,700,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		1,700,000: —
Allmänna byggnadslånefonden.		
År 1914	31,217: 45	33,000: —
» 1915	38,628: 41	31,300: —
» 1916	20,704: 07	30,000: —
» 1917	—	29,000: —
» 1918	—	26,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		24,500: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		24,500: —
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare.		
År 1918	—	75,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		50,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		50,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Rederilånefonden.		
År 1914	531,733: 80	600,000: —
» 1915	495,191: 70	570,000: —
» 1916	410,103: 27	550,000: —
» 1917	—	580,000: —
» 1918	—	450,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	500,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	500,000: —	
Hantverkslånefonden.		
År 1914	3,129: 62	1,000: —
» 1915	3,090: 90	3,000: —
» 1916	3,071: 57	3,600: —
» 1917	—	4,500: —
» 1918	—	3,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	5,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	5,000: —	
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby.		
År 1914	29,669: 73	20,000: —
» 1915	35,404: 74	30,000: —
» 1916	43,067: 01	40,000: —
» 1917	—	40,000: —
» 1918	—	50,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	65,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	65,000: —	

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Odlingslånefonden.		
År 1914	225,057: 91	400,000: —
» 1915	371,164: 01	300,000: —
» 1916	362,620: 17	350,000: —
» 1917	—	350,000: —
» 1918	—	350,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		350,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		350,000: —
Torvindustrilånefonden.		
År 1914	100,326: 57	120,000: —
» 1915	91,183: 68	110,000: —
» 1916	89,428: 26	110,000: —
» 1917	—	100,000: —
» 1918	—	120,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		130,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		130,000 —
Egnahemslånefonden.		
År 1914	1,208,398: 05	1,280,000: —
» 1915	1,285,668: 15	1,435,000: —
» 1916	1,412,602: 12	1,410,000: —
» 1917	—	1,575,000: —
» 1918	—	1,675,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor		1,880,000: —
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »		1,880,000: —

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Fiskerilånefonden.		
År 1914	77,383: 59	80,000: —
» 1915	78,356: 98	80,000: —
» 1916	75,712: 69	75,000: —
» 1917	—	75,000: —
» 1918	—	75,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	74,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	74,000: —	
Norrländska nyodlingsfonden.		
År 1914	25,760: 49	27,000: —
» 1915	27,885: 67	29,000: —
» 1916	29,464: 06	28,000: —
» 1917	—	28,000: —
» 1918	—	34,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	36,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	36,000: —	
Jordförmedlingsfonden.		
År 1914	61,469: 91	40,000: —
» 1915	41,572: 66	75,000: —
» 1916	40,973: 24	48,000: —
» 1917	—	50,000: —
» 1918	—	40,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor	60,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 »	60,000: —	

	Behållen inkomst enligt rikshuvudboken Kronor	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
Täckdikningslånefonden.		
År 1914	829: 84	—
» 1915	3,911: 05	10,000: —
» 1916	7,511: 32	7,000: —
» 1917	—	10,000: —
» 1918	—	12,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor 16,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 » 16,000: —		
Allmänna nyodlingsfonden.		
År 1916	1,472: 59	2,000: —
» 1917	—	3,500: —
» 1918	—	6,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor 7,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 » 7,000: —		
Norrländska andelsmejerifonden.		
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor 5,000: —		
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 » 5,000: —		

Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

	I riksstaten beräknad inkomst Kronor
År 1918	200,000: —
Av statskontoret beräknad inkomst för år 1919 kronor 300,000: —	
Av departementschefen beräknad inkomst för år 1919 » 300,000: —	

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1918.

Bil. Litt. B.

Till Konungen.

Enligt § 2 av den för statskontoret gällande instruktion åligger det detta ämbetsverk, att varje år före den 15 december till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till beräknande av statsverkets inkomster vid nästföljande statsreglering ävensom med upplysning rörande de för-

hållanden i övrigt, som äro av beskaffenhet att böra bringas till Eders Kungl. Maj:ts kännedom i och för uppgörande av Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Till åtlydnad härav får statskontoret anföra följande.

Statskontorets förslag till inkomstberäkning för år 1919 innefattas i bifogade tabell A. Vid upprättande härav har statskontoret fäst avseende dels därpå, huruvida de å de särskilda inkomsttitlarna under de senaste åren enligt räkenskaperna influtna belopp haft stigande eller fallande tendens, i vilket hänseende åberopas här bifogade, över de senaste fem årens egentliga statsinkomster upprättade tabell B, dels ock på de vid inkomsttitlarna förekommande särskilda förhållanden, för vilka statskontoret här nedan närmare redogör.

I de sifferuppgifter, som följa härefter, hava i allmänhet öretal avjämnats till närmaste krontal.

A. Egentliga statsinkomster.

Skatter.

Mantalspenningar. Å denna inkomsttitel, som i riksstaterna för 1916, 1917 och 1918 är upptagen till 850,000 kronor, inflöto under år 1914 846,567 kronor, år 1915 859,356 kronor och år 1916 879,831 kronor. Statskontoret föreslår, att inkomsttiteln i 1919 års riksstat uppföres med oförändrat belopp, 850,000 kronor.

Prästerskapets till statsverket indragna tionde. Under denna titel hade statskontoret i underdånigt utlåtande den 27 november 1916 angående upptagande i riksstaten för år 1918 av prästerskapet förut tillkommande tionde med flera avgifter föreslagit beräknande av ett belopp av 1,032,000 kronor, vilket även upptogs i riksstaten för år 1918. Till grund för bestämmandet av detta inkomstbelopp låg en av kammarkollegium verkställd utredning angående den ersättning för prästerskapets tionde, som skall utgå från statsverket till kyrkofonden jämlikt 4 § i lagen om indragning till statsverket och avskrivning av prästerskapets tionde samt om ersättning därför den 9 december 1910. Enligt vad statskontoret inhämtat, har kammarkollegium nu verkställt ny utredning i samma hänseende och på grund därav upptagit ersättningarna

för den tionde och de avgifter, som med nedannämnda ecklesiastikår indragits, till följande belopp:

1914—1915	fastställt	belopp	kronor	32,584.81
1915—1916	»	»	»	99,746.59
1916—1917	»	»	»	353,646.96
1917—1918	»	»	»	588,589.97
1918—1919	beräknat	»	»	679,700.—
1919—1920	»	»	»	630,200.—
			Summa kronor	2,384,468.33.

Anslaget VIII C 3 till ersättning för prästerskapets tionde torde därför få i riksstaten för år 1919 upptagas till ett avrundat belopp av 2,384,500 kronor, och då enligt 5 § i nyssberörda lag vederbörande församling skall till statsverket årligen under de första tio åren efter indragningen erlägga sextio procent av den summa, kammarkollegium fastställt, har statskontoret upptagit nu ifrågavarande inkomsttitel till 1,431,000 kronor.

Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse. Inkomst- och förmögenhetsskatt, bevillning, som tillfört statsregleringen en behållen inkomst år 1916 av 64,670,861 kronor, har enligt från Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande inkomna uppgifter för innevarande år uttaxerats med 112,460,684 kronor.

Det under ett år uttaxerade beloppet inflyter icke helt under samma år; en icke ringa del blir alltid utestående till nästföljande år. Då man emellertid kan påräkna, att även en del av den sedan nästföregående år utestående uppbörden skall under året inflyta, är det i avseende på de ifrågavarande balanserna egentligen skillnaden mellan det in- och utgående beloppet, som är av intresse för nu förevarande beräkning. I detta hänseende utvisa rikshuvudböckerna för de sistförflutna åren följande belopp:

År	Debiterad inkomst	Utestående till nästföljande år	Ökning i balansen
1912	35,795,907	2,434,643	100,321
1913	40,786,536	2,861,634	426,991
1914	44,222,488	3,408,574	546,940
1915	43,001,670	3,426,138	17,564
1916	66,234,782	4,231,369	805,231

Ökningen av balansen beror dels på ökning av själva det uttaxerade beloppet, dels på försämrade konjunkturer. På det sistnämnda av dessa skäl beror nog den stora ökningen under år 1914. Den ändå större ökningen under år 1916 torde åter bero på, att skatt under nämnda år i stor omfattning påfördes utlänningar, vilka sedermera visat sig vara tröga skattebetalare. Under år 1919 torde man, enligt statskontorets åsikt, icke behöva räkna med någon balansökning.

För att erhålla den för statsregleringen behållna uppbörden har man att minska det taxerade beloppet med årets avkortningar. I detta hänseende utvisa rikshuvudböckerna för de sistförflutna åren följande belopp, vilka, då de i regel angiva avkortningar å nästföregående års debiterade inkomst, här sammanställas med beloppet av denna senare.

År	Avkortning	Debiterad inkomst för nästföregående år	Avkortning i procent av debiterad inkomst
1912	434,416	34,201,579	1.27
1913	520,790	35,795,907	1.45
1914	538,712	40,786,536	1.32
1915	701,596	44,222,488	1.59
1916	758,690	43,001,670	1.76.

Att döma härav synes det icke vara rådligt att beräkna avkortningarna till mindre än 1.8 proc. av den för näst föregående år debiterade uppbörden.

Vad nu slutligen beträffar beräkning av det belopp, som kan komma att debiteras under år 1919, vanskliggöres sådan beräkning i hög grad genom inverkan av penningvärdets fall. Det synes dock som om man, utgående från förhållandena under tiden från och med införandet av ifrågavarande skatt till och med det sista år, på vars taxering krigsförhållandena icke inverkat, skulle kunna resonera sålunda.

Det uttaxerade och i kronans räkenskaper debiterade skattebeloppet har enligt rikshuvudböckerna utgjort:

år 1911	kronor	34,201,579
» 1912	»	35,795,907
» 1913	»	40,786,536
» 1914	»	44,222,488.

Ökningen under denna tid har utgjort:

från	1911	till	1912	kronor	1,594,328
»	1912	»	1913	»	4,990,629
»	1913	»	1914	»	3,435,952

eller i medeltal 3,340,303 kronor om året.

Med antagande av en årlig ökning även för tiden efter 1914 av sistnämnda storlek, skulle det debiterade skattebeloppet hava beräknats sålunda:

år 1914	kronor	44,222,488
» 1915	»	47,562,791
» 1916	»	50,903,094
» 1917	»	54,243,397
» 1918	»	57,583,700
» 1919	»	60,924,003.

Sammanställas nu dessa belopp i vad de avse åren 1915, 1916 och 1917 med faktiskt för samma år taxerade belopp, visar det sig, att för år 1915 det faktiska beloppet understigit det statistiskt beräknade med 4,561,121 kronor men för åren 1916 och 1917 överstigit det beräknade med respektive 15,331,688 kronor eller 30.12 procent och 58,217,287 kronor eller 107.33 procent.

Skulle taxeringen för åren 1918 och 1919 komma att i samma proportion som för innevarande år överträffa beräkningen, skulle man erhålla

för år 1918	207.33 × 57,583,700 =	kronor	119,388,285
» » 1919	207.33 × 60,924,003 =	»	126,313,735.

Om man, på grund av vad i det föregående anförts angående avkortningar, från beloppen för 1917, 1918 och 1919 avdrager 1.8 procent av det taxerade beloppet för näst föregående år eller således respektive 1,192,226 kronor, 2,024,292 kronor och 2,148,989 kronor, erhåller man en beräknad behållning å inkomst- och förmögenhetsskatt, uppgående för år 1917 till 111,268,458 kronor, för år 1918 till 117,363,993 kronor och för år 1919 till 124,164,746 kronor.

Såsom statskontoret framhöll redan föregående år, då statskontoret vid sin inkomstberäkning för år 1918 gjorde en liknande kalkyl, beror tillförlitligheten därav på, i vilken mån det kan vara berättigat att för kommande år räkna med samma faktor, som uttrycker den för innevarande år konstaterade höjningen i taxeringen. Denna faktor åter är till sin storlek i väsentlig mån beroende dels på minskningen i penningvärdet, dels på den i stor skala inträffade omflyttningen av produktions-

och handelsvinster till vissa näringar, som särskilt gynnas av rådande krisförhållanden.

Då för år 1918, vars taxering verkställes på grund av de skattskyldigas inkomster under år 1917, bägge nyss nämnda omständigheter kvarstå och efter all sannolikhet utöva en vida kraftigare inverkan på taxeringen än under innevarande år, hyser statskontoret ingen tvekan därom, att det här ovan beräknade beloppet för år 1918 kommer att vida överträffas av verkligheten.

Vad åter beträffar år 1919 kan det icke nekas, att dels fördelningen av inkomster bland de olika lagren av skattskyldiga i någon mån kan hava återgått till det normala tillståndet, förutsatt att kriget slutar under år 1918, dels andra förhållanden kunna hava tillkommit ägnade att reducera de under kristiden högt uppdrivna inkomstbeloppen. Försiktighet är därför av nöden. Men utom det att någon avsevärd rehabilitering av penningvärdet icke torde vara att vänta, är även att märka, att prisstegringens inverkan på fastighetsbeskattningen icke fullt kommit till synes i ovan anförda beräkning samt att densamma särskilt i avseende på förmögenhetsskatt för fastighet icke alls kan göra sig gällande förrän efter den fastighetstaxering, som kommer att verkställas år 1918.

Med hänsyn till vad statskontoret nu anfört, anser statskontoret, att all nödig försiktighet blivit iakttagen, om man för år 1919 beräknar en återgång från 1918 års höga siffra till samma belopp, som för innevarande år beräknats såsom behållen inkomst, eller i runt tal 111,000,000 kronor. I enlighet härmed har statskontoret i förslagstabellen bil. A infört ifrågavarande skattetitel.

Bevillning av fast egendom samt av inkomst, bevillning, i riksstaten för år 1918 upptagen till 2,200,000 kronor, har enligt från Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande inkomna uppgifter i taxeringslängderna för innevarande år debiterats med 3,204,899 kronor. Då avkortningarna icke torde behöva beräknas högre än till 100,000 kronor, synes ifrågavarande titel kunna i 1919 års riksstat höjas till 3,100,000 kronor, till vilket belopp i sådant fall även det å sjunde huvudtiteln anvisade extra anslaget »Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting» bör upptagas.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevillning. Under denna titel sammanfattas de särskilda avgifter, som enligt nådiga förordningen den 23 oktober 1908 erläggas av vissa handlande och handelsexpediter samt för vissa offentliga föreställningar, varförutom hit

även föras avgifter för rättigheter till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar.

De särskilda avgifter, som sålunda innefattas under ovanstående titel, hava enligt räkenskaperna uppdebiterats med:

	1914	1915	1916
För rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar	1,439	1,439	1,439
Av vissa handlande och handelsexpediter	197,600	140,000	138,450
För vissa offentliga föreställningar	77,029	73,892	76,254
Summa	276,068	215,331	216,143

Tages hänsyn till avkortningar och balanser, visar sig den behållna inkomsten hava uppgått

år 1913	till	kronor	341,512
» 1914	»	»	275,963
» 1915	»	»	212,620
» 1916	»	»	214,481.

Såsom synes, företer skattetiteln en nedgång för de sista åren och, då denna givetvis beror på världskrisen, kommer den efter all sannolikhet att framträda även i slutsiffrorna för innevarande år. Men för år 1919, varom i denna beräkning är fråga, anser statskontoret, att man bör kunna upptaga titeln med oförändrat belopp, 250,000 kronor.

Stämpelmedel, bevillning, inberäknat arvsskatt, utgjorde:

år 1912	kronor	17,431,457
» 1913	»	18,653,021
» 1914	»	17,070,845
» 1915	»	16,211,787
» 1916	»	25,106,655

eller i medeltal för dessa fem år 18,894,753 kronor.

Till belysning av frågan, i vad mån de nu och under den senaste tiden rådande krisförhållandena utövat inverkan på denna skattetitel, meddelar statskontoret följande sammanställning av uppgifter angående influtna stämpelmedel, vilka i vad de avse åren 1913 och 1914 härröra från statskontorets egna räkenskaper men för följande år erhållits från generalpoststyrelsen:

	Influtna stämpelmedel				
	1913	1914	1915	1916	1917
Januari—juli	11,505,057	10,724,621	7,901,501	13,120,706	30,290,111
Augusti—oktober	3,853,096	3,527,688	3,853,884	5,856,933	11,728,482
November och december	2,808,506	2,425,183	2,788,331	5,639,629	—
Summa	18,166,659	16,677,492	14,543,716	24,617,268	42,018,593

Av denna sammanställning framgår, att uppbörden under de månader, som kriget varat, i procent av uppbörden under motsvarande tid närmast före kriget utgjort:

augusti—oktober 1914	91.55	procent
november—december 1914	86.35	»
januari—juli 1915	73.68	»
augusti—oktober 1915	100.02	»
november—december 1915	99.28	»
januari—juli 1916	122.34	»
augusti—oktober 1916	152.01	»
november—december 1916	200.81	»
januari—juli 1917	282.44	»
augusti—oktober 1917	304.39	»

Finge man antaga stämpeluppbörden under november och december månader innevarande år komma att utgöra sist anförda procent av beloppet under de två sista månaderna av år 1913 eller 8,548,811 kronor, skulle de under hela år 1917 influtna stämpelmedlen belöpa sig till icke mindre än 50,567,404 kronor.

Enligt i statistiska centralbyrån utarbetade uppgifter för åren 1913—1916 å beloppet av de stämplar, som använts till nedannämnda handlingar, har detta belopp utgjort:

	1913	1914	1915	1916
Handlingar till lagfartsprotokollet	3,702,010	4,010,613	2,815,610	4,333,951
Handlingar till intecknings- och tomträttsprotokollen	690,751	622,659	486,841	680,702
Handlingar till äktenskapsförordsprotokoll	9,915	7,360	7,915	10,280
Handlingar till bouppteckningsprotokoll:				
Bouppteckningar	6,228,107	5,786,280	5,815,810	6,991,251
Testamenten, till vilka hänsyn ej tagits vid bouppteckningens stämpelbeläggning	687	3,829	842	596
Morgongåvobrev	6	36	5	7
Avhandlingar om lösöreköp	14,058	13,850	11,841	9,833
Summa	10,645,534	10,444,627	9,138.864	12,026,620

Rörande arvsskatt och skatt för gåva utfärdades den 19 november 1914 nådig förordning (Svensk författningssamling nr 381), vilken trätt i kraft den 1 januari 1915. Till dessa skatter äro av de i förestående statistik upptagna avgifter hänförliga, utom avgifterna för bouppteckningar och testamenten, även de i beloppen för rubriken »handlingar till lagfartsprotokollet» ingående stämpelavgifterna för gåvobrev och fideikommissbrev rörande fast egendom, vartill komma vissa nya avgifter för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke för närvarande är möjlig, men vilka icke torde kunna antagas uppgå till något mera avsevärt belopp. Sammanlagt hava ifrågavarande skatter belöpt sig

år 1914 till	.....	kronor	6,000,158
» 1915 »	.....	»	5,947,762
» 1916 »	.....	»	7,030,682.

Emellertid har skattetariffen blivit ändrad genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 325). Vid framläggande av förslag härom har föredragande departementschefen ansett sig kunna beräkna en ökning av arvsskattens i innevarande års statsverksproposition till 6,000,000 kronor upptagna belopp med 1,500,000 kronor. Vid fixerandet av detta belopp har departementschefen i första hand byggt på en undersökning angående arvsskattens beräknade och verkliga avkastning under de senaste åren, och har departementschefen med avseende å utbytet av den förhöjda arvsskatten anfört följande:

»Arvsskatten har i statsverkspropositionen beräknats giva

för år 1912	.....	kronor	6,000,000
» » 1913	.....	»	6,000,000
» » 1914	.....	»	7,000,000
» » 1915	.....	»	6,000,000
» » 1916	.....	»	6,200,000
» » 1917	.....	»	6,000,000.

Frånsett avgifterna för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke för närvarande föreligger, men vilka icke torde kunna antagas uppgå till något mera avsevärt belopp, hava de avgifter, som falla under rubriken arvsskatt influtit med följande belopp:

år 1912	.....	kronor	5,393,333
» 1913	.....	»	6,228,794
» 1914	.....	»	6,000,158
» 1915	.....	»	5,947,762.

Ehuruväl de siffror, som sålunda angiva arvsskattens avkastning under tiden från och med år 1912 till och med 1915 års utgång, icke tyda på någon tendens till stegring, behöver man icke antaga, att en sådan stegring för år 1918 och framdeles är utesluten. Tvärtom tala åtskilliga skäl för, att en ökning av arvsskattens avkastning kan vara att förvänta såsom i hög grad sannolik.

Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningsgarna komma att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturerna för handel och industri samt även för jordbruket hava bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt lär, enligt vad erfarenheten synes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenhetens fördelning i sådan riktning, att de större förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten är avsedd att träffa de större förmögenheterna, synes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skall leda till en vida större årlig avkastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kan förväntas bliva, kan naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tyda dock på att densamma blir betydande. För min del har jag ansett, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen böra kunna tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens i statsverkspropositionen för år 1918 till 6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.»

Till vad departementschefen sålunda anfört om beräkningen för år 1918 vill statskontoret lägga, att den fastighetstaxering, som kommer att försiggå under år 1918, säkerligen måste i sin mån bidraga till höjning av arvsskatteuppbörden. Tager man så hänsyn till att skatten, såsom nyss nämnts, redan för år 1916 influtit med något över 7,000,000 kronor, synes man utan tvekan kunna för år 1919 *därutöver* beräkna en ökning med 1,500,000 kronor. Såsom ingående i stämpelavgiften torde därför böra i riksstaten för år 1919 upptagas »arvsskatt och skatt för gåva» med ett beräknat belopp av 8,500,000 kronor.

Enligt nådiga förordningen den 15 augusti 1913 (Svensk författningssamling nr 191) har från och med den 1 september 1913 en ändring i

gällande förordning angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper trätt i kraft, varigenom nämnda avgift vid köp av aktier och banklotter höjts med 50 procent. Försäljningsbeloppet för ifrågavarande slag av stämplar har enligt rikshuvudboken utgjort:

år 1912	kronor	1,518,466
» 1913	»	1,177,093
» 1914	»	590,480
» 1915	»	734,527
» 1916	»	4,264,031.

Influtna beloppet för under januari—september innevarande år försålda överlåtelsestämplar uppgår enligt statskontoret tillhandakommen uppgift till 7,062,059 kronor, och under förutsättning att inkomsten för sista kvartalet kommer att hava en häremot proportionell storlek och således inflyta med 2,354,020 kronor, skulle årets inkomst uppgå till 9,416,079 kronor.

De anförda siffrorna visa, att den tillbakagång, som börjat under år 1913 och fortfarit under 1914 och 1915, efterföljts av en betydligt ökad livlighet på detta område under 1916 och 1917. Så länge kriget fortfar, torde ingen anledning finnas att antaga en tillbakagång härutinnan och under den närmaste tiden efter kriget kan man visserligen å ena sidan vänta en stark åtstramning av penningmarknaden, men å andra sidan torde samma omständighet i sin mån föranleda realisationer av värdepapper, varigenom nu ifrågavarande del av stämpeluppbörden påverkas i gynnsam riktning. Statskontoret anser därför, att man för år 1919 bör kunna beräkna ifrågavarande del av stämpeluppbörden till 8,000,000 kronor.

Efter denna särskilda beräkning angående arvsskatt och skatt för gåva samt överlåtelsestämplar övergår statskontoret till övriga stämpelmedel. Dessa utgjorde:

år 1912	kronor	10,355,778
» 1913	»	11,127,086
» 1914	»	10,480,207
» 1915	»	9,429,527
» 1916	»	13,811,942.

Om man beräknade ifrågavarande stämpeluppbörd för år 1919 till samma belopp som för år 1916 eller i runt tal	kronor	13,800,000
och härtill lade arvsskatt och skatt för gåva	»	8,500,000
och överlåtelsestämplar	»	8,000,000
skulle man erhålla	kronor	30,300,000.

Härtill bör läggas den ökning av stämpelinkomsten, som kan förväntas på grund av genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 329) vidtagen höjning av lagfartsstämpeln, aktiestämpeln och obligationsstämpeln samt införande av ränte- och lottsedelsstämplar. Då frågan om framläggande av förslag härom (proposition nr 95 A) den 9 mars 1917 förevar i statsrådet, ansåg föredragande departementschefen denna inkomstökning med största sannolikhet kunna beräknas uppgå till ett belopp av 4,500,000 kronor. På grund av vissa sedermera i det ursprungliga förslaget av riksdagen vidtagna ändringar, nedsattes emellertid vid framläggande av en senare proposition (nr 373) denna beräkning med 200,000 kronor, och den höjning till först beräknade belopp, som av bevillningsutskottet (betänkande nr 66 sid. 24) företogs i avseende på stämpeluppbörden i dess helhet, motiverades med hänsynen till den beslutade höjningen av fondstämpeln och kan, då denna höjning enligt nådiga förordningen den 30 mars 1917 (Svensk författningssamling nr 101) ej skall gälla längre än till den 1 april 1918, icke inverka på beräkningen för 1919.

Med ett tillägg av 4,300,000 kronor stiger den härovan beräknade summan för stämpeluppbörden i dess helhet till 34,600,000 kronor.

Såsom förut är nämnt, kan stämpeluppbörden i dess helhet för innevarande år beräknas till 50,567,404 kronor. I detta belopp ingår inbetalningen för stämpling av aktiebrev och obligationer med icke mindre än 10,865,490 kronor. Då denna inkomstpost åren 1913, 1914 och 1915 influtit med endast respektive 451,184, 528,766 och 1,285,067 kronor, måste höjningen under nästföregående och innevarande år betraktas såsom beroende på den nu rådande goda penningtillgången och därav föranledd ökad emissionsverksamhet. Att dessa omständigheter skola fortfara till år 1919, lärer man näppeligen få göra sig räkning på. Möjligen bör man bereda sig på minskning i den totala stämpeluppbörden även med hänsyn till andra delar av densamma, än som beröras av emissionsverksamheten. Statskontoret föreställer sig dock, att nödig försiktighet får anses iakttagen, om man för år 1919 beräknar samma stämpeluppbörd, som man nu har anledning vänta för innevarande år, med avdrag för en del av vad som belöper på stämpling av aktiebrev och obligationer men med iakttagande å andra sidan av att en icke obetydligt ökad inkomst av lagfartsstämpeln torde kunna förväntas på grund av höjningen av denna stämpelavgift i förening med den betydande fastighetsomsättning med stark prisstegring, som allt sedan krigets början gjort sig gällande och som även under år 1919 åtminstone i någon mån torde kunna påräknas. Den på statistiken för

tiden före innevarande år grundade beräkningen skulle sålunda höjas till ett runt belopp av 45,000,000 kronor.

På nu anförda skäl föreslår statskontoret, att i riksstaten för år 1919 må med 45,000,000 kronor upptagas stämpelmedel (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor).

Lastpenningar, bevillning, utgjorde enligt rikshuvudboken

år 1912	kronor	751,318
» 1913	»	815,354
» 1914	»	761,392
» 1915	»	813,831
» 1916	»	791,161.

De här ovan anförda inkomstbeloppen böra minskas med beloppet av restitutioner, vilket belopp dock för år 1916 endast uppgått till 2,859 kronor.

Då skeppsfarten under de första åren efter kriget kan väntas snarare över- än understiga vad den skulle blivit, om intet krig mellankommit, har statskontoret upptagit lastpenningarna för år 1919 till oförändrat belopp 900,000 kronor.

Krigskonjunkturskatt, bevillning, skall enligt bestämmelserna i nådiga förordningen om krigskonjunkturskatt den 30 juni 1916 på grund av taxering under år 1916 och följande år erläggas till staten för vinst, uppkommen genom det av nuvarande krigstillstånd framkallade läget.

I enlighet med bestämmelserna i denna förordning har för år 1916 debiterats krigskonjunkturskatt till belopp av 85,809,429 kronor, varav avkortats, restituerats eller uppförts på restlängd sammanlagt ungefär 70,417 kronor. Sedermera har genom nådiga förordningen den 25 juni 1917 om ändrad lydelse av 8 och 12 §§ i förordningen den 30 juni 1916 om krigskonjunkturskatt tariffen för denna skatt blivit skärpt. Den efter de nya bestämmelserna verkställda taxeringen av krigskonjunkturskatt för innevarande år har, vad länen beträffar utom Malmöhus län, avslutats under förra månaden och enligt uppgifter från Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande givit till resultat ett sammanlagt skattebelopp av 184,136,057 kronor, i vilken summa ingår ett för Malmöhus län av länsstyrelsen beräknat approximativt belopp. För Stockholms stad avslutas krigskonjunkturskattenämndens arbeten först senare. Enligt vad statskontoret inhämtat, lärer man kunna vänta, att taxeringsbeloppet för denna stad för innevarande år kommer att uppgå till minst 60 miljoner kronor. Under antagande härav skulle skatten för hela riket för innevarande år kunna beräknas till i runt tal 244,000,000 kronor.

Skattebeloppet för år 1919 utgår på grund av krigsvinster under år 1918 och är således beroende av, under huru stor del av detta år kriget kan komma att fortgå samt vilka möjligheter till vinstgivande affärsverksamhet därav kunna betingas. I saknad av varje möjlighet att i detta hänseende göra någon förutberäkning, har statskontoret för år 1919 upptagit skatten till ungefär en tredjedel av ovan för innevarande år beräknade belopp eller i runt tal 80,000,000 kronor.

Tullar och acciser.

Tullmedel, bevillning, hava, oberäknat de i det föregående nämnda lastpenningarna, influtit med:

år 1912	kronor	63,575,495
» 1913	»	68,902,689
» 1914	»	58,217,725
» 1915	»	54,850,960
» 1916	»	60,956,020.

I ovanstående tabell är avdrag gjort även för avkortningar och restitutioner.

I riksstaten för år 1918 äro tullmedel upptagna till ett belopp av 70,000,000 kronor.

En översikt över krigsförhållandenas inverkan på denna skattetitel lämnar nedanstående tablå över tulluppbörden under åren 1914—1917. I denna tablå äro inga avdrag gjorda.

	1914	1915	1916	1917
Under januari	5,467,027	4,782,442	4,536,809	4,518,086
» februari	5,117,622	4,486,499	4,777,909	3,757,880
» mars	5,919,211	5,007,890	5,653,836	3,632,292
» april	5,959,304	5,516,552	4,978,212	3,062,163
» maj	6,447,068	5,472,225	6,223,255	3,370,333
» juni	5,591,168	4,309,138	5,220,413	3,403,150
» juli	5,309,062	4,443,099	5,595,022	4,418,172
» augusti	2,384,253	4,193,305	5,749,554	4,029,951
» september	3,422,354	4,475,820	5,729,843	2,884,414
» oktober	4,627,145	4,379,878	4,841,744	3,351,922
» november	4,851,935	4,402,306	4,748,300	3,772,348
» december	4,845,228	4,688,088	4,187,636	—
Summa	59,941,377	56,157,242	62,242,533	40,200,711

Jämför man talen i de senare kolumnerna av förestående tabell med motsvarande tal i den första kolumnen, finner man, att tulluppbörden under de olika månaderna av nedanmämnda år i procent av samma uppbörd under motsvarande månader av år 1914 ställt sig sålunda:

	1915	1916	1917
Januari	87.15 %	82.98 %	82.64 %
Februari	87.67 »	93.36 »	73.43 »
Mars	84.60 »	95.52 »	61.36 »
April	92.57 »	83.54 »	51.38 »
Maj	84.88 »	96.53 »	52.28 »
Juni	77.07 »	93.37 »	60.87 »
Juli	83.69 »	105.39 »	83.22 »
Augusti	175.88 »	241.15 »	169.02 »
September	130.78 »	167.42 »	84.28 »
Oktober	94.66 »	104.64 »	72.44 »
November	90.73 »	97.86 »	77.75 »
December	96.76 »	86.43 »	—
Medeltal	93.69 %	103.84 %	72.96 %

Om tulluppbörden under december 1917 kommer att uppgå till samma belopp som i medeltal under årets föregående månader eller 3,654,610 kronor, blir hela uppbörden för innevarande år 43,855,321 kronor.

Beräknar man avkortningar och restitutioner till ungefär samma belopp som år 1916 eller 1,286,513 kronor, erhåller man för den behållna inkomsten det runda beloppet 42,500,000 kronor.

Härvid är nu att märka, att spannmålstullarna varit under innevarande år suspenderade. Beloppet av dessa tullar för tiden före den 27 december 1914 och det beräknade beloppet av den uteblivna tullinkomsten efter sagda tidpunkt har enligt uppgift från generaltullstyrelsen utgjort:

	1912	kronor	11,249,000
	1913	»	12,192,000
1 januari—27 december	1914	»	7,724,000
27 december 1914—31 december	1915	»	12,441,000
1 januari—30 september	1916	»	7,699,000.

För år 1919, om kriget då är slut och spannmålstullarna åter satts i kraft, lärer man kunna beräkna en uppbörd av sådana tullar å 12,200,000 kronor.

Om man för övriga tullinkomster beräknar samma inkomst som under innevarande år eller, enligt vad ovan anförts, 42,500,000 kronor, får man för år 1919 ett totalbelopp av 54,700,000 kronor.

Emellertid är tydligen ifrågavarande skattetitel en av dem, på vilka det mellan främmande makter pågående kriget har en synnerligt kraftig verkan. Statskontoret anmärkte i sin inkomstberäkning för år 1918, att om man ville ur sina beräkningar eliminera krigets inverkan, syntes man på grund av den livaktighet på alla områden, som man väl finge vänta sig efter krigets slut, och under förutsättning att kriget upphört före ingången av år 1918, kunna för nämnda år beräkna lika stora tullinkomster, som om den erfarenhetsmässiga utvecklingen under tiden närmast före kriget fått ostörd fortgå. Nu hade, såsom statskontoret anförde i sin underdåniga skrivelse den 12 december 1914 med inkomstberäkning för år 1916, den behållna tullinkomsten under femårsperioden 1909—1913 uppgått till 62,061,912 kronor i medeltal om året med en årlig ökning av i medeltal 2,769,067 kronor. Utginge man från nämnda medelinkomst ..... kronor 62,061,912
och därtill lade den ökning som belöpte från mitten
av femårsperioden 1909—1913 till år 1918 eller .. » 19,383,469
erhölle man ..... kronor 81,445,381.

Vid förestående beräkning vore frånräknade alla avkortningar, däribland även tullverkets utgifter för beslagarandelar, tullstatens enskilda pensionsinrättnings andelar av böter samt tulltjänstemäns andelar av ersättning för vissa tjänstförrättningar. Då emellertid för dessa utgiftsposter från och med år 1915 uppförts ett anslag på tullverkets omkostnadsstat, borde till det nyss beräknade beloppet av tullmedel för år 1918 läggas ett mot nämnda utgiftsposter svarande belopp, vilket i tullverkets stat beräknats till 500,000 kronor. Man komme då till ett belopp av i runt tal 82,000,000 kronor.

Nämnda belopp, 82,000,000 kronor, synes man även vid beräkningen för år 1919 kunna antaga såsom en approximativ uppskattning av vad de före kriget gällande tullarna kunna väntas inbringa efter krigets slut. Bland dessa tullar voro emellertid även spannmålstullarna, och bevillningsutskottet vid innevarande års riksdag har (betänkande nr 66, sid. 35) förklarat sig anse, att, även om fred inträder före 1918 års ingång, föga sannolikhet finnes för antagandet, att spannmålspriserna

på världsmarknaden komma att berättiga till att sätta ifrågavarande tullar i kraft, åtminstone under någon större del av nämnda år. Då utskottet sålunda icke velat räkna med någon inkomst av spannmålstullarna för år 1918, har utskottet funnit förenämnda belopp, 82,000,000 kronor, böra nedsättas med ett belopp som i det närmaste motsvarar den beräknade inkomsten av spannmålstullarna eller till 70,000,000 kronor.

Ehuru nu förevarande beräkning avser ett senare år, kvarstår givetvis omöjligheten att förutsäga, huruvida omständigheterna kunna komma att påkalla återinförande av spannmålstullar. Vid sådant förhållande vill det förefalla statskontoret som om man lämpligen kunde gå en medelväg och räkna med det belopp, som motsvarar antagandet, att nämnda tullar bliva gällande under halva år 1919, eller således 76,000,000 kronor. Statskontoret har därför i bilaga A infört nämnda belopp.

Statskontoret erinrar i detta sammanhang om vad statskontoret redan i sin skrivelse med inkomstberäkning för år 1918 påpekat, att penningvärdets nedgång visserligen är utan inverkan på de i det föregående beräknade beloppen av tullinkomster, eftersom dessa utgå i proportion till vikten av de förtullade varorna, men att just därför nämnda nedgång i realiteten innebär en sänkning av tullen i förhållande till de förtullade varornas värde.

Sockerskatt, bevillning, ingår i budgeten med det debiterade beloppet efter avdrag av avkortningar. Enligt den av 1905 års lagtima riksdag antagna beskattningen av socker skulle för allt socker, som efter den 1 september 1906 inom riket tillverkades eller dit infördes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas en skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket infördes, skulle därjämte erläggas tull enligt tulltaxan. 1908 års riksdag höjde emellertid skattesatsen för åren 1909—1911 till 15 öre, för år 1912 till 15 ½ öre och för tiden därefter till 16 öre för kilogram. Från denna höjning undantogs dock det socker, som tillverkades vid de redan anlagda råsockerfabrikerna i Östergötland och Västergötland samt vid den under anläggning varande råsockerfabriken på Öland, för vilket sockerskatten fortfarande intill 1913 års utgång skulle utgå med det gamla beloppet eller 13 öre per kilogram. 1913 års riksdag medgav de förenämnda råsockerfabrikerna ytterligare lindring i sockerskatten och fastställde skattebeloppet för socker från dessa fabriker för tiden intill 1918 års utgång till 12 öre för kilogram.

Enligt verkställda beräkningar utgjorde den årliga sockerkonsumtionen i riket:

år	1901—1902	råsocker	106,004	ton
»	1902—1903	»	107,681	»
»	1903—1904	»	110,824	»
»	1904—1905	»	108,530	»
»	1905—1906	»	118,494	»
»	1907	raffinad	117,525	»
»	1908	»	116,686	»
»	1909	»	99,726	»
»	1910	»	116,826	»
»	1911	»	124,592	»
»	1912	»	126,504	»
»	1913	»	130,307	»
»	1914	»	135,984	»
»	1915	»	151,719	»
»	1916	»	131,548	»

eller för femårsperioden 1912—1916 i medeltal 135,212 ton med en årlig medelökning av 1,261 ton.

Skatten var i 1913 och 1914 års riksstater uppförd med ett belopp av 20,000,000 kronor. På grund av stegring i konsumtionen, vilken i sin mån ansågs främjas av den genom nådiga kungörelsen den 12 september 1913 (Svensk författningssamling nr 216) gjorda nedsättning i tullen för socker, beslöt 1914 års senare riksdag i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition skattens upptagande i 1915 års riksstat med ett till 21,500,000 kronor förhöjt belopp, vilket belopp höjdes i 1916 års riksstat till 22,000,000 kronor och i 1917 års riksstat till 24,000,000 kronor, för att i 1918 års riksstat nedsättas till 21,000,000 kronor.

Under januari—november innevarande år hava till fritt bruk utlämnats 94,631 ton. Om under innevarande månad utlämnas lika mycket som under december månad nästlidet år eller 11,726 ton, skulle sammanlagda kvantiteten av till fritt bruk under år 1917 utlämnat socker uppgå till 106,357 ton.

Den i länen debiterade skatten har, enligt meddelande från kontrollstyrelsen, intill nästlidna månads slut utgjort 11,036,308 kronor. Förutsatt att under innevarande månad skatten skulle debiteras med lika stort belopp som under samma månad nästlidet år eller 1,846,131 kronor, skulle årets uppbörd kunna beräknas till 12,882,439 kronor.

Genom tullverket har, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, under januari—november månader innevarande år debiterats sockerskatt med 687,289 kronor. Om motsvarande uppbörd under innevarande

månad blir lika stor som under december 1916 eller 39,925 kronor, kommer den genom tullverket debiterade sockerskatten för hela året att uppgå till 727,214 kronor. Lägges detta belopp till det ovan anförda, finner man, att totaluppbörden å ifrågavarande skattetitel kan för innevarande år beräknas till 13,609,653 kronor.

I en P. M. den 7 innevarande december angående beräkning av sockerskatten för 1918 och 1919 har kontrollstyrelsen anfört:

»Den 1 december 1917 fanns på lager vid samtliga fabriker tillsammans 109 miljoner kilogram socker beräknat som råsocker.

Under förutsättning att tillverkningen av råsocker under december 1917 blir lika stor som under december 1916 eller 26 miljoner kilogram samt att för konsumtionen under innevarande månad åtgå 16 miljoner kilogram, skulle lagerbehållningen den 1 januari 1918 kunna beräknas vara 119 miljoner kilogram. Därav torde 8 miljoner (8.5 miljoner 1916—1917) böra reserveras för sirapstillverkningen under år 1918. Återstå sålunda den 1 januari 1918 för täckande av konsumtionen under sistnämnda år 111 miljoner kilogram råsocker, motsvarande 100 miljoner kilogram raffinad.

Socker av 1918 års skörd blir ej tillgängligt förrän i slutet av november och kan därmed tillgodoses konsumtionen under december 1918, som antages bliva 16 miljoner kilogram råsocker eller 14.4 miljoner kilogram raffinad. Om konsumtionen 1918 sålunda beräknas till 100 + 14.4 eller 114.4 miljoner kilogram kunna 103 miljoner kilogram beräknas inbringa i skatt (à 16 öre per kilogram) ..... 16,400,000 kronor
samt 11.4 miljoner kilogram (à 12 öre per kilogram) 1,300,000 »
eller tillsammans 17,700,000 kronor
vartill sockerskatten under angivna förutsättningar beräknas för år 1918.

Komma de höjda betpriserna att framkalla ökad betodling, finnes all anledning antaga, att även konsumtionen 1919 skall stiga till vad den var 1914, då den inbringade en skatt av 21 ¼ miljon kronor.»

Då den del av skatten, som för närvarande utgår efter 12 öre för kilogram, bör från och med år 1919 höjas till 16 öre för kilogram och då behållna inkomsten under år 1914 av förevarande skattetitel, med inräkning av uppbörd genom tullverket, enligt rikshuvudboken uppgick till 21,619,004 kronor, anser statskontoret sig kunna föreslå sockerskattens upptagande i riksstaten för år 1919 med ett till 21,500,000 kronor avrundat belopp.

Tobaksskatt, bevillning, är i 1918 års riksstat upptagen till 15,500,000 kronor.

För månaderna januari—oktober innevarande år har nu ifråga-

varande skatt influtit med ett belopp av 15,985,683 kronor, fördelat på olika varor på sätt som följer:

	Försålda tobaksvaror	Importerade tobaksvaror för vilka licens erlagts	Summa
Januari	1,245,972	123,036	1,369,008
Februari	1,203,749	89,539	1,293,288
Mars	1,408,658	118,409	1,527,067
April	1,307,690	134,744	1,442,434
Maj	1,437,813	125,111	1,562,924
Juni	1,615,900	154,757	1,770,657
Juli	1,598,489	151,323	1,749,812
Augusti	1,806,379	157,890	1,964,269
September	1,654,138	142,442	1,796,580
Oktober	1,423,122	86,522	1,509,644
Säger	14,701,910	1,283,773	15,985,683

De försålda tobaksvarorna (första kolumnen här ovan) fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr-cigarretter	Cigarretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
Januari	168,614	529,959	85,299	49,684	412,416	1,245,972
Februari	175,868	503,202	89,630	52,787	382,262	1,203,749
Mars	217,431	605,258	111,229	56,830	417,910	1,408,658
April	209,590	569,448	101,129	51,264	376,259	1,307,690
Maj	230,593	635,378	109,557	55,989	406,296	1,437,813
Juni	267,826	748,150	119,931	60,046	419,947	1,615,900
Juli	276,840	735,329	121,643	59,026	405,651	1,598,489
Augusti	313,932	843,919	142,485	66,307	439,736	1,806,379
September	260,769	769,175	124,397	63,285	436,512	1,654,138
Oktober	241,952	626,543	104,508	53,761	396,358	1,423,122
Säger	2,363,415	6,566,361	1,109,808	568,979	4,093,347	14,701,910

De importerade tobaksvaror, för vilka licens erlagts (andra kolumnen i den första tabellen), fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr-cigarretter	Cigarretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
Januari	68,606	32,649	21,473	264	44	123,036
Februari	38,722	36,359	14,349	64	45	89,539
Mars	49,537	62,171	5,882	120	699	118,409
April	67,300	56,788	10,365	291	—	134,744
Maj	67,649	48,649	8,610	203	—	125,111
Juni	66,658	68,387	19,197	515	—	154,757
Juli	48,028	43,854	59,301	21	119	151,323
Augusti	61,630	55,135	41,083	42	—	157,890
September	83,149	55,673	3,590	30	—	142,442
Oktober	27,561	50,512	8,337	112	—	86,522
Säger	578,840	510,177	192,187	1,662	907	1,283,773

Från aktiebolaget svenska tobaksmonopolet har statskontoret erhållit en promemoria rörande statens inkomst av tobaksmonopolet för år 1919, i vilken det heter:

»Skulle de nuvarande importförhållandena fortfara även under åren 1918 och 1919, torde icke endast de uppskattningar, som tobaksmonopolet lämnat till statskontoret rörande statens inkomster av tobaksmonopolet för 1918 bliva osäkra utan även statens inkomst från samma källa för 1919 undandraga sig varje uppskattning.

Under år 1917 har importen av tobak visat sig mycket vansklig och har icke kunnat hålla jämna steg med förbrukningen. Emellertid har tobaksmonopolet så pass stora lager av tobak i Sverige, att tillverkningen under 1917 och en del av 1918 är säkerställd, även om en viss begränsning i försäljningskvantiteten måste vidtagas. Skulle däremot någon avsevärd import icke kunna åvägabringas åtminstone under senare delen av 1918, kommer tobaksmonopolets förmåga att tillhandahålla tobaksvaror under 1918 att avsevärt begränsas och tobaksskattebeloppet att i proportion minskas. Skulle kriget fortsätta även under år 1919, är det omöjligt att nu överblicka i vad mån det kan bliva möjligt att förse allmänheten med tobaksvaror och följaktligen att beräkna statens inkomst å tobak.

Kunde man däremot räkna med, att kriget slutade före medio av 1918, och tonnage kunde uppbringas för hemforsling av de kvantiteter tobak, som tobaksmonopolet inköpt och som för dess räkning ligga lag-

rade på olika ställen utomlands, är det möjligt att göra en uppskattning rörande skatteinkomsterna för 1919.

Enligt i dagarna lämnad uppgift till expeditionschefen i kungl. finansdepartementet torde statsverkets inkomst å tobak under år 1917 komma att uppgå till:

Inbetald tobaksskatt för december 1916	kronor	1,378,072:	91
» » » januari—september 1917	»	14,476,039:	58
uppskattad » » oktober & november	»	3,000,000:	—
	kronor	18,854,112:	49.
Utdelning å stamaktier i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet för verksamhetsåret 1916, utbetalade 22 maj 1917	»	4,770,000:	—
	kronor	23,624,112:	49.
Tull för oarbetad tobak för år 1917	kronor	4,800,000:	—
» » arbetad » » » »	»	925,000:	—
	kronor	5,725,000:	—.

I ovanstående ingår ej tull för av resande importerad arbetad tobak.

Ovanstående belopp, avrundade, torde kunna godtagas även som uppskattning av vad statens inkomst å tobak skall bliva för år 1919, *under förutsättning att kriget upphör i medio av 1918.*

Därvid torde inkomsten från tobaksskatt kunna avrundas uppåt på grund av den höjning å tobaksvarornas pris, som blir nödvändig att vidtaga med anledning av ökade kostnader för tobak, ingredienser och arbetslöner, även om hänsyn tages till därav betingad minskning i omsättningen.

Däremot bör utdelningen å statens aktier avrundas nedåt på grund av den begränsning i försäljningen, som måste förutsättas bliva nödvändig under första halvåret 1918. Tullen torde däremot anses kunna bliva ungefär lika med den för detta år, 1917, beräknade:

De uppskattade beloppen skulle således bliva:

Tobaksskatt för år 1919	kronor	19,500,000
Inkomst å stamaktier för verksamhetsåret 1918	»	4,500,000
	kronor	24,000,000
Tull	»	5,700,000.»

I enlighet med förestående uppskattning har statskontoret i förslagstabellen upptagit tobaksskatten till 19,500,000 kronor.

Bränvinstillverkningsskatt, bevillning.
Brännvinstillverkningen i riket har utgjort:

år 1912	liter	41,744,395
» 1913	»	45,244,045
» 1914	»	38,791,008
» 1915	»	26,997,834
» 1916	»	28,820,574

eller i medeltal för dessa fem år 36,319,571.

Tillverkningen under innevarande år intill den 1 december har, enligt meddelande från kontrollstyrelsen, uppgått till 8,726,914.4 liter. Om tillverkningen under december månad bleve proportionsvis lika stor eller 793,355.9 liter, skulle detta års tillverkning bliva 9,520,270.3 liter.

Beträffande tillverkningsskatten enligt rikshuvudboken får statskontoret meddela följande översikt för femårsperioden 1912—1916:

	Influten skatt	Avkortningar och restitutioner	Statsverket behållet
år 1912	24,211,832	1,565,766	22,646,066
» 1913	23,791,111	1,501,654	22,289,457
» 1914	22,203,575	1,468,781	20,734,794
» 1915	23,563,565	1,396,822	22,166,743
» 1916	18,804,589	1,474,228	17,330,361

Under innevarande år intill den 1 december är dylik skatt, enligt uppgift från kontrollstyrelsen, inbetald med 5,194,089 kronor, och under förutsättning att inkomsten för innevarande månad kommer att utgöra ett lika stort belopp, som under december månad nästlidet år eller 609,839 kronor, skulle årets inkomst uppgå till 5,803,928 kronor. Om därifrån avdrages vad under innevarande år blivit eller än vidare kan varda restituerat, här förslagsvis beräknat till 400,000 kronor, skulle återstå 5,403,928 kronor.

Enligt en statskontoret tillhandakommen promemoria har kontrollstyrelsen beräknat brännvinstillverkningsskatten sålunda:

1/1—1/10	1918:	endast jästbrännvinstillverkning	kronor	1,950,000
1/10—31/12	»	1/3 av normal tillverkning	»	4,000,000
			kronor	5,950,000.
1/1—1/10	1919:	1/3 av normal tillverkning	kronor	4,000,000
1/10—31/12	»	normal tillverkning	»	12,000,000
			kronor	16,000,000.

Statskontoret har med sist angivna belopp infört denna skattetitel i förslagstabellen.

Brännvinsförsäljningsmedel, bevillning, som, enligt den lydelse 25 § i gällande förordning angående försäljning av brännvin erhållit genom nådiga förordningen den 18 juli 1913 (Svensk författningssamling nr 197), numera tillfalla statsverket, ha med ett belopp av 4,000,000 kronor upptagits i 1918 års riksstat bland »egentliga statsinkomster», under avdelningen »tullår och acciser».

De hava för nedannämnda år uppgått till följande belopp:

år 1910	kronor	16,831,708
» 1911	»	19,051,380
» 1912	»	19,426,838
» 1913	»	19,379,662

eller i medeltal för dessa fyra år 18,672,397 kronor.

Åren 1915 och 1916 utgjorde den behållna inkomsten av denna titel respektive 17,012,176 och 18,301,733 kronor.

Då kontrollstyrelsen föreslagit, att ifrågavarande medel, i likhet med för år 1918, må för år 1919 beräknas till 4,000,000 kronor, har statskontoret i bil. A upptagit detta belopp.

Maltskatt, bevillning. Under de sista fem åren har statsverket av denna skattetitel haft följande behållna inkomst:

år 1912	kronor	4,913,084
» 1913	»	5,236,867
» 1914	»	5,473,469
» 1915	»	5,469,331
» 1916	»	5,843,562.

Under januari—november innevarande år har maltskatten blivit debiterad med 3,338,907 kronor, och om skatten komme att under december månad debiteras med enahanda belopp som under samma

månad 1916 eller 442,528 kronor, skulle årets uppbörd kunna beräknas komma att utgöra 3,781,435 kronor.

Det enligt 8 § 1 mom. i Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker den 7 augusti 1907, sådan samma paragraf lyder enligt nådiga förordningen den 20 augusti 1909, restituerade skattebeloppet kan enligt erfarenheten från föregående år antagas uppgå till omkring 5 procent. Om i enlighet härmed från ovannämnda 3,781,435 kronor drages restitutionssumman 190,000 kronor, uppkommer det belopp av 3,591,435 kronor, vartill maltskatten kan beräknas uppgå för år 1917.

Kontrollstyrelsen har sålunda beräknat inkomsten av denna skatt:

1/1—1/10	1918:	enligt folkhushållningskommissionens ransonering av malt	kronor	750,000
1/10—31/12	»	1/3 av normal avverkning av malt	»	500,000
			kronor	1,250,000.
1/1—1/10	1919:	1/3 av normal avverkning	kronor	1,500,000
1/10—31/12	»	normal avverkning	»	1,500,000
			kronor	3,000,000.

I bil. A har statskontoret infört sist angivna belopp.

Punschskatten, bevillning, vilken utgår med 60 öre för varje liter punsch, som utlämnas till försäljning, uppfördes i 1904—1906 årens riksstater med 1,300,000 kronor. Efter det vid 1906 års riksdag en särskild stämpelavgift till enahanda belopp som för punsch stadgats även för arrak och rom, höjdes beräkningen för år 1907 till 1,500,000 kronor, med vilket belopp titeln sedermera varit i 1909—1912 årens riksstater uppförd. På grund av inkomsttitelns jämna stegring föreslog statskontoret i sina underdåniga utlåtanden angående inkomstberäkning för åren 1913, 1914, 1915 och 1916, att titeln måtte upptagas med förhöjda belopp, nämligen för 1913 med 1,700,000 kronor, för 1914 med 1,800,000 kronor, för 1915 likaledes med 1,800,000 kronor och för 1916 med 2,000,000 kronor, vilka förslag blevo av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen bifallna. För år 1917 var skatten upptagen i förslaget till riksstat med oförändrat belopp, men då inkomsten syntes vara i stigande höjdes beräkningen av riksdagen till 2,300,000 kronor. På grund av en av kontrollstyrelsen under sist förflutna vår gjord beräkning är skattetiteln i riksstaten för år 1918 upptagen med ett till 1,200,000 kronor sänkt belopp.

Skatten inflöt

år 1912	med	kronor	1,838,119
» 1913	»	»	1,956,992
» 1914	»	»	2,239,522
» 1915	»	»	2,140,299
» 1916	»	»	2,146,389.

Under tiden januari—oktober innevarande år har, enligt meddelande från generalpoststyrelsen, punschstämpelavgift influtit med 775,307 kronor. Under förutsättning, att under återstående delen av innevarande år skulle inflyta dylik avgift till lika belopp som under samma tid näst föregående år eller 285,269 kronor, skulle årets punschstämpeluppbörd kunna beräknas till 1,060,576 kronor.

För år 1919 föreslår statskontoret, att skatten upptages med samma belopp som i riksstaten för 1918 eller 1,200,000 kronor.

Uppbörd i statens verksamhet.

Fyr- och båkmedel hava enligt rikshuvudboken influtit med

år 1912	kronor	2,100,221
» 1913	»	2,256,795
» 1914	»	2,271,705
» 1915	»	2,638,034
» 1916	»	2,510,047

eller i medeltal 2,355,360 kronor med en årlig ökning av i medeltal 102,457 kronor. Utgående från dessa siffror, föreslår statskontoret, att i riksstaten för år 1919 denna inkomsttitel upptages med samma belopp som i riksstaten för år 1918 eller 2,500,000 kronor.

Lotspenningarna, vilka före 1915 behållits å den plats, där uppbörden skett, såsom avlöning åt därstädes anställda lotsar och icke upptagits såsom inkomst vare sig i riksstaten eller hos lotsstyrelsen, hava i riksstaterna för åren 1915—1918 uppförts med ett belopp av 1,200,000 kronor. De inflöto år 1916 med 4,789,659 kronor och hava enligt meddelande från lotsstyrelsen under år 1917 till och med september månad uppgått till 3,692,824 kronor. Då emellertid statskontoret från lotsstyrelsen erhållit underrättelse, att ökningen i lotspenningar icke torde i och för sig under nuvarande undantagsförhållanden utgöra tillräckligt skäl att höja det belopp, vartill lotspenningarna i riksstaten

för år 1918 beräknats, föreslår statskontoret icke någon ändring i detta hänseende.

Avgifter för registrering av automobiler. I fråga om denna inkomsttitels uppförande i 1919 års riksstat har statskontoret inhämtat, att beräkningen, huru många automobiler och motorcyklar som kunna komma att registreras i riket under år 1919 är mycket vansklig till följd av pågående krig och svåra importförhållanden samt icke minst på grund av bensinransoneringen till nämnda förtskaffningsmedel.

Man måste härvidlag lägga årets registrering till grund. Under de gångna 10 månaderna, januari—oktober, hava i riket registrerats 742 automobiler och 1,340 motorcyklar, och det beräknas, att under november och december komma att registreras ytterligare omkring 62 automobiler och omkring 64 motorcyklar, vadan hela antalet under året registrerade automobiler skulle bliva omkring 804 och motorcyklar omkring 1,404.

Under årets första 10 månader, januari—oktober, hava 320 automobiler och 204 motorcyklar övergått till nya ägare och det beräknas, att under november och december komma ytterligare omkring 15 automobiler och omkring 19 motorcyklar att övergå till nya ägare, vadan hela summan »övergångna» automobiler skulle bliva omkring 335 och motorcyklar omkring 223.

Under de 10 första månaderna hava 168 automobiler och 89 motorcyklar avförts ur registret och det beräknas, att under november och december ytterligare omkring 8 automobiler och omkring 3 motorcyklar komma att avföras ur registret, vadan hela antalet avförda automobiler skulle bliva omkring 176 och motorcyklar omkring 92.

Sedan pågående bensinransonering börjat tillämpas, synes nyanskaffning och registrering hava minskats, men å sakkunnigt håll anses likväl, att man kan göra beräkningen efter årets registreringar.

I enlighet härmed och med stöd av bestämmelserna i § 3 av nådiga kungörelsen om automobilregisters förande har statskontoret beräknat inkomsttiteln i avrundat tal till 22,500 kronor.

Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. Under denna titel äro i riksstaten för år 1918 upptagna de bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet, som enligt 16 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 skola till statsverket erläggas för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten ävensom av sådant försäkringsbolag, vari enligt 4 § av nämnda lag försäkring för olycksfall må äga rum. Ifrågavarande bidrag beräknas i 1918 års riksstat till 240,000 kronor, och statskontoret saknar anledning att häri föreslå ändring.

Bidrag till försäkringsinspektionen. Denna inkomsttitel och den däremot svarande utgiftstiteln (VI. H. 1) »Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet» avvägas mot varandra och upptagas i riksstaten med samma belopp. Därest överskott uppstår, reserveras detta å utgiftsanslaget för de med anslaget förenade ändamål.

Då försäkringsinspektionen meddelat, att inspektionens stat för år 1919 torde böra upptagas till oförändrat belopp eller 59,300 kronor, har statskontoret i förslagstabellen, bilaga A, upptagit inkomsttiteln till samma belopp.

Avgifter för granskning av biografbilder hava i riksstaten för år 1918 beräknats till 30,000 kronor. I enlighet med från statens biografbyrå erhållet meddelande föreslår statskontoret, att denna titel för år 1919 upptages till 33,000 kronor.

Inkomst av myntning och justering hänföres till samma inkomsttyp som de två närmast föregående och beräknas alltså inflyta med ett belopp motsvarande omkostnader för året, för vilka på riksstatens utgiftssida uppföres ett reservationsanslag, omfattande samtliga utgifter för mynt- och justeringsverkets drift, och komma i följd härav de å inkomsttiteln uppkomna överskott att användas för de med anslaget avsedda ändamål. Inkomsttiteln och motsvarande anslag äro i riksstaten för år 1918 upptagna till 915,000 kronor. I skrivelse den 19 nästlidne november har mynt- och justeringsverket hemställt, att vid beräkningen av statsverkets inkomster för år 1919 inkomst av myntning och justering måtte upptagas till 1,060,000 kronor eller till lika stort belopp som de av verket, enligt skrivelse till Konungen den 28 september 1917, för år 1919 beräknade utgifterna för mynt- och justeringsverkets underhåll. Statskontoret har i sin förslagstabell uppfört titeln med nämnda belopp, 1,060,000 kronor.

Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter behandlas på samma sätt som bidrag till försäkringsinspektionen. Då patent- och registreringsverket innevarande år gjort framställning om förhöjning av den från och med år 1915 tills vidare fastställda utgiftsstaten för ämbetsverket med 20,400 kronor, samt utöver de i stat beräknade utgiftsposter torde komma utgifter för krigstidstillägg, som för innevarande år kunna beräknas uppgå till omkring 50,000 kronor, bör den för år 1918 till 540,600 kronor beräknade inkomsten av ovannämnda avgifter för år 1919 ökas med nu angivna belopp och alltså beräknas till 611,000 kronor.

Bidrag till bankinspektionen. Under denna titel upptagas i statsverkets räkenskaper de bidrag till bestridande av kostnaden för bank-

inspektionens organisation och verksamhet, som det enligt 239 § i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 åligger bankbolag att årligen erlägga, och vilka för närvarande, jämlikt nådiga kungörelsen den 29 oktober 1915, för varje år och varje bolag uppgå till nio tusendels procent av bolagets egna fonder vid utgången av nästföregående kalenderår. Enligt från bankinspektionen erhållet meddelande torde uppbörden å denna titel år 1919 belöpa sig till minst 85,000 kronor. På grund härav har statskontoret i bilaga A uppfört inkomsttiteln med ett till 85,000 kronor förhöjt belopp.

Kontrollstämpelmedel, som i 1912—1914 årens riksstater upptagits med 95,000 kronor, hava i 1915—1918 årens riksstater uppförts med ett till 100,000 kronor förhöjt belopp. I enlighet med av myntdirektören framställt förslag hemställer statskontoret, att dessa medel i 1919 års riksstat upptagas med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

Terminsavgifter från läroverken. Å denna inkomsttitel inflöto:

år 1912	kronor	556,586
» 1913	»	552,345
» 1914	»	565,585
» 1915	»	560,670
» 1916	»	589,440

eller i medeltal för femårsperioden 564,925 kronor.

Statskontoret föreslår, att denna inkomstpost upptages till oförändrat belopp, 550,000 kronor.

Diverse inkomster.

Under denna titel sammanfattas från och med år 1912 dels vad som förut i allmänhet bokförts under benämning »Extra uppbörd», dels bötesmedel, dels ock ränteinkomsten å riksgäldskontorets tillsvidare förräntade medel.

Vad sistnämnda inkomst beträffar, har statskontoret från riksgäldskontoret erhållit meddelande, att densamma för år 1919 beräknas uppgå till 700,000 kronor. Häri äro inräknade alla inflytande räntor å riksgäldskontorets förräntade medel samt beräknade kursvinster utöver kursförluster. Förräntningen av riksgäldskontorets fonder är beräknad att

utgå av anslaget till ränta å medgiven och beräknad ännu icke verkställd upplåning.

Beloppet av övrig till titeln »diverse inkomster» hörande uppbörd har enligt rikshuvudböckerna för de senaste åren utgjort:

år 1912	kronor	950,167
» 1913	»	1,065,226
» 1914	»	1,616,717
» 1915	»	1,366,439
» 1916	»	1,350,648

då härvid frånräknats sådan uppbörd, som år 1919 kommer att motsvaras av inkomster under andra titlar, nämligen avkastning av statens vattenfallsverk för år 1911, brännvinsförsäljningsmedel och prästerskapets tionde för år 1914, tobaksskatt och tobaksstämpelmedel för år 1915 samt spirituosaaccis och tobaksstämpelmedel för år 1916. Medeltalet för femårsperioden har således uppgått till 1,269,839 kronor. Härtill kommer den ökning av statsverkets inkomster under denna titel, som föranledes av fögderiförvaltningens omorganisation och vilken enligt infordrade uppgifter angående kronofogdarnas sportelinkomster under år 1916 kan beräknas till ungefär 200,000 kronor.

På grund härav och då denna inkomsttitel flera år lämnat överskott, synes den i riksstaten för år 1919 kunna upptagas med ett till 2,100,000 kronor förhöjt belopp.

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

Statens affärsverksamhet.

Postverket. I underdånig skrivelse med förslag till beräkning av postverkets inkomster för år 1919 anför generalpoststyrelsen:

»Postverkets sammanlagda inkomster för år 1917 äro i riksstaten upptagna till 30,240,000 kronor. Härav äro 28,710,000 kronor av generalpoststyrelsen beräknade att falla på den inrikes rörelsen.

Första halvåret 1917 hava emellertid inkomsterna på den *inrikes* rörelsen uppgått till så högt belopp som i runt tal 17,096,000 kronor. Detta innebär en ökning i förhållande till samma halvår nästföregående år av ej mindre än 13.05 procent. Motsvarande ökning under åren 1907—1916 har utgjort

År	ökning i %	År	ökning i %
1907	7.04	1912	6.65
1908	1.52	1913	3.96
1909	3.47	1914	7.55
1910	3.18	1915	2.96
1911	8.92	1916	9.46
			medeltal 5.47.

Det är således en alldeles osedvanlig hög ökning i inkomster under första halvåret 1917, högre än man haft någon som helst anledning förmoda vid avgivande av föregående förslag till inkomstberäkning.

En närmare undersökning av vad som förorsakat denna ökning har givit till resultat, att det ofantliga allmänna uppsving, som ägt rum å handelns och industriens område, övat ett synnerligen stort inflytande på postsamfärdselns stegring. Enbart nybildningar av bolag, nya aktieemissioner o. d. hava tillfört postverket betydande portobelopp.

Särskilt har dock paketrörelsen ökats. Generalpoststyrelsen tillåter sig i sådant hänseende allenast omförmäla, hurusom vid paketavdelningen vid postkontoret Stockholm 1 frankoteckensuppbörden, som utgjort

år 1914	kronor	257,600
» 1915	»	639,700
» 1916	»	936,580

under de 5 första månaderna 1917 stigit till 539,000 kronor och således kan för hela året 1917 beräknas komma att uppgå till omkring 1,300,000 kronor.

På grund av de svårigheter världskriget lagt i vägen för det direkta varuutbytet mellan olika länder sändas stora mängder varor till vårt land, vilka varor härstädes ompackas och såsom postpaket sändas till andra länder. Förut hava dylika varuförsändelser kunnat befordras i transit genom Sverige, det vill säga utan ompackning här i landet.

Vad dessa s. k. reexportpaket beträffar kommer emellertid med all säkerhet, då världskriget en gång upphör, den ökning av paketrörelsen, som av sådan anledning uppstått, att bortfalla, i det att då denna varuförsändning säkerligen nästan omedelbart kommer att söka sig andra befordringsvägar och befordringssätt.

En annan faktor av betydelse utgöres av portoinkomster från de organisationer, vilka upprättats för att lindra kristidens tryck såsom folkhushållningskommissionen m. fl. Även dessa organisationer tillföra postverket betydande portoinkomster.

Även om det kan beräknas, att den rådande knappheten på förnödenheter i åtskilliga fall kommer att fortfara någon tid efter krigets slut och således ifrågavarande organisationer ytterligare en tid framåt fungera, torde desamma. dock så småningom komma att avvecklas och inkomsterna till följd av kristidsinstitutionerna successivt minskas.

Efter världskrigets utbrott har en mängd utländska affärsmän, tillhörande båda de krigförande maktgrupperna, flyttat till landet och driva härstädes omfattande affärsverksamhet, som medför en avsevärd inkomstökning för postverket. Antagligt är att, när fredstillståndet en gång inträder, största delen av dessa personer åter kommer att lämna landet, då motsvarande minskning av postuppbörden inträder.

För en normal 10-årsperiod visar det sig att ökningsprocenten under första halvåret i jämförelse med samma halvår nästföregående år är ungefär enahanda som under andra halvåret i jämförelse med andra halvåret föregående år.

För den sista 5-årsperioden ställer sig ökningsprocenten, för helt år räknat, beträffande inrikesrörelsen sålunda

år 1912	5.94
» 1913	4.16
» 1914	3.60
» 1915	6.22
» 1916	9.56.

Under de ovissa förhållanden, som nu äro rådande, torde emellertid försiktigheten bjuda att icke räkna med så hög procentuell ökning för andra halvåret som för första halvåret.

Generalpoststyrelsen anser sig icke kunna tillråda, att inkomstökningen för senare halvåret 1917 beräknas högre än 10 procent å de faktiska inkomsterna under andra halvåret 1916, vilka till följd av förhållanden i samband med kristiden uppgått till betydligt högre belopp än som beräknats, nämligen till ej mindre än till 15,065,940 kronor. Med den sålunda angivna procentökningen skulle inkomsterna under andra halvåret 1917 uppgå till 16,570,000 kronor.

För hela året 1917 anser generalpoststyrelsen alltså inkomsterna nu kunna beräknas komma att uppgå till i avrundat tal 33,660,000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till de vid avgivande år 1915 av förslaget till inkomstberäkning för år 1917 upptagna belopp, 28,710,000 kronor, av omkring 5,000,000 kronor.

Till det sålunda beräknade inkomstbeloppet för hela år 1917 bör emellertid läggas ytterligare ett belopp med anledning därav att från

och med den 1 juli 1917 inrikes paketportot blivit höjt. En på sin tid inom generalpoststyrelsen verkställd utredning har givit till resultat, att denna förhöjning, så vitt i förväg kan bedömas, skulle medföra en inkomstökning av ungefär 750,000 kronor för år således för andra halvåret 1917 omkring 375,000 kronor. Samtliga inkomsterna av den inrikes rörelsen för hela året 1917 böra sålunda kunna beräknas till 34,000,000 kronor, det vill säga en ökning av ungefär 12 procent i förhållande till de verkliga inkomsterna under år 1916.

Under nu rådande förhållanden är det givetvis synnerligen vanskligt för att icke säga omöjligt att med någon större grad av exakthet i närvarande stund kunna kalkylera postverkets inkomster för vare sig år 1918 eller år 1919, för vilket sistnämnda år det nu gäller att uppgöra inkomstberäkning.

Styrelsen har visserligen sökt att, i den mån så varit möjligt, verkställa utredningar i fråga om de inkomstbelopp, som skulle kunna påräknas. Även om man, under förutsättning att kriget kommer att fortvara en del av år 1918, skulle våga att räkna med en jämförelsevis hög inkomstsiffra för första halvåret 1918, lärer man, å andra sidan, av försiktighetsskäl böra stanna vid en avsevärt lägre inkomstsiffra för andra halvåret 1918. Och generalpoststyrelsen föranlåtes desto mer intaga en dylik ståndpunkt, som man *dels* givetvis nu icke kan bedöma, huru — vare sig kriget fortfar eller slutar under år 1918 — de allmänna förhållandena och därav beroende inkomster för postverket komma att ställa sig och *dels* under alla omständigheter, åtskilliga av de förhållanden, som, enligt vad ovan antytts, förorsakat de betydande inkomstökningarna under 1917 och därförut ända sedan andra halvåret 1915, måste beräknas så småningom och åtminstone när kriget en gång slutar komma att bortfalla och mera normala förhållanden inträda.

Styrelsen anser sig för sin del icke kunna tillstyrka, att inkomsterna för år 1918 beräknas högre än 6 procent å det upptagna betydligt ökade inkomstbeloppet för år 1917 eller till i runt tal 36,000,000 kronor. Längre vill det synas styrelsen, som man, med iakttagande av tillbörlig försiktighet, icke bör gå.

Vad härefter slutligen beträffar inkomsterna av inrikesrörelsen för år 1919, gäller i huvudsak detsamma, som ovan sagts i fråga om samma inkomster för år 1918. Med nu kända förhållanden lärer man icke kunna komma ökningen i inkomstsiffran närmare än att kalkylera den till högst samma procent, som beräknats för år 1918 eller 6 procent, och detta så mycket hellre som inkomstökningarna för både år 1918 och år 1919 beräknas även å inkomster, som, enligt vad förut är sagt,

äro mera tillfälliga och förorsakade av kriget. Det låter mycket väl tänka sig, att den inkomstsiffra, som därav framgår, kan bliva för låg, men det låter också lika väl tänka sig, att den i verklighet kommer att visa sig bliva för hög.

Dessutom torde man, som generalpoststyrelsen i liknande sammanhang förut framhållit, vid så stora summor, som det nu är fråga om, näppeligen kunna påräkna, att inkomsterna allt framgent skola ökas med lika hög procent, som då summorna voro lägre.

Under antagande av en ökning av 6 procent, skulle inkomstbeloppet av den inrikes rörelsen under år 1919 kunna beräknas till i runt tal 38,200,000 kronor.

Postverkets inkomster av *utrikes rörelsen* utgöras av:

1) befordringsavgifter för värdeförsändelser från utlandet samt avgiftsandelar för postanvisningar från utlandet,

2) avgifter för brev, som i transit genom Sverige försändas till och från främmande länder, samt

3) e. o. uppbörd, avseende eventuell vinst å skillnaden mellan de kurser, efter vilka postanvisningar, adresserade till främmande länder, i Sverige inbetalats, och de växelkurser, som vid likviderande av de i följd av denna rörelse uppkommande skulder till utlandet varit gällande.

Befordringsavgifterna för värdeförsändelser, huvudsakligen postpaket från utlandet, till vilka även räknas i transit befordrade sådana, och avgiftsandelarna för postanvisningar från utlandet hava enligt postverkets huvudbok för år 1916 utgjort ..... kronor 1,975,300
varemot utgifterna till utlandet för dylika försändelser uppgingo till ..... » 1,229,600

Postverkets inkomst i detta hänseende utgjorde således ..... kronor 745,700

Motsvarande inkomst för de närmast föregående åren uppgick

år 1913 till	.....	kronor	597,900
» 1914 »	.....	»	542,500
» 1915 »	.....	»	1,078,300

Ifrågavarande inkomst har alltså för år 1916 minskats med icke mindre än 332,600 kronor. Det har visat sig, att postverkets inkomster i detta hänseende på senare tid alltmera nedgått. För första kvartalet 1916 utgjorde denna inkomst netto 185,600 kronor, men för första kvartalet 1917 endast netto 13,600 kronor.

Detta förhållande har sin orsak däri, att, då förut stora mängder paket sändes från England, Frankrike och Amerika till Ryssland och

Finland i transit genom Sverige, dessa försändelser numera hava nästan helt och hållet upphört. De flesta från utlandet hit inkommande och för östra Europa avsedda paketförsändelser äro nu adresserade till emottagare i Sverige, vilka sedan omexpediera paketen, som då här beläggas med svenska frimärken, i följd varav avgiften för dessa paket redovisas i frimärksuppbörden.

Med hänsyn till inkomsten under första kvartalet 1917 anser generalpoststyrelsen, att för denna del av utrikes rörelsen för hela året 1917 icke nu kan beräknas större inkomst än 200,000 kronor, vilket i förhållande till samma inkomst år 1916 skulle innefatta en minskning av 545,700 kronor.

För vartdera av åren 1918 och 1919 torde enahanda inkomst, därest mera normala förhållanden inträda, kunna beräknas till 300,000 kronor.

Inkomsterna för brev i transit genom Sverige utgjorde enligt postverkets bokslut för år 1916 ..... kronor 129,000
och utgifterna för transit ..... » 70,700
i följd varav uppkommit å denna titel en inkomst av ..... kronor 58,300

Transitersättningarna rörande brevpostförsändelser för såväl en del av år 1914 som hela åren 1915 och 1916 äro ännu till största delen oreglerade. På grund av det pågående världskriget har Sverige blivit ett genomgångsland för postförsändelser mellan västra Europa och Ryssland samt därbortom belägna länder. Den statistik av maj 1913, som enligt internationella postkonventionen skulle gälla för beräknandet av transitavgifterna under åren 1914—1919, har under sådana förhållanden blivit fullkomligt missvisande. Överenskommelser angående ersättningen till svenska postverket för denna transit hava hittills kunnat träffas endast med några få länder.

Huruvida och i vilken mån inkomster för brevtransit verkligen komma att inflyta, är beroende på om de respektive ländernas postförvaltningar godkänna en beräkning av transitersättningen enligt de befordrade posternas vikt eller icke. Och under alla förhållanden beror postverkets inkomst jämväl på, huruvida Sverige vid erhållande av gottgörelse från de främmande postverken får beräkna sig ersättning i francens guldvärde eller måste godtaga växelkursen å francs, som för närvarande med omkring 30 % understiger guldvärdet. Om tolkningen av konventionens bestämmelse i detta avseende hava nämligen olika meningar framkommit.

Emellertid synes ingen sannolikhet förefinnas för att nu ifrågavarande mellanhavanden skola kunna hinna regleras under år 1917. Generalpoststyrelsen hyser likväl förhoppning att kunna få denna sak

avgjord så pass snart, att åtminstone en del av det inflytande beloppet kan upptagas i bokslutet för år 1918.

Med anledning av vad sålunda förekommit anser generalpoststyrelsen, att såväl för år 1918 som för år 1919 bör kunna beräknas inflyta transitersättning för gångna tider till ett belopp av omkring 1,500,000 kronor per år.

Svenska postverkets vinst å kursskillnader har uppkommit därigenom, att postverket vid emottagandet av postanvisningar till utlandet hållit inbetalningskursen något högre än börskursen, vilket åter föranletts därav, att de till utländska postverk uppkommande skulder för de sålunda utställda postanvisningarna icke kunna likvideras, förr än flera månader förflutit efter postanvisningarnas utställande. Genom växelkursernas ständiga nedgång hava nämnda likvider kunnat ske mot betydligt lägre kurser än som gällt vid postanvisningarnas utställande. En ytterligare nedgång i växelkurserna synes icke kunna påräknas allt framgent. Tvärtom är det antagligt, att, ju närmare kriget nalkas sitt slut och ännu mera under tiden därefter, kurserna komma att stiga för att slutligen bliva normala. Förut har vid reglerandet av mellanhavandena med utländska postverk i allmänhet förfarits på det sätt, att det mindre fordringsägande landets tillgodohavande förvandlats till det större fordringsägande landets mynt efter en överenskommen fast kurs, varefter det återstående saldot gäldats medelst växel eller med kontanta medel. Då det visat sig, att detta förfaringssätt under nu rådande förhållanden kunde medföra stora förluster för det ena eller andra landet, har man måst övergå till ett annat system, nämligen det, att vartdera landet gottgör det andra landet hela det belopp, som av detta land utbetalats för postanvisningar från det andra landet under en viss period, månad eller kvartal, s. k. bruttolikvider. Härigenom kunna kursförluster i möjligaste mån undvikas.

Såsom ovan berörts dröjer det likväl en lång tid innan räkning å inlösta postanvisningar kan inkomma från utlandet, i allmänhet flera månader efter postanvisningarnas utställande i Sverige. Då växelkurserna nu alltjämt sjunkit, har därigenom för postverket uppkommit ej obetydliga vinstbelopp. Men om, såsom antagligt är, växelkurserna komma att stiga, kommer postverket att vid likviderna till utlandet få vidkännas en förlust motsvarande skillnaden mellan den inbetalningskurs, som gällt för postanvisningarna, och den växelkurs, efter vilken likviden långt senare verkställes. Och ju hastigare växelkursen stiger, desto större blir förlusten. På detta sätt kan en betydlig del av den redan intjänta kursvinsten komma att motvägas av framtida förluster.

Då det synes finnas skäl för det antagande, att växelkurserna — tyska, franska och engelska — snart nog nedgått till minimum, torde för åren 1918 och 1919 någon kursvinst icke kunna påräknas.

Såsom generalpoststyrelsen förut haft tillfälle framhålla, har postverket på grund av de genom kriget inträdda förhållandena haft och har fortfarande att i en synnerligen stor utsträckning befordra krigsfångepaket och krigsfångepostanvisningar mellan vissa av de krigförande länderna. Enligt internationella postkonventionens bestämmelser äro dessa försändelser fritagna från alla postavgifter såväl i avgångs- och adressland som i förmedlande länder. Denna rörelse har för svenska postverket medfört högst avsevärda utgifter, särskilt för de stora paketposternas transport med järnväg eller ångfartyg. Även om det icke torde kunna påräknas att för dessa försändelser erhålla samma gottgörelse som för befordran av vanliga postpaket och postanvisningar, har generalpoststyrelsen dock vågat antaga, att någon ersättning åtminstone för ifrågavarande paketförsändelsers befordran skall komma att gäldas av vederbörande främmande postverk och styrelsen har därför också i det den 28 september 1916 avgivna förslaget till beräknande av postverkets inkomster år 1918 för denna befordran upptagit en inkomst av 1,000,000 kronor. Under förutsättning att världskriget upphört under år 1918, kan för år 1919 icke påräknas någon inkomst på grund av krigsfångepostutväxlingen.

Enligt vad av det ovan anförda framgår, skulle postverkets inkomster av den utrikes rörelsen för år 1919 kunna beräknas utgöra 1,800,000 kronor.

Vidkommande slutligen det belopp av postverkets allmänna driftkostnader under år 1917, som kan beräknas falla på stämpelväsendets handhavande och som ersättes postverket av det å sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till stämpelomkostnader har generalpoststyrelsen ansett sig böra föreslå förhöjning.

Stämpelgöromålen vid postkontoren hava nämligen under år 1917 ökats högst väsentligt i förhållande till år 1916. Denna ökning framgår av efterföljande tabell.

Stämpeluppbörden vid postkontoren under nedanstående månader:

År	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli
1916	554,072 34	611,606 62	634,386 85	743,252 35	792,831 39	811,517 35	786,012 75
1917	1,309,858 42	835,684 20	1,178,307 67	1,422,265 57	1,409,911 79	814,064 72	972,460 64

Efter ikraftträdandet den 1 juli 1917 av nådiga förordningen den 19 juni 1917 om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, kommer postkontorens stämpeluppbörd att med all sannolikhet ökas i än högre grad. Enligt nämnda förordning har nämligen aktieutgivare att själv stämpelbelägga interimsbevis, varjämte den nytillkomna stämpelavgiften å lottsedlar i ett stort antal fall torde komma att utgöras genom anbringande av stämpel å lottsedlarne. För ifrågavarande ändamål erforderliga enkla beläggningsstämplar måste inköpas på postkontoren.

Styrelsen har ansett sig böra hemställa, att det belopp, som bör ersättas postverket för stämpelväsendets handhavande för år 1919 upptages till 100,000 kronor.

Motsvarande ersättningsbelopp under år 1916 har utgjort 56,600 kronor eller alltså i det närmaste det i förslaget till beräkning av postverkets inkomster för år 1916 upptagna beloppet av 50,000 kronor.

Postverkets samtliga inkomster för år 1919 skulle alltså belöpa sig till för den inrikes rörelsen ..... kronor 38,200,000
» » utrikes » ..... » 1,800,000
» stämpelförsäljningen ..... » 100,000

Summa kronor 40,100,000.»

Då, enligt vad statskontoret inhämtat, slutsumman av de av generalpoststyrelsen föreslagna staterna för postverkets driftkostnader för år 1919 utgör ..... » 33,400,000

kommer överskottet att uppgå till ..... kronor 6,700,000

såframt icke oförutsedd inkomstminskning eller utgiftsökning inträffar.

I tabellen bil. A har statskontoret uppfört nu omförmälda belopp.

Telegrafverket. I underdånig skrivelse den 2 december 1917 har telegrafstyrelsen anfört:

»*Inkomsterna av telefonrörelsen* hava utgjort:

under år 1912 ..... kronor 14,574,354
» » 1913 ..... » 15,586,330
» » 1914 ..... » 16,859,193
» » 1915 ..... » 18,625,699
» » 1916 ..... » 22,043,753.

Såvitt räkenskaperna för de tre första kvartalen år 1917 giva vid handen, skulle telefoninkomsten under sistnämnda år komma att stiga till omkring 25,000,000 kronor. Samma inkomster äro beräknade till 20,000,000 kronor för år 1917 och 25,900,000 kronor för år 1918, varvid är att märka att i sistnämnda siffra ingår den ökning med 2,400,000 kronor av inkomsterna, som antagits skola inträda till följd av ilsamtalstaxans höjning, vilken trätt i kraft den 1 augusti 1917. Frånsett denna av taxehöjningen beräknade ökning, utgjorde skillnaden mellan 1917 och 1918 års påräknade inkomster 3,500,000 kronor. Fullt så stor ökning av inkomsterna torde icke böra för år 1919 beräknas, men av de senaste årens resultat att döma synes en ökning med 2,600,000 kronor eller till 28,500,000 kronor kunna förutsättas.

Inkomsterna av telegrafrörelsen hava utgjort:

under	år	1912	kronor	2,692,651
»	»	1913	»	2,771,675
»	»	1914	»	4,004,378
»	»	1915	»	6,139,975
»	»	1916	»	6,995,185

För år 1917 torde telegrafinkomsterna, att döma av de tre första kvartalens räkenskaper, komma att stiga till omkring 7,900,000 kronor. De äro beräknade för år 1917 till 4,500,000 kronor och för år 1918 till 5,900,000 kronor, av vilken summa 750,000 kronor antagits skola inflyta genom den från och med augusti månad 1917 ikraftträdda höjningen av avgifterna för inrikes telegram. Därest kriget skulle sluta och de nuvarande föreskrifterna om telegrams ovillkorliga avfattande på klart språk alltså upphöra, kommer telegrafinkomsten med säkerhet att väsentligt nedgå. Till högre belopp än 6,000,000 kronor torde därför telegrafinkomsten för år 1919 icke böra anslås, eller således 100,000 kronor högre siffra än för år 1918 beräknats.

Sammanlagt skulle alltså telegrafverkets inkomster under år 1919 böra beräknas till 34,500,000 kronor, utgörande 2,700,000 kronor högre belopp än det, till vilket samma inkomster äro i riksstaten för år 1918 upptagna.

Genom nådigt brev den 13 augusti 1917 har Eders Kungl. Maj:t åt den kommission, som hade till uppgift att företaga undersökning i fråga om utfärdande av i huvudsak gemensamma avlöningsbestämmelser för tjänstemän vid statens järnvägar med flera verk, uppdragit, utom annat, att avgiva utlåtande och förslag rörande tillfällig löneförbättring för befattningshavare vid, bland andra, telegrafverket. I avvaktan på

avgivandet av detta utlåtande och förslag har telegrafstyrelsen med vederbörande departementschefs medgivande uppskjutit upprättandet av det i instruktionen för styrelsen föreskrivna förslaget till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1919. För att emellertid nu kunna lämna ledning till beräkning av det överskott av telegrafverkets rörelse, som kan påräknas för år 1919, har styrelsen uppgjort approximativ beräkning över driftkostnaderna under nämnda år, därvid styrelsen i fråga om personalens avlöningar lagt till grund ett av styrelsen till förenämnda kommission avlåtet förslag, men icke tagit någon hänsyn till de krigstidstillägg, som eventuellt komma att beviljas även för år 1919. Enligt den approximativa beräkningen av driftkostnaderna för år 1919 skulle desamma, med hänsyn jämväl till de alltjämt stegrade materialprisen, komma att sluta å ett belopp av 27,500,000 kronor eller 8,115,500 kronor högre belopp än för år 1918 beräknats.»

I anledning härav hemställer statskontoret, att i förslaget till riksstat för år 1919 telegrafverket må upptagas sålunda:

Inkomster	kronor	34,500,000
Driftkostnader	»	27,500,000
Överskott	kronor	7,000,000

Statens järnvägar. I underdånig skrivelse den 28 nästlidne november med förslag till beräkning av den behållna inkomsten för år 1919 anför järnvägsstyrelsen:

»I den beräkning rörande den behållna inkomsten för år 1918, som styrelsen avgav den 30 november 1916 beräknades för sagda år

Bruttoinkomsten	till	kronor	132,400,000
Driftkostnaden	»	»	110,900,000
Nettobehållningen	»	»	21,500,000

Till grund för de beräkningar som resulterade i dessa siffertal lågo ett flertal av styrelsen angivna förutsättningar, av vilka de viktigaste voro, att fred skulle inträda före 1918 års ingång, att trafikens omfattning bleve jämförlig med 1915 års trafik, att det provisoriska taxetilllägg, som trädde i tillämpning den 10 september 1915 komme att gälla under år 1918, att personalkostnaderna skulle komma att uppgå till samma belopp, som vid förslagets avgivande beräknades för år 1917, att kolkostnaderna finge baseras på ett grundpris av 40 kronor per ton, och att övriga sakliga kostnader finge antagas till motsvarande belopp som för år 1915, dock med väsentliga höjningar.

I de beräknade bruttoinkomsterna voro icke inneslutna eventuella

merinkomster av den höjning av de provisoriska taxetilläggen, som styrelsen i samma underdåniga skrivelse anmälde såsom oundgängligen nödvändig, ej heller i de beräknade utgifterna vissa antagligen förestående merkostnader genom löneförbättringar och krigstidshjälp samt ökad avsättning till förnyelsefonden, vilka merkostnader vore beroende av statsmakternas blivande beslut. Styrelsen utgick härvid från det antagandet, att berörda merkostnader skulle täckas av inkomsterna genom den av styrelsen ifrågasatta taxeändringen.

Styrelsen meddelade, att för förräntning av hela det år 1918 i statsjärnvägarna bundna kapitalet skulle erfordras en behållning av ungefär 31,800,000 kronor, och att för förräntning endast å det kapital, som kunde beräknas vara bundet i såsom räntebärande karaktäriserade bandelar motsvarande behållning uppginge till ungefär 25,400,000 kronor, men ansåg sig för det dåvarande ej i stånd att bedöma, huruvida en sådan provisorisk taxereglering lämpligen kunde genomföras, att erforderliga inkomster erhölles till beredande av ränteavkastning enligt senare alternativ.

Under år 1917 hava olika slag av kostnader genom tillfälliga löneförbättringar och särskilt materialprisens oavlåtliga stegring på det sätt ökats, att styrelsen sett sig nödgad att i underdåniga skrivelser av den 22 juni och 30 oktober innevarande år ingå till Eders Kungl. Maj:t med framställningar om taxeregleringar. Med gillande i huvudsak av i förstnämnda skrivelse gjorda förslag har Eders Kungl. Maj:t i nådiga kungörelsen av den 13 juli 1917 fastställt nya och högre provisoriska taxetillägg; den senast av styrelsen gjorda framställningen har ännu icke lett till något Eders Kungl. Maj:ts beslut.

De merinkomster, som influtit under den förflutna delen av år 1917, ha emellertid icke varit tillräckliga att motväga utgifternas hastigt fortgående stegring. Mot en bruttoinkomst under tiden januari—september 1917 av omkring 122,300,000 kronor svarar en utgift av omkring 113,100,000 kronor, så att behållningen för årets nio första månader ej utgör mer än i runt tal 9,200,000 kronor, mot 21,900,000 kronor under motsvarande tid år 1916. Till detta så ogynnsamma resultat har utom driftkostnadernas hastigt fortgående stegring även den numera inträdda starka trafikminskningen bidragit.

Det brydsamma ekonomiska läget, som till följd av förestående kostnadsökning för materialier kommer att ytterligare försämras, har föranlett styrelsen att i nyssberörda underdåniga skrivelse den 30 oktober 1917 ingå till Eders Kungl. Maj:t med framställning om ny väsentlig höjning från 1918 års ingång av de provisoriska taxetilläggen. I denna

skrivelse beräknades med ledning av då kända förhållanden bruttoinkomsterna för år 1918, om de av styrelsen föreslagna höjningarna kommo till stånd, till 241,700,000 kronor, och utgifterna till 213,100,000 kronor, varvid en behållning av 28,600,000 kronor skulle ernås. I de här beräknade utgifterna ingår emellertid, som av styrelsen anmärktes, ingen post för oförutsedda utgifter, till vilka under nuvarande ovissa förhållanden särskild hänsyn måste tagas.

De allt mera oberäkneliga förhållandena rörande såväl trafikens omfattning under den närmast förestående tiden som ock materialpris m. m., vilka äro en följd av världskrigets fortsättning under skärpta former, omöjliggöra varje mera ingående beräkning över den behållna inkomsten för år 1919. Styrelsen har därför icke kunnat företaga närmare beräkningar för inkomster och utgifter av olika slag, då dylika beräkningar under förhanden varande omständigheter måst byggas på särdeles osäkra för att ej säga godtyckliga premisser och alltså icke kunna lämna något resultat av vägledande värde.

Vid styrelsens meromnämnda underdåniga framställningar om provisoriska taxeförhöjningar har styrelsen emellertid städse utgått från den uttalade åsikten, att tarifferna böra så uppställas, att behållningen på statsbanedriften ungefär svarar mot förräntningen enligt gällande räntefot å i järnvägarna bundna statslån av det i statsbanorna disponerade statskapitalet eller som minimifordran å det för s. k. räntebärande bandelar disponerade kapitalet. De enligt sådan grundsats erforderliga statsbanebehållningarna beräknades för år 1918 såsom nämnts till 31,800,000 resp. 25,400,000 kronor och beräknades för år 1919 till 36,800,000 resp. 28,900,000 kronor.

I anslutning härtill får styrelsen föreslå, att den behållna inkomsten för år 1919 upptages i riksstaten till ett belopp av i avrundat tal 29,000,000 kronor.

Då emellertid jämväl bruttoinkomster och utgifter för år 1919 här torde böra anges till vissa belopp, får styrelsen föreslå, att utgifterna upptagas till samma belopp, som blivit i förslag till kostnadsstat beräknat för år 1918 eller med i avrundat tal 212,500,000 kronor och att inkomsterna upptagas till ett i förhållande härtill med 29,000,000 kronor ökat belopp eller till 241,500,000 kronor.

Styrelsen vill här anmärka, att den eventuella ökning av nu utgående krigstidshjälp och krigstidstillägg, som kan komma att beslutas av 1918 års riksdag och belasta 1919 års kostnadsstat, givetvis icke här kunnat tagas i beaktande. Likaså vill styrelsen framhålla att styrelsen icke kunnat räkna med de ökade utgifter, som skulle föranledas av ett

genomförande av den lönereglering, vilken efter Eders Kungl. Maj:ts nådiga uppdrag den 13 augusti 1917 till 1915 års lönekommission väl torde komma att föreläggas 1918 års riksdag. Skulle emellertid nu berörda utgiftsökningar inträffa anser sig styrelsen böra fortfarande hävda att även de skola täckas genom motsvarande taxeregleringar.

Vad den föreslagna behållningen av 29,000,000 kronor angår må dock särskilt betonas, att givetvis sådana förhållanden kunna inträda, att det icke blir möjligt eller lämpligt genom taxeändringar så reglera bruttoinkomsterna, att den åsyftade nettobehållningen erhålles.

Det undandrager sig beräkning huru alltför höga taxehöjningar kunna inverka nedtryckande på trafikrörelsen — särskilt kanske på persontrafiken — och alltså förryckande på det beräkningsbara ekonomiska driftsresultatet. Med varje kännbarare ökning förmörkas ju utsikterna härvidlag och man kan frukta en gräns på andra sidan om vilken inga taxeförhöjningar kunna skydda statens järnvägar mot driftsförlust.

På grund av det anförda får styrelsen i underdånighet hemställa, att den behållna inkomsten av statens järnvägar upptages i riksstaten för år 1919 sålunda:

Statens järnvägar:

Inkomster	kronor	241,500,000
Driftkostnad	»	212,500,000
Nettobehållningen	kronor	29,000,000.»

I bil. A har statskontoret infört denna inkomstpost med av järnvägsstyrelsen föreslagna belopp.

Statens vattenfallsverk. Enligt statskontoret tillhandakommet meddelande har vattenfallsstyrelsen beräknat vattenfallsverkets driftöverskott för åren 1918 och 1919 sålunda:

		År 1918		År 1919
		Beräkning i riksstaten	Reviderad beräkning	Beräkning för riksstaten
Trollhätte kanalverk:				
Inkomster	kr.	750,000	800,000	830,000
Driftkostnader	»	398,000	450,000	520,000
Överskott	kronor	352,000	350,000	310,000

	År 1918		År 1919
	Beräkning i riksstaten	Reviderad beräkning	Beräkning för riksstaten
Södertälje kanalverk:			
Inkomster ..... kr.	80,000	86,000	86,000
Driftkostnader ..... »	69,000	73,000	83,000
Överskott kronor	11,000	13,000	3,000
Trollhätte kraftverk:			
Inkomster ..... kr.	3,800,000	4,300,000	4,950,000
Driftkostnader ..... »	1,190,000	1,400,000	1,650,000
Överskott kronor	2,610,000	2,900,000	3,300,000
Porjus kraftverk:			
Inkomster ..... kr.	1,025,000	1,100,000	1,450,000
Driftkostnader ..... »	455,000	450,000	550,000
Överskott kronor	570,000	650,000	900,000
Älvkarleby kraftverk:			
Inkomster ..... kr.	2,450,000	3,300,000	3,750,000
Driftkostnader ..... »	1,025,000	1,600,000	1,900,000
Överskott kronor	1,425,000	1,700,000	1,850,000
Trollhätte fastighetsförvaltning:			
Inkomster ..... kr.	90,000	100,000	105,000
Driftkostnader ..... »	40,000	40,000	45,000
Överskott kronor	50,000	60,000	60,000
Diverse vattenfall och fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län:			
Inkomster ..... kr.	108,000	108,000	105,000
Driftkostnader ..... »	13,000	13,000	15,000
Överskott kronor	95,000	95,000	90,000
Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar:			
Inkomster ..... kr.	8,000	8,000	8,000
Driftkostnader ..... »	5,000	5,000	5,000
Överskott kronor	3,000	3,000	3,000

		År 1918 Beräkning i riksstaten	År 1918 Reviderad beräkning	År 1919 Beräkning för riksstaten
Diverse vattenfall och fastigheter:				
Inkomster	kr.	46,000	46,000	56,000
Driftkostnader	»	12,000	17,000	22,000
Överskott	kronor	34,000	29,000	34,000
Säger för statens vattenfallsverk:				
Inkomster	kr.	8,357,000	9,848,000	11,340,000
Driftkostnader	»	3,207,000	4,048,000	4,790,000
Överskott	kronor	5,150,000	5,800,000	6,550,000.

I fråga om inkomsterna för Trollhätte och Södertälje kanalverk har det såväl i den reviderade beräkningen för år 1918 som i beräkningen för år 1919 förutsatts, att vederbörande kanaltaxor höjas med 20 procent. En dylik taxeförhöjning kan beräknas motsvara för Trollhätte kanalverk 120,000 à 125,000 kronor och för Södertälje kanalverk 12,000 kronor.

De beräknade inkomsterna för Trollhätte och Älvkarleby kraftverk hava minskats med lämpliga avsättningar till de regleringsfonder, som enligt riksdagens skrivelse den 11 juni 1917 nr 339, erfordras i samband med leverans av s. k. sekunda elektrisk kraft på vissa i nämnda riksdagsskrivelse angivna villkor.

Då något avgörande ännu ej träffats angående de grunder, enligt vilka statens järnvägar skola erlägga avgifter till Porjus kraftverk för den elektriska energien till driften å bandelen Kiruna—Riksgränsen, har vid beräkningen av inkomsterna för Porjus kraftverk antagits, att dessa avgifter bestämmas i enlighet med vattenfallsstyrelsens förslag.

Driftkostnaderna för år 1919 hava beräknats under den förutsättningen, att krigstidstillägg kommer att utgå till befattningshavarna med 50 procent av de normala avlöningsbeloppen.

I överensstämmelse med vattenfallsstyrelsens beräkning har statskontoret upptagit denna inkomsttitel i bil. A till 6,550,000 kronor.

Statens domäner. Enligt vad statskontoret inhämtat, beräknar domänstyrelsen inkomsterna för år 1919 sålunda:

bruttoavkastningen av kronans skogar	kronor	45,000,000
avkastningen av kronans utarrenderade jordbruksdomäner	»	1,500,000
	kronor	46,500,000

Driftkostnaderna, inklusive avsättning till förnyelsefond, beräknas till ..... kronor 21,000,000

Således överskott kronor 25,500,000.»

I överensstämmelse härmed har statskontoret i förslagstabellen infört denna inkomstpost.

Statens aktier.

Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag. Enligt vad statskontoret erfarit, kan 1917 års brytning och utfraktning beräknas till cirka 1,300,000 ton malm från Kiruna och cirka 1,150,000 ton från Gällivare.

Statens utdelning å preferensaktier i bolaget, att lyftas under år 1918, komme då att belöpa sig till:

för cirka 650,000 ton Kirunamalm à 1 krona per ton cirka	kr. 650,000		
för cirka 575,000 ton Gällivaremalm à 0.50 kronor per ton cirka	» 287,500	c:a kr.	937,500
vartill komme royalty enligt 1908 års kontrakt:			
å 50,000 ton Kirunamalm à 2 kronor pr ton	kr. 100,000		
å 25,000 ton Gällivaremalm à 2.50 kronor per ton	» 62,500	»	162,500
		c:a kr.	1,100,000

Vad angår 1918 års rörelse, lära under rådande osäkra förhållanden ej kunna beräknas en större brytning och utfrakt än under 1917, vadan ej heller kan ställas i utsikt större utdelning å preferensaktier eller inkomst å royalty år 1919 än vad här angivits såsom förfallande till utbetalning år 1918.

Av det sagda framgår jämväl, att man för närvarande ej kan förvänta, att någon brytning av malm å 1913 års kontrakt kan ifrågakomma åren 1917 och 1918 och att i följd därav någon avgäld till staten på grund av samma kontrakt, att erläggas den 31 december vartdera året, ej heller torde kunna komma ifråga.

Detsamma lärer även gälla år 1919.

I enlighet med vad statskontoret nu anfört, har statskontoret, med någon avrundning av beloppen, i förslagstabellen uppfört:

Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag:

a) enligt 1907 års överenskommelse	kronor	938,000
b) » 1908 » »	»	162,000
	Summa kronor	1,100,000.

Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet. I den P. M. rörande statens inkomst av tobaksmonopolet för år 1919, vilken statskontoret här ovan under rubriken »tobaksskatt» åberopat, har bolaget beräknat utdelningen å statens aktier i bolaget till 4,500,000 kronor, med vilket belopp statskontoret infört denna titel i förslagstabellen bil. A.

Statens utlåningsfonder (överskott).

Med stöd av härstädes verkställda beräkningar (bil. C.) och med antagande av förvaltningsbidrag, utgående från egnahemslånefonden med 280,000 kronor och från hantverkslånefonden med 2,000 kronor, samt gottgörelse för liden förlust, utgående från fiskerilånefonden med 3,000 kronor, har statskontoret i förslagstabellen upptagit:

Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	kronor	50,000
Rederilånefonden	»	500,000
Hantverkslånefonden	»	5,000
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	»	65,000
Odlingslånefonden	»	350,000
Torvindustrilånefonden	»	130.000
Egnahemslånefonden	»	1,880,000
Fiskerilånefonden	»	74,000
Norrländska nyodlingsfonden	»	36,000
Jordförmedlingsfonden	»	60,000
Täckdikningslånefonden	»	16,000
Allmänna nyodlingsfonden	»	7,000
Norrländska andelsmejerifonden	»	5,000.

Från riksgäldskontoret har statskontoret inhämtat, att ränteavkastningen för år 1919 av allmänna järnvägslånefondens medel beräknats

till 1,700,000 kronor och av allmänna byggnadslånefondens medel till 24,500 kronor, vilka belopp upptagits i statskontorets förslagstabell.

Statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Avkastningen av denna fond har statskontoret, i överensstämmelse med beräkningen i bil. C., upptagit till 300,000 kronor.

Stockholm den 13 december 1917.

Underdånigst

HANS WACHTMEISTER.

C. A:SON LEIJONHUFVUD. K. BECKMAN.
Föredragande.

G. THORSTENSON. NILS SPILHAMMAR.

Gustaf Alve.

TABELLER

Bil. A.

Statsverkets inkomster.

A. Egentliga statsinkomster.			Kronor.
I. *Skatter:*			
1. Mantalspenningar		850,000: —	
2. Prästerskapets till statsverket indragna tionde		1,431,000: —	
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:			
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, *bevillning*	111,000,000: —		
b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, *bevillning*	3,100,000: —		
c. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, *bevillning*	250,000: —		
d. Stämpelmedel, *bevillning* (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 8,500,000 kronor)	45,000,000: —		
e. Lastpenningar, *bevillning*	900,000: —		
f. Krigskonjunkturskatt, *bevillning*	80,000,000: —	240,250,000: —	
4. Tullar och acciser:			
a. Tullmedel, *bevillning*	76,000,000: —		
b. Sockerskatt, *bevillning*	21,500,000: —		
c. Tobaksskatt, *bevillning*	19,500,000: —		
d. Brännvinstillverkningsskatt, *bevillning*	16,000,000: —		
e. Brännvinsförsäljningsmedel, *bevillning*	4,000,000: —		
f. Maltskatt, *bevillning*	3,000,000: —		
g. Punschskatt, *bevillning*	1,200,000: —	24,200,000: —	141,200,000: —	383,731,000 —
II. *Uppbörd i statens verksamhet:*			
1. Fyr- och båkmedel		2,500,000: —	
2. Lotspenningar		1,200,000: —	
3. Avgifter för registrering av automobiler		22,500: —	
4. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten		240,000: —	
5. Bidrag till försäkringsinspektionen		59,300: —	
6. Avgifter för granskning av biografbilder		33,000: —	
7. Inkomst av myntning och justering		1,060,000: —	
8. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter		611,000: —	
9. Bidrag till bankinspektionen		85,000: —	
10. Kontrollstämpelmedel		100,000: —	
11. Terminsavgifter från läroverken		550,000: —	6,460.800
III. *Diverse inkomster*			2,100,000 —
		Transport	392,291,800 —

				Kronor.
			Transport	392,291,800 —
	B. Inkomster av statens produktiva fonder.			
I. *Statens affärsverksamhet:*				
1. Postverket:	inkomster, *bevillning*	40,100,000: —		
	driftkostnader	33,400,000: —		
	överskott		6,700,000: —	
2. Telegrafverket:	inkomster	34,500,000: —		
	driftkostnader	27,500,000: —		
	överskott		7,000,000: —	
3. Statens järnvägar:	inkomster	241,500,000: —		
	driftkostnader	212,500,000: —		
	överskott		29,000,000: —	
4. Statens vattenfallsverk:				
a. Trollhätte kanalverk:				
inkomster	830,000: —			
driftkostnader	520,000: —			
överskott		310,000: —		
b. Södertälje kanalverk:				
inkomster	86,000: —			
driftkostnader	83,000: —			
överskott		3,000: —		
c. Trollhätte kraftverk:				
inkomster	4,950,000: —			
driftkostnader	1,650,000: —			
överskott		3,300,000: —		
d. Porjus kraftverk:				
inkomster	1,450,000: —			
driftkostnader	550,000: —			
överskott		900,000: —		
e. Älvkarleby kraftverk:				
inkomster	3,750,000: —			
driftkostnader	1,900,000 —			
överskott		1,850,000: —		
f. Trollhätte fastighetsförvaltning:				
inkomster	105,000: —			
driftkostnader	45,000: —			
överskott		60,000: —		
		Transport 6,423,000: —	42,700,000: —	392,291800 —

				Kronor.
Transport		6,423,000: —	42,700,000: —	392,291,800 —
g. Vattenfall och fastigheter inom Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län:				
inkomster	105,000: —			
driftkostnader	15,000: —			
överskott		90,000: —		
h. Vattenfall och fastigheter, inköpta för elektrisk drift vid statens järnvägar:				
inkomster	8,000: —			
driftkostnader	5,000: —			
överskott		3,000: —		
i. Diverse vattenfall och fastigheter:				
inkomster	56,000: —			
driftkostnader	22,000: —			
överskott		34,000: —		
Säger för vattenfallsverken:				
inkomster		11,340,000: —		
driftkostnader		4,790,000: —		
överskott			6,550,000: —	
5. Statens domäner:				
inkomster		46,500,000: —		
driftkostnader		21,000,000: —		
överskott			25,500,000: —	74,750,000 —
II. *Statens aktier:*				
1. Utdelning i Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag:				
a. Enligt 1907 års överenskommelse		938,000: —		
b. Enligt 1908 års dito		162,000: —	1,100,000: —	
2. Utdelning i aktiebolaget svenska tobaksmonopolet			4,500,000: —	5,600,000 —
III. *Statens utlåningsfonder (överskott):*				
1. Allmänna järnvägslånefonden			1,700,000: —	
2. Allmänna byggnadslånefonden			24,500: —	
3. Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare			50,000: —	
Transport			1,774,500: —	472,641,800 —

			Kronor.
	Transport	1,774,500: —	472,641,800 —
4.	Rederilånefonden	500,000: —	
5.	Hantverkslånefonden	5,000: —	
6.	Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	65,000: —	
7.	Odlingslånefonden	350,000: —	
8.	Torvindustrilånefonden	130,000: —	
9.	Egnahemslånefonden	1,880,000: —	
10.	Fiskerilånefonden	74,000: —	
11.	Norrländska nyodlingsfonden	36,000: —	
12.	Jordförmedlingsfonden	60,000: —	
13.	Täckdikningslånefonden	16,000: —	
14.	Allmänna nyodlingsfonden	7,000: —	
15.	Norrländska andelsmejerifonden	5,000: —	4,902,500 —
IV.	*Statsverkets fond av rusdrycksmedel*		300,000 —
		Summa	477,844,300 —

A. Egentliga statsinkomster.	Enligt För år 1912.	Enligt För år 1913.
I. Skatter:		
1. Mantalspenningar	846,622	853,809
2. Prästerskapets till statsverket indragna tionde	—	—
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, *bevillning*	35,261,170	39,838,756
b. Extra inkomst- och förmögenhetsskatt, *bevillning*	—	—
c. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, *bevillning*	1,547,247	1,637,414
d. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, *bevillning*	332,775	341,512
e. Stämpelmedel, *bevillning* (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 7,500,000 kronor)	17,431,457	18,653,021
f. Lastpenningar, *bevillning*	—	—
g. Krigskonjunkturskatt, *bevillning*	—	—
h. Tonnageavgift för år 1917, *bevillning*	—	—
4. Tullar och acciser:		
a. Tullmedel, *bevillning*	64,326,813	69,718,043
b. Sockerskatt, *bevillning*	19,629,663	20,893,455
c. Tobaksskatt, *bevillning*	—	—
d. Brännvinstillverkningsskatt, *bevillning*	22,646,066	22,289,457
e. Brännvinsförsäljningsmedel, *bevillning*	—	—
f. Maltskatt, *bevillning*	4,913,084	5,236,867
g. Punschskatt, *bevillning*	1,838,119	1,956,992
h. Spirituosaaccis, *bevillning*	—	—
Säger	168,773,016	181,419,326
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1. Fyr- och båkmedel	2,100,221	2,256,795
2. Lotspenningar	—	—
3. Avgifter för registrering av automobiler	—	—
4. Bidrag till försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten	—	—
5. Bidrag till försäkringsinspektionen	72,875	76,529
6. Avgifter för granskning av biografbilder	—	19,595
7. Inkomst av myntning och justering	690,523	638,179
8. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	535,319	570,343
9. Bidrag till bankinspektionen	37,056	49,419
10. Kontrollstämpelmedel	105,815	110,879
11. Terminsavgifter från läroverken	556,586	552,345
Säger	4,098,395	4,274,084
III. Diverse inkomster	2,375,104	1,984,947
Summa	175,246,515	187,678,357

räkenskaperna.

För år 1914.	För år 1915.	För år 1916.	Medium.	Årlig ökning i medeltal.	Årlig minskning i medeltal.	Beräknade i riksstaten för år 1918.
846,567	859,356	879,831	857,237	8,302	—	850,000
—	—	—	—	—	—	1,032,000
43,136,836	42,282,510	64,670,861	45,038,027	7,352,423	—	70,000,000
—	—	—	—	—	—	32,000,000
1,724,751	1,756,704	2,194,353	1,772,094	161,777	—	2,200,000
275,963	212,620	214,481	275,470	—	29,574	250,000
17,070,845	16,211,787	25,106,655	18,894,753	1,918,800	—	26,500,000
760,678	811,624	788,303	786,868	13,813	—	900,000
—	—	85,739,012	—	—	—	40,000,000
—	—	—	—	—	—	5,000,000
58,217,725	54,850,960	60,956,020	61,613,912	—	842,698	70,000,000
21,619,004	23,874,027	20,314,834	21,266,197	171,293	—	21,000,000
—	—	15,289,929	—	—	—	15,500,000
20,734,794	22,166,743	17,330,361	21,033,484		1,328,926	8,225,000
—	17,012,176	18,301,733	17,656,955	1,289,557	—	4,000,000
5,473,469	5,469,331	5,843,562	5,387,263	232,620	—	3,000,000
2,239,522	2,140,299	2,146,389	2,064,264	77,068	—	1,200,000
—	—	—	—	—	—	3,330,000
172,100,154	187,648,137	319,776,324	—	—	—	304,987,000
2,271,705	2,638,034	2,510,047	2,355,360	102,457	—	2,500,000
—	2,642,251	4,789,659	3,715,955	2,147,408	—	1,200,000
—	—	79,436	—	—	—	21,700
—	—	—	—	—	—	240,000
81,361	88,057	113,513	86,467	10,160	—	59,300
20,122	32,438	38,013	27,542	6,139	—	30,000
1,316,691	1,145,313	1,376,632	1,033,468	171,527	—	915,000
530,647	537,150	707,145	576,121	42,957	—	540,600
45,648	46,051	60,385	47,712	5,832	—	67,000
89,342	98,823	138,581	108,688	8,192	—	100,000
565,585	560,670	589,440	564,925	8,214	—	550,000
4,921,101	7,788,787	10,402,851	—	—	—	6,223,600
2,112,460	4,000,707	1,740,703	2,442,784	—	158,600	2,036,000
179,133,715	199,437,631	331,919,878	—	—	—	313,246,600

Bil. C.

P. M.

För år 1919 hava de *räntor, som skola debiteras* å lån från nedannämnda fonder, beräknats till följande belopp:

Odlingslånefonden: för amorteringstiden belöpande räntor	kronor	350,000: —
Torvindustrilånefonden (utan ytterligare höjning av fonden under åren 1918 och 1919 utöver den redan beslutade)	»	130,000: —
Rederilånefonden (med beräknad ungefär normal låneutbetalning åren 1918 och 1919)	»	500,000: —
Egnahemslånefonden	»	2,160,000: —
Fiskerilånefonden	»	77,000: —
Norrländska nyodlingsfonden	»	36,000: —
Jordförmedlingsfonden	»	60,000: —
Hantverkslånefonden	»	7,000: —
Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby	»	65,000: —
Täckdikningslånefonden	»	16,000: —
Allmänna nyodlingsfonden	»	7,000: —
Norrländska andelsmejerifonden	»	5,000: —
Statsverkets fond av rusdrycksmedel	»	300,000: —
Lånefonden för bekämpande av arbetslösheten bland stenarbetare	»	50,000: —

Å *värnskattefonden* lär ingen ränta kunna påräknas för år 1919.

Det synnerligen ringa räntebelopp, som kan ifrågakomma att tillföras statsmedlen från *lånefonden för inköp av renar,* torde ej varda uppfört i riksstaten och har under sådant antagande jämväl här ovan utelämnats.

En halv procent *förvaltningsbidrag* från *egnahemslånefonden* synes för år 1919 komma att uppgå till 280,000 kronor.

Förvaltningsbidrag lär väl fortfarande komma att utgå även från *hantverkslånefonden.*

Från *fiskerilånefonden* kan komma att utgå *gottgörelse för liden förlust.*

Stockholm och kungl. statskontorets fondbyrå den 30 november 1917.

Arvid Vide.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1918.

Bil. Litt. C.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava äran härmed överlämna förslagsvis uppgjorda beräkningar över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter, som böra upptagas i riksstaten för år 1919.

Stockholm den 20 december 1917.

EMIL KINANDER.

G. LAGERBJELKE. GUSTAF KOBB.

H. A. Henriks.

Förslagsberäkning över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1919, som böra upptagas i nämnda års riksstat.

INKOMSTER.

A. Egentliga statsinkomster.

III. Diverse inkomster.

Räntor å riksgäldskontorets förräntade medel samt kursvinster utöver kursförluster, m. m. ..... kr. 700,000: —

Detta belopp utgör det beräknade bruttobeloppet av de till riksgäldskontoret inflytande räntorna å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel. De för förräntningen av fonden för statsskuldens amortering och riksgäldskontorets pensionsfond erforderliga beloppen, som förut bestritts direkt av förestående inflytande räntor, hava i 1919 års stat beräknats utgå från utgiftsanslaget XII B. 1: ränta å medgiven och beräknad ännu icke verkställd upplåning.

Genom de till riksgäldskontoret inflytande räntorna å riksgäldskontorets tillfälligt förräntade medel, (vartill icke räknas räntorna å riksgäldskontorets fonder, ej heller å järnvägs- och allmänna byggnadslånefondens tillgångar), samt genom preskription av förfallna kuponger m. m. har under närmast föregående år, sedan därifrån bestritts såväl riksgäldskontorets tillfälliga ränteutgifter som upp-

komna kursförluster, en behållen inkomst tillförts statsverket
under år 1914 av sammanlagt ..... kr. 276,375: 83
» » 1915 uppkom å denna titel ingen behållning.
» » 1916 av sammanlagt ..... » 536,765: 40
För 1917 års statsreglering har beräknats en nettoinkomst av ..... » 200,000: —
och för 1918 års statsreglering av » 600,000: —

B. Inkomster av statens produktiva fonder.

III. Statens utlåningsfonder, överskott.

1. Allmänna järnvägslånefonden.

Av till betalning förfallna räntor å lån till enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket
under år 1914 ett överskott av ... kr. 1,333,461: 59
» » 1915 » » » ... » 1,468,815: 82
» » 1916 » » » ... » 2,032,835: 22
och beräknas samma överskott för år 1917 uppgå till..... » 1,570,000: —
I 1918 års statsreglering har fondens överskott upptagits till..... » 1,500,000: —
och torde för år 1919 kunna beräknas till ett belopp av ..... kr. 1,700,000: —

2. Allmänna byggnadslånefonden.

Av till inbetalning förfallna räntor å lån, tillhörande allmänna byggnadslånefonden, tillfördes statsverket ett överskott
under år 1914 av..... kr. 31,217: 45
» » 1915 »..... » 38,628: 41
» » 1916 »..... » 20,704: 07
och beräknas för år 1917 överskottet uppgå till ..... » 43,600: —

4 **Fullmäktiges i riksgäldskontoret yttrande ang. riksgäldsk. ställning.**

I 1918 års riksstat har fondens
överskott beräknats till ..... kr. 26,000: —
och torde för år 1919, i anledning av lånens fortskridande amortering, beräknas minskat till ..... kr. 24,500: —

D. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

I. Uppkomna av egentliga statsinkomster.

4. *Återbetalning till statens utlåningsfonder.*

a. Allmänna byggnadslånefonden.

Av till betalning förfallna kapital å lån tillhörande allmänna byggnadslånefonden tillfördes statsverket
under år 1914 ett belopp av..... kr. 33,330: 48
» » 1915 » » » ..... » 33,176: 91
» » 1916 » » » ..... » 25,741: 59
och beräknas inflyta under år 1917 » 54,000: —
I 1918 års riksstat har beräknats inflyta..... » 40,000: —
Under år 1919 kan väntas inflyta ..... kr. 37,500: —

II. Uppkomna av lånemedel.

1. Återbetalning till statens utlåningsfonder.

a. Allmänna järnvägslånefonden.

Av till inbetalning förfallna kapital å lån till enskilda järnvägsanläggningar tillfördes statsverket
under år 1914 ett belopp av ..... kr. 541,455: 57
» » 1915 » » » ..... » 521,932: 47
» » 1916 » » » ..... » 756,813: 72
samt beräknas inflyta under år 1917 » 700,000: —
I 1918 års riksstat har beräknats ..... » 600,000: —
Under år 1919 kan beräknas inflyta ..... kr. 775,000: —

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

XI. Riksdags- och revisionskostnader m. m

1. Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, förslagsanslag.

Utgifterna å denna titel motsvarande anslag åren 1914—1916 hava uppgått till

år 1914	kr.	1,840,222: 16
» 1915	»	1,436,564: 57
» 1916	»	1,494,394: 45
och beräknas år 1917 uppgå till	»	1,850,000: —
I 1918 års riksstat har beräknats	»	1,373,000: —

Med hänsyn speciellt till riksdagsmannaarvodenas förhöjande samt den allmänna ökning i kostnaderna som penningvärdets sjunkande föranleder, torde anslaget i 1919 års riksstat böra höjas med 900,000 kronor eller till ..... kr. 2,273,000: —

I detta belopp ha ej inräknats några kostnader för ifrågasatt påbyggnad av riksdagshuset.

2. Avlöningar och pensioner vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag.

Denna anslagstitel, som första gången förekom såsom särskilt anslag i 1918 års riksstat, beräknades uppgå till ..... kr. 196,000: —

Med hänsyn till sjunkande penningvärdet samt ökningen av riksgäldskontorets extra tjänstepersonal o. s. v. torde anslaget i 1919 års stat böra beräknas till ..... » 220,000: —

3. Kostnader för riksdagens bibliotek, reservationsanslag.

Anslaget, som är avsett för bestridande av kostnader för komplettering och utvidgning av riks-

dagens bibliotek, har från och med år 1914 utgått med kr. 7,000: —.

För år 1918 har likaledes föreslagits samma belopp.

Under år 1917 har till och med november månads utgång av anslaget utbetalats kr. 9,436: 84. Då vid nämnda års början förefanns en reservation å anslaget av kr. 5,736: 38, varav vid samma års slut kan antagas återstå omkring 3,300 kr., torde anslaget i 1919 års rikstat kunna uppföras med det hittillsvarande beloppet eller ..... kr. 7,000: —

Vid beräknandet av anslagsbeloppen XI 1, 2 och 3 har icke hänsyn tagits till eventuella kostnader för utvidgning och omorganisation av riksdagens bibliotek.

4. Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag.

Denna anslagstitel, som förekommer första gången i 1918 års riksstat, har därstädes beräknats till ..... kr. 90,000: —
För 1919 års riksstat föreslås samma belopp eller » 90,000: —

5. Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.

Utgifterna å detta anslag hava utgjort
år 1914 ..... kr. 32,589: —
» 1915 ..... » 37,253: 73
» 1916 ..... » 39,505: 70
samt beräknas för år 1917 uppgå till
omkring ..... » 38,000: —
I 1918 års riksstat har anvisats ett
förslagsanslag å ..... » 37,000: —
men torde beloppet i anledning av penningvärdets fall i 1919 års riksstat böra höjas till minst ..... » 40,000: —

6. Avlöningar, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag.

Utgifterna å detta anslag hava under år 1916, då anslaget första gången fanns upptaget i riksstaten, utgjort ..... kr. 38,195: 08
och beräknas för år 1917 uppgå till
omkring ..... » 45,700: —
I 1918 års riksstat har beräknats ... » 43,000: —

För år 1919 torde, på grund av meranämnda förändring i penningvärdet, beräknas en förhöjning till ..... kr. 48,000: —

XII. Räntor å statsskulden m. m.

A. Å de fonderade statslånen.

Nedan föreslagna ränteutgifter för år 1919 äro beräknade under den förutsättning, att riksgäldskontoret icke inom utgången av sagda år begagnar sig av den rätt, som detsamma enligt kontrakt för respektive lån eventuellt kan äga att öka amorteringen av eller i sin helhet återbetala statslån, löpande med 3, 3 1/2 och 3.6 % räntefot.

1. 3 6/10 % statslånet, förslagsanslag, högst.

Av detta lån äro för närvarande utelöpande obligationer till ett nom. belopp av kr. 83,689,360 och åtgår för dessas förräntning under år 1919 kr. 3,012,816: 96 eller avrundat ..... kr. 3,012,840: —

2. 1880 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag.

Under den förutsättning att den utelöpande andelen av lånet amorteras med de belopp, som i

1918 års riksstat beräknats för år 1918, och här nedan beräknats för år 1919, bör såsom *förslagsanslag* för täckande av ränteutgiften å detta lån för sistnämnda år i riksstaten uppföras ett belopp av ... kr. 1,779,100: —

3. 1886 års 3 ½ % statslån, förslagsanslag.

Under samma förutsättning, som ovan angivits i avseende å 1880 års 3 ½ % lån, bör för år 1919 uppföras ett *förslagsanslag* till räntor å 1886 års lån av ..... » 1,859,900: —

4. 1888 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Räntan för år 1919 å den 31 december 1917 utelöpande obligationer å kr. 24,183,111: 11 utgör kr. 725,493: 33 och utjämnas till ..... » 725,500: —

5. 1890 års 3 ½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. år 1919 amorteras enligt amorteringsplanen, bör för år 1919 såsom förslagsanslag, högst, beräknas en ränteutgift av kr. 792,244: 44, utjämnat till ..... » 792,300: —

6. 1894 års 3 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränteutgiften år 1919 för återstående skuld å kr. 16,878,600 utgör kr. 506,358 och bör upptagas likaledes såsom förslagsanslag, högst, till ..... » 506,400: —

7. 1899 års 3 ½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Under förutsättning att lånet t. o. m. år 1919 amorteras enligt amorteringsplanen, bör för år 1919 såsom förslagsanslag, högst, beräknas en ränteutgift av kr. 1,066,539: 60 som här utjämnas till ..... » 1,066,600: —

8. 1900 års 3 ½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3 ½ % å kr. 36,320,000 ..... » 1,271,200: —

9. 1904—1906 års 3 ½ % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3 ½ % å kr. 79,056,000 ..... » 2,766,960: —

10. 1907 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3 1/2 % å kr. 46,800,000 ..... kr. 1,638,000: —

11. 1908 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 3 1/2 % å kr. 54,480,000: — ..... » 1,906,800: —

12. 1911 års statslån à 4 %, förslagsanslag, högst.

Ränta à 4 % å kr. 72,000,000 ..... » 2,880,000: —

13. 1913 års 4 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Ränta à 4 1/2 % å kr. 72,000,000 ..... » 3,240,000: —

14. 1914 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Till förräntning av detta lån, vars slutbelopp fastställts till kr. 163,100,000, bör i 1919 års riksstat uppföras ..... » 8,155,000: —

15. 1916 års 5 % statslån, förslagsanslag, högst.

Till förräntning av detta lån, vars slutbelopp fastställts till kr. 118,430,000, bör i 1919 års riksstat uppföras ..... » 5,921,500: —

16. 1917 års 5 % statslån, förslagsanslag.

Av detta lån hava försålts obligationer till ett nom. belopp av 65,919,500 kr. För år 1919 bör beräknas anslag för förräntning av ett kapital å omkring 66,000,000 kr. eller ..... » 3,300,000: —

Då lånet icke är avslutat, torde ifrågavarande anslag upptagas såsom förslagsanslag.

B. Å övrig statsskuld.

1. *Ränta å medgiven och beräknad upplåning, förslagsanslag.*

Å anslag till utgifter för kapitalökning av lånemedel återstår att utbetala *år 1917 och föregående års anslag*	kr.	10,900,000: —
För anslag av lånemedel i *1918 års stat,* 97,300,000 kr., beräknas en upplåning under år 1918 av	»	90,000,000: —
För utgifter för kapitalökning enligt *1918 års tilläggsstat* beräknas här en upplåning medelst fasta lån av	»	35,000,000: —
medelst tillfälliga lån av	»	125,000,000: —
Å anslagen å 1918 års tilläggsstat till täckande av statens *kristidskostnader* tillsammans 245,000,000 kr., återstå att utbetala 147,200,000 kr., varav dock anslaget till krigsförsäkringskommissionen å 25,000,000 kr. beräknas icke komma att tagas i anspråk; återstår att upplåna under år 1918	»	122,800,000: —
Å redan *verkställd tillfällig upplåning,* tillsammans omkring skall ränta betalas under år 1919.	»	197,400,000: —
Summa	kr.	581,100,000: —

Denna upplåning ökas med beloppet av eventuella *kassaförstärkningar,* till statskontoret under år 1918 men minskas å andra sidan med den återbetalning till riksgäldskontoret, som statskontoret under samma år kan bliva i stånd att verkställa å erhållna kassaförstärkningar. Om hela den nuvarande

kassaförstärkningen, 246,000,000 kr. under år 1918 återbetalas erfordras en ökad upplåning under samma år av ..... kr. 335,100,000: —

för vilken upplåning räntekostnad torde böra beräknas för större delen av år 1919.

Härtill bör läggas jämväl upplåning för anslagen av lånemedel till utgifter för kapitalökning *enligt 1919 års stat*, och *enligt samma års tilläggsstat*, vilka här upptagas till sammanlagt 100,000,000 kr. Ränta å härför erforderlig upplåning beräknas utgå endast under hälften av år 1919, motsvarande ett medelkapital för år av omkring ..... » 50,000,000: —

Summa kapital, varå ränta bör beräknas under år 1919 ..... » 385,100,000: —

Då riksgäldskontoret äger *odisponerade medel å omkring 17,000,000 kr.* och någon återbetalning torde kunna beräknas äga rum av det *kristidskommissionerna tillhandahållna rörelsekapitalet*, torde lånebehovet kunna avrundas till ett medelkapital av » 300,000,000: —

5 ½ % ränta härå för år 1919 utgör ..... kr. 16,500,000: —
vilket belopp torde uppföras i 1919 års riksstat såsom anslag till ränta å medgiven och beräknad upplåning.

2—13. Ränta å följande av staten övertagna lån:

2. Kommunlån, förslagsanslag, högst ..... kr. 8,200: —
3. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån » 21,840: —
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån:
4. av år 1898 ..... » 51,080: —
5. » » 1902 ..... » 28,440: —

Järnvägsaktiebolaget Mora—Vänerns obligationslån: förslagsanslag, högst			
6.	av 1/7 1896 à 4 %	kr.	55,100: —
7.	» 1/9 1896 à 4 %	»	13,800: —
8.	» år 1903 à 4 1/2 %	»	131,700: —
9.	» » 1914 à 5 1/2 %	»	49,500: —
10.	Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen	»	300,000: —
11.	Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm	»	90,000: —
12.	Ränta å Konung Karl XIII:s hemgiftskapital	»	7,500: —
13.	Ränta å Göta kanals reparationsfond, förslagsanslag, högst	»	7,140: —

Utgifter för kapitalökning.

XV. Statens utlåningsfonder.

1. Allmänna järnvägslånefonden.

I enlighet med beslut vid 1916 års riksdag bör för avsättning under år 1919 till allmänna järnvägslånefonden i riksstaten uppföras ett belopp av » 1,500,000: —

2. Fonden för bibanor inom vissa delar av riket.

Till denna fond hava av lånemedel för åren 1912—1915 avsatts sammanlagt kr. 6,000,000.

Enligt beslut vid 1911 och 1913 års riksdagar skulle för år 1916 hava avsatts ytterligare 2,000,000 kr.

1914 års riksdag beslutade, att fonden skulle ökas till 12,000,000 kr. på det sätt att under vartdera av åren 1917 och 1918 avsattes 2,000,000 kr.

1915 års riksdag beslutade, att de avsättningar, som skulle ske under åren 1916, 1917 och 1918, eller 2,000,000 kr. per år, skola äga rum i stället åren 1917, 1918 och 1919.

Under år 1916 ägde alltså ingen avsättning rum.

1916 års riksdag beslutade en avsättning för år 1917 av allenast 1,000,000 kr. samt att återstoden, kr. 1,000,000, av det för år 1917 anvisade beloppet, skall avsättas för år 1920.

För vart och ett av åren 1918 och 1919 skola alltså, enligt 1915 års riksdags beslut, till fonden för bibanor inom västra delarne av riket av lånemedel avsättas 2,000,000 kr.

I 1919 års riksstat torde alltså uppföras ett anslag av ..... kr. 2,000,000: —

XVI. Avbetalning å statsskulden.

A. Å de fonderade lånen.

Amortering.

1. 1880 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Å riksstaten för år 1919 torde anvisas för amortering av 1880 års lån ett förslagsanslag, högst å kr. 3,484,800: —

2. 1886 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

I 1919 års riksstat torde böra uppföras såsom förslagsanslag, högst, hela amorteringsbeloppet enligt utlottningsplanen kr. 621,333: 33 utjämnat till ..... » 621,400: —

3. 1890 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Amorteringen för år 1919 utgör enligt amorteringsplanen kr. 711,111: 11, vilket belopp bör uppföras i 1919 års riksstat såsom förslagsanslag, högst, utjämnat till ..... » 711,200: —

4. 1899 års 3 1/2 % statslån, förslagsanslag, högst.

Amorteringen för år 1919 utgör enligt amorteringsplanen kr. ..... » 457,200: —
vilket belopp bör uppföras i 1919 års riksstat såsom förslagsanslag, högst.

Avsättning till fonden för statsskuldens amortering.

I likhet med vad fallet var beträffande riksstaten för år 1918 har ingen avsättning till denna fond beräknats skola äga rum i 1919 års riksstat.

B. Å övertagna lån.

1.	Kommunlån, förslagsanslag, högst	kr.	51,600: —
2.	Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån à 4 %	»	20,000: —
	Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån à 4 %.		
3.	Av år 1898	»	38,000: —
4.	» » 1902	»	18,000: —
5.	Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån:		
	Av 1/7 1896 à 4 %	»	54,000: —
	» 1/9 1896 à 4 %	»	13,000: —
	» år 1903 à 4 1/2 %	»	67,000: —

C. Å tillfällig upplåning.

I överensstämmelse med vad som föreslagits i avseende å tilläggsstaten för år 1918 samt fullmäktiges yttrande rörande kassaförlagskommitténs betänkande av den 20 mars 1917 bör här uppföras ett förslagsanslag till avbetalning av tillfällig upplåning, motsvarande i avrundad summa de belopp, som böra uppföras å riksstatens inkomstsida såsom utgörande ersättning för vissa av statsverket förskotterade utgifter, bestridda medelst tillfällig upplåning, eller för i anspråk tagna kapital, likaledes anskaffade genom tillfälliga lån. Detta anslag, vars storlek här icke kan angivas, bör erhålla *förslagsanslags* natur.

Riksgäldskontoret bör bemyndigas att å statsverkets giroräkning lyfta å detta förslagsanslag anvisade medel.

Sammandrag.

Förslagsberäkning över sådana riksgäldskontorets inkomster och utgifter under år 1919, som böra upptagas i sistnämnda års riksstat.

	Kronor.	
INKOMSTER.		
A. Egentliga statsinkomster.		
III. **Diverse inkomster.**		
Räntor å riksgäldskontorets tillfälligt förräntade medel m. m.	700,000	—
B. Inkomster av statens produktiva fonder.		
III. **Statens utlåningsfonder (överskott):**		
1. *Allmänna järnvägslånefonden.*		
Ränteinbetalningar	1,700,000	—
2. *Allmänna byggnadslånefonden.*		
Ränteinbetalningar	24,500	—
D. I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
I. **Uppkomna av egentliga statsinkomster.**		
Av allmänna byggnadslånefonden	37,500	—
II. **Uppkomna av lånemedel.**		
Av allmänna järnvägslånefonden	775,000	—
Summa	3,237,000	—

UTGIFTER.

Verkliga utgifter.

XI. Riksdags- och revisionskostnader m. m.

	Kronor.
1. Riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus, förslagsanslag	2,273,000 —
2. Avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen, förslagsanslag	220,000 —
3. Kostnader för riksdagens bibliotek, reservationsanslag	7,000 —
4. Kontorsexpenser, inlösningsprovisioner och andra omkostnader för statsskulden, förslagsanslag	90,000 —
5. Avlöningar, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	40,000 —
6. Avlöning, resekostnader och expenser för militieombudsmannen och hans expedition, förslagsanslag	48,000 —
Summa	2,678,000 —

Verkliga utgifter.

XII. Räntor å statsskulden m. m.

A. *Å de fonderade statslånen.*	Kronor.	Kronor.
1. Å $3\,^{6}/_{10}$ % lånet, förslagsanslag, högst	3,012,840 —	
2. » 1880 års $3\,^{1}/_{2}$ % lån, förslagsanslag	1,779,100 —	
3. » 1886 » $3\,^{1}/_{2}$ % » »	1,859,900 —	
4. » 1888 » 3 % » » högst	725,500 —	
5. » 1890 » $3\,^{1}/_{2}$ % » » »	792,300 —	
6. » 1894 » 3 % » » »	506,400 —	
7. » 1899 » $3\,^{1}/_{2}$ % » » »	1,066,600 —	
8. » 1900 » $3\,^{1}/_{2}$ % » » »	1,271,200 —	
9. » 1904—1906 årens $3\,^{1}/_{2}$ % lån, förslagsanslag, högst	2,766,900 —	
Transport	13,800,800 —	

		Kronor.		Kronor.	
	Transport	13,800,800	—		
10. Å 1907 års 3 ½ % lån, förslagsanslag, högst		1,638,000	—		
11. » 1908 » 3 ½ % » » »		1,906,800	—		
12. » 1911 » lån à 4 % » »		2,880,000	—		
13. » 1913 » 4 ½ % lån, » »		3,240,000	—		
14. » 1914 » lån à 5 % » »		8,155,000	—		
15. » 1916 » » à 5 % » »		5,921,500	—		
16. » 1917 » » à 5 % » »		3,300,000	—	40,822,100	—
B. *Övrig statsskuld.*					
1. Ränta å medgiven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning, förslagsanslag		16,500,000	—		
Ränta å följande av staten övertagna lån:					
2. Kommunlån, förslagsanslag, högst	8,200: —				
3. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst	21,840: —				
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, förslagsanslag, högst:					
4. av år 1898	51,080: —				
5. » » 1902	28,440: —	79,520: —			
Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst:					
6. av 1/7 1896	55,100: —				
7. » 1/9 1896	13,800: —				
8. » år 1903	131,700: —				
9. » » 1914	49,500: —	250,100: —		359,660	—
	Transport		—	—	40,822,100

	Kronor.	Kronor.
Transport	— —	40,822,100 —
10. Årsanslaget till Hans Maj:t Konungen reservationsanslag	300,000 —	
11. Ränta å köpeskillingen för fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, reservationsanslag	90,000 —	
12. Ränta å konung Karl XIII:s hemgiftskapital, reservationsanslag	7,500 —	
13. Ränta å Göta kanals reparationsfond, förslagsanslag, högst	7.140 —	17,264,300 —
Summa	— —	58,086,400 —

Utgifter för kapitalökning.

XV. Statens utlåningsfonder.

	Att täckas av lånemedel. Kronor.
1. Allmänna järnvägslånefonden	1,500,000 —
2. Fonden för bibanor inom vissa delar av riket	2,000,000 —
Summa	3,500,000 —

XVI. Avbetalning å statsskulden.

	Att täckas av andra statsinkomster. Kronor.	Kronor.
A. *Å de fonderade statslånen.*		
1. 1880 års 3½ % lån, förslagsanslag, högst	3,484,800 —	
2. 1886 » 3½ % » » »	621,400 —	
3. 1890 » 3½ % » » »	711,200 —	
4. 1899 » 3½ % » » »	457,200 —	5,274,600 —
Transport	— —	5,274,600 —

	Att täckas av andra statsinkomster.	
	Kronor.	Kronor.
Transport	— —	5,274,600 —
B. *Å övertagna lån.*		
1. Kommunlån, förslagsanslag, högst	51,600 —	
2. Örebro—Svartå järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst	20,000 —	
Järnvägsaktiebolaget Malmö—Kontinentens obligationslån, förslagsanslag, högst:		
3. av år 1898 ..... 38,000: —		
4. » » 1902 ..... 18,000: —	56,000 —	
Mora—Vänerns järnvägsaktiebolags obligationslån, förslagsanslag, högst:		
5. Av 1/7 1896 ..... 54,000: —		
6. » 1/9 1896 ..... 13,000: —		
7. » år 1903 ..... 67,000: —	134,000 —	261,600 —
Summa	— —	5,536,200 —

Utgifterna.

För flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson föredrog vidare följande ärenden:

1. Extra lönetillägg till vissa tjänstemän och betjänte.

Sedan Kungl. Maj:t år 1917 av riksdagen äskat beviljande av extra lönetillägg för samma år åt vissa statens tjänstemän och betjänte, anmälde riksdagen i särskilda skrivelser, att, i enlighet med vad Kungl. Maj:t under andra, fjärde, femte, sjätte, sjunde, åttonde och nionde

huvudtitlarna föreslagit i fråga om beviljande av anslag för beredande av extra lönetillägg för år 1917 åt en del tjänstemän och betjänte i de till de olika departementen hörande ämbetsverk, kårer och stater, riksdagen under nedannämnda huvudtitlar på extra stat för år 1918 anvisat särskilda förslagsanslag att enligt vissa angivna grunder utgå med följande belopp, nämligen:

Under	andra	huvudtiteln	till	kronor	2,500: —
»	fjärde	»	»	»	205: —
»	femte	»	»	»	500: —
»	sjätte	»	»	»	12,000: —
»	sjunde	»	»	»	500: —
»	åttonde	»	»	»	5,000: —
»	nionde	»	»	»	2,000: —

eller sålunda tillsammans till kronor 22,705: —

Angående extra lönetillägget för år 1917 utfärdades den 25 juni 1917 nådig kungörelse.

De av riksdagen år 1917 till extra lönetillägg anvisade anslag uppfördes såsom förslagsanslag å extra stat under vederbörande huvudtitlar å 1918 års riksstat. Med tillämpning av vad jag förut denna dag anfört i fråga om uppgörande av en tilläggsstat för år 1918 samt om önskvärdheten av att för framtiden i möjligaste mån undvika upptagandet i riksstaten för visst år av anslag, avsedda att användas under tidigare år än det, för vilket riksstaten uppgjorts, torde emellertid nu beträffande de extra lönetilläggen, vilka hittills för löpande år beviljats å efterföljande årets riksstat, böra tagas under övervägande anslagsbehovet för såväl år 1918 som för år 1919. De medel, som för det förra året kunna erfordras, torde böra äskas å tilläggsstat för år 1918, medan tilläventyrs föreliggande anslagsbehov för år 1919 bör tillgodoses å samma års riksstat.

I själva saken tillåter jag mig framhålla, att även för åren 1918 och 1919 beträffande ett mindre antal tjänstemän, vilka ännu kvarstå å äldre stater utan att komma i åtnjutande av s. k. provisorisk avlöningsförhöjning, de omständigheter, vilka föranledde beviljande av extra lönetillägg för år 1917, i fullt samma grad göra sig gällande. Anslag för ändamålet synas mig sålunda böra beredas för båda de ifrågavarande åren.

Såtillvida föreligger emellertid nu en minskning i anslagsbehovet, som det under sjunde huvudtiteln för ändamålet förut uppförda anslag, vilket de två sista åren upptagits med ett belopp av endast 500 kronor för år, nu torde kunna ur riksstaten helt utgå. Varken under år 1916

eller under år 1917 har nämligen någon anvisning förekommit å anslaget, vilket sålunda i sin helhet besparats; och såvitt jag kunnat utröna finnes numera inom de under finansdepartementet lydande verk och kårer icke kvar någon befattningshavare, vilken kan tänkas ifrågakomma till här ifrågavarande slag av lönetillägg.

För övriga huvudtitlar torde anslagen för ett vart av åren 1918 och 1919 böra upptagas med samma belopp som för år 1917, dock att enligt erhållen upplysning anslaget under nionde huvudtiteln kan minskas till 1,000 kronor. Framställningar härom komma att av vederbörande departementschefer vid behandlingen av frågorna rörande riksstaten för år 1919 och tilläggsstaten för år 1918 göras under de särskilda huvudtitlarna.

De grunder, efter vilka de extra lönetilläggen för år 1918 borde utgå, skulle, i likhet med grunderna för 1917 års extra lönetillägg, bliva följande:

1:o) Extra lönetillägg utgår, där ej sådant fall är för handen, som under 2:o) sägs, till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till huvudstaden, med 15 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall med högre belopp än 700 kronor, och

till tjänsteman, vilkens tjänstgöring är förlagd till annan ort, med 12 procent å kontant avlöning, dock icke i något fall till högre belopp än 500 kronor, samt,

i vad angår betjänte, med 25 procent å kontant avlöning, om tjänstgöringen är förlagd till huvudstaden, men eljest med 20 procent å sådan avlöning.

2:o) Ingår i avlöningen bostads- eller boställsförmån in natura, skall det enligt nästföregående moment beräknade lönetillägget minskas med ett belopp, motsvarande 10 procent av de kontanta avlöningsförmåner, varå tillägget beräknats.

3:o) Från åtnjutande av extra lönetillägg undantagas, förutom häradshövdingarna och de tjänstemän, åt vilka beretts tillfällig löneförbättring för år 1918,

a) de tjänstemän, vilkas avlöningsförmåner av statstjänst för innevarande år uppgå till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande, ifall nämnda avlöningsförmåner överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda avlöningsförmåners belopp, å andra sidan,

b) de tjänstemän, vilkas inkomst av arbete, det extra lönetillägget oberäknat, under år 1917 av vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande ifall nämnda inkomster överstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp, än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda inkomsters belopp å andra sidan,

c) de tjänstinnehavare, vilkas avlöningsförmåner vid riksdagarna åren 1901—1917 ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

4:o) Extra lönetillägg må allenast tilläggas tjänstemän och betjänte, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.

5:o) Extra lönetillägg beräknas endast å avlöningsförmåner, vilka utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel dels ock av andra medel, beräknas extra lönetillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten extra lönetillägg må beräknas å hela det belopp, vartill avlöningen blivit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå, utan avseende därå att till bestridande av universitetens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel.

6:o) Extra lönetillägg beräknas å följande slag av avlöningsförmåner:
lön;
tjänstgöringspenningar;
kontant bostads- och inkvarteringsersättning;
arvode;
med lön likställt lönetillägg; samt
dagavlöning vid flottan.

7:o) Extra lönetillägg till den, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den av dem, till vilken han först blivit befordrad.

8:o) Extra lönetillägget anses tillhöra lönen.

För år 1919 torde i fråga om det extra lönetillägget böra gälla samma bestämmelser, allenast med de ändringar, som betingas av att tillägget avser annat år.

2. Löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

Sedan löneregleringskommittén den 14 november 1916 avgivit underdånigt betänkande rörande reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare och Eders Kungl. Maj:t i proposition den 16 april 1917 (n:r 342) för riksdagen framlagt förslag i ämnet, anmälde riksdagen i skrivelse den 6 juni 1917 (n:r 238), att riksdagen ansett sig icke kunna bifalla det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Därvid gjorde emellertid riksdagen det uttalandet, att riksdagen föreställde sig, att ärendet borde kunna efter någon ytterligare utredning i angivet syfte i en nära framtid, om möjligt redan år 1918, ånyo föreläggas riksdagen.

I anledning härav anbefalldes löneregleringskommittén att efter den vidare utredning i ärendet, som kommittén på grund av riksdagens omförmälda skrivelse kunde finna erforderlig, avgiva det yttrande och förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Berörda yttrande och förslag hava ännu ej inkommit, men lärer, enligt från kommittén inhämtad upplysning, vara att förvänta inom den närmaste tiden och i varje fall så tidigt, att proposition i ämnet kan föreläggas riksdagen innevarande år.

I avvaktan å sagda proposition torde emellertid de för ändamålet erforderliga medlen få beräknas under de särskilda huvudtitlarna.

Enligt verkställd beräkning erfordras följande belopp:

Under andra huvudtiteln	.....	kronor	13,300
» tredje »	.....	»	3,000
» fjärde »	.....	»	8,000
» femte »	.....	»	9,000
» sjätte »	.....	»	34,000
» sjunde »	.....	»	15,100
» åttonde »	.....	»	80,000
» nionde »	.....	»	18,000
		Summa kronor	180,400

Vinner vad jag nu ifrågasatt godkännande, torde vid de uttalanden, som i slutet av statsrådsprotokollet rörande en var av ovannämnda huvudtitlar lärer göras därom, att beträffande de ordinarie anslag, vid vilka icke gjorts någon framställning, någon förändring icke föreslås, fogas en erinran därom, att vid bifall till vad i den ovannämnda, av mig

ifrågasatta propositionen kan bliva föreslaget vissa i ordinarie avlöningsstater uppförda vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare komma att erhålla avlöningsförmåner utöver vad i vederbörande stat angives.

3. Disposition av besparingar å huvudtitlarna.

I sammanhang med framläggande för riksdagen av förslag till riksstat torde riksdagens medgivande böra äskas därtill, att vid statsregleringen för år 1919 de i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna grunder i avseende å dispositionen av besparingar å huvudtitlarna fortfarande må bliva gällande, dock med iakttagande dels att behållningar, som å anslag till nyinrättade tjänstebefattningar uppstå, innan dessa första gången tillsättas, skola tillföras statsverkets kassafond, dels ock att hinder ej möter att även under pågående riksdag på nämnda sätt disponera besparingarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda anfört, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen godkänna; och skulle utdrag av detta protokoll, i vad det avsåge extra lönetillägget och löneförbättringen åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare tillställas de övriga departementen för behörigt iakttagande vid uppgörande av förslag till reglering av utgifterna under vederbörande huvudtitlar i riksstaten.

Ur protokollet:

Teodor Franzén.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1918.

Första huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anhöll härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om regleringen av riksstatens första huvudtitel för år 1919 och yttrade:

Beträffande ifrågavarande huvudtitel har jag icke att föreslå någon förändring och hemställer sålunda, att de ordinarie anslagen under denna huvudtitel måtte i den statsverksproposition, som nu skall avlåtas, uppföras sålunda:

A. Kungl. hovstatsanslagen.

1. Kungl. Maj:ts hovhållning, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 800,000.

2. Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 192,000.

3. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 26,000.

4. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 26,000.

5. Ved och kol för de kungl. hoven, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 50,000.

6. För underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 56,400.

7. Kungl. hovstallets utfodring, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 45,000.

B. Kungl. slotten.

1. Reparationer å Stockholms slott med flere för de kungl. hoven upplåtna byggnader, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 63,000.

2. Polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 22,500.

3. Brandväsendet och yttre lyshållningen vid Stockholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 11,250.

4. Drottningholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 24,600.

5. Gripsholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 6,000.

6. Ulriksdals slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 8,250.

7. Haga lustslott och park, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 8,000.

8. Strömsholms slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 3,000.

9. Rosersbergs slott, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 3,000.

Sammanlagda beloppet för de under första huvudtiteln uppförda *ordinarie anslagen* skulle alltså uppgå till 1,345,000 kronor, eller till samma belopp som för år 1918. Enär för år 1919 å denna huvudtitel ej kräves något anslag å *extra stat*, skulle huvudtitelns slutsumma sålunda komma att för sistnämnda år uppgå till oförändrat belopp eller kronor 1,345,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, yttrat och hemställt behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ur protokollet:
Teodor Franzén.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde:

1:o)

de frågor, som tillhöra regleringen för år 1919 av riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Härvid anförde föredraganden:

Den 14 januari 1913 fattade Kungl. Maj:t beslut angående ändrad gruppering av riksstatens utgifter. På sätt skett redan vid anmälan av de frågor, som tillhörde regleringen för åren 1914—1918 av riksstatens andra huvudtitel, torde jag även nu böra, i enlighet med nämnda beslut, upptaga anslagen å denna huvudtitel i den ordning, vari de böra förekomma i den blivande riksstaten. Därvid kommer jag att angiva jämväl de ordinarie anslag, beträffande vilka jag ej har att föreslå någon förändring.

I enlighet med de principer rörande de extra anslagens beteckning, som riksdagen tillämpat vid fastställandet av 1918 års riksstat, komma de extra anslagen att allt efter sin natur betecknas som »reservationsanslag», »förslagsanslag» eller »förslagsanslag, högst».

A. Departementet.

1. Departementschefen, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 17,000.

2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 88,100.

3. Departementschefens ombud för tillsyn över tryckta skrifters allmängörande, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 10,000.

B. Lagberedningen m. m.

1. Lagberedningen.

[1.] *Lagberedningen.* (Extra anslag.)

Till lagberedningen har för varje år från och med år 1903 å extra stat beviljats ett belopp av 50,000 kronor. Jämväl för år 1919 erfordras medel till bestridande av omkostnaderna för beredningens verksamhet. Enligt vad jag inhämtat beräknas anslaget för år 1919 kunna begränsas till det sedvanliga å 50,000 kronor allenast under förutsättning, att kostnaden för tryckning av det betänkande, lagberedningen närmast kommer att avgiva, bestrides icke, på sätt händelsen varit med beredningens senaste betänkanden, av de för uppehållande av beredningens verksamhet anvisade medel, utan, i likhet med vad fallet varit med de av lagberedningen under första tiden av dess tillvaro avgivna betänkandena, med anlitande av andra huvudtitelns allmänna anslag till tryckningskostnader. Då något hinder att åter beträda denna sistnämnda väg icke torde föreligga samt nyssnämnda anslag, vilket är av förslagsanslags natur, icke på grund härav lärer behöva höjas — detsamma har för varje år bestämts till omkring 30,000 kronor och har under de tre sista år, för vilka avslutade räkenskaper föreligga, åren 1914—1916, lämnat ett överskott av i medeltal omkring 18,000 kronor — får jag inskränka mig till att hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för fortsatt uppehållande av lagberedningens verksamhet å *extra stat* för år 1919 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 50,000. [1.]

För sin verksamhet under år 1917 har lagberedningen avgivit en redogörelse. Denna torde för att komma till riksdagens kännedom få, såsom hittills plägat ske, som bilaga (A) åtfölja statsrådsprotokollet.

2. Förberedande utredning angående en rättegångsreform.

[2.] *Förberedande utredning angående en rättegångsreform.* (Extra anslag.)

För den förberedande utredning angående en rättegångsreform, varmed processkommissionen är sysselsatt, har riksdagen för vart och ett av åren 1912—1917 beviljat ett anslag av 40,000 kronor. Med hänsyn därtill, att reserverade medel till ett belopp av omkring 31,600 kronor beräknades stå till kommissionens förfogande efter avslutandet av 1916 års räkenskaper, blev anslaget till utredningen för år 1918, på framställning av Kungl. Maj:t, av nästlidna års riksdag bestämt till allenast 25,000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat torde efter avslutandet av 1917 års räkenskaper å de till beredningen beviljade medlen återstå oanvänt ett belopp av omkring 35,000 kronor. Om till detta belopp lägges det för år 1918 beviljade beloppet 25,000 kronor, skulle de medel, som för detta år stå till kommissionens förfogande, uppgå till omkring 60,000 kronor. Vid verkställd beräkning hava omkostnaderna för kommissionens verksamhet under år 1918 — med hänsyn bland annat därtill, att Kungl. Maj:t medgivit, att bearbetningen av vissa delar av rättsstatistiken finge bekostas med kommissionens medel — antagits komma att uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 50,000 kronor. Vid 1918 års slut skulle alltså finnas disponibla reserverade medel till ett belopp av omkring 10,000 kronor. Enligt vad från kommissionen upplysts, torde omkostnaderna för dess verksamhet icke kunna antagas bliva mindre under år 1919 än de för år 1918 beräknade eller omkring 50,000 kronor. Med hänsyn till nyssnämnda beräknade behållning vid 1918 års slut på omkring 10,000 kronor torde det belopp, som bör i nu ifrågavarande avseende begäras av riksdagen för år 1919, sålunda lämpligen kunna sättas till 40,000 kronor eller samma belopp som det för ett vart av åren 1912—1917 för ändamålet beviljade.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen

[2.] att till fortsatt bestridande av kostnaderna för en förberedande utredning angående en rättegångsreform å *extra stat* för år 1919 bevilja ett *reservationsanslag* av ..... kronor 40,000.

Uppdraget att verkställa ifrågavarande utredning har, som bekant, varit överlämnat åt f. d. justitierådet, numera minstern för utrikes ärendena J. Hellner, vilken till sitt biträde haft ett flertal andra personer. Sedan Hellner blivit kallad till medlem av statsrådet, har f. d. regeringsrådet H. Falk av Kungl. Maj:t förordnats att under den tid, Hellner är statsråd, i dennes ställe verkställa utredningen. För det arbete som under år 1917 utförts av processkommissionen, har Falk avgivit en redogörelse, vilken torde böra såsom bilaga (B) fogas vid statsrådsprotokollet.

C. Justitiekanslersämbetet.

1. Justitiekanslersexpeditionen.

[3.] *Justitiekanslersexpeditionen.* (Ordinarie anslag.)

I riksstaten är för närvarande till justitiekanslersexpeditionen upptaget ett ordinarie anslag å 28,400 kronor. I en till chefen för justitiedepartementet den 24 augusti 1917 avlåten skrivelse har justitiekanslersämbetet hemställt om departementschefens medverkan därtill, att nådig proposition avlätes till riksdagen om förbättring av den å justitiekanslersexpeditionen anställde sekreterarens ämbetsställning och avlöning. Denna framställning har den 31 augusti 1917 blivit av Kungl. Maj:t remitterad till löneregleringskommittén för avgivande av yttrande. Något utlåtande har ännu icke inkommit från kommittén, men torde dock vara att förvänta i så god tid, att eventuell proposition i ämnet hinner avlåtas till instundande riksdag. Med anledning härav och då en åtgärd i den riktning, justitiekanslersämbetets ifrågavarande framställning anger, synes mig motiverad, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition angående förbättring av den å justitiekanslersexpeditionen anställde sekreterarens avlöningsförmåner, i det för justitiekanslersexpeditionen uppförda *ordinarie anslaget* måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande belopp ..... kronor 28,400
med 2,300 kronor till ..... » 30,700.

D. Rättsskipningen.

Högsta domstolen.

1. Högsta domstolen, *oförändrat ordinarie anslag* ... kronor 315,900.

Nedre justitierevisionen.

2. Avlöningar, arvoden m. m. i nedre revisionen, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 294,000.

3. **Tillfällig förstärkning av nedre revisionens arbetskrafter.**

[4.] *Tillfällig förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter.* (Extra anslag.)

Enligt lagen den 14 maj 1915 angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på avdelningar har arbetstiden i högsta domstolen ökats med tolv veckor årligen, varförutom domstolen skall vara pliktig att under den tid av året, då sådant finnes erforderligt, upprätthålla den nya tjänstgöring, som påkallas för prövning av ansökningar om Kungl. Maj:ts tillstånd till fullföljd av talan i särskilda fall, då hovrätts utslag icke utan sådant tillstånd må överklagas. Berörda dispensärendens handläggning i högsta domstolen har beräknats taga i anspråk en arbetstid icke understigande tio arbetsveckor om året.

En nödvändig följd av denna ökning av högsta domstolens arbetstid har varit en förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter. Efter framställning i ämnet av Kungl. Maj:t har riksdagen å extra stat för ett vart av åren 1916, 1917 och 1918 beviljat 41,050 kronor för tillfällig förstärkning av nedre revisionens arbetskrafter med fyra tillförordnade revisionssekreterare, en tillförordnad protokollssekreterare, två amanuenser och två tillförordnade skrivbiträden. Då förberörda utökning av högsta domstolens arbetstid är avsedd att äga bestånd, intill dess arbetsbalansen i domstolen nedbragts till normalt omfång, samt härför beräknats åtgå sju à åtta år — vilken beräknings riktighet de hittills gångna årens erfarenhet icke synes jäva —, erfordras ifrågavarande förstärkning av arbetskrafterna i nedre justitierevisionen jämväl under år 1919.

Jag får därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[4.] att för tillfällig förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter med fyra tillförordnade revisionssekreterare, en tillförordnad protokollssekreterare, två amanuenser och två tillförordnade skrivbiträden på *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 41,050.

4. Extra vaktmästare i nedre revisionen.

[5.] *Extra vaktmästare i nedre justitierevisionen.* (Extra anslag.)

I den ordinarie staten för nedre justitierevisonen äro uppförda avlöningar för fem vaktmästare. Dessa hava dock icke ansetts kunna medhinna vaktmästargöromålen i ämbetsverket, åtminstone så länge detta är förlagt till de för dess räkning nu förhyrda lokalerna å Strömsborg. Då det är ovisst, huru länge revisionen kommer att hava sina ämbetslokaler där, har det ansetts olämpligt att uppföra en sjätte vaktmästaravlöning å ordinarie stat, och har den förstärkning av vaktmästarkrafterna, som betraktats som nödvändig, därför i stället tillförts nedre revisionen på det sätt, att från och med år 1913 därstädes varit anställd jämväl en extra vaktmästare, för vilkens avlönande årligen beviljats ett extra anslag på 1,175 kronor. Det torde ej föreligga anledning att antaga annat, än att revisionen jämväl under år 1919 kommer att hava sina lokaler på samma plats som nu. Avlöningsmedel för ifrågavarande extra vaktmästare erfordras följaktligen även för nästa år, och får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlönande av en extra vaktmästare i nedre justitierevisionen å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 1,175.

Svea hovrätt.

5. Hovrätten med därunder lydande justitiestat, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 831,687.

6. Extra ledamot i Svea hovrätt.

[6.] *Extra ledamot i Svea hovrätt.* (Extra anslag.)

Från och med år 1916 är i riksstaten uppfört ett extra anslag å 5,000 kronor till avlönande av en extra ledamot i Svea hovrätt. Den förstärkning av hovrättens arbetskrafter, som sålunda tillförts hovrätten, har sin grund däri, att de två hovrättsledamöter, som tillika äro, den ene ordförande och den andre ledamot i krigshovrätten, måst för sin tjänstgöring därstädes i viss utsträckning befrias från det dem inom själva hovrätten åliggande arbetet samt det således, för att hovrättens

arbetsprodukt icke skall minskas, blivit nödigt att upprätta en ny ledamotsbefattning därstädes. I brist på nödig erfarenhet ansågs det emellertid synnerligen svårt att bedöma, i vilken grad arbetet inom Svea hovrätt komme att röna inverkan av krigshovrättens förenande med densamma. På grund härav inrättades icke ett nytt ordinarie hovrättsrådsämbete, utan anslogos, som nämnt, de för denne ledamots avlönande erforderliga medlen å extra stat. [6.]

Jämväl under år 1919 kommer givetvis att förefinnas det behov, som förevarande anslag avser att fylla. Då den erfarenhet i förut nämnt avseende, som ansetts som en nödvändig förutsättning för denna extra ledamotsbefattnings förvandlande till ordinarie, med hänsyn särskilt till det abnorma förhållande med avseende å krigsrättsmålens antal, som under de senaste åren varit rådande, fortfarande torde saknas, får jag nu inskränka mig till att hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlönande av en extra ledamot i Svea hovrätt å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 5,000.

7. Extra vaktmästare i Svea hovrätt.

[7.] *Extra vaktmästare i Svea hovrätt.* (Extra anslag.)

Riksdagen har, efter framställning av Kungl. Maj:t, å extra stat för ett vart av åren 1917 och 1918 beviljat ett belopp av 1,175 kronor till avlönande av en extra vaktmästare i Svea hovrätt. Därvid har riksdagen, likaledes på Kungl. Maj:ts framställning, tillika föreskrivit, att, därest den extra vaktmästaren indelades till tjänstgöring vid krigshovrättsavdelningen och i följd därav komme i åtnjutande av fri bostad samt bränsle, han skulle, så länge denna förmån kvarstode, vidkännas avdrag å avlöningen med 250 kronor, för år räknat.

Denna förstärkning av hovrättens vaktmästarkrafter har haft sin grund däri, att krigshovrätten ansetts hava behov av en särskild vaktmästare, så länge Svea hovrätt och krigshovrätten, på sätt nu är fallet, hava skilda lokaler. Då anledning ej föreligger antaga, att någon förändring i detta förhållande skall inträda under den närmaste framtiden, är nu ifrågavarande anslag erforderligt även för år 1919. Vid anslagets förnyade beviljande torde böra lämnas samma föreskrift, som nyss nämnts, rörande eventuellt avdrag å avlöningen för vederbörande, i fall han åtnjuter fri bostad med bränsle.

I anledning av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

[7.] *dels* till avlönande av en extra vaktmästare i Svea hovrätt å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 1,175,

dels och föreskriva, att, därest den extra vaktmästaren indelas till tjänstgöring vid krigshovrättsavdelningen och i följd därav kommer i åtnjutande av fri bostad samt bränsle, han skall, så länge denna förmån kvarstår, vidkännas avdrag å avlöningen med 250 kronor, för år räknat.

8. Amanuens å krigshovrättsavdelningen.

[8.] **Amanuens å krigshovrättsavdelningen.** (Extra anslag.)

Vid krigshovrätten var intill 1916 års ingång anställd en sekreterare med skyldighet att fullgöra sådana göromål, som i andra hovrätter åligga till olika delar sekreterare, aktuarie, arkivarie och notarie. Då krigshovrätten införlivades med Svea hovrätt, indrogs emellertid denna sekreterarbefattning. Anledningen därtill var, att efter denna införlivning de göromål, som sekreteraren i krigshovrätten haft att utföra, ansågos utan olägenhet kunna uppdelas mellan vederbörande tjänstemän i Svea hovrätt. En nödvändig förutsättning för en dylik uppdelning har emellertid ansetts vara att krigshovrättsavdelningen är förlagd till samma byggnad som Svea hovrätt. Så är emellertid, såsom jag förut påpekat, för närvarande icke fallet. Intill dess krigshovrätten och Svea hovrätt i övrigt bliva förlagda till samma byggnad, har det ansetts nödvändigt, att vid krigshovrätten finnes anställd en särskild tjänsteman för fullgörande av de förut sekreteraren åliggande göromålen. På grund härav har också riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, för ett vart av åren 1916, 1917 och 1918 å extra stat anvisat ett belopp av 3,000 kronor till avlönande av en dylik tjänsteman, vilken tillagts benämningen amanuens.

Nu har fråga väckts om förbättrandet av denne befattningshavares avlöningsförmåner.

Nuvarande amanuensen å krigshovrättsavdelningen i skrivelse till krigshovrätten.

I en till krigshovrätten ingiven skrivelse av den 5 december 1917 har nuvarande innehavaren av befattningen härom anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn till omfattningen av ifrågavarande tjänstemans arbete syntes det icke vara med billighet och rättvisa förenligt, att alla de olika göromål, som i stor utsträckning fullgjordes av amanuensen å eget ansvar, skulle handhavas av en å extra stat tillfälligt uppförd tjänsteman med en avlöning, som, oavsett nu rådande dyrtid, måste anses alldeles otillräcklig. Enligt de anteckningar, som amanuensen

fört, hade nämligen hans göromål varit så omfattande, att arbetstiden å tjänsterummet varit för sessionsdag (onsdag), då amanuensen tillika tjänstgjort vid protokollet, från kl. 9,30 f. m. till 5,30 e. m. eller 8 timmar samt hemarbete från kl. 7 till kl. 11,30 e.m. eller $4^1/_2$ timme eller sammanlagt $12^1/_2$ timmar och övriga sessionsdagar i regel mellan 9,30 f m. och 6 e. m. eller $8^1/_2$ timmar samt under övriga dagar i regel mer än 4 timmar samt något hemarbete. Den dagliga arbetstiden för amanuensen hade sålunda varit under veckor, då han tillika tjänstgjort vid protokollet, i medeltal mellan 5 och 6 timmar samt övriga veckor omkring 5 timmar. Härtill komme, att amanuensen handlade ärenden angående ledighet för krigsdomare och auditörer, vilka ärenden uppgått till ett synnerligen stort antal samt ofta nödvändiggjorde extra åtgärder på grund av den svårighet, som förefunnes att anskaffa vikarier för dessa befattningshavare. [8.]

Även torde böra erinras om, att alla vare sig besvärsmål och omedelbara mål eller ärenden i krigshovrätten, vilka utställdes till delgivning med motparten, skulle genom krigshovrättens försorg tillställas vederbörande militärbefälhavare för att delgivas den person eller myndighet, som hade att avgiva förklaring eller yttrande i samma mål eller ärende, och att krigshovrättens beslut i alla mål och ärenden icke såsom i övriga hovrätter kungjordes vederbörande parter genom anslag inom hovrätten, utan skulle delgivas vederbörande genom krigshovrättens försorg, samt att alla härav föranledda göromål skulle fullgöras av amanuensen i krigshovrätten. Även komme amanuensens arbete att väsentligen ökas genom införande från och med år 1918 av nya diarier och rotlar i överensstämmelse med av krigshovrätten nyligen fattade beslut.

Vidare vore att märka, att de olika krigsrätterna och truppförbanden i riket uppehölle en livlig förbindelse med krigshovrätten genom amanuensen för att erhålla erforderliga upplysningar av skilda slag ävensom bevis och handlingar m. m.

Av vad sålunda sagts samt vidare framginge av en amanuensens skrivelse bifogad statistisk redogörelse rörande omfattningen av det arbete, som under de senaste åren åvilat amanuensen (sekreteraren), torde enligt amanuensens mening få anses ådagalagt, att dennes arbete avsevärt överstege de göromål, som utfördes av de ordinarie notarierna i Svea hovrätt, samt att amanuensens göromål vore betydligt mer kvalificerade och ansvarsfulla än dessa notariers. Likväl vore amanuensen i avlöningshänseende betydligt sämre ställd än dessa tjänstemän, som vore uppförda å ordinarie stat samt enligt denna åtnjöte en sammanlagd avlöning av 4,500 kronor jämte ålderstillägg, under det att amanuensen hade en avlöning av endast 3,000 kronor. Det syntes amanuensen därför vara med billighet och rättvisa förenligt, att den nuvarande amanuensbefattningen förändrades till en ordinarie tjänst med en avlöning och övriga förmåner ej understigande ordinarie notaries i Svea hovrätt samt, därest ej titeln sekreterare kunde tilläggas en dylik tjänsteman av första graden i likhet med vad förut varit fallet, med titeln notarie. Denne notarie för krigshovrätten skulle i sådant fall förordnas att mot samma avlöning, eventuellt med något mindre tillägg, handlägga övriga på amanuensen i krigshovrätten ankommande göromål.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde amanuensen, att krigshovrätten måtte utverka, att till 1918 års riksdag avlätes nådig proposition med förslag, att i Svea hovrätts avlöningsstat för år 1919

[8.] uppfördes en notarietjänst för krigshovrättsavdelningen med enahanda förmåner i avlönings- och andra hänseenden, som tillkomme notarie enligt Svea hovrätts nu gällande avlöningsstat, samt att Kungl. Maj:t i övrigt måtte vidtaga de åtgärder, som i anledning härav kunde erfordras.

Av den skrivelsen bifogade förteckningen framgår, bland annat, att antalet av de av krigshovrätten avgjorda målen och ärendena, som under år 1908 utgjort 1,421, därefter oavbrutet ökats, så att det under åren 1913, 1914, 1915 och 1916 stigit till respektive 2,086, 2,773, 3,870 och 3,879 samt under 1917 års elva första månader belöpt sig till 3,532.

Krigshovrätten. Ifrågavarande av amanuensen avlåtna skrivelse överlämnades av krigshovrätten till Svea hovrätt med en skrivelse av den 12 december 1917, i vilken krigshovrätten yttrade bland annat följande:

Av den amanuensens skrivelse vidfogade statistiska redogörelsen, vars riktighet krigshovrätten vitsordade, framginge, att arbetsbördan för krigshovrätten under de sista åren i betydlig grad ökats. Krigshovrättens arbete hade nu också uppnått en storlek, som väsentligen överstege vad vid den nya krigsdomstolsorganisationen förutsatts, beroende till ej ringa del på omständigheter, som vid nämnda tidpunkt undandragit sig bedömande. Ifrågavarande ökning av arbetet drabbade i ej oväsentlig grad den tjänsteman, vilken på grund av lokala förhållanden för närvarande och antagligen under lång framtid ensam hade att utföra det arbete, som enligt organisationsplanen skolat fördelas på fyra av Svea hovrätts ordinarie tjänstemän. Omfattningen och arten av det arbete, som i krigshovrätten åvilade amanuensen, måste onekligen jämväl finnas vara av den beskaffenhet, att inrättandet av en ordinarie tjänstebefattning med skäl kunde ifrågakomma. Men att emellertid redan nu, innan längre tids erfarenhet vunnits av den nya organisationen och utan samband med andra, måhända inom kort erforderliga reformer, söka genomföra den ifrågasatta förändringen, hade krigshovrätten ansett lämpligen ej böra ifrågakomma.

Däremot måste med billig rättvisa överensstämma, att det amanuensen tillkommande arvode sattes till så högt belopp, att detsamma, frånsett nu tryckande svåra dyrtid, åtminstone närmelsevis kunde anses motsvara skälig gottgörelse för det arbete, amanuensen hade att utföra.

Med stöd av vad krigshovrätten sålunda anfört hemställde krigshovrätten, att Svea hovrätt måtte hos Kungl. Maj:t söka utverka, att å hovrättens extra stat för år 1919 måtte till avlöning åt ifrågavarande amanuens uppföras ett arvode av 4,000 kronor.

Svea hovrätt. I underdånig skrivelse den 18 december 1917 har Svea hovrätt därefter, med anledning av vad krigshovrätten sålunda anfört och då det syntes Svea hovrätt numera vara ådagalagt, att den till amanuensen nu utgående avlöningen vore allt för låg i förhållande till mäng-

den och betydelsen av de honom åliggande göromålen, hemställt, att Kungl. Maj:t ville i 1919 års stat för hovrätten föreslå en förhöjning av 1,000 kronor i amanuensens arvode, vilket således skulle utgöra 4,000 kronor. [8.]

Departementschefen.

Av vad sålunda i detta ärende förekommit synes mig till fullo ådagalagt, att de åliggandeu, som numera tillkomma den å krigshovrättsavdelningen anställda amanuensen, under senare åren ökats i en omfattning, som icke förutsetts vid fastställandet av hans nuvarande avlöningsförmåner. Visserligen torde förklaringen till den starka tillväxt i krigshovrättens och därmed även den nu ifrågavarande amanuensens arbetsbörda, som de senaste åren haft att uppvisa, till en viss grad vara att söka i de omfattande extra inkallelser av manskap som påkallats av den under dessa år erforderliga neutralitetsvakthållningen, samt sålunda få anses delvis hava sin grund i mera tillfälliga förhållanden. Huvudsakliga anledningen till berörda ökning lärer dock få tillskrivas den väsentliga förlängning av de värnpliktigas övningstid, som antagandet av 1914 års härordning haft till följd, och alltså vara av konstant natur. En mot denna ökning i arbetet svarande förbättring i nu ifrågavarande befattningshavares avlöningsförmåner synes mig därför ej vara annat än i sin ordning.

Att, på sätt amanuensen ifrågasatt, omskapa denna befattning till en sekreterar- eller notarietjänst på ordinarie stat, med en begynnelseavlöning av minst den storlek, som tillkommer ordinarie notarie i Svea hovrätt, eller 4,500 kronor lärer dock på de av krigshovrätten anförda skäl icke nu kunna komma ifråga. Däremot synes det mig, som om den av krigshovrätten föreslagna och av Svea hovrätt tillstyrkta höjningen av amanuensens nuvarande årliga arvode, 3,000 kronor, med 1,000 kronor till 4,000 kronor måste anses skälig, och får jag därför anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arvode åt en amanuens å krigshovrättsavdelningen i Svea hovrätt å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 4,000.

Göta hovrätt.

9. Hovrätten med därunder lydande justitiestat, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 518,513.

10. Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i hovrätten J. M. Håkansson.

[9.] Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i Göta hovrätt J. M. Håkansson. (Extra anslag.)

I den statsverksproposition, som framlades för nästlidna års riksdag, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att godkänna ett av dåvarande chefen för justitiedepartementet framlagt förslag till förändrad avlöningsstat för Göta hovrätt, att tillämpas från och med år 1918. Den föreslagna förändringen i staten innebar bland annat uppflyttning av skrivbiträdet å advokatfiskalsexpeditionen i hovrätten från första till andra lönegraden. I samband härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen tilllika bland annat, att dåvarande innehavaren av skrivbiträdesbefattningen å advokatfiskalsexpeditionen J. M. Håkansson måtte, därest han vid 1918 års ingång fortfarande innehade samma befattning, för åtnjutande av de med tjänsten förenade ålderstillägg tillgodoräknas den tid, han därförut från 1910 års ingång varit anställd som skrivbiträde å advokatfiskalsexpeditionen. Vid behandlingen av detta ärende i statsrådet den 13 januari 1917 förklarade dåvarande departementschefen, att av vad advokatfiskalen i hovrätten samt hovrätten själv i ärendet anfört syntes uppenbart, att de göromål, som det efter 1909 års arbetsordnings trädande i kraft visat sig nödvändigt att ålägga det å hovrättens advokatfiskalsexpedition anställda skrivbiträdet, vore — och det i ganska eminent grad — av den kvalificerade art, som vid uppförandet från och med år 1913 i stat av biträden hos ämbetsverk och myndigheter fordrats för tillämpande av den för vissa dylika biträden avsedda högre avlöningstypen. Detta förhållande berodde enligt departementschefens mening i väsentlig mån därpå, att, såsom hovrätten erinrat, den å advokatfiskalens expedition förut anställda amanuensen indragits från och med år 1910.

I den skrivelse till Kungl. Maj:t angående regleringen av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, som riksdagen avlät den 15 juni 1917, förklarade riksdagen, att den ej funnit tillräckliga skäl förebragta för berörda skrivbiträdesbefattnings uppförande i högre lönegrad, men att vad i ärendet förekommit angående den dåvarande innehavaren av denna tjänst, förutbemälte Håkansson, däremot syntes riksdagen böra föranleda en personlig löneförbättring åt honom till samma belopp som det, vartill hans avlöningsförhöjning skulle hava belöpt sig, om Kungl. Maj:ts nyssberörda förslag bifallits och den för Håkansson begärda löneturs rätten medgivits, eller 400 kronor, att utgå så länge Håkansson utförde arbete av lika kvalificerad art som det honom hittills anförtrodda. I överensstämmelse med denna sin uppfattning anmälde riksdagen, att den till personligt lönetillägg åt Håkansson å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 400 kronor.

[9.] *Skrivbiträdet J. M. Håkansson i underdånig skrivelse den 28 september 1917.*

I underdånig skrivelse den 28 september 1917 har nu Håkansson, under förmälan att han sökt ifrågavarande skrivbiträdesbefattning under den förutsättningen, att han även efter tillträdet av samma befattning skulle få behålla ett honom av hovrätten meddelat uppdrag att under advokatfiskalens uppsikt upprätta statistiska uppgifter över inkomster av stämpelpapper, använt till beläggning av lagfarts-, inteckning- med flera handlingar vid underrätten, samt uppbära det för detta bestyr utgående särskilda arvodet å 1,000 kronor, men att, då bearbetningen av sagda statistik från och med år 1916 överflyttats till statistiska centralbyrån, Håkansson från denna tid gått miste om nyssberörda arvode, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till innevarande års riksdag föreslå, att förutnämnda avlöningstillägg å 400 kronor måtte beviljas att till honom utgå jämväl för vartdera av åren 1916 och 1917.

Göta hovrätt.

Göta hovrätt har i ett över denna framställning avgivet utlåtande, under åberopande av vad hovrätten anfört i det yttrande hovrätten den 13 november 1916 avgivit i förutnämnda ärende angående ifrågavarande skrivbiträdesbefattnings uppflyttande i högre löneklass, hemställt, att Håkanssons förevarande framställning måtte vid uppgörandet av statsverkspropositionen till instundande riksdag vinna nådigt beaktande.

Departementschefen.

Ett tillerkännande åt Håkansson av det begärda avlöningstillägget för ett vart av åren 1916 och 1917 skulle stå i strid med den av riksdagen så gott som undantagslöst tillämpade principen att ej låta beslut om avlöningsförbättringar få retroaktiv verkan med avseende å redan tilländalupna kalenderår. Jag anser mig därför förhindrad tillstyrka avlåtande till riksdagen av förslag i enlighet med Håkanssons framställning i denna riktning. Då emellertid anledning ej föreligger att antaga annat än att Håkansson kommer att kvarstå i sin ifrågavarande skrivbiträdesbefattning jämväl under år 1919 samt att det arbete, som han i denna tjänst kommer att få under det året utföra, blir av lika kvalificerad art som det honom hittills anförtrodda, torde i riksstaten för år 1919 böra till personligt avlöningstillägg åt Håkansson beräknas samma belopp som det i innevarande års riksstat för sådant ändamål upptagna eller 400 kronor; och får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet å advokatfiskalsexpeditionen i Göta hovrätt J. M. Håkansson å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 400.

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

11. Hovrätten med därunder lydande justitiestat, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 226,963.

12. **Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i hovrätten W. Berg.**

[10.] **Personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet i hovrätten över Skåne och Blekinge W. Berg.** (Extra anslag.)

Som skrivbiträde å advokatfiskalsexpeditionen i hovrätten över Skåne och Blekinge har alltsedan den 1 januari 1910 tjänstgjort Wiktor Berg. Hans årliga avlöning, som under åren 1910 och 1911 utgjorde 1,140 kronor, blev från och med den 1 januari 1912 av hovrätten bestämd till 1,350 kronor.

Från och med den 1 januari 1913 blevo i hovrättens ordinarie stat uppförda fyra skrivbiträdesbefattningar, samtliga med avlöning enligt lägsta lönegraden eller således med 700 kronor i lön och 350 kronor i tjänstgöringspenningar eller sammanlagt 1,050 kronor jämte rätt till två ålderstillägg, vartdera på 200 kronor, efter 5 resp. 10 år. Till innehavare av en av dessa skrivbiträdesbefattningar med placering alltjämt på advokatfiskalsexpeditionen blev Berg konstituerad.

Emellertid stadgades i nådiga kungörelsen den 10 juni 1912 angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar, att, då vid uppförande i stat av sådan befattning till innehavare av densamma befordrades person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande verk utfört samma arbete som det till befattningen hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, överstigande vad enligt staten skulle utgå till befattningens innehavare, verket skulle äga bereda fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp, dock att biträdet genom dylik avlöningsfyllnad ej finge i något fall tillgodogöras avlöning till högre belopp än som motsvarade beloppet av den med befattningen i fråga förenade slutavlöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade. Sedan hovrätten i underdånig skrivelse den 20 december 1912, under framhållande av beskaffenheten av de till ifrågavarande skrivbiträdesbefattning hörande göromålen samt Bergs synnerliga duglighet och under förmälan, att hovrätten för beredande åt Berg av avlöningsfyllnad, som nyss nämnts, icke ansåge sig äga använda något å hovrättens stat uppfört anslag, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes för möjliggörande av tillerkännande åt Berg av dylik avlöningsfyllnad anvisa ett belopp av 300 kronor att årligen utgå, in-

till dess Berg komme i åtnjutande av ålderstillägg, bemyndigade Kungl. Maj:t genom nådig skrivelse den 16 maj 1913 hovrätten att av det i hovrättens stat upptagna anslag till arvoden åt amanuenser, vikariatsersättningar, tillfällig renskrivning samt gratifikationer till extra ordinarie tjänstemän bereda Berg fyllnad i hans avlöning, från 1913 års början räknat, med 300 kronor för år, intill dess han kunde komma i åtnjutande av första ålderstillägget å sin lön, samt därefter med 100 kronor för år, till dess jämväl andra ålderstillägget kunde bliva honom tillerkänt. På grund av denna nådiga skrivelse uppbär Berg, som förklarats berättigad till ett första ålderstillägg från och med år 1915, för närvarande följande avlöningsförmåner: lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 350 kronor, ålderstillägg 200 kronor och lönefyllnad 100 kronor eller tillhopa 1,350 kronor. [10.]

I underdånig skrivelse den 15 november 1917 har nu hovrätten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till innevarande års riksdag föreslå, att Bergs avlöning måtte från och med år 1918 utgå efter närmast högre lönetyp för biträdesbefattningar hos ämbetsverk och myndigheter eller således med 900 kronor i lön och 550 kronor i tjänstgöringspenningar jämte två ålderstillägg, vartdera å 200 kronor, samt att Berg måtte förklaras berättigad att i avseende å samma tillläggs åtnjutande få räkna sig till godo den tid han förut tjänstgjort hos hovrätten såsom skrivbiträde.

W. Berg i skrivelse till hovrätten över Skåne och Blekinge.

I den skrivelse från Berg till hovrätten, som legat till grund för denna hovrättens framställning, har Berg till stöd för åtgärds vidtagande i den föreslagna riktningen i huvudsak åberopat dels den avlöningsförbättring av samma storlek som den nu ifrågasatta, som enligt beslut av senaste riksdagen från och med innevarande års ingång tillerkänts nuvarande innehavaren av skrivbiträdesbefattningen å advokatfiskalsexpeditionen i Göta hovrätt, dels att det sätt, varpå Bergs avlöningsförmåner vid hans första anställning i hovrätten över Skåne och Blekinge blivit ordnad, tydde på, att hovrätten redan från början hyst den uppfattningen, att Berg, såsom utförande ett arbete av mera kvalificerad art än vanligt renskrivningsarbete, borde erhålla högre avlöning än övriga skrivbiträden, dels ock att den avlöning, Berg för närvarande uppbure, vore alldeles otillräcklig för en familjs underhåll. Sistberörda förhållande hade enligt Berg ytterligare försvårats genom hovrättens förflyttning från Kristianstad till Malmö, vilken stad enligt av socialstyrelsen utgivna sociala meddelanden (1917 nr 5) i förslag till dyrortsgruppering efter levnadskostnadernas storlek (sid. 603) hänförts till grupp 2, under det att Kristianstad upptagits i grupp 4 av de inalles 7 grupperna.

[10.] *Advokatfiskalen vid hovrätten över Skåne och Blekinge i utlåtande till hovrätten.*

I det utlåtande över Bergs skrivelse, som hovrättens advokatfiskal till hovrätten avgivit och i vilket denne förordar den begärda avlöningsförhöjningen för Berg, yttrar advokatfiskalen rörande beskaffenheten av det Berg åliggande arbetet följande:

Bergs verksamhet å advokatfiskalsexpeditionen hade väl så mycket karaktär av amanuensgöromål som av skrivarearbete. Uttagning från arkivet av begärda handlingar ombestyrdes i regel av Berg; och som för handlingarnas uppsökande ofta erfordrades forskning i rotlar och diarier, hade Berg måst sättas in i användandet av nämnda arkivremedier. Vid tillfällen, då givning av domar och utslag skedde i större antal mål och flera parter eller ombud samtidigt inställde sig för återbekommande av handlingar, vore det ibland erforderligt, att Berg biträdde med handlingarnas utlämnande. Berg hade i följd härav inlärts att ordna handlingar i mål och ärenden samt avskilja sådana handlingar, som finge återtagas, och verkställde förty ofta på egen hand uttagning och utlämnande till parter och ombud av handlingar av sistnämnda slag. Därjämte iordningställde Berg de akter, som på grund av anmält missnöje eller rekvisition skulle uppsändas till nedre justitierevisionen. Ett tämligen invecklat arbete på advokatfiskalsexpeditionen vore fördelningen av avlöningstillägg och annan avlöning till assessorer och andra extra ordinarie befattningshavare, och på det att oreda icke skulle uppstå vid tillfällen, då advokatfiskalen i följd av ledighet ej själv handlade fördelningen, hade det visat sig nödvändigt att sätta Berg fullständigt in i avlöningsväsendet. Vid ledighet för advokatfiskalen uträknade sålunda Berg ifrågavarande lönemedelsfördelning. Slutligen biträdde Berg med uträkningar vid stämpelkontrollen och med efterseendet av inkomna renovationers fullständighet.

Av vad sålunda anförts framginge, att det arbete, som av Berg utfördes å advokatfiskalsexpeditionen, och som jämväl för framtiden borde fordras, vore kvalitativt högre än vanligt skrivbiträdesarbete; och avlöningen för arbetet syntes skäligen böra utgå efter den för de ifrågavarande biträdesbefattningarna bestämda högre lönetypen.

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

I sin ovanberörda underdåniga skrivelse den 15 november 1917 har hovrätten över Skåne och Blekinge till stöd för bifall till den gjorda framställningen åberopat vad Berg själv samt hovrättens advokatfiskal sålunda anfört samt vidare Bergs synnerliga duglighet och plikttrohet.

Departementschefen.

För att genom förändring av hovrättens ordinarie stat uppflytta nu ifrågavarande skrivbiträdesbefattning i högre lönegrad synas mig knappast föreligga tillräckliga skäl. En dylik åtgärd torde ej heller vara av hovrätten åsyftad med nu ifrågavarande framställning. Däremot synes mig vad i ärendet förekommit giva vid handen, att i stort sett samma skäl, som föranledde senaste riksdag att tillerkänna nuvarande innehavaren av skrivbiträdesbefattningen å advokatfiskalsexpeditionen i Göta hovrätt ett personligt lönetillägg å 400 kronor, föreligga jämväl för tiller-

kännande åt Berg av en liknande förmån, att utgå så länge Berg utför arbete av lika kvalificerad art som det honom hittills anförtrodda. Denna avlöningsförbättring torde dock böra tillföras honom, icke såsom hovrätten ifrågasatt från och med innevarande år, utan först från och med år 1919. I händelse av bifall till en framställning i denna riktning torde den fyllnad i avlöningen, som för närvarande utgår till Berg på grund av nådiga skrivelsen den 16 maj 1913 med 100 kronor för år, givetvis böra upphöra att utgå med utgången av innevarande år, och skulle Berg sålunda från och med år 1919 bliva i avlöningshänseende likställd med innehavaren av en skrivbiträdesbefattning av andra lönegraden. Bergs avlöning skulle på detta sätt komma att under år 1919 uppgå till sammanlagt 1,650 kronor samt från och med år 1920, då han torde hava intjänat jämväl ett andra ålderstillägg, 1,850 kronor. [10.]

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till personligt avlöningstillägg åt skrivbiträdet å advokatfiskalsexpeditionen i hovrätten över Skåne och Blekinge Wiktor Berg å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... kronor 400.

Krigsrätterna.

13. Civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna.

Som bekant trädde med 1916 års ingång i kraft en ny lag om krigsdomstolar och rättegången därstädes. I anledning därav, att denna lag innefattar bestämmelser om förändrad organisation av krigsdomstolarna och det militära rättegångsväsendet, begärde Kungl. Maj:t i 1915 års statsverksproposition, att riksdagen måtte bevilja de medel, som syntes erforderliga för genomförandet av den nya organisationen. [11.]

Civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna.

(Extra anslag.)

1915 års riksdag.

Kungl. Maj:ts framställning i denna del gick i huvudsak ut dels därpå, att riksdagen måtte under andra huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag å 116,250 kronor till avlöningar i enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till stat för den civila personalen — krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler — vid regements- och stationskrigsrätterna, dels ock därpå, att några med fullmakt försedda auditörer å äldre stat skulle, därest den nya staten ej kunde bliva å dem tillämplig, antingen med fortfarande tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid avlöningen å den

[11.] äldre staten eller ock i visst fall uppföras å allmänna indragningsstaten. Statförslaget upptog fasta, i lön och tjänstgöringspenningar fördelade avlöningar för auditörerna, varemot krigsdomarna, med ett undantag, och krigsfiskalerna voro i förslaget uppförda allenast med arvoden.

I den underdåniga skrivelse, vari riksdagen avlät svar på Kungl. Maj:ts nyssberörda framställning, förklarade riksdagen på närmare anförda skäl sig icke kunna medgiva de för auditörerna föreslagna lönebeloppens uppförande på ordinarie stat. Genom att dessa lönebelopp tillsvidare utginge på extra stat vunnes enligt riksdagen den fördelen, att vid löneförmånernas definitiva fixering sådana jämkningar, vilka erfarenheten visat vara välbetänkta, vida lättare kunde företagas. Riksdagen hade följaktligen och då vid sådant förhållande jämväl arvoden till krigsdomare och krigsfiskaler syntes böra uppföras å extra stat funnit lämpligast att uppföra ett anslag på extra stat till avlöningar för den civila personalen vid regements- och stationskrigsrätterna.

Beträffande de auditörer vid armén, som erhållit fullmakt å sin tjänst och sålunda voro berättigade att kvarstå i densamma med bibehållande av sina dåvarande löneförmåner, ävensom auditören vid flottans station i Karlskrona, vilken jämväl ägde dylik rätt, förklarade riksdagen, att den ansåge, att avlöningsförmånerna för dessa befattningshavare fortfarande borde utgå på ordinarie stat.

Med stöd av vad riksdagen sålunda och i övrigt anfört anmälde riksdagen, att den — förutom annat, varom nu ej är fråga — dels till avlönande av den civila personalen vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 102,320 kronor, dels ock fastställt viss övergångsstat för nyssnämnda auditörer samt för genomförande av denna stat å andra huvudtiteln uppfört ett ordinarie anslag: »Avlöning till vissa å äldre stat kvarstående auditörer» å 9,680 kronor, därav förslagsanslag till dagavlöning 480 kronor.

Med avseende å nämnda övergångsstat hette det i riksdagens skrivelse, att för det fall, att å staten uppförd befattningshavare skulle från tjänsten avgå, Kungl. Maj:t borde äga rätt att använda de med befattningen förenade avlöningsförmåner till befattningens uppehållande i avvaktan på auditörsbefattningarnas uppförande å ordinarie stat.

1916 års riksdag. På framställning av Kungl. Maj:t beviljade därefter 1916 års riksdag till civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1917 103,740 kronor. Anledningen till den förhöjning av anslaget, som sålunda i förhållande till närmast föregående år ägde rum, var den, att en av de i övergångsstaten upptagna auditörerna avgått.

Jämte det till följd härav anslaget till övergångsstaten minskades med det belopp, vartill denne auditörs avlöningsförmåner — inberäknat 120 kronors förslagsvis beräknad dagavlöning — uppgått, eller 1,420 kronor, ansågs det nödigt, att det extra anslaget höjdes i motsvarande grad. [11.]

Framställningar under år 1916 av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer samt föreningen Sveriges krigsfiskaler.

På sätt framgår av det till 1917 års statsverksproposition fogade protokollet över justitiedepartementsärenden inkommo under år 1916 till justitiedepartementet åtskilliga skrivelser, i vilka från nu ifrågavarande personals sida yrkades, att åtgärder måtte vidtagas för tillerkännande åt densamma av avsevärt förbättrade avlöningsförmåner. De huvudsakliga framställningarna i ämnet härrörde från föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer samt föreningen Sveriges krigsfiskaler. Förstnämnda förenings hemställan gick ut därpå, att Kungl. Maj:t måtte till 1917 års riksdag avgiva proposition därom, *att* krigsdomare och auditörer måtte för åren 1916 och 1917 tilldelas ett provisoriskt lönetillägg av 50 procent å sin dittills bestämda avlöning, *att* auditör måtte från och med år 1917 tillerkännas gottgörelse för expeditionskostnader med 75 kronor för varje truppförband, vid vars krigsrätt han vore anställd, *samt att* krigsdomare och auditörer måtte berättigas att utan kostnad till vikarie åtnjuta 6 veckors semester årligen. Föreningen Sveriges krigsfiskaler åter sammanfattade sina önskemål i en hemställan, att *dels* krigsfiskalernas avlöning måtte från och med år 1917 höjas i enlighet med av föreningen närmare angivna grunder, *dels* krigsfiskalerna måtte tillerkännas en retroaktiv löneförhöjning för år 1916 i enlighet med samma grunder, *dels ock* en månads semester måtte årligen beviljas krigsfiskalerna utan avdrag å vederbörandes avlöning.

Krigshovrättens utlåtande den 15 november 1916.

I det utlåtande, som krigshovrätten den 15 november 1916 avgav över bl. a. nyssnämnda framställning från föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer, tillstyrkte krigshovrätten på anförda skäl, att ett provisoriskt lönetillägg efter lämpligen avvägd grund bereddes ifrågavarande befattningshavare. Med hänsyn till beskaffenheten och omfattningen av krigsdomares och auditörs göromål förklarade krigshovrätten sig icke hava något att erinra mot att någon tids semester utan avstående av avlöning bereddes ifrågavarande befattningshavare, under förutsättning att frågan om vikarie under berörda tid kunde i samband därmed lämpligen ordnas. För bedömande slutligen av frågan, om ersättning för vissa expeditionskostnader borde tillerkännas auditör, erfordrades enligt krigshovrätten närmare utredning än i ärendet förekommit.

[11.] *Justitiekanslersämbetets utlåtande den 29 november 1916.*

Över den av föreningen Sveriges krigsfiskaler gjorde framställningen avgav justitiekanslersämbetet yttrande den 29 november 1916. Däri tillstyrkte justitiekanslersämbetet en avsevärd löneförhöjning för krigsfiskalerna. Mot framställningen därom, att en månads semester årligen måtte beviljas krigsfiskalerna utan avdrag å avlöningen, förklarade justitiekanslersämbetet sig icke hava annat att påminna, än att rätten till semester borde göras beroende av att kompetent vikarie funnes att tillgå mot en avlöning, motsvarande den ordinarie krigsfiskalens.

Kungl. Maj:ts framställning i ämnet till 1917 års riksdag.

Vid anmälan i statsrådet den 13 januari 1917 av förevarande anslagsbehov, såvitt angick år 1918, upptog dåvarande departementschefen ej till närmare behandling frågan om beredande åt nu ifrågavarande personal av kostnadsfri semester. Beträffande de i övrigt väckta förslagen om avlöningsförbättringar förklarade departementschefen, att det enligt hans mening ej gärna kunde komma i fråga att, på sätt föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer föreslagit, höja samtliga krigsdomares och auditörers avlöningar — låt vara i form av ett, jämväl dyrtidshjälp inbegripande, *provisoriskt* lönetillägg — med ända till 50 procent. Lika litet kunde det enligt departementschefen ifrågasättas att beträffande krigsrätternas civila personal genomföra en sådan genomgripande nyreglering av lönerna som den, vilken, så vitt anginge krigsfiskalerna, föreslagits av föreningen Sveriges krigsfiskaler och med vissa jämkningar förordats av justitiekanslersämbetet. För genomförandet av förändringar i lönestaten av den omfattande natur, som ett vart av dessa förslag innebure, måste givetvis läggas till grund längre tids erfarenhet av den nya organisationens verkningar, än den, som stode till buds. Samma skäl talade enligt departementschefen mot det av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer väckta förslaget att tillföra auditörerna avlöningsförbättring i form av bidrag till bestridande av de med deras befattningar förenade expenser. Däremot syntes det departementschefen, som om någon invändning av nu nämnd art icke gärna kunde riktas mot det förslag, han gick att framlägga därom, att för *vissa* befattningshavare, nämligen för dem, med avseende å vilka disproportionen mellan arbete och avlöning vore särskilt framträdande, avlöningen höjdes med för varje fall efter omständigheterna avpassat belopp.

Det förslag departementschefen i denna del förordade gick ut på förevarande anslags höjande för beredande av möjlighet till avlöningsförbättringar för 8 krigsdomare, 12 auditörer och samtliga krigsfiskaler utom 6. De föreslagna förhöjningarna belöpte sig till sammanlagt 11,350 kronor per år. Departementschefen betonade dock uttryckligen,

att de ifrågsatta avlöningsförhöjningarna icke finge betraktas annat än som förslagsvis angivna och att Kungl. Maj:t ägde vid fastställande av nya avlöningsstater i förslaget göra de jämkningar, vartill omständigheterna kunde föranleda. [11.]

Departementschefen slutade sitt anförande i denna del med uttalande av den förhoppningen, att den föreslagna avlöningsförhöjningen i förening med det krigstidstillägg, som, i händelse av bifall till en proposition om medels beviljande för dylikt tilläggs utgående till vissa av statens ämbets- och tjänstemän, väl komme att tillerkännas jämväl nu ifrågavarande personal, skulle vara ägnad att ställa den berörda personal tillkommande avlöning i något så när skälig proportion till det densamma åliggande arbetet. Att det, sedan den nya organisationen fått verka ännu en tid, skulle komma att visa sig nödvändigt att genomföra en mera genomgripande löneregleringe, syntes departementschefen troligt.

Departementschefen övergick därefter till frågan, till vilket belopp nu ifrågavarande anslag borde bestämmas för att lämna tillgång till genomförande av en avlöningsförbättring i den av honom föreslagna riktningen. Därvid framhöll departementschefen till en början, att en mindre höjning av anslaget föranleddes av ett par omständigheter, som icke ägde samband med denna avlöningsförbättring, nämligen därav, att av de å övergångsstaten upptagna auditörerna en avlidit och en avgått. På grund härav borde, i enlighet med vad, på sätt förut nämnts, i ett liknande fall skett vid 1916 års riksdag, från och med år 1918 dels ordinarie anslaget till övergångsstaten minskas med det belopp, vartill dessa båda auditörers å äldre stat avlöningsförmåner sammanlagt uppgått, eller 2,840 kronor — därav ett belopp av 2,600 kronor fölle å den del av ordinarie anslaget, som vore bestämt anslag, och återstoden, 240 kronor, å den del, som vore förslagsanslag —, dels ock i stället det extra anslaget höjas med det belopp, till vilket avlöningarna för de nyinrättade auditörsbefattningarnas vid ifrågavarande truppförbands krigsrätter beräknats sammanlagt uppgå, eller 2,600 kronor.

Vidare ansåg departementschefen, att billigheten fordrade, att vederbörande komme i åtnjutande av den föreslagna höjningen i avlöningsförmånerna utan onödigt dröjsmål, samt att medel därför borde äskas för avlöningsförbättringens trädande i tillämpning från och med den 1 juli 1917. För senare halvåret 1917 erfordrades hälften av 11,350 kronor eller 5,675 kronor.

Departementschefens sammanfattning av vad han sålunda yttrat gav till resultat, att anslagets belopp borde beräknas enligt följande tablå:

[11.]

Anslagets dåvarande storlek	kronor	103,740: —
Höjning på grund av 2 nytillkomna auditörsavlöningar	»	2,600: —
Höjning av vissa avlöningar för år 1918	»	11,350: —
Höjning av vissa avlöningar för 1917 års senare hälft	»	5,675: —
Summa	kronor	123,365: —

Med hänsyn särskilt därtill, att av de nya truppförband, vilkas upprättande inginge såsom led i den nya härordningen ett vore att vänta färdigbildat under år 1918 och medel alltså borde beräknas för avlönande av civil personal jämväl vid detta truppförbands krigsrätt, ävensom därtill, att den närmaste tiden kunde komma att visa, att en eller annan mindre höjning av avlöningsförmånerna, utöver vad föreslagits, borde vidtagas, höll departementschefen före, att anslaget borde för år 1918 sättas till i runt tal 126,000 kronor.

I överensstämmelse härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1917 års statsverksproposition, att riksdagen måtte till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 126,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1917 använda högst 5,675 kronor till ökad avlöning åt nämnda personal under sistnämnda år.

1917 års riksdag.

Då vid 1917 års riksdag statsutskottet hade att behandla statsverkspropositionen i nu ifrågavarande del, upptog utskottet till behandling jämväl en i ämnet inom första kammaren väckt motion, i vilken hemställdes om förevarande anslags höjande för att möjliggöra förverkligande av några av förutnämnda föreningar framförda önskemål. Motionen gick sålunda ut — förutom på höjande av avlöningen för vissa befattningshavare — dels på beredande av kostnadsfri semester för krigsdomare och auditörer under 45 dagar och för krigsfiskaler under 30 dagar, dels ock på tillerkännande åt auditör av ett expensbidrag av 75 kronor för varje truppförband, vid vilket han vore anställd.

I sitt yttrande upptog utskottet först till behandling motionärens olika hemställanden. Därvid förklarade utskottet beträffande frågan om semester åt nu ifrågavarande personal att utskottet i saknad av nödig utredning icke kunde tillstyrka motionärens förslag i den delen. Vad därefter anginge förslaget om expensbidrag för auditörer, ansåge utskottet visserligen, att billigheten talade för, att en efter förhållandena avpassad ersättning för dylika auditörerna nu åliggande utgifter utginge av statsmedel, detta så mycket mer som auditörernas expenskostnader givetvis uppginge till allt högre belopp, ju större arbetsmängden vore.

Då emellertid, såsom även krigshovrätten i sitt förutnämnda utlåtande påpekat, det för bedömande härav erfordrades en närmare utredning, än som dittills skett, ansåge sig utskottet icke kunna för det dåvarande tillstyrka sagda beslut. [11.]

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag förklarade sig utskottet icke hava något att erinra mot detsamma.

I överensstämmelse med den uppfattning, som statsutskottet sålunda gjort gällande, avslog riksdagen den i ämnet väckta motionen samt biföll Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen beviljade alltså till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 126,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av detta belopp under år 1917 använda högst 5,675 kronor till ökad avlöning åt nämnda personal under sistnämnda år.

Föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer i skrivelse den 12 november 1917.

Även under nästlidna år har framställning gjorts om förbättrade avlöningsförmåner åt viss personal vid regements- och stationskrigsrätterna. Styrelsen för föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer har nämligen i en den 12 november 1917 dagtecknad skrivelse anfört i huvudsak följande:

Den efter ingivandet under år 1916 av föreningens förutnämnda underdåniga skrivelse vunna erfarenheten hade än tydligare visat behovet ej mindre av gottgörelse åt auditörer för expeditionskostnader än även av kostnadsfri semester för krigsdomare och auditörer.

På sätt framginge av den statistik, som vid behandlingen av 1917 års statsverksproposition åberopades vid anmälan av nu förevarande anslagsbehov så vitt anginge år 1918, stode avlöningen till nu ifrågavarande personal icke i rimlig proportion till det samma personal åliggande arbetet; och det förefölle fördenskull föreningen orimligt, att den sålunda alltför knappa avlöningen skulle minskas genom kostnader för utskrifter av protokoll m. m., liksom ock att krigsdomare och auditörer icke skulle äga rätt i likhet med andra statstjänstemän åtnjuta en väl behövlig ledighet från tjänsten utan avstående av avlöning. I sistnämnda hänseende ville föreningen särskilt framhålla, att krigsdomare författningsenligt hade att avstå hela sin avlöning till vikarie och esomoftast måste vid kort ledighet och täta krigsrättssessioner till vikarien utgiva högre ersättning än krigsdomarens egen avlöning.

I detta sammanhang trodde styrelsen sig böra påpeka det uppenbara missförhållande, som enligt styrelsens förmenande låge däri, att, om krigsdomare för endast ett par dagar toge ledighet och vice krigsdomaren följaktligen inträdde i tjänstgöring, den senare, om han tillika vore auditör vid ett eller flera av de truppförband, som tillhörde krigsdomarens distrikt, hade att till sin vikarie utgiva gottgörelse med 25 kronor för varje krigsrättsdag, under det han av krigsdomarens avlöning uppbure endast 15 kronor. Han måste sålunda vidkännas en förlust, ehuru han hade att tjänstgöra som krigsdomare under ledigheten ej endast vid det eller de truppförband, där han vore auditör, utan även vid de övriga truppförband, som inginge i krigsdomaredistriktet.

[11.] I anslutning till vad sålunda anförts hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t, därest en allmän omreglering av krigsdomares och auditörers avlöningsförmåner, trots det fallande penningevärdet och andra förut anmärkta missförhållanden, ännu icke lämpligen skulle kunna äga rum, i allt fall måtte till 1918 års riksdag avlåta proposition därom,

att vederbörande auditörer måtte tilldelas gottgörelse för expeditionskostnad med 75 kronor för varje truppförband vid armén, med 300 kronor för vardera av flottans stationer samt vid särskilda krigsrätter med belopp, som kunde befinnas skäliga i förhållande till göromålens omfattning,

att krigsdomare och auditörer vid regements- och stationskrigsrätter måtte berättigas åtnjuta sex veckors ledighet årligen utan avstående av avlöning,

att vikariatsersättningarna måtte bestämmas på sådant sätt, att det åtminstone icke förelåge risk, att ordinarie tjänstinnehavare vid begagnande av ledighet nödgades till sin vikarie utgiva högre ersättning än den han själv enligt gällande bestämmelse åtnjöte, samt

att förbättring av avlöningsförmånerna måtte äga rum i sådana fall, där med nuvarande reglering uppenbara missförhållanden befunnes föreligga.

Krigshovrättens utlåtande den 21 november 1917.

Över föreningens nu förevarande framställning har krigshovrätten avgivit ett den 21 november 1917 dagtecknat utlåtande, däri krigshovrätten yttrar i huvudsak följande:

Vidkommande frågan om kostnadsfri semester åt krigsdomare och auditörer vidhölle krigshovrätten sin förut i förutnämnda utlåtande den 15 november 1916 härutinnan uttalade uppfattning.

Vad anginge frågan om ersättning åt auditör för expeditionskostnader, funne krigshovrätten anmärkningsvärt, att föreningen icke heller nu funnit nödigt förebringa närmare utredning om berörda kostnader. Att behov om ersättning av allmänna medel för dylika kostnader emellertid kunde föreligga, torde ej kunna förnekas, då avlöningsförmånerna för auditörerna skäligen ej kunde, särskilt under nuvarande svåra dyrtider, anses tåla en så pass väsentlig reduktion, som bestridandet av dylika kostnader med egna avlöningsmedel innebure. Skulle därför Kungl. Maj:t vilja tillmötesgå det sålunda föreliggande behovet, syntes lämpligaste sättet härför vara att hos riksdagen begära, att ett förslagsanslag till högst visst angivet belopp ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande att utgå till bestridande av dylika utgifter, efter underdånig ansökning från vederbörande.

Därest krigsdomare och auditörer, på sätt krigshovrätten hemställt, tillerkändes rätt till kostnadsfri semester och sålunda befriades från skyldigheten att under semestertiden avlöna vikarie, torde nu gällande föreskrifter angående vikariatsersättningarnas utbetalande kunna i övrigt bibehållas oförändrade. Visserligen kunde det, såsom föreningen påpekat, vid tillämpning av berörda föreskrifter inträffa, att den

ordinarie tjänsteinnehavaren vid ledighet nödgades utgiva högre ersättning än han själv åtnjöte. I det fall, som föreningen särskilt framhållit, eller då en auditör åtnjöte ledighet från sin auditörsbefattning och i stället tjänstgjorde som krigsdomare, torde emellertid detta vara en naturlig följd därav, att krigsdomarens tjänsteåligganden vore väsentligt mindre tidsödande än auditörens. Och i övriga, mera undantagsvis förekommande fall torde den förlust av löneförmåner, som kunde tänkas drabba den ordinarie tjänsteinnehavaren, icke kunna anses vara av den betydelse, att en ändring i nu gällande bestämmelser vore påkallad. [11.]

Vad slutligen anginge den gjorda framställningen om förbättring av de avlöningsförmåner, som enligt senast fastställda stat tillkomme krigsdomare och auditörer, syntes det visserligen krigshovrätten uppenbart, att den nu utgående avlöningen i åtskilliga fall icke utgjorde skälig ersättning för det med dessa tjänster förenade arbete, vilket visat sig vara betydligt mera betungande än man vid dessa befattningars tillsättande kunnat förutsätta. Någon allmän reglering av lönerna torde dock icke kunna äga rum, innan erfarenhet inhämtats rörande arbetets omfattning under en något längre tidsperiod, och hade icke heller av föreningen ifrågasatts. Emellertid måste krigshovrätten vitsorda, att de svaga avlöningsförmåner, som dessa befattningshavare för närvarande åtnjöte, medfört svårigheter, att besätta lediga platser med tillräckligt kvalificerade innehavare. Särskilt hade krigshovrätten i fråga om auditörstjänsten vid de i Boden förlagda truppförbanden förut haft anledning framhålla, att denna tjänst icke på ett tillfredsställande sätt kunde upprätthållas, om icke en väsentlig höjning av avlöningen ägde rum, så att ifrågavarande auditör kunde bosätta sig i Boden och huvudsakligen ägna sig åt auditörstjänsten utan att behöva hava annan tjänst vid sidan.

Departementschefen:

a) rörande frågan om kostnadsfri semester.

Beträffande först frågan om beredande åt nu ifrågavarande personal av kostnadsfri semester är jag väl ense med krigshovrätten därom, att beskaffenheten och omfattningen av samma personals göromål tala för ett tillmötesgående av den därutinnan gjorda framställningen. En nödvändig förutsättning, för att åtgärder i denna riktning skola kunna företagas, synes mig dock vara, att vikariatsförhållandena erhålla en fullt tillfredsställande lösning. Att redan nu, innan större erfarenhet på området vunnits, söka i detta avseende genomföra förändrade bestämmelser, synes mig knappast vara lämpligt, utan torde därmed böra anstå till tiden för genomförande av den mera genomgripande löneregleringen för nu ifrågavarande personal som jag, i likhet med min företrädare i ämbetet, anser icke gärna kan låta länge vänta på sig, och torde då även i samband därmed frågan om kostnadsfri semester för befattningshavarna i fråga lämpligen böra upptagas till avgörande.

b) rörande frågan om gottgörelse till auditörerna för expeditionskostnader.

Vidkommande därefter den gjorda framställningen om tillerkännande åt auditörerna av gottgörelse för expeditionskostnader synes densamma vara värd synnerligt beaktande. Det kan ej anses vara överensstäm-

[11.] mande med billighet, att dessa tjänstemän, vilka ej hava att räkna med några inkomster av sportler, skola vara pliktiga att själva bekosta med befattningarnas utövande förenade expeditionskostnader, såsom för inköp av erforderligt papper och annan skrivmateriel, utskrivning av expeditioner m. m. Särskilt i dessa tider, då kostnaderna i nu nämnda hänseenden betydligt stegrats, kan det lätt inträffa, att i särskilda fall för dessa utgifters bestridande måste beräknas åtgå en avsevärd del av den auditörerna ingalunda rikligt tillmätta avlöningen. En dylik anordning torde också stå föga i överensstämmelse med den vid löneregleringar alltmera tillämpade principen att från vederbörande tjänstemän avlyfta skyldigheten att själva bestrida kostnader av nu föreliggande art. Jag är alltså beredd att tillstyrka Kungl. Maj:t åtgärders vidtagande för beredande åt auditörerna av gottgörelse för deras expeditionskostnader.

Med avseende å frågan om det lämpligaste sätt, varpå detta skulle kunna ske, vill jag nämna, att jag varit betänkt på att verkställa en omfattande utredning angående dessa kostnaders storlek, vilken utrednings resultat skulle kunna läggas till grund för en framställning i ämnet i den av föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer angivna riktning: tillerkännande åt varje auditör av visst belopp för varje truppförband, vid vars krigsrätt han är anställd. Vid en från departementets sida företagen preliminär undersökning har det emellertid visat sig, att med avseende å bestridande av nu ifrågavarande kostnader synes praktiseras olika på olika håll. Vid somliga truppförband få auditörerna själva, åtminstone i huvudsak, bestrida nu ifrågavarande utgifter, vid andra bestridas de, åtminstone delvis, med anlitande av medel, som stå vederbörande truppförbands expedition till buds, vid åter andra verkställas utskrifter av utslag och protokoll av till auditörens disposition ställda värnpliktiga o. s. v. Vid nu nämnda förhållanden har väljandet av nyssberörda utväg synts mig olämplig och den ifrågasatta utredningen överflödig samt i stället synts mig vara att föredraga en lösning av frågan i den av krigshovrätten angivna riktningen: beredandet åt varje auditör av gottgörelse för av honom bestridda utgifter av nu ifrågavarande art med det belopp, vartill dessa utgifter i varje särskilt fall i verkligheten belöpt sig.

Med avseende å det närmare ordnandet av denna angelägenhet torde det icke vara erforderligt att, på sätt krigshovrätten ifrågasatt, hos riksdagen för ändamålet äska ett särskilt förslagsanslag, utan torde ifrågavarande gottgörelse lämpligen kunna bestridas från andra huvudtitelns allmänna förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. Ersättningen torde böra utgå för kalenderår efter dettas utgång i

enlighet med de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t. Vid meddelandet av dessa föreskrifter torde böra angivas bland annat, vilka olika slag av utgifter, för vilka gottgörelse må utgå, sättet för utgifternas verificerande (exempelvis genom deras vitsordande av vederbörande krigsdomare eller truppförbandschef) samt tiden, inom vilken anmälan av anspråk å dylik ersättning skall ske. Huruvida ersättningens utanordnande skall beslutas av Kungl. Maj:t — som i så fall lämpligen torde böra samtidigt pröva samtliga anspråk av nu förevarande art — eller om dess utanordnande skulle kunna överlämnas åt Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande, torde böra bliva föremål för närmare övervägande. [11.]

Att en anordning i nu föreslagen riktning måste betraktas som allenast provisorisk synes mig självklart. Nu föreliggande spörsmål bör även det vinna en mera slutgiltig lösning i sammanhang med den allmänna reglering av, bland annat, auditörernas avlöningsförhållanden, som, på sätt förut antytts, synes mig nödvändig, så snart mera normala förhållanden någon tid varit rådande på nu ifrågavarande område.

Den ökning av förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m., som torde föranledas av detta nya krav å detsamma, torde kunna inskränkas till högst 5,000 kronor.

Med framförandet av de hemställanden, vartill det väckta förslaget föranleder, torde lämpligen få anstå till behandlingen av nyssnämnda förslagsanslag.

c) rörande frågan om vissa avlöningsförhöjningar.

Med avseende slutligen å frågan om förevarande anslags höjande för möjliggörande av avlöningsförbättring för dem av nu ifrågavarande befattningshavare, som företrädesvis kunna anses vara därav i behov, får jag till en början påminna om den ökning av anslaget för liknande ändamål, som senaste riksdag beviljade. För att redan nu efter förloppet av allenast ett år genomföra en mera allmän ytterligare avlöningsökning, synas mig icke föreligga tillräckliga skäl, hälst anslaget med dess nuvarande storlek torde lämna möjlighet till en mindre höjning i avlöningarna i de fall, där behovet härav får anses vara särskilt kännbart. Att märka är i detta sammanhang därjämte den avsevärda höjning i avlöningsförmånerna, som, i händelse av bifall till en proposition om utgående av betydligt ökat krigstidstillägg till statens ämbets- och tjänstemän, kommer att tillföras jämväl nu ifrågavarande personal.

Auditörsbefattningen i Boden.

Vad nu sagts gäller dock ej en av nu ifrågavarande befattningar, nämligen auditörstjänsten vid regementskrigsrätterna vid Norrbottens

[11.] regemente med flera till Boden förlagda truppförband. Denne befattningshavares avlöning måste enligt min mening avsevärt höjas samt till följd därav en motsvarande ökning av förevarande anslag äskas. I detta avseende är att nämna följande.

Innehavaren av ifrågavarande auditörsbefattning uppbar under första tiden av den nya organisationens giltighet en årlig avlöning av 2,600 kronor. Från och med den 1 juli 1917 är hans avlöning höjd till 3,200 kronor för år. Auditören äger enligt den fastställda staten vara bosatt i Luleå eller i Boden.

Allt intill innevarande års ingång har ifrågavarande auditörstjänsts innehavare varit bosatt i Luleå. Med detta förhållande hava dock varit förenade avsevärda olägenheter, särskilt i fråga om disciplinmålens behandling, något som vid upprepade tillfällen framhållits av vederbörande militära befälhavare. I ett i anledning härav uppkommet ärende rörande väckt fråga därom, att den i Luleå bosatte auditören måtte åläggas att visst antal dagar i veckan infinna sig i Boden för fullgörande därstädes av på honom ankommande auditörsgöromål, hava såväl krigshovrätten och militieombudsmannen som statskontoret i avgivna utlåtanden samstämmigt gjort gällande, att en fullt tillfredsställande lösning av den föreliggande frågan kunde vinnas allenast på det sätt, att det bestämdes, att innehavaren av ifrågavarande auditörsbefattning skulle vara bosatt i Boden, samt i sammanhang därmed hans avlöning väsentligen ökades. I sistnämnda avseende har militieombudsmannen, med instämmande av krigshovrätten, föreslagit avlöningens sättande till minst 6,000 kronor för år jämte ett eller två ålderstillägg à 500 kronor. Därvid har emellertid förutsatts, att ifrågavarande auditör skulle vara pliktig att utan särskild ersättning tjänstgöra jämväl såsom auditör ej mindre vid särskilda krigsrätten i Boden och den mera tillfälligtvis inrättade särskilda krigsrätten för vissa för neutralitetsförsvaret avsedda och till Norrbottens inskrivningsområde förlagda avdelningar av armén än även vid det nyupprättade truppförband, benämnt Norrbottens kavallerikår, som väntas bliva förlagt till Boden från 1919 års början.

Ett tillfälligt ordnande av föreliggande fråga i sålunda föreslagen riktning har redan ägt rum, i det att den i Luleå bosatte auditören entledigats från sin tjänst med utgången av år 1917 samt till innehavare av ifrågavarande auditörsbefattning förordnats en person, som förbundit sig att taga sin bostad i Boden. Att detta kunnat ske utan att för hans avlönande som auditör behövt anlitas andra medel, än som för sådant ändamål stått till Kungl. Maj:ts förfogande, har haft sin grund däri, att ifrågavarande person, som innehar annan ordinarie tjänst,

erhållit ledighet från denna under år 1918 för att kunna bestrida auditörstjänsten samt därvid honom tillerkänts rätt att fortfarande uppbära en del av den honom såsom innehavare av den ordinarie tjänsten tillkommande avlöningen. [11.]

En dylik anordning kan emellertid ej väntas kunna fortfara jämväl efter utgången av innevarande år, utan torde därefter bliva nödigt att för ifrågavarande auditörs avlönande anlita allenast nu förevarande anslag. För att detta skall lämna tillgång till avlöningens sättande till det belopp av 6,000 kronor, som förutnämnda myndigheter betraktat som ett minimibelopp, skulle anslaget behöva ökas med skillnaden mellan denna summa och det belopp, varmed auditörens avlöning beräknats vid bestämmandet av anslaget för innevarande år, 3,200 kronor, eller således med 2,800 kronor. Att märka är emellertid, att den verkliga merutgiften för statsverket säkerligen skulle komma att begränsas till ett avsevärt mindre belopp. Ifall nämligen auditörens tjänstgöringsskyldighet, på sätt synes lämpligt, i sammanhang med avlöningens höjande ordnades i åtminstone huvudsaklig överensstämmelse med vad militieombudsmannen föreslagit, skulle den särskilda ersättning, som eljest skulle utbetalas till ifrågavarande befattningshavare såsom auditör jämväl vid särskilda krigsrätten i Boden, upphöra att utgå. Att här är fråga om en ganska avsevärd besparing torde framgå därav, att, enligt vad militieombudsmannen inhämtat, denna ersättning under tiden 1 januari—31 oktober 1916 belöpt sig till 1,200 kronor i arvode och omkring 250 kronor i rese- och traktamentsersättning. Militieombudsmannen framhåller vidare i detta sammanhang, att en i Boden stationerad auditör, som hade sin huvudsakliga, kanske enda inkomst av auditörsbefattningen, rimligtvis icke skulle komma att söka ledighet från befattningen i samma utsträckning som en auditör, för vilken tjänsten normalt vore att anse som en bisyssla, och att härigenom komme att statsverket besparas avsevärda belopp i arvoden samt rese- och traktamentsersättningar till vikarier från andra, kanske avlägsna orter.

d) rörande anslagets höjande till följd av avgång av en å äldre stat kvarstående auditör.

Utom av nu omförmälda förhållande erfordras en mindre höjning i förevarande anslag jämväl av en annan omständighet. Under år 1917 har nämligen den å övergångsstaten uppförde auditören vid Västerbottens regementes regementskrigsrätt erhållit avsked från sin auditörstjänst. I enlighet med det uttalande riksdagen, på sätt förut nämnts, gjort därom, att, ifall å övergångsstat uppförd auditör skulle från tjänsten avgå, Kungl. Maj:t borde äga rätt att använda de med befattningen förenade avlöningsförmåner till befattningens uppehållande i avvaktan

[11.] på auditörsbefattningarnas uppförande å ordinarie stat, har över nyssnämnda auditörs avlöningsförmåner — i övergångsstaten upptagna till, inberäknat 120 kronor förslagsvis beräknad dagavlöning, 1.420 kronor — disponerats på det sätt, att det bestämts, att avlöningen för auditören vid detta regementes regementskrigsrätt, vilken avlöning i den för samma auditör fastställda nya avlöningsstaten satts till 1,400 kronor, skulle under år 1918 bestridas intill ett belopp av 1,300 kronor av det belopp, som genom förutvarande auditörens vid samma regemente avgång besparades, under det att återstoden av avlöningen, 100 kronor, skulle utgå från det på extra stat för år 1918 beviljade förslagsanslaget till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna. Från och med år 1919 bör emellertid — i överensstämmelse med vad förut skett i liknande fall — dels ordinarie anslaget till övergångsstaten minskas med det belopp, vartill ifrågavarande auditörs å äldre stat avlöningsförmåner sammanlagt uppgått, eller 1,420 kronor — därav ett belopp av 1,300 kronor faller å den del av ordinarie anslaget, som är bestämt anslag, och återstoden, 120 kronor, å den del, som är förslagsanslag — dels ock i stället det extra anslaget höjas med den nya auditörsavlöningens belopp eller således med 1,400 kronor.

e) rörande anslagets slutliga beräknande.

Då det å 1918 års stat beviljade anslaget för nu ifrågavarande ändamål — 126,000 kronor —, sedan därifrån avgått det belopp, 5,675 kronor, som avsetts för höjning av vissa avlöningar för 1917 års senare hälft, uppgår till 120,325 kronor samt, enligt vad jag förut nämnt, anslaget av olika anledningar skulle behöva för år 1919 höjas med 2,800 respektive 1,400 kronor eller med sammanlagt 4,200 kronor, skulle anslaget enligt den verkställda beräkningen behöva för år 1919 sättas till 124,525 kronor. I betraktande därav, att den närmaste tidens erfarenhet kan komma att visa, att en eller annan mindre höjning av avlöningsförmånerna, utöver vad ovan ifrågasatts, bör vidtagas, torde emellertid nu ifrågavarande anslag böra för år 1919 sättas till i runt tal 125,000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna på *extra stat* för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst... kronor 125,000.

14. Avlöning till å äldre stat kvarstående auditör.

[12.] *Avlöning till å äldre stat kvarstående auditör.* (Ordinarie anslag.)

I innevarande års riksstat är till avlönande av vissa å äldre stat kvarstående auditörer uppfört å ordinarie stat ett belopp av 5,420 kronor. Av detta belopp utgör 5,300 kronor bestämt anslag och 120 kronor förslagsanslag till dagavlöning. Förslagsanslaget jämte 1,300 kronor av bestämda anslaget var avsett till avlönande av den å den äldre staten kvarstående auditören vid Västerbottens regemente. Återstoden av bestämda anslaget, 4,000 kronor, avser auditören vid flottans station i Karlskrona.

På sätt jag redan nämnt under närmast föregående punkt, har auditören vid Västerbottens regemente numera avgått och kan nu förevarande anslag därför begränsas till 4,000 kronor av bestämt anslags natur. I sammanhang härmed torde, då anslaget, sålunda bestämt, har avseende å allenast en auditör, anslagets rubrik böra undergå därav föranledd jämkning.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

> att i stället för det å ordinarie stat uppförda anslaget för avlöning till vissa å äldre stat kvarstående auditörer å 5,420 kronor, därav bestämt anslag 5,300 kronor och förslagsanslag till dagavlöning 120 kronor, å ordinarie stat uppföra ett anslag: »Avlöning till å äldre stat kvarstående auditör» å... kronor 4,000.

15. Arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter m. m.

[13.] *Arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter.* (Ordinarie anslag.)

Enligt den nya lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes skall, förutom de regements- och stationskrigsrätter, som alltid skola finnas vid de till armén och kustartilleriet hörande regementen och kårer samt vid flottans stationer, särskild krigsrätt efter förordnande av Kungl. Maj:t kunna inrättas vid avdelning av krigsmakten, för vilken regements- eller stationskrigsrätt icke sålunda skall vara inrättad eller som består av personal, vilken från olika truppförband eller stationer sammandragits till gemensam tjänstgöring. Särskild krigsrätt skall vidare kunna inrättas vid avdelning av regemente eller likställt truppförband, som är förlagd å annan ort än huvudstyrkan, samt vid avdelning av flottan, som är förlagd utom stationen. I stället för att inrätta

[13.] särskild krigsrätt vid avdelning, som nu är nämnd, skall Kungl. Maj:t även kunna bestämma, att sådan avdelning skall lyda under viss regements- eller stationskrigsrätt.

Då vid avlåtande av 1915 års statsverksproposition dåvarande departementschefen anmälde frågan om avlönande av den vid dylika särskilda krigsrätter tjänstgörande civila personalen, gjorde departementschefen gällande, att för krigsdomarnas, auditörernas och krigsfiskalernas tjänstgöring vid de särskilda krigsrätterna tydligen borde till dem utgå särskild ersättning, såvida icke denna tjänstgöring tagits i beräkning vid bestämmandet av deras avlöning enligt den föreslagna staten, liksom det under enahanda förutsättning torde vara skäligt, att ett tilläggsarvode utbetalades till vid regements- eller stationskrigsrätt tjänstgörande krigsdomare, auditör och krigsfiskal i sådana fall, då Kungl. Maj:t, enligt vad förut nämnts, bestämt, att särskild avdelning skulle lyda under regements- eller stationskrigsrätten, samt detta förorsakade någon mera avsevärd ökning i arbetet. Storleken av de anslag, som erfordrades för detta ändamål, läte sig enligt departementschefen icke på förhand beräknas, innan närmare erfarenhet vunnits rörande behovets storlek. Antagas kunde dock, att ett belopp av 3,000 kronor för ändamålet skulle vara tillfyllest.

I överensstämmelse med detta departementschefens uttalande beviljade därefter 1915 års riksdag, på framställning av Kungl. Maj:t, för nu ifrågavarande ändamål ett ordinarie förslagsanslag å 3,000 kronor, vid vilket belopp anslaget bibehållits jämväl i sedermera fastställda riksstater.

Erfarenheten från de närmast förflutna åren har emellertid visat, att kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål stigit betydligt över det beräknade beloppet. Sålunda hava utgifterna från anslaget belöpt sig till under år 1916 — efter avdrag av en anslaget påförd mindre tillgång — 21,339 kronor 12 öre och under 1917 års åtta första månader — likaledes efter ett liknande avdrag — ej mindre än 25,701 kronor 2 öre. Anledningen därtill, att utgifterna från anslaget sålunda uppgått till väsentligt högre belopp, än från början beräknats, torde visserligen i avsevärd grad vara att söka däri, att på grund av extra inkallelser för neutralitetsförsvaret måst inrättas ett större antal särskilda krigsrätter än under normala förhållanden skulle behövt vara händelsen. Detta kan dock ej utgöra tillräcklig förklaringsgrund till de ansenliga överskridandena, utan torde det kunna antagas, att anslaget — alldeles frånsett nu rådande särskilda förhållanden, vilka man väl får hoppas ej skola fortfara jämväl under år 1919 — måste beräknas till

betydligt högre belopp än för närvarande, och synes det mig, som om anslagets belopp lämpligen skulle kunna sättas till 15,000 kronor. 113.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att höja det å *ordinarie stat* uppförda förslagsanslaget till arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter från dess nuvarande belopp kronor 3,000 med 12,000 kronor till ..... » 15,000.

Övriga anslag för rättsskipningen.

16. Bidrag till domsagornas förvaltning.

I underdånig skrivelse den 25 maj 1906 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida icke den tjänstledighet, som de ordinarie häradshövdingarna utan åberopande av laga förfall åtnjöte, skulle kunna inskränkas, särskilt då fråga vore om förrättande av lagtima ting eller tingssammanträde, samt huruvida icke fordran på praktisk utbildning i domarkallet såsom villkor för erhållande av häradshövdingförordnande skulle kunna i någon mån skärpas. Vidare avlät riksdagens justitieombudsman den 13 april 1910 en underdånig skrivelse, i vilken han hemställde om vidtagande av åtgärder till förbättrande av de hos häradshövdingarna anställda rättsbildade biträdenas avlöningsförhållanden m. m. Med föranledande av dessa underdåniga skrivelser har uti ifrågavarande avseenden inom justitiedepartementet verkställts utredning av särskilt tillkallade sakkunniga. Resultatet av denna utredning föreligger nu i form av ett av de sakkunniga den 31 juli 1917 avgivet betänkande med utkast till stadga med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning. 114. *Bidrag till domsagornas förvaltning.* (Extra anslag.)

Över detta förslag hava infordrade utlåtanden avgivits av rikets hovrätter samt andra domstolar och myndigheter. Den överarbetning av förslaget, som med ledning av dessa utlåtanden pågår inom departementet, är ännu ej slutförd, men torde säkerligen bliva färdig i så god tid, att proposition om anvisande av medel till genomförande av förslaget i dess överarbetade skick torde kunna avlåtas till instundande riksdag. Enligt vad jag beräknat, skulle nämnda förslags genomförande komma att draga en årlig kostnad, utgörande bidrag i olika former till domsagornas förvaltning, av omkring 200,000 kronor. I nu förevarande

[14.] avseende torde alltså böra i 1919 års riksstat beräknas upptagandet av ett förslagsanslag å nyssberörda belopp.

Emellertid har en för tillvaratagande av de extra ordinarie domsageaspiranternas intressen nyligen bildad sammanslutning av tillförordnade domhavande under samtliga hovrätter, benämnd »Föreningen extra lantdomare», låtit genom ett par av sina medlemmar till Kungl. Maj:t ingiva en den 8 december 1917 dagtecknad skrift, däri i anslutning till de sakkunnigas ifrågavarande förslag på anförda grunder hemställts, bl. a., att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att redan under år 1918 förbättra domsageaspiranternas ekonomiska ställning. Min avsikt är att föreslå Kungl. Maj:t, att i sammanhang med avlåtandet av nyssnämnda proposition hos riksdagen begära medel för möjliggörande av ett tillmötesgående av nyssnämnda framställning på visst sätt, varpå jag dock ej nu skall närmare ingå. Härför skulle enligt verkställd beräkning, erfordras uppförande i 1918 års tilläggsstat av ett extra anslag på 24,000 kronor.

Rörande sistberörda belopp å 24,000 kronor får jag tillfälle att göra erforderlig hemställan vid behandlingen av 1918 års tilläggsstat, och vill jag därför nu inskränka mig till att anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen,

att, i avvaktan på proposition om anvisande av medel till bestridande av vissa bidrag till domsagornas förvaltning, för sådant ändamål såsom förslagsanslag beräkna å *extra stat* för år 1919 ett belopp av ..... kronor 200,000.

17. Vattendomstolarna m. m.

[15.] *Vattendomstolarna m. m.* (Extra anslag.)

Inom den närmaste framtiden hoppas jag kunna föreslå Kungl. Maj:t att till instundande riksdag avlåta proposition med förslag till ny vattenlagstiftning. Som ett led i denna lagstiftning ingår även inrättandet av ett fåtal särskilda domstolar för handläggning av vattenmål i första instans. Möjligt är, att förslaget i dess slutgiltiga skick kommer att innefatta bestämmelser om upprättande jämväl av en på visst sätt sammansatt mellaninstans för vattenmålens behandling.

Givet är, att medel krävas för avlönande av dessa nya domstolars personal samt bestridandet av de med deras verksamhet i övrigt förenade kostnader. Att närmare angiva det belopp, som kommer att i sådant avseende erfordras, låter sig icke göra på frågans nuvarande

stadium. Enligt en preliminär beräkning skulle emellertid den nya domstolsorganisationen — frånsett en del kostnader, som lämpligen torde böra bestridas från ordinarie förslagsansanslaget till domare, vittnen och parter och från andra huvudtitelns allmänna förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. — draga en kostnad på sammanlagt omkring 160,000 kronor. Som meningen är, att den nya vattenlagstiftningen skall träda i kraft med ingången av år 1919, blir det nödvändigt att på det årets stat begära för ändamålet erforderliga medel. [15.]

Till följd av svårigheten att på förhand bedöma omfattningen av det arbete, som kommer att åvila de nya domstolarna, torde det komma att befinnas lämpligast att ej redan från början uppföra dessa domstolars personal på ordinarie stat, utan torde äskandet av ett extra anslag för ändamålet bliva att föredraga.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition med förslag till vattenlag m. m., till bestridande av kostnaden för inrättande av särskilda vattendomstolar m. m. såsom förslagsanslag, högst, beräkna å *extra stat* för år 1919 ett belopp av ..... kronor 160,000.

18. Ersättning åt domare, vittnen och parter.

[16.] *Ersättning åt domare, vittnen och parter.* (Ordinarie anslag.)

Förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter är för närvarande i riksstaten upptaget till 245,000 kronor. Av skilda anledningar torde en höjning av anslaget behöva begäras av riksdagen.

I detta avseende är till en början att märka, att av särskilt tillkallade sakkunniga inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till lag om fri rättegång. Grundade skäl föreligga till antagande, att detta förslag skall, sedan över detsamma inhämtats lagrådets utlåtande, föreligga i slutgiltigt skick i så god tid, att proposition i ämnet kan avlåtas till innevarande års riksdag. Lagens genomförande skulle givetvis komma att medföra åtskilliga utgifter för statsverket. I detta avseende är att märka, att de sakkunnigas förslag går ut, bland annat, därpå, att i de fall, där förmånen av fri rättegång skulle komma att beviljas, av statsmedel skulle komma att bestridas kostnad för stämnings delgivning, ersättning till inkallade vittnen och förordnade rättegångsbiträden, gottgörelse till tjänstemän för mistad expeditionslösen m. m. Att på förhand beräkna, till vilket årligt belopp

16.] dessa utgifter skulle komma att uppgå, är givetvis en vansklig sak. Enligt de sakkunniga är dock att antaga, att den årliga kostnaden för statsverket uti ifrågavarande avseende skall kunna hålla sig till omkring 75,000 kronor.

Att i riksstaten uppföra ett särskilt anslag för ifrågavarande ändamål torde icke vara erforderligt, utan böra utgifterna därför kunna lämpligen bestridas från det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till »ersättning åt domare, vittnen och parter». Medgivande såväl härtill som till erforderlig höjning av detta anslag torde böra begäras hos riksdagen i sammanhang med avlåtandet av proposition om antagande av ifrågavarande lag. En höjning av anslaget med hela förutnämnda belopp, 75,000 kronor, torde dock knappast påkallas av nu nämnda anledning. Anslaget, som i 1915 och 1916 års riksstater upptagits till 195,000 kronor, blev av sistnämnda års riksdag för år 1917 höjt till 245,000 kronor, till vilket belopp det är upptaget även i innevarande års riksstat. Anledningen till höjningen var den, att de utgifter, som bestritts från anslaget, visat stark tendens att stiga. Dessa, som under åren 1910—1912 utgjort i medeltal 188,592 kronor 42 öre, hade under åren 1914 och 1915 belöpt sig till 221,220 kronor 63 öre respektive 241,942 kronor 29 öre. Emellertid hava utgifterna å anslaget under de sista år, för vilka definitiva siffror äro kända, åren 1915 och 1916, uppgått till allenast 201,496 kronor 31 öre respektive 221,938 kronor 73 öre samt under 1917 års åtta första månader till ej fullt 140,000 kronor. Vid nu nämnda förhållanden synes det mig, som om för tillgodoseende av ifrågavarande nya ändamål en höjning av anslaget med 55,000 kronor skulle vara tillräcklig.

Bland de lagförslag, som jag ämnar tillstyrka Kungl. Maj:t att förelägga instundande riksdag, är jämväl ett förslag till ny lag angående villkorlig straffdom. Detta lagförslag förutsätter i stor utsträckning anställande av särskild förundersökning rörande tilltalade. Till dem, som verkställa dylik förundersökning, bör givetvis av statsmedel utgå ersättning med skäligt belopp. Dylik ersättning, vars storlek torde böra i varje särskilt fall bestämmas av vederbörande domstol, torde lämpligen kunna bestridas från nu förevarande förslagsanslag. Enligt vad de sakkunniga, som utarbetat lagförslaget, på förfrågan uppgivit, skulle det genom en dylik föreskrift uppkomna nya anspråket på anslaget kunna uppskattas till omkring 25,000 kronor för år.

På sätt jag redan antytt vid punkt [15], torde det antagligen komma att visa sig lämpligt att låta en del av de med de föreslagna nya vattendomstolarnas verksamhet förenade kostnader bestridas från nu

förevarande förslagsanslag. De kostnader, jag därvid syftar på, äro [16.] främst dagarvoden åt vissa av dessa domstolars ledamöter. Jämväl detta nya anspråk på anslaget torde enligt verkställd beräkning kunna skattas till 25,000 kronor om året.

I händelse av samtliga nu nämnda lagförslags upphöjande till lag skulle alltså anslaget ifråga behöva höjas från sitt nuvarande belopp 245,000 kronor med 105,000 kronor till 350,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avvaktan på propositioner med förslag till lag om fri rättegång m. m., med förslag till lag angående villkorlig straffdom m. m. och med förslag till vattenlag m. m., i det till ersättning åt domare, vittnen och parter uppförda *ordinarie förslagsanslaget* måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande belopp ..... kronor 245,000
med 105,000 kronor till ..... » 350,000.

19. Övervakning av villkorligt dömda.

Det under närmast föregående punkt omnämnda förslaget till ny [17.] lag angående villkorlig straffdom förutsätter jämväl, att villkorligt dömda skola komma att i större omfattning stå under övervakning av därtill förordnade personer. Genomförandet av detta övervakningssystem kan beräknas medföra vissa kostnader för statsverket, vilka kostnaders belopp torde kunna uppskattas till cirka 25,000 kronor om året.

Övervakning av villkorligt dömda. (Extra anslag.)

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition med förslag till lag angående villkorlig straffdom m. m., till bestridande av kostnader för övervakning av villkorligt dömda såsom förslagsanslag beräkna å *extra stat* för år 1919 ett belopp av ..... kronor 25,000.

20. Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter.

[18.] *Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter.* (Extra anslag.)

De sakkunniga, som utarbetat det i punkt [16] omnämnda förslaget till lag om fri rättegång, hava i sitt betänkande även framlagt motiverade förslag till dels kungörelse angående understöd av statsmedel till offentliga rättshjälpsanstalter i riket, dels ock reglemente för offentliga med statsmedel understödda rättshjälpsanstalter. Över de sakkunnigas förslag i denna del hava infordrade utlåtanden ännu ej inkommit. Emellertid är det min avsikt att, så snart så skett, föreslå Kungl. Maj:t att hos riksdagen begära de medel, vilkas anvisande utgör en nödvändig förutsättning för utfärdande av författningar i den av de sakkunniga föreslagna riktningen. Storleken av det anslag, som bör för ändamålet begäras för år 1919, är jag ej nu, innan ärendet slutbehandlats, beredd att angiva. Emellertid torde sannolika skäl föreligga för antagande, att under nämnda år ett belopp av 15,000 kronor skall bliva tillräckligt för ändamålet. Anslaget torde böra, åtminstone tillsvidare, beviljas på extra stat.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition om understöd av statsmedel till offentliga rättshjälpsanstalter, för sådant ändamål såsom förslagsanslag beräkna å *extra stat* för år 1919 ett belopp av ..... kronor 15,000.

21. Medikolegala besiktningar, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 16,200.

Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar.

Under ovanstående rubrik finnes i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 84,000 kronor.

På sätt i statsråd den 13 januari 1917 anmäldes av dåvarande chefen för justitiedepartementet har verkställts en undersökning, vilka åtgärder skulle kunna vidtagas för ifrågavarande ersättnings upphörande. Denna undersökning har, såsom bemälte departementschef också då omnämnde, givit vid handen att, därest till vissa städer erlades vederlag en gång för alla med sammanlagt 211,000 à 213,000 kronor samt vidare ett under åttonde huvudtiteln upptaget anslag till allmänna barnhuset i Stockholm och den i sjätte huvudtitelns anslag till överståthållarämbetet

ingående anslagsrubriken till polisens vidmakthållande inom Stockholm höjdes med tillhopa omkring 11,000 kronor, nu förevarande förslagsanslag skulle kunna nedsättas till 32,000 à 36,000 kronor, därvid dock en övergångstid av två år för indragning av ersättningar till belopp av, i runt tal, 7,200 kronor skulle kunna ifrågasättas. Anslaget i övrigt skulle därefter kunna i mån av vissa befattningshavares avgång från sina befattningar ytterligare minskas för att slutligen till största delen upphöra.

Då enligt den sålunda förebragta utredningen de åtgärder, som skulle kunna vidtagas för nu ifrågavarande ersättnings upphörande, syntes medföra en engångsutgift, som skulle avsevärt överstiga 200,000 kronor, förklarade departementschefen vid nyssnämnda tillfälle, att det enligt hans mening borde på grund av då rådande krisförhållanden få tills vidare anstå med dylika åtgärders sättande i verket. På grund härav blev ej heller någon framställning i denna del avlämnad till 1917 års riksdag.

Samma skäl, som då avhöll Kungl. Maj:t från att vidtaga några åtgärder i angiven riktning, föreligger alltjämt, och torde därför det anslag, som med ärendet har samband, böra i 1919 års riksstat upptagas med oförändrat belopp.

22. Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 84,000.

Resestipendier åt domare.

[19.] *Resestipendier åt domare.* (Extra anslag.)

För en följd av år t. o. m. år 1915 har i riksstaten under andra huvudtiteln upptagits ett extra anslag å 6,000 kronor till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarkallet.

För åren 1916—1918 har Kungl. Maj:t icke för nu ifrågavarande ändamål hos riksdagen begärt något nytt anslag, utan har riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, år efter år medgivit, att vad vid utgången av ett vart av åren 1915—1917 kunde återstå oanvänt av de för år 1915 för ändamålet anvisade medel finge under det närmast följande året disponeras för dylika stipendier.

I slutet av ett vart av åren 1914—1916 har Kungl. Maj:t i anledning av det pågående världskriget utfärdat kungörelse, att med åtgärder för stipendiernas utdelande för det närmast följande året skulle tills vidare anstå. En liknande kungörelse avseende år 1918, har av

[19.] Kungl. Maj:t utfärdats den 31 december 1917. Då anslaget under de senast förflutna åren allenast i ringa mån anlitats för sitt ändamål samt föga sannolikhet torde föreligga för att under innevarande år förhållandena skola bliva sådana, att Kungl. Maj:t skall anse det lämpligt att, åtminstone i någon större utsträckning, begagna sig av nyssnämnda av riksdagen lämnade medgivande, torde även vid slutet av innevarande år det av riksdagen till ifrågavarande ändamål för år 1915 beviljade extra anslaget vara, åtminstone till större delen, oanvänt. Vid sådant förhållande lärer ej heller erfordras, att å 1919 års stat äskas något nytt anslag för ändamålet. Jag kan därför inskränka mig till att hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

> medgiva, att vad vid utgången av år 1918 må återstå oanvänt av de för år 1915 å extra stat anvisade medel till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarkallet, må under år 1919 disponeras för dylika stipendier.

23. Understöd för "Nytt juridiskt arkiv".

[20.] *Understöd för "Nytt juridiskt arkiv".* (Extra anslag.)

Sedan ett flertal år tillbaka har, på framställning av Kungl. Maj:t, riksdagen anvisat medel såsom bidrag till utgivande av tidskriften »Nytt juridiskt arkiv».

Sedan Kungl. Maj:t, i anledning av erinran från riksdagens sida, för utbetalande av 1912 års anslag uppställt det villkor, att prenumerationsavgiften för tidskriften skulle hava blivit för samma år bestämd till belopp ej överstigande avgiften för år 1911, har riksdagen vid beviljande av anslagen för åren 1913—1917 uttalat, att riksdagen förutsatte, att Kungl. Maj:t komme att för dessa anslags utbetalande stadga enahanda villkor, som bestämts för åtnjutande av anslaget för år 1912; och har Kungl. Maj:t också förfarit i överensstämmelse härmed.

Det belopp, varmed anslaget utgått, har utgjort för vart och ett av åren 1912—1915 3,000 kronor, men för åren 1916 och 1917 endast 2,500 kronor. Till sistnämnda belopp är anslaget bestämt jämväl för innevarande år. Den nedsättning av anslagets belopp, som sålunda ägt rum, skedde på Kungl. Maj:ts framställning och var ett led i den strävan, som vid uppgörandet av 1915 års statsverksproposition på grund av då rådande förhållanden gjorde sig gällande att iakttaga största möjliga sparsamhet.

Vid anmälan den 14 januari 1916 av nu ifrågavarande anslagsbehov, så vitt angick år 1917, yttrade dåvarande departementschefen, att det kunde ifrågasättas, om icke en höjning av förevarande anslag till åtminstone det belopp av 3,000 kronor, varmed det under åren närmast före år 1916 utgått, borde äga rum. Till stöd härför anförde departementschefen, att på grund av utav honom närmare angivna omständigheter en ökning i kostnaden för tidskriftens utgivande vore att befara. Då enligt departementschefens mening till täckande av denna kostnadsökning icke borde tillgripas det medel, som låge i en höjning av prenumerationsavgiften, kunde, som nämnt, i stället en höjning av statsanslaget till tidskriftens utgivande ifrågasättas. Under då rådande förhållanden ansåg departementschefen dock, att med förslag härutinnan borde få tillsvidare anstå. [20.]

I den skrivelse av den 8 juni 1916, vari riksdagen anmälde, att den beviljat anslaget till nu ifrågavarande ändamål för år 1917, förklarade riksdagen, att den med anledning av den av departementschefen ifrågasatta anslagshöjningen på grund av ökade utgivningskostnader ville framhålla, att, därest statsbidraget och den nuvarande prenumerationsavgiften framdeles skulle visa sig otillräckliga för bestridande av kostnaderna för tidskriftens utgivande, det torde böra tagas i övervägande, huruvida icke, i stället för den av departementschefen i utsikt ställda åtgärden, en höjning av prenumerationsavgiften borde äga rum.

Då departementschefen därefter den 13 januari 1917 anmälde nu ifrågavarande anslagsbehov, så vitt angick innevarande år, påvisade han, att på grund av en av vissa skäl föranledd ej oväsentlig ökning i tidskriftens omfång samt en inträdd stegring av tryckningskostnaderna utgivandet av tidskriften blivit fördyrad. Om, på sätt riksdagen gjort gällande, en förhöjning av statsanslaget ej borde ifrågasättas, syntes det departementschefen bliva nödigt, att till täckande av kostnadsökningen prenumerationspriset höjdes. En sådan förhöjning syntes ej heller obillig, då tidskriftens omfång så väsentligt ökats. Att redan då bestämma, huru stor ökning kunde för år 1918 bliva erforderlig, mötte dock svårighet. Med stöd av vad sålunda anförts gjorde departementschefen gällande, att för utbetalandet av det anslag, som kunde komma att beviljas för år 1918, icke borde stadgas det villkor, att prenumerationspriset ej finge höjas utöver det då gällande. Däremot borde enligt departementschefen såsom dylikt villkor uppställas, att priset ej finge ökas utöver det belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt fastställa.

I den skrivelse av den 15 juni 1917, vari riksdagen anmält, att den beviljat förevarande anslag, så vitt anginge år 1918, har riksdagen

[20.] lämnat nyssnämnda av departementschefen gjorda uttalande utan anmärkning. I anledning härav har också Kungl. Maj:t genom nådigt brev till statskontoret den 25 juni 1917 såsom villkor för det för innevarande år anvisade beloppets utbetalande stadgat, att för år 1918 priset bestämts för Avd. I av tidskriften till 15 kronor vid postabonnemang och 18 kronor vid subskription i bokhandel samt för Avd. II till 7 kronor vid postabonnemang och 8 kronor vid subskription i bokhandel.

Nu ifrågavarande tidskrift är, synes det mig, av den allmänna betydelse, att den fortfarande bör understödjas med statsmedel. I enlighet med vad förut sagts torde det belopp, som bör av riksdagen begäras för ändamålet, i 1919 års riksstat begränsas till det för de senaste åren beviljade eller 2,500 kronor. För utbetalande av de medel, som må i sådant avseende bliva av riksdagen anslagna, torde Kungl. Maj:t böra, i likhet med vad skett i nyssnämnda nådiga brev den 25 juni 1917, stadga det villkor, att prenumerationspriset för tidskriften för år 1919 ej får sättas högre än till det belopp, som Kungl. Maj:t kan med hänsyn till rådande förhållanden finna skäligt fastställa.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd för fortsatt utgivande av »Nytt juridiskt arkiv. Avd. I. Tidskrift för lagskipning» och »Nytt juridiskt arkiv. Avd. II. Tidskrift för lagstiftning m. m.» å *extra stat* för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst ..... kronor 2,500.

E. Fångvården.

1. Fångvårdsstyrelsen, *oförändrat ordinarie anslag* ..... kronor 106,300.

2 a. Bestämda anslaget till fångars vård och underhåll.

[21.] **Bestämda anslaget till fångars vård och underhåll.** (Ordinarie anslag.)

Detta anslag är i 1918 års stat upptaget till ett belopp av 981,600 kronor. Av skilda anledningar ser jag mig ej i stånd att redan nu definitivt angiva, till vilket belopp detsamma bör upptagas i 1919 års stat.

I detta avseende är till en början att märka, att till Kungl. Maj:t inkommit framställningar dels från fångvårdsstyrelsen och dels från Svenska fångvårdssällskapet om förbättrade avlöningsförmåner för vissa

assistenter och lärare vid fångvårdsstaten. Dessa framställningar äro remitterade till löneregleringskommittén för avgivande av yttrande. Något utlåtande har ännu ej inkommit från kommittén, men torde dock vara att förvänta i så god tid, att eventuell proposition i ämnet kan avlåtas till instundande riksdag. Innan Kungl. Maj:t fattat ståndpunkt i frågan om de ifrågasatta löneförhöjningarna, kan det belopp, till vilket anslaget bör begäras för år 1919, icke fixeras, utan bör i avvaktan på proposition i ämnet en viss höjning i anslaget beräknas. [21.]

Ifrågasatta organisationsförändringar.

Bestämmandet redan nu av det belopp, varmed förevarande anslag bör begäras för år 1919, möter hinder jämväl i en annan omständighet, om vilken det torde tillåtas mig att nu nämna några ord.

Sedan på grundval av den s. k. reglementeringskommitténs betänkande och förslag av den 31 december 1910 inom civildepartementet utarbetats förslag till lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar och förslag till lag om ändring i vissa delar av 14 och 18 kap. strafflagen, har Kungl. Maj:t den 2 oktober 1917 beslutat, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas över nämnda lagförslag. De sålunda till lagrådets yttrande överlämnade lagförslagen innebära en reform av det nu rådande systemet för könssjukdomarnas bekämpande bland annat därutinnan, att enligt förslagen all reglementering av prostitutionen upphäves. I nära samband med denna reform står frågan om omläggning av den nu tillämpade korrektiva behandlingen av prostituerade kvinnor, vilket spörsmål i sin ordning sammanhänger med den revision av gällande lösdrivarlagstiftning, som för närvarande är föremål för utredning av fattigvårdslagstiftningskommittén.

I en till mig avlåten ämbetsskrivelse av den 19 december 1917 har chefen för civildepartementet framhållit, att det med hänsyn därtill, att förutberörda lagförslag angående könssjukdomarnas bekämpande torde komma att bliva föremål för proposition till instundande riksdag, synts honom vara av vikt att erfara, huruvida under den nu pågående revisionen av lösdrivarlagstiftningen frågan om behandlingen av prostituerade kvinnor varit föremål för utredning samt huruvida något förslag, som berör det korrektiva förfarandet emot nämnda kvinnor, blivit utarbetat eller varit föremål för övervägande, och har chefen för civildepartementet i nämnda skrivelse anhållit, att jag ville vidtaga åtgärder för införskaffande från fattigvårdslagstiftningskommittén av upplysning i berörda hänseende.

Med föranledande härav avlät jag den 20 nästlidna december till fattigvårdslagstiftningskommittén en skrivelse, i vilken jag anhöll, att

[21.] kommittén måtte meddela mig de upplysningar, som erfordrades för besvarande från min sida av chefens för civildepartementet omförmälda skrivelse, och framhöll jag därvid, att kommittén i sitt svar särskilt borde meddela, huruvida kommittén under sitt hittillsvarande arbete funnit anledning föreligga att med hänsyn till de särskilda syften, som tvångsarbetsanstalterna i riket avsåge att fylla, ifrågasätta någon omläggning av deras nuvarande organisation och ledning.

Något svar på denna skrivelse har ännu ej kommit mig till handa, men torde vara att vänta inom kort. Enligt vad jag under hand inhämtat, lärer det icke vara uteslutet, att kommitténs svar kommer att bl. a. ställa i utsikt tvångsarbetsanstalternas frigörande från deras nuvarande samband med den egentliga fångvården samt dessa anstalters läggande — efter mönster av statens uppfostringsanstalt å Bona — under särskilda styrelser.

Skulle en organisationsförändring i nu antydd riktning komma att, efter den närmare utredning, som sakens vikt påkallar, befinnas lämplig, torde dess realiserande om möjligt böra ske samtidigt med att förutnämnda nya lagar angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar m. m. träda i kraft eller således, enligt vad meningen är, med 1919 års ingång. En följd av en dylik omorganisation av tvångsarbetsanstalterna bleve emellertid den, att såväl bestämda anslaget som förslagsanslaget till fångars vård och underhåll borde undergå avsevärda minskningar samt att i stället skulle behöva uppföras särskilda, mot dessa minskningar svarande anslag för de olika tvångsarbetsanstalterna, varjämte en eller annan mindre ändring i de olika anstalternas stater skulle kunna tänkas bliva erforderlig. En minskning skulle under nämnda förutsättning jämväl kunna ske i det i fångvårdens stat uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg samt i stället andra huvudtitelns förslagsanslag till ålderstillägg lämpligen böra undergå en motsvarande förhöjning.

Att i det outredda skick, vari förevarande fråga ännu befinner sig, redan i statsverkspropositionen till instundande riksdag genomföra en dylik uppdelning av nyssnämnda tre fångvårdsanslag möter vissa svårigheter, och synes det mig därför lämpligast, att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, medel för de behov, samma anslag avse att täcka, under oförändrade titlar beräknas till de högsta belopp, som kunna komma ifråga, vare sig de ifrågasatta organisationsförändringarna — med ty åtföljande uppdelning av anslagen — komma till stånd eller icke.

Då sålunda av nu nämnda anledningar bestämda anslaget till fångars vård och underhåll i allt fall icke kan nu exakt beräknas, torde

även lämpligen böra med behandlingen av ett par smärre frågor, som med anslaget hava samband, anstå till avlåtandet av den särskilda proposition i ämnet, som, enligt vad nyss sagts, senare måste till riksdagen avlåtas. [21.]

Under åberopande av vad jag sålunda anfört och då den ökning i nu förevarande anslagsbehov som av skilda anledningar kan väntas bliva erforderlig, icke torde komma att — vare sig anslaget blir uppdelat eller icke — överstiga 18,400 kronor, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie stat* uppförda bestämda anslaget till fångars vård och underhåll måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande belopp kronor 981,600 med 18,400 kronor till ..... » 1,000,000.

2 b. Förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

[22.] **Förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.** (Ordinarie anslag.)

Förslagsanslaget till fångars vård och underhåll var i 1916 och 1917 års riksstater upptaget till 1,445,000 kronor. I innevarande års riksstat är samma anslag beräknat till 1,600,000 kronor.

I sin underdåniga skrivelse den 24 september 1917 angående anslagsbehovet till fångvården för år 1919 har fångvårdsstyrelsen på anförda skäl underställt Kungl. Maj:t prövning, huruvida, främst med hänsyn till den rådande dyrtiden, hos riksdagen bör äskas en ytterligare ökning av anslaget.

Innan jag går att närmare redogöra för fångvårdsstyrelsens framställning i denna del, torde det tillåtas mig att beröra ett par frågor, som hava samband med förevarande förslagsanslag.

Förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor.

Förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor.

Det första av dessa spörsmål avser en förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor. I detta avseende är att märka följande.

Genom beslut den 14 oktober 1904 förklarade Kungl. Maj:t, att fångarbetet borde i så stor utsträckning som möjligt tagas i anspråk för andra statsförvaltningars räkning. Sedermera tillsattes enligt nådigt beslut den 27 mars 1907 under namn av styrelsens arbetsbyrå en central ledning av detta arbete, varvid i avbidan å förestående reglering av

[22.] styrelsens tjänste- och löneförhållanden medel därför anvisades att utgå från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Enligt den organisation, som arbetsbyrån sålunda erhöll år 1907, voro å denna byrå, med uteslutande sysselsättning att leda fängelsernas arbetsdrift, anställda en arbetsintendent såsom chef, en sekreterare och en amanuens.

Då sedan frågan om fångvårdsstyrelsens omorganisation blev aktuell, uttalades emellertid av löneregleringskommittén, att sedan arbetena vid en fångvårdsanstalt kommit i gång och där anställd tjänstepersonal vunnit erfarenhet och vana vid verksamheten och den därmed förenade redovisningen m. m., centralledningens ingripande i detaljerna torde bliva mindre behövligt och åtskilligt, som besörjdes av densamma, i stället skulle kunna omhänderhavas av fångvårdsanstaltens föreståndare med anställda biträden. Dock måste enligt kommittén alltjämt mottagandet av ingående beställningar och deras fördelning mellan fångvårdsanstalterna för bästa tillvaratagande av tid och tillgängliga arbetskrafter, ävensom upphandlingen av materialier, kontrollen över dessas användning, tillsynen över tillverkningarna och medelsförvaltningen för det hela i huvudsak kvarstå hos fångvårdsstyrelsen.

Vid den reglering av fångvårdsstyrelsen, som kom till stånd på grund av 1910 års riksdags beslut i ärendet, fick den centrala ledningen av arbetsdriften sin ännu gällande organisation. Den ställning inom styrelsen, som därvid tillerkändes arbetsledningen, torde hava rönt inflytande av den uppfattning om denna arbetsledningens framtida ordnande, som löneregleringskommittén gjort gällande. Den dittillsvarande arbetsbyrån blev omändrad till ett arbetskontor med en intendent som föreståndare. Till sitt biträde erhöll denne en andra gradens tjänsteman (sekreterare), vilken dock, förutom sina göromål å arbetskontoret, hade att övertaga de åligganden, som förut varit förenade med den vid regleringen indragna notarie- och ombudsmannabefattningen hos styrelsen, varförutom hjälp skulle kunna erhållas av extra tjänstemän.

Fångvårdsstyrelsen

I sin förutnämnda skrivelse den 24 september 1917 yttrar nu fångvårdsstyrelsen i föreliggande fråga i huvudsak följande:

Vid den i enlighet med 1910 års riksdags beslut genomförda regleringen av fångvårdsstyrelsen hade ifrågavarande centralledningens arbetskrafter blivit reducerade.

De under de gångna åren vunna erfarenheterna och gjorda rönen gåve vid handen, att fångvårdens arbetsdrift svårligen kunde avvara en centralledning, utan att såsom en följd därav avsevärda olägenheter skulle komma att yppa sig.

Arbetskontorets huvudsakligaste åliggande vore:

att övervaka att lämpligt arbete för fångarnas sysselsättande ständigt funnes vid samtliga anstalter.

att införskaffa, emottaga och på de olika anstalterna fördela beställningarna från andra statsförvaltningar samt övervaka deras behöriga fullgörande på därför bestämd tid, [22.]

att till vinnande av fördelaktigare priser centralisera upphandlingen av erforderliga materialier,

att upphandla behövliga maskiner och verktyg,

att anskaffa lämpliga arbetsledare,

att granska från anstalterna inkomna kostnadsförslag över färdiga arbeten samt fastställa debiteringspris och arbetsvärde,

att utfärda räkningar å arbeten för andra statsförvaltningar samt övervaka att likvid inflöte,

att avgiva förslag till fångars fördelande å de olika fångvårdsanstalterna samt

att upprätta den beträffande arbetsdriften föreskrivna statistiken.

Såsom av ovanstående framginge, vore arbetskontorets verksamhetsområde av en för arbetsdriftens behöriga upprätthållande och vidare utveckling synnerlig viktig natur och toge sina tjänstemäns alla arbetskrafter i anspråk.

Då emellertid den därstädes tjänstgörande sekreteraren, såsom ovan nämnts, även hade att, förutom sin tjänstgöring å arbetskontoret, fullgöra en mångfald tjänsteåligganden inom styrelsen, och det arbete, som icke kunde medhinnas av arbetsintendenten och sekreteraren, icke lämpligen funnits kunna överlämnas åt extra tjänstemän, som kunnat ägna endast en del av dagens arbetstid åt arbetsbyrån, hade styrelsen sett sig förpliktigad tilldela arbetskontoret personalförstärkning bestående av ett manligt och ett kvinnligt biträde med mera fast anställning och skyldighet att tjänstgöra å för verkets ordinarie tjänstemän stadgad arbetstid.

De göromål, som uppdragits åt det manliga biträdet, hade till huvudsakligaste del bestått i granskning av inkomna kostnadsberäkningar, uppgörandet av statistiken med därtill hörande synnerligen tidsödande undersökningar och utdrag från räkenskaperna, förandet av en del journaler, uppsättandet av mindre viktiga skrivelser samt därutöver att såsom amanuens tillhandagå arbetsintendenten vid förefallande behov och ombesörja såväl emottagandet av materialier m. m. från de olika förvaltningarnas förråd i Stockholm samt desammas översändande till de olika fångvårdsanstalterna som ock emottagandet och överlämnandet av leveranser till de inom Stockholm och i dess närhet förlagda statsförvaltningarna. Det kvinnliga biträdet hade att ombesörja utskrifterna av den vidlyftiga korrespondensen samt ombesörja dess expediering.

Under nuvarande förhållanden åtnjöte dessa personer fasta månadsarvoden: det manliga biträdet efter 225 kronor och det kvinnliga efter 90 kronor för månad, varförutom understundom för övertidsarbete beretts dem någon ersättning eller gratifikation.

Medel till avlönande av denna förstärkningspersonal hade styrelsen hitintills anvisat från det i fångvårdsstyrelsens stat upptagna anslaget till vikariatsersättningar och flitpenningar m. m.

Emellertid hade det från och med år 1916 tillämpade nya bokföringssystemet inom verket medfört ökade krav på arbetskrafter såväl inom bokföringsavdelningen som ock inom revisionen och måste dessa behov givetvis tillgodoses. Även inom avdelningen för straffregistret hade till följd av registrets fortgående utveckling starka krav på förstärkning av personalen gjort sig gällande.

[22.] Anslaget till arvoden och flitpenningar åt extra biträden, vikariatsersättningar m. m. utgjorde för år 1918 ..... kronor 23,200: —.

Enligt den fördelning av nämnda belopp, som av chefen för justitiedepartementet vid fastställande av ändrad stat för styrelsen framlades för riksdagen år 1914, beräknades »flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän och ersättning åt extra vaktmästare» till ..... kronor 6,375: —

För närvarande utginge av detta belopp, till mera fast anställda biträden med årsarvoden följande belopp:

å kameralbyrån	kronor	1,400: —	
å avdelningen för straffregistret	»	600: —	
å arbetskontoret	»	3,780: —	» 5,780: —
vadan för det ursprungligen avsedda ändamålet för beloppets användande återstode allenast			kronor 595: —.

För att erhålla härutöver nödiga medel till gratifierande av extra tjänstemän m. fl., hade styrelsen nödgats tidvis hålla de fasta amanuensbefattningarna å såväl kansli- som kameralbyrån obesatta samt vid utmätandet av arvodena åt bemälda tjänsteinnehavare hålla sig inom de snävast möjliga gränserna för amanuensarvoden, utan att kunna ställa i utsikt sedvanlig löneförhöjning för dem.

Styrelsen hölle före, att omkostnaderna för arbetsdriftens behöriga tillvaratagande, vilka givetvis, såsom en följd av dess utveckling, tillväxt utöver vad vid tiden för arbetskontorets reglering kunde förväntas, lämpligen borde i avvaktan på en lönereglering avföras å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

Till bevis på den utveckling, fångvårdens arbetsdrift för andra statsförvaltningars räkning tagit, åberopade styrelsen en av arbetsintendenten utarbetad, styrelsens skrivelse bifogad utförlig redogörelse i ämnet. Denna redogörelse utvisar bland annat, att antalet av de effektiva fångdagsverken, som tagits i anspråk för arbeten för andra statsförvaltningars räkning, från år 1907 till år 1915 stigit från 183,350 till 340,293 eller från 33.46 till 57.95 procent av samtliga fångdagsverken samt att under samma tid nettoinkomsten av arbetsdriften ökats från 292,441 kronor 92 öre till 782,247 kronor 1 öre samt värdet å de materialier, som genom fångvårdens försorg upphandlats för tillverkningar för andra statsförvaltningars räkning, stigit från 453,787 kronor 20 öre till 933,967 kronor 65 öre.

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen i förevarande skrivelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva styrelsen att för avlönande av mera fast anställda extra arbetskrafter å styrelsens arbetskontor få använda ett belopp, som med hänsyn till sedvanlig löneförhöjning till tjänsteinnehavare efter viss tids tjänstgöring torde böra bestämmas till förslagsvis högst 4,500 kronor årligen, att avföras å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll under titel »arbetens bedrivande».

[22.] *Departementschefen.*

Av vad fängvårdsstyrelsen sålunda anfört synes framgå, att arbetet i fängvårdsstyrelsens arbetskontor vuxit till en sådan omfattning, att detsamma ej numera kan fullgöras ensamt av de arbetskrafter, som därför avsetts vid styrelsens senaste omorganisation. Styrelsen har också, på sätt nämnts, sett sig nödsakad att för förstärkning av arbetskrafterna därstädes i avsevärd utsträckning anlita det i styrelsens stat upptagna anslaget till arvoden och flitpenningar åt extra biträden, vikariatsersättningar m. m., med den påföljd att vad därefter återstått av detta anslag ej räckt till ett nöjaktigt tillfredsställande av de övriga behov, för vilka anslaget är beräknat.

Någon anledning att antaga, att arbetskontorets arbetsmängd kommer att minskas genom inrättande av den centrala beklädnadsverkstad för armén, vartill chefen för lantförsvarsdepartementet kommer att föreslå Kungl. Maj:t att hos instundande riksdag begära medel, torde icke föreligga, då ett visst samarbete mellan denna verkstad och arbetskontoret ingår i planen för den föreslagna omläggningen av ifrågavarande arbete och nämnda samarbete givetvis kommer att i ganska hög grad taga i anspråk den å arbetskontoret anställda personalens krafter.

Ett sätt att avhjälpa det av fängvårdsstyrelsen överklagade missförhållandet vore visserligen att hos riksdagen begära höjning av förutnämnda i styrelsens ordinarie stat upptagna anslag till arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. En dylik utväg synes mig dock icke vara att förorda, så länge frågan om det definitiva ordnandet av arbetsdriftens centralledning ännu icke blivit löst, utan synes mig i stället den av styrelsen föreslagna anordningen, enligt vilken de för arbetskontoret erforderliga extra arbetskrafterna skulle tillsvidare avlönas från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, vara att föredraga. På detta sätt skulle en avsevärd del av anslaget till arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m. bliva frigjord för användning ej blott till de av styrelsen såsom nödvändiga ansedda förstärkningarna av arbetskrafterna å styrelsens bokförings-, revisions- och straffregisteravdelningar, utan även, i enlighet med styrelsens önskan, i ökad utsträckning till flitpenningar åt andra extra ordinarie tjänstemän samt gottgörelse åt extra vaktmästare. Att styrelsen blir satt i tillfälle att bättre än nu tillgodose dessa ändamål, torde bliva erforderligt, även om det av mig vid närmast föregående punkt såsom möjligt ansedda frigörandet av tvångsarbetsanstalterna från dess samband med fängvården kommer till stånd.

Enligt min mening bör alltså, i överensstämmelse med fängvårdsstyrelsens förslag, vid bestämmande av 1919 års förslagsanslag till

[22.] fångars vård och underhåll beräknas ett belopp av 4,500 kronor för förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor.

I den underdåniga skrivelse av den 22 oktober 1917, med vilken fångvårdsstyrelsen till Kungl. Maj:t för fastställelse överlämnat förslag till stater å 1918 års förslagsanslag till fångars vård och underhåll, har styrelsen tillika anhållit, att för tillgodoseende av ifrågavarande ändamål redan under år 1918 måtte från nyssnämnda förslagsanslag till styrelsens förfogande ställas ett belopp av samma storlek eller 4,500 kronor. Då frågan om fastställande av berörda statförslag den 16 sistlidna november var före i statsrådet, hemställde jag, att med prövning av fångvårdsstyrelsens nyss omförmälda anhållan måtte få tillsvidare anstå. Detta blev också Kungl. Maj:ts beslut. Emellertid är min avsikt att, sedan riksdagen haft tillfälle att granska beräkningen i nu förevarande del av förslagsanslaget för år 1919, ånyo hos Kungl. Maj:t anmäla styrelsens nyssnämnda anhållan; och torde Kungl. Maj:t då — under förutsättning att riksdagen ej haft något att erinra mot samma beräkning — vara oförhindrad att från 1918 års förslagsanslag anvisa medel för ifrågavarande ändamål jämväl för innevarande år.

Den andra av förutnämnda med nu ifrågavarande anslag sammanhängande frågor, som jag nu skulle vilja något beröra, avser ifrågasatt

Ändring av villkoren för tillerkännande av hyresersättning åt den ordinarie bevakningspersonalen av lägre grad.

Ändring av villkoren för tillerkännande av hyresersättning åt den ordinarie bevakningspersonalen av lägre grad.

Vid den reglering av avlöningsförmånerna för fångvårdspersonalen, som 1907 års riksdag genomförde, beslöt riksdagen bl. a., att den under vissa förutsättningar ordinarie bevakningspersonal av lägre grad tillkommande hyresersättning skulle bestämmas efter de i orten gällande hyror, dock med iakttagande att årliga beloppet, endast då särskilda förhållanden därtill föranledde, skulle få överstiga 250 kronor. Denna bestämmelse bibehölls vid de löneregleringar för fångvårdsstaten, som beslötos av riksdagen åren 1910 och 1914.

I förutnämnda skrivelse den 24 september 1917 har nu fångvårdsstyrelsen på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen anhålla, att berörda bestämmelse, så vitt därigenom stadgats, att ifrågavarande hyresersättning, endast då särskilda förhållanden därtill föranledde, skulle få överstiga 250 kronor, måtte antingen alldeles upphävas eller ock i så måtto ändras, att beloppet för lägenhet om ett rum och kök bestämdes till i regel 300 kronor och för större lägenhet till högst

500 kronor, med rättighet för styrelsen att, då särskilda förhållanden [22.]
därtill föranledde, få överskrida dessa belopp.

Denna styrelsens framställning har för utlåtandes avgivande remitterats till löneregleringskommittén. Dess yttrande i frågan har ännu ej avgivits, men torde vara att vänta inom kort, så att eventuell proposition i ämnet torde kunna avlåtas till instundande riksdag. Enligt vad jag inhämtat, torde, med en tillämpning av de principer för beredande åt bevakningspersonalen av något rymligare familjebostäder, som styrelsen anser numera böra följas, det ökade krav på ifrågavarande förslagsanslag, som ett bifall till framställningen skulle medföra, komma att belöpa sig till ett årligt belopp av omkring 20 à 25,000 kronor. Härtill torde böra tagas hänsyn vid beräknandet av 1919 års förslagsanslag.

Anslagets beräknande.

Den höjning av förslagsanslaget till fångars vård och underhåll från 1,445,000 kronor tilll 1,600,000 kronor, som sistlidna års riksdag beslöt, hade sin grund i en förmodan, att den dyrtid, som då rådde, skulle fortfara jämväl under år 1918. Att denna förmodan icke kommer att jävas, torde vara uppenbart, och fångvårdsstyrelsen har nu, på sätt redan antytts, i sin skrivelse av den 24 september 1917 av liknande skäl, väl ej gjort någon bestämd hemställan om anslagets ökning, men dock underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om anslagets ytterligare höjning för år 1919. Till belysning av detta spörsmål anför fångvårdsstyrelsen i omförmälda skrivelse bl. a. följande:

Fångvårdsstyrelsen.

Fångvårdens nettoutgifter å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll hade under år 1916 uppgått till 1,779,359 kronor 85 öre. Då anslaget i riksstaten för samma år vore upptaget till 1,445,000 kronor, hade de beräknade utgifterna således överskridits med 334,359 kronor 85 öre.

De utgiftstitlar, som överskridits, hade varit:

förplägning med	kronor	161,313: 76	
inventarier till fängelserummen med	»	1,086: 54	
eldning och lysning med	»	245,842: 73	
renhållning med	»	10,494: 79	
religionsvård med	»	7,725: 50	
sjukvård med	»	14.836: 97	
allmänna omkostnader med	»	26,814: 95	kronor 468,115: 24

Å följande titlar hade däremot utgifterna understigit de i staten beräknade:

byggnader och reparationer med	kronor	11,357: 66
beklädnad med	»	15,215: 36
sängkläder med	»	9,973: 01

[22.] bevakning med ..... kronor 32,628: 49
fångtransport med ..... » 39,644: 59
avlöning å övergångsstat
med ..... » 2,600: — kronor 111,419: 11

Om till sistnämnda belopp lades ett i staten upptaget anslag för »oförutsedda utgifter», vilket självfallet vid utbetalandet avförts på respektive utgiftstitlar ..... kronor 18,060: —,
sedan ett i staten under titel »diverse inkomster» upptaget belopp » 13,475: —,
som numera, efter det den 19 november 1915 fastställda nya bokföringen för fångvårdsstyrelsen och fångvården från och med år 1916 tillämpats, direkt påfördes respektive inkomsttitlar, därifrån frångdragits, eller ..... kronor 4,585: — kronor 116,004: 11,
framginge, att utgifterna överskridit i staterna beräknade med kronor 352.111: 13.

Att bristen det oaktat endast uppginge till ovannämnda belopp 334,359 kronor 85 öre, vore beroende på att under år 1916 i inkomster under titeln »arbetens bedrivande» influtit 17,751 kronor 28 öre mer än som beräknats i förslagsstaten.

Vad de överskridna utgiftstitlarna anginge, vore orsaken till överskridandet att söka i de till följd av rådande kristider alltfort stegrade priserna å förnödenheter av alla slag.

De besparingar, som uppstått å utgiftstitlarna vore till största delen av tillfällig natur, såsom att till följd av dyrtiden i stat upptagna reparationsarbeten uppskjutits samt att nyanskaffning av kläder och sängklädespersedlar i möjligaste mån inskränkts.

Att utgifterna under år 1916 under titlarna »bevakning» och »fångtransport» understigit de beräknade torde få anses likaledes bero på tillfälliga omständigheter, vilka mer än väl komme att uppvägas av de ökade kostnader å nämnda titlar, som kunde emotses dels genom den under innevarande år av styrelsen vidtagna höjningen av de kontanta vedanslagen till därtill berättigade befattningshavare av lägre grad, samt jämväl ifrågasatt betydlig ökning av de till samma befattningshavare utgående hyresersättningsbeloppen, dels ock vad titeln »fångtransport» anginge i förhöjda priser å järnvägsbiljetter och i ökade skjutskostnader.

Departementschefen.

Att under nu rådande osäkra förhållanden beräkna storleken av ett anslag av förevarande art är givetvis en vansklig sak. Vad fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse anfört beträffande utgifterna från anslaget under år 1916 tyder dock på, att en höjning av anslaget torde bliva nödvändig. Härför talar även den omständigheten, att utgifterna från anslaget under år 1917 säkerligen uppgått till ungefär samma belopp som under år 1916. Några avslutade räkenskaper för hela år 1917

föreligga visserligen ännu ej, men enligt tillgängliga uppgifter hava [22.]
under 1917 års åtta första månader nettoutgifterna från anslaget — d. v. s. utgifterna minskade med anslaget under året tillförda tillgångar — uppgått till omkring 1,255,000 kronor. I denna siffra ingår dock ett belopp på omkring 80,000 kronor, som enligt sistlidna riksdags medgivande från anslaget förskotterats för bestridande av utgifter för lantbruksrörelsen vid den av fångvården under år 1917 övertagna delen av Marieholms kungsgård, och från vilket belopp torde böra frånses i detta sammanhang. De verkliga nettoutgifterna från anslaget under dessa åtta månader torde följaktligen kunna beräknas till cirka 1,175,000 kronor. Under förutsättning, att utgifterna från anslaget samt detsamma tillförda tillgångar fördela sig ungefär lika på årets olika delar, skulle de sammanlagda nettoutgifterna från anslaget kunna beräknas hava under år 1917 belöpt sig till omkring 1,760,000 kronor. Huru förhållandena uti ifrågavarande hänseende komma att gestalta sig under innevarande år, är givetvis svårt att förutsäga, och i än högre grad gäller detta det år, frågan nu närmast gäller, eller år 1919. Det sannolika torde väl dock vara, att, även om världskriget kommer att avslutas före år 1919, den rådande dyrtiden i allt fall kommer att, i samma grad som nu, sträcka sig jämväl över det året. Åtminstone torde försiktigheten bjuda att räkna med denna möjlighet. Låter man 1916 års verkliga och 1917 års beräknade nettoutgiftssummor, cirka 1,780,000 respektive 1,760,000 kronor, tjäna som utgångspunkter synes det mig, som om dyrtiden skulle motivera en förstärkning av anslaget med omkring 170,000 kronor. Tager man därjämte hänsyn till de anspråk å respektive 4,500 kronor och 20 à 25,000 kronor, som förut omförmälda nya behov — förstärkningen av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor och höjningen av vissa befattningshavares hyresersättningar — beräknats komma att ställa å anslaget i fråga, torde det kunna antagas, att de ändamål, anslaget avser att tillgodose, komma att under år 1917 kräva ett belopp av, i runt tal, 1,800,000 kronor.

Av anledning, som jag redan berört vid behandlingen av bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, möter emellertid hinder att redan nu definitivt avgöra, huruvida nu förevarande anslag, sålunda beräknat, bör i sin helhet för år 1919 begäras under oförändrad titel eller om anslaget i stället bör uppdelas på skilda rubriker. Jag tillåter mig därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

[22.] att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, i det å *ordinarie stat* uppförda förslagsanslaget till fångars vård och underhåll beräkna en höjning från dess nuvarande belopp ..... kronor 1,600,000 med 200,000 kronor till ..... » 1,800,000.

3. Anslaget till ålderstillägg.

[23.] *Anslaget till ålderstillägg.* (Ordinarie anslag.)

Till löneregleringskommittén har för utlåtandes avgivande remitterats en av fångvårdsstyrelsen i dess förutnämnda skrivelse av den 24 september 1917 gjord framställning om rätt för vissa vid fångvården anställda pastorer att komma i åtnjutande av ett andra ålderstillägg å 500 kronor. Löneregleringskommitténs yttrande i frågan har ännu ej inkommit, men lär vara att förvänta i så god tid, att eventuell proposition i ämnet kan avlåtas till instundande riksdag. Då ett bifall till den gjorda framställningen skulle ställa allenast obetydligt ökat anspråk på nu förevarande förslagsanslag samt detta dessutom under de senaste åren haft att uppvisa besparingar, behöver till följd av samma framställning ej beräknas någon höjning i anslaget för år 1919.

På sätt jag redan i annat sammanhang — vid punkt [21] — framhållit, möter däremot av annan grund hinder mot att redan nu avgöra, huruvida anslaget bör i 1919 års stat i sin helhet uppföras under oförändrad titel eller uppdelas på skilda anslag. Under åberopande av vad jag i det sammanhanget i den delen yttrat, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, beräkna *ordinarie förslagsanslaget* till ålderstillägg för fångvården till dess nuvarande belopp ... kronor 86,000.

4. Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd.

[24.] *Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd.* (Extra anslag.)

Bland fångvårdsstyrelsens åligganden ingår även den att understödja verksamheten till frigivna fångars skydd. De medel, varöver styrelsen haft att disponera för utövandet av denna gren av sin verksamhet, hava allt intill år 1913 bestått allenast i ränteavkastningen dels av fångvårdens s. k. besparingskassor, vilka uppkommit väsentligen på grund av äldre stadganden om att viss andel av inkomsten å fångarbetet skulle vid fängelserna besparas, dels ock av några fonder, som av en-

skilda donerats för att användas till frigivnas stöd eller andra med [24.]
skyddsverksamheten sammanhängande ändamål. Från och med år 1913 har fångvårdsstyrelsen emellertid till sitt förfogande för nu ifrågavarande ändamål haft ytterligare medel, vilka på framställning av Kungl. Maj:t anvisats av riksdagen, nämligen för vart och ett av åren 1913 och 1914 10,000 kronor och för ett vart av åren 1915—1918 16,000 kronor. De sålunda beviljade medlen hava enligt Kungl. Maj:ts förordnande tillförts »fångvårdens besparingskassa» för att förvaltas och användas i enlighet med det den 10 juni 1912 av Kungl. Maj:t för kassan fastställda reglemente.

Enligt detta reglemente skola kassans inkomster användas efter fångvårdsstyrelsens beprövande till understöd av frigivna vid deras utträde ur fångvårdsanstalten och under närmaste tiden därefter ävensom till fortsatt hjälp åt sålunda understödda skyddslingar; och äger styrelsen jämväl att av kassans inkomster anvisa medel till föreningar, som verka till frigivnas stöd.

Den utan jämförelse mest betydande av nämnda föreningar är föreningen Skyddsvärnet. Den har under de senaste åren av fångvårdsstyrelsen fått för sin verksamhet till frigivna fångars skydd sig tilldelat ett årligt understöd av 4,000 kronor. Därjämte åtnjuter föreningen, på sätt jag får tillfälle närmare omnämna längre fram, för närvarande direkt understöd av statsmedel å 12,000 kronor till befrämjande av det av föreningen bedrivna räddningsarbete, som icke särskilt avser frigivnas skydd.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 september 1917 har fångvårdsstyrelsen, för att styrelsens verksamhet för frigivna fångars skyddande och understödjande måtte kunna fortgå i samma utsträckning som under de senaste åren, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till styrelsens disposition för understödjande av dess verksamhet i nyss angivna riktning å extra stat jämväl för år 1918 anvisa 16,000 kronor.

Beträffande det sätt, varpå fångvårdsstyrelsens nu ifrågavarande verksamhet är ordnad, tillåter jag mig hänvisa till den utförliga redogörelse, som vid anmälan av motsvarande anslagsbehov för år 1916 dåvarande departementschefen i sådant avseende lämnade i statsrådet den 14 januari 1915.

Då ifrågavarande anslag givetvis bör utgå jämväl för år 1919, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till fångvårdsstyrelsens disposition för understödjande av verksamheten till frigivna fångars skydd å *extra stat* för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 16,000.

5. Anordnande av elektrisk belysning vid centralfängelset å Långholmen.

[25.] **Anordnande av elektrisk belysning vid centralfängelset å Långholmen.** (Extra anslag.)

På framställning av Kungl. Maj:t beviljade 1913 års riksdag å extra stat för år 1914 ett belopp av 209,500 kronor till utförande av följande arbeten vid centralfängelset å Långholmen, nämligen uppförande av ett i förbindelse med den större cellbyggnaden, det s. k. nya fängelset, stående hus, innehållande arbetsceller för enrumsfångar, omläggning av ångpannecentralen i nämnda cellbyggnad samt anordnande av elektrisk belysning i båda cellbyggnaderna jämte det nya arbetscellhuset.

Vid 1914 års förra riksdag anslogs, likaledes på Kungl. Maj:ts förslag, å extra stat för år 1915 ett belopp av 278,000 kronor till utförande av följande arbeten vid förutnämnda centralfängelse, nämligen ombyggnad av det s. k. gamla fängelset och vissa mindre arbeten i samband därmed, anordnande av värmeledning och elektrisk belysning i samma byggnad samt uppförande av ett bostadshus för direktören vid anstalten, allt i huvudsaklig överensstämmelse med ett av fångvårdsstyrelsen framlagt förslag. Tillika medgav riksdagen, ej mindre att det i 1914 års riksstat uppförda anslaget till vissa arbeten vid fängelset, så vitt det avsåge omläggning av ångpannecentralen i det s. k. nya fängelset, i stället finge användas till den för denna byggnad och gamla fängelset gemensamma ångpannecentral, som enligt fångvårdsstyrelsens dåmera föreliggande förslag skulle anordnas i gamla fängelset, än även att, därest något av nämnda båda anslag icke skulle behöva fullt tagas i anspråk för de därmed avsedda arbetena, överskottet i mån av behov finge användas till bestridande av kostnader för de arbeten, som skolat utföras för medel från det andra anslaget.

Då därefter under år 1914 det ännu rådande världskriget utbröt, blev, på sätt redan omnämndes vid avlåtandet av 1915 års statsverksproposition, igångsatt en undersökning för utrönande, i vilken utsträckning utgifter, till vilkas bestridande anslag redan voro uppförda i 1915 års stat, skulle kunna uppskjutas. Denna undersökning gav, så vitt angick justitiedepartementet, till resultat, att uppskov ansågs utan allt för stora olägenheter kunna ske beträffande användandet av bl. a. nyssnämnda anslag å 278,000 kronor. I överensstämmelse härmed beslöt också Kungl. Maj:t den 9 januari 1915, att med användandet av detta anslag skulle tillsvidare anstå.

Sedermera har Kungl. Maj:t dels vid särskilda tillfällen under åren

1915—1917, på av fångvårdsstyrelsen gjorda framställningar, medgivit, att anslaget finge intill i de olika fallen närmare angivna belopp användas till vissa av de med anslaget avsedda ändamålen, dels ock genom beslut den 10 innevarande månad förordnat, att återstoden av avslaget, 128,000 kronor, finge användas till fullbordande av den ännu endast delvis verkställda ombyggnaden av det s. k. gamla fängelset ävensom vissa mindre arbeten i samband därmed. [25.]

Uti underdånig skrivelse den 19 september 1917 har fångvårdsstyrelsen nu anfört i huvudsak följande: *Fångvårdsstyrelsen.*

Vid beviljandet av anslaget å 278,000 kronor hade förutsatts, att för värmeledning och elektrisk belysning i båda förutnämnda anslag beräknade belopp skulle användas för anläggande av för fängelsets lokaler gemensamma värme- och belysningscentraler. I anslagen inginge för elektrisk belysnings införande i fängelsets samtliga förutnämnda byggnader utom direktörsbostaden, ifråga om vilken belysningsanläggningskostnaden inräknats i byggnadskostnaden, sammanlagt 86,000 kronor, varav 10,000 kronor för armatur, 12,000 kronor till håltagning och finlagning m. m. i nya fängelset samt 6,000 kronor till samma ändamål i gamla fängelset, vadan för belysningscentral och ledningar med armatur beräknats 68,000 kronor.

Berörda kostnadsberäkningar hade varit grundade på av elektriska prövningsanstalten i Stockholm under år 1912 gjorda kalkyler för belysningsanläggning med eget elektricitetsverk. På fångvårdsstyrelsens anmodan hade nämnda anstalt i april 1916 verkställt en förnyad utredning för utrönande, huru kostnaderna vid sistnämnda tidpunkt under enahanda förutsättningar skulle komma att ställa sig; och hade styrelsens biträdande arkitekt med ledning av denna senare utredning beräknat anläggningskostnaderna då till 97,000 kronor, utgifter för håltagning och finlagning oberäknade.

Enär såväl armatur och materialier för ledningarna som för det egna elektricitetsverket erforderliga maskiner och accumulatorbatteri sedan år 1912 varit underkastade en skarp prisstegring, som torde kunna uppskattas till omkring 150 procent, skulle belysningsanläggning med eget verk numera kunna beräknas draga en kostnad av omkring 170,000 kronor eller 102,000 kronor mera än vid anslagens beviljande beräknade 68,000 kronor.

Fängelsets upplysande medelst fotogenlampor under instundande mörka årstid omöjliggjordes genom bristen på fotogen. Andra anordningar för lyshållningen måste således omedelbart vidtagas. Acetylenlampor och glödlampor med sulfitsprit såsom bränsle torde visserligen kunna anlitas såsom en nödfallsåtgärd för belysningen i korridorerna, men vore mindre lämpliga och vad de senare beträffade oanvändbara för belysningen i cellerna. Styrelsen hade därför dels på grund av den höga kostnaden för eget elektricitetsverk, dels ock med anledning av att för verkets drivande erforderliga maskinella delar icke under närmaste tiden kunde anskaffas, villkorligt avtalat med Stockholms stad om erhållande av elektrisk ström från stadens elektricitetsverk.

På grund av förutnämnda, i april 1916 gjorda utredning hade styrelsens biträdande arkitekt beräknat anläggningskostnaden för ledningar och armatur med uteslutande av det egna verket till 65,500 kronor, kostnaden för håltagning och

[25.] finlagning ej medtagen. Lades härtill sedan dess inträdd prisförhöjning, skulle ifrågavarande kostnader uppgå till omkring 96,000 kronor. Av riksdagen beviljade anslag vore således otillräckliga även för en anläggning, däri eget elektricitetsverk ej inginge, och fordrade ett tillägg av omkring 28,000 kronor. Detta belopp bleve ej behövligt förr än gamla fängelsets ombyggnad fullständigt genomförts eller tidigast 1919. Med hänsyn därtill, att driftskostnaderna även med det pris på elektrisk ström från stadens verk, som varit rådande före kristiden, enligt gjorda beräkningar ställde sig något förmånligare med eget verk än med anslutning till staden, vore det visserligen önskligt, att det förra alternativet kunde komma till utförande trots de dyra anläggningskostnaderna. Den tvingande nödvändigheten att omedelbart tillgodose fängelsets belysning syntes emellertid icke lämna annan utväg öppen än anslutning till stadens verk.

Med anledning av vad styrelsen sålunda anfört hemställde styrelsen, dels att Kungl. Maj:t täcktes medgiva en sådan förändring i planen för de pågående ändrings- och ombyggnadsarbetena vid centralfängelset å Långholmen, att med anskaffning av eget elektricitetsverk för fängelset finge åtminstone tills vidare anstå och att för elektrisk belysnings införande i fängelset anslagna belopp måtte få användas för sådan anläggning med anslutning till Stockholms stads elektricitetsverk för ströms erhållande, dels ock att Kungl. Maj:t ville, för täckande av den beräknade bristen mellan anslaget, 68,000 kronor, och kostnaden för belysningsanläggning utan eget verk, 96,000 kronor, hos 1918 års riksdag göra framställning, att en å det av 1913 års riksdag för elektrisk belysnings införande vid centralfängelset i Malmö beviljade anslaget å 28,000 kronor uppkommen besparing av 8,465 kronor 87 öre måtte få för nu ifrågavarande ändamål användas, och att ytterligare därför måtte anslås 20,000 kronor, att utgå tidigast under år 1919.

Kungl. Maj:ts beslut den 28 september 1917.

Genom beslut den 28 september 1917 fann Kungl. Maj:t gott lämna det medgivande om byggnadsplanens förändring, varom fångvårdsstyrelsen hemställt, varjämte Kungl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja fatta beslut i fråga om täckande av omförmälda brist.

Departementschefen.

Anledningen därtill, att de arbeten för anordnande av elektrisk belysning vid centralfängelset å Långholmen, vartill 1913 och 1914 års riksdagar beviljat medel, icke förut blivit utförda, har varit den, att man ansett, att det med hänsyn till särskilt å detta område rådande exceptionella dyrtid och den sparsamhet, som anbefallts med anslags användande, utan olägenhet kunnat anstå med dessa arbetens utförande. Då emellertid under det senast förflutna året en nästan fullständig brist på fotogen inträdde samt det framstod som absolut nödvändigt att på ett

tillfredsställande sätt ordna belysningsförhållandena å ifrågavarande centralfängelse samt det på de av fångvårdsstyrelsen anförda skälen ej ansågs möjligt att på lämpligt sätt anordna annan slags belysning, ansåg Kungl. Maj:t sig nödsakad att lämna styrelsen nyss omförmälda medgivande. Visserligen har härigenom, åtminstone tillsvidare, frångåtts det förut uppgjorda förslaget att hämta den för belysningen erforderliga elektriska strömmen från eget belysningsverk, men för en dylik avvikelse torde få anses hava förelegat tvingande skäl. Anordnandet av ett eget belysningsverk skulle ju, enligt vad fångvårdsstyrelsen påvisat i sin skrivelse, medfört avsevärt ökade anläggningskostnader. Med eget belysningsverk skulle vidare följa, att anstalten måste skaffa sig bränsle för verkets drivande. Det är emellertid nogsamt känt, huru svårt det för närvarande är att skaffa eldningsämnen och att dessa, även om de kunna anskaffas, i allt fall betinga exceptionellt höga priser. Fångvårdsstyrelsens förslag att i stället ansluta anstaltens belysningsnät till Stockholms stads elektricitetsverk synes därför hava varit att obetingat föredraga. [25.]

Emot den av fångvårdsstyrelsen gjorda beräkningen av den merutgift, som en anordning i den av styrelsen föreslagna riktningen skulle medföra, torde ej vara något att erinra, liksom ej heller däremot, att den vid Malmöfängelsets elektrifiering uppkomna besparingen användes för täckande av en del av denna merutgift.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att

> *dels* medgiva, att en å det av 1913 års riksdag till anordnande av elektrisk belysning i det nya centralfängelset i Malmö beviljade anslaget å 28,000 kronor uppkommen besparing av 8,465 kronor 87 öre må användas till anordnande av elektrisk belysning vid centralfängelset å Långholmen
>
> *dels ock* till sistnämnda ändamål därjämte å *extra stat* för år 1919 bevilja ett reservationsanslag av ..... kronor 20,000.

6. Utvidgning av straffängelsets i Västerås tomt.

På framställning av Kungl. Maj:t medgav 1909 års riksdag, att besittningsrätten till ett jämlikt nådigt brev den 8 maj 1874 till Västmanlands läns hushållningssällskap upplåtet, å en av stadsingenjören B. A. F. Gewalt år 1909 upprättad karta över Västerås lasaretts jämte [26.] **Utvidgning av straffängelsets i Västerås tomt.**

[26.] angränsande områden med ägofigurerna 1, 2 och 3 utmärkt område, bestående av kronolägenheten Slottsvreten och en del av kronolägenheten Stallhagen inom Västerås stads område finge, sedan hushållningssällskapet avstått från densamma, upplåtas till Västmanlands läns landsting för utvidgning av länslasarettets i Västerås tomt, att av landstinget innehavas, så länge området för nyssnämnda ändamål användes, mot skyldighet för landstinget dels att årligen i avgäld erlägga lösen efter medelmarkegångspris 16.2 hektoliter spannmål, hälften råg och hälften korn, dels ock att, i den mån och när sådant å kronans sida kunde påfordras, emot motsvarande nedsättning i utgående avgäld frånträda besittningsrätten till vissa delar av lägenheterna Slottsvreten och Stallhagen, vilka av lasarettsdirektionen angivits såsom för lasarettet icke direkt erforderliga.

Det till straffängelset i Västerås upplåtna område, som å en till detta ärende hörande kartskiss utmärkts med bokstäverna A-C-D-F-A, gränsar till förutnämnda till länslasarettets disposition ställda markområde. Enligt fastställd stadsplan för Västerås stad kommer emellertid fängelseområdet att minskas med ett område, som å samma kartskiss betecknats med bokstäverna A-B-G^1-H^1-A. Sistnämnda område skall enligt stadsplanen till sin huvudsakliga del utläggas till gata. Fråga har nu uppstått om fängelseområdets utökande med en del av det till länslasarettet upplåtna området, nämligen den del av detsamma, som är belägen nordost och öster om fängelseområdet och som å kartskissen utmärkts med bokstäverna B-G-H-I-D-C-B. Under år 1914 medgav direktionen för länslasarettet drätselkammaren i staden att tillsvidare avgiftsfritt disponera den huvudsakligaste — östra — delen av sistnämnda ägofigur, den s. k. pilodlingen, för densammas planerande och ordnande.

Fängvårdsstyrelsen i skrivelse den 14 mars 1916.

I skrivelse den 14 mars 1916 gjorde fångvårdsstyrelsen hos direktionen för länslasarettet förfrågan, huruvida från direktionens sida hinder mötte för överlämnande till fångvården av ifrågavarande med bokstäverna B-G-H-I-D-C-B betecknade område, vilket behövdes för utvidgning av fängelsets område och vore lämpligt till tomtplats för uppförande av bostäder åt vid straffängelset anställd personal. Med anledning härav meddelade direktionen fångvårdsstyrelsen, att direktionen, som konfererat med drätselkammaren i staden och därvid inhämtat, att drätselkammaren i anledning av den ifrågasatta överlåtelsen komme att avbryta planeringen och ordnandet av tomtdelen, för sin del icke hade något att erinra mot bifall till eventuell ansökning om ifrågavarande

marks överlämnande till fångvårdens disposition, men som platsen vore 26.
sumpig och en del av året utgjorde tillhåll för löst folk, ansåge direktionen det alldeles nödvändigt, icke minst ur ordnings- och sanitär synpunkt, att styrelsen ofördröjligen och utan avvaktan av ärendets formella slutbehandling läte fullfölja det av drätselkammaren påbörjade ordnandet av platsen.

Fångvårdsstyrelsen infordrade yttrande i ärendet från Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västmanlands län, som i ett den 15 juni 1916 dagtecknat yttrande uttalade, att, därest staden komme att fullfölja de påbörjade arbetena för områdets planerande, förhållandena säkerligen bleve såväl ur sanitär som ordningssynpunkt ordnade på ett ej mindre för samhället än även för fängelset tillfredsställande sätt. Av sådana hänsyn syntes därför någon anledning icke föreligga för staten att taga hand om området ifråga, helst kostnaderna därvid, särskilt vid arbetenas utförande genom staten, antagligen bleve rätt avsevärda. Annorlunda ställde sig förhållandet, om området kunde finnas lämpat för och behövligt såsom tomtplats för bevakningsbostäder för fängelsepersonalen, i vilket fall det tydligen låge nära till hands, att området därför av staten toges i anspråk. Då emellertid platsen särskilt med hänsyn till sin belägenhet snarast möjligt borde försättas i ordnat och värdigt skick och några vidare åtgärder från statens sida i sådant syfte nu icke kunde påräknas, innan visshet i frågan om områdets framtida disposition vunnes, vore det önskvärt, om denna fråga så snart som möjligt kunde bliva utredd och avgjord.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västmanlands län i utlåtande den 15 juni 1916.

Uti underdånig skrivelse den 15 augusti 1916 har därefter fångvårdsstyrelsen anfört i huvudsak följande:

Fängvårdsstyrelsen i underdånig skrivelse den 15 augusti 1916.

För det område, varom här vore fråga, hade länslasarettet ingen användning. De arbeten, som staden utfört å området, inskränkte sig till i huvudsak påfyllning av området, vilket skett på så sätt, att området använts till tippplats. Därest staden fortsatte med sina arbeten å samma område, skulle detta bliva ur sanitär synpunkt tillfredsställande ordnat. Däremot skulle området, ombildat till plantering, på grund av sitt läge bakom Västerås slott och länsträdgården, men i närheten av en blivande stråkväg, lätt kunna bliva en uppehållsplats för löst folk till stort men för fängelset. Redan för att kunna isolera fängelseområdet torde därför tillräckliga skäl föreligga för det ifrågavarande områdets överflyttande till fångvården. Sedan med år 1917 den nya lagen angående verkställighet av straffarbete och fängelsestraff trätt i kraft, torde det bliva möjligt för fångvården att med användande av fångar utom fängelsemurarna fullfölja områdets ordnande på ett även för staden önskvärt och tillfredsställande sätt. Straffängelset behövde dessutom komma fram till den nya gatan vid dess ingångssida, som nu

[26.] vore skild från gatan av denna tomtdel, varjämte det vore av vikt för fångvården, att tjänlig plats avsattes för bostäder åt fängelsets bevakningspersonal, vilka bostäder ej lämpligen kunde förläggas å det nuvarande fängelseområdets inskränkta och starkt kuperade område.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte träffa föranstaltande därom, att dispositionsrätten till det med B-G-H-I-D-C-B utmärkta området måtte bliva överflyttat på fångvården.

Stadsfullmäktige i Västerås.

Med anledning av denna fångvårdsstyrelsens framställning har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västmanlands län efter nådig remiss hört stadsfullmäktige i Västerås ävensom för egen del utlåtit sig i ärendet.

I sitt yttrande hava stadsfullmäktige förklarat, *att* stadsfullmäktige icke hade något att erinra mot att den västra, smalare delen av det av fångvårdsstyrelsen föreslagna området tillades straffängelsets tomt, *att* stadsfullmäktige väl ej kunde motsätta sig, att jämväl den övriga delen av området disponerades av fångvården, men funne detta mindre nödvändigt med hänsyn till de skäl fångvårdsstyrelsen anfört och ansåge det synnerligen önskvärt, om staden fortfarande finge disponera denna plats, *samt att*, därest sistberörda del av området likväl komme att ingå i fängelsets tomt, stadsfullmäktige ville framhålla billigheten av, att staden erhölle ersättning för de å platsen genom stadens försorg utförda arbetena med ett skäligt belopp av 2,000 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i utlåtande den 14 december 1916.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har i sitt underdåniga utlåtande, dagtecknat den 14 december 1916, åberopat vad Kungl. Maj:ts befallningshavande tidigare anfört i ärendet.

Fångvårdsstyrelsen i utlåtande den 21 maj 1917.

Med anledning av vad stadsfullmäktige sålunda anfört har fångvårdsstyrelsen i förnyat utlåtande av den 21 maj 1917 framhållit, att straffängelsets jämförelsevis avskilda läge komme att lida avsevärt intrång genom den gata, som vore bestämd att dragas invid och delvis över fängelsetomten och som vore avsedd för livlig trafik, vartill komme, att området öster om fängelset bleve en för allmänheten tillgänglig plantering, varigenom fängelsets läge ur isoleringssynpunkt bleve än ytterligare försämrat. Styrelsen hade icke något att erinra mot, att staden Västerås, om det av fångvårdsstyrelsen föreslagna området finge av fångvården övertagas, erhölle full ersättning för de verkliga kostnader, som kunde visas hava av staden gjorts för områdets planering. Innehavet av ifrågavarande till arealen jämförelsevis obetydliga område

syntes vara av mycket större vikt för fängelset än för staden, varför styrelsen hemställde om bifall till sin framställning. [26.]

Av utredningen i ärendet framgår, att varken länslasarettet i Västerås eller staden för närvarande har sådan användning av det av fångvårdsstyrelsen till förening med straffängelsets tomt föreslagna område, att dem genom mistande av de särskilda delar av detsamma, varöver de disponera, skulle tillskyndas några större olägenheter. Genom stadsplanens utläggande går straffängelset däremot förlustig en del av det redan otillräckliga tomtområdet, varför det torde vara med billigheten överensstämmande, att fängelset erhåller ersättning därför genom att det med B-G-H-I-D-C-B utmärkta området ställes till fångvårdens disposition. Härigenom erhåller fängelset dessutom ett mer isolerat läge, varjämte plats erhålles för uppförande av bostadshus för bevakningspersonalen vid fängelset. *Departementschefen.*

Lägges ifrågavarande område till fängelseområdet, torde, på sätt fångvårdsstyrelsen föreslagit, till staden böra utbetalas gottgörelse med skäligt belopp för de kostnader, som staden kan visa sig hava nedlagt på områdets planering. Ersättningen torde böra, efter vederbörlig utredning, till beloppet bestämmas av Kungl. Maj:t samt bestridas från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

> medgiva, att besittningsrätten till förutnämnda, å en i ärendet åberopad kartskiss med bokstäverna B-G-H-I-D-C-B betecknad del av ett till Västmanlands läns landsting för utvidgning av länslasarettets i Västerås tomt upplåtet område, bestående av kronolägenheten Slottsvreten och en del av kronolägenheten Stallhagen inom Västerås stads område, må upplåtas till fångvården för utvidgning av straffängelsets i Västerås tomt, att av fångvården innehavas, så länge området för nyssnämnda ändamål användes, mot skyldighet för fångvården att årligen i avgäld erlägga så stor del av den avgäld, som besvärar det till landstinget upplåtna området, som belöper å den till fångvården sålunda upplåtna delen därav.

7. Ägoutbyte vid straffängelset i Karlstad.

[27.] Ägoutbyte vid straffängelset i Karlstad.

I samband med väckt fråga om tomtindelning i kvarteret Enhörningen av stadsdelen Tingvalla i Karlstad, inom vilken stadsdel straffängelset i Karlstad är beläget, har fångvårdsstyrelsen upptagit till prövning möjligheten av ett förbättrande av fängelsets tomtförhållanden, vilka för närvarande icke äro tillfredsställande, genom tomtgränsregleringar, jordutbyten eller dylikt.

I sådant syfte har fångvårdsstyrelsen hänvänt sig till stadsfullmäktige i Karlstad för åvägabringande av underhandlingar rörande dessa frågor. Dessa underhandlingar hava lett till ett den 24 februari 1916 upprättat preliminärt avtal mellan styrelsen och staden rörande utbyte av vissa markområden på sätt närmare framgår av en till avtalet hörande, i ärendet företedd kartskiss.

Förutnämnda avtal är av följande lydelse:

»*Preliminärt avtal*

mellan kungl. fångvårdsstyrelsen och drätselkammaren i Karlstad angående tomtbyte.

§ 1.

Staden förbinder sig att giva Eneströmsgatan en bredd av 15 meter och en sträckning, som från östra hörnet av tomterna 187 och 188 vid samma gata går parallellt med nuvarande fängelsets västra plank och staket.

§ 2.

Staden överlåter till kungl. fångvårdsstyrelsen densamma tillhörande delar av tomterna nr 188 och 189 i kvarteret Enhörningen samt en mindre del i sydöstra hörnet av tomten nr 190 i kvarteret Enhörningen efter 1909 års förslag till tomtindelning, tillsammans utgörande i runt tal åttahundraaderton (818) kvadratmeter.

§ 3.

Staden överlåter till kungl. fångvårdsstyrelsen en i runt tal 70 meter lång och 3.3 meter bred remsa längs fängelsets västra plank och staket mellan dessa och Eneströmsgatans nya sträckning, utgörande tillsammans tvåhundraåttio och en halv (280.5) kvadratmeter.

§ 4.

Staden överlåter till kungl. fångvårdsstyrelsen i runt tal tvåtusenfemhundratrettiotvå (2,532) kvadratmeter mark i kvarteret Bilan öster om fängelset begränsat av Hamngatan, Västra Kanalgatan och Karlbergsvägen.

§ 5.

Kungl. fängvårdsstyrelsen överlåter till staden de delar av Karlbergsgatan och Eneströmsgatan samt av tomterna nr 186 och 187 samt 190 och 191 i kvarteret Enhörningen enligt 1909 års förslag till tomtindelning, som innehavas av kungl. styrelsen, dock med undantag av en cirka fem (5) meter bred remsa i tomternas n:o 190 och 191 östra gräns mot tomterna n:o 188 och 189, vilken remsa fortfarande stannar i kungl. styrelsens ägo. Den areal, som kungl. styrelsen avstår till staden, utgör i allt i runt tal tretusensexhundratrettio (3,630) kvadratmeter. [27.]

§ 6.

Staden förbinder sig att genomföra ny tomtindelning i kvarteret Enhörningen motsvarande det nya tomtinnehav, som kungl. styrelsen genom bytet erhåller i detta kvarter.

§ 7.

Ovan uppgjorda bytesavtal vinner laga kraft för båda kontrahenterna först när lagfart å kungl. styrelsens nya område beviljats.

§ 8.

Ovanstående avtal skall gälla under förutsättning av å ena sidan kungl. fängvårdsstyrelsens, å andra sidan Karlstads stadsfullmäktiges bifall.»

Fängvårdsstyrelsen.

Uti underdånig skrivelse den 17 februari 1917 har nu styrelsen anfört i huvudsak följande:

Det av fängvården för närvarande disponerade ägoområdet utgjordes av de å kartskissen med bokstäverna a, b, c, d, e och f utmärkta områdena, vilka tillsammans bildade en synnerligen oregelbunden och olämplig ägofigur. En av olägenheterna med nuvarande ägofördelning vore, att de ganska betydande närgränsande områdena g och i icke vore i fängvårdens utan stadens besittning. Det förra vore beläget alldeles intill fängvårdens huvudtomt b, varå fängelsebyggnaderna vore uppförda, och hade gatulinje åt Karlbergsvägen, Västra Kanalgatan och Hamngatan. Det senare, det vill säga området i, som hade gatulinje åt Eneströms- och Drottninggatorna, vore visserligen skilt från den bebyggda fängelsetomten förutom av området h, till vilket styrelsen nedan ville återkomma, av den förstnämnda av berörda gator. Men i händelse av bebyggande för stadens eller annans räkning med hus, som kanske gåves en betydande höjd, komme båda dessa områdens byggnader att erbjuda utsikt över fängelset med närmast kringliggande delar, vilket för fängvården kunde bliva synnerligen besvärande med hänsyn till möjlig kommunikation med fångarna under deras vistelse i promenadgårdarna eller under arbete i det fria. En annan olägenhet vore, att nuvarande förhållanden medfört nödvändigheten av områdets f:s utläggning till gatudelar å Karlbergsvägen och Eneströmsgatan, varigenom detta område således redan — låt vara för vinnande av tillgång till gata — vore undandraget fängvårdens direkta disposition. Avhjälpandet av ovan antydda olägenheter eller med andra ord vinnande åt fängvården av områdena g och i samt ersättande av området f med för fängvården direkt disponerbar mark hade varit ett av styrelsens syften med de bedrivna underhandlingarna. Därjämte hade bättre avgränsning av området i sin helhet avsetts, särskilt utdragning mot gata av

[27.] fängelsets västra gränslinje genom erhållandet av området h, som nu skilde huvudtomten från Eneströmsgatan och genom vars vinnande åt fångvården sagda tomt här skulle tillförsäkras en utvidgning med 3.3 meter mark å en längdlinje av 70 meter — ett i betraktande av fängelsebyggnadernas i och för sig ganska otillfredsställande utrymme åt detta håll nog så värderikt tillskott.

Enligt det åvägabragta preliminära avtalet skulle de av styrelsen avsedda syftena vinnas på så sätt, att fångvården med bibehållande av områdena a och b till staden avträdde:

1) området *c* (delar av tomterna n:ris 190 och 191), vilket område vore den från huvudtomten mest avlägset liggande delen av fångvårdens ägoinnehav;

2) området *d* (delar av tomterna n:ris 60 A. 186 och 187), vilket på grund av sitt läge vore för fångvården mindre värderikt;

3) området *e*, som utgjorde ett i Hamngatan utskjutande mindre hörn av fängelsetomten b och icke vore i tomtavseende av särskilt värde för fångvården; samt

4) området *f*, vilket, enligt vad ovan nämnts, redan vore undandraget fångvårdens disposition genom utläggning till gata (Karlbergsvägen och Eneströmsgatan).

I utbyte erhölle fångvården av staden:

1) området *g*, beläget omedelbart intill fängelsets huvudtomt och med direkta gatugränser åt trenne sidor;

2) området *h*, beläget mellan huvudtomtens västra gräns och Eneströmsgatan samt med direkt tomtlinje åt sagda gata;

3) området *i* (delar av tomterna n:ris 189, 188 och 190 i kvarteret Enhörningen), beläget intill fångvårdens område a, varigenom i förening med tillkomsten av nedannämnda område j ägofiguren a erhölle en gynnsam form med direkta gatulinjer å hela östra och södra sidorna, åt respektive Eneströms- och Drottninggatorna; samt

4) nyssnämnda område *j*.

Den areal, fångvården avstode, utgjorde i runt tal 3,630 kvadratmeter, och uppginge den areal, som i utbyte erhölles, till 3,630.5 kvadratmeter.

Med anledning av områdets i:s övergång till fångvården hade i avtalet intagits bestämmelse om ordnandet av Eneströmsgatan till 15 meters bredd och med en för fängelset lämplig sträckning, parallell med fängelsetomten b:s västra gräns.

Då genom det ifrågasatta bytet, för så vitt detsamma avsåge i kvarteret Enhörningen belägen mark, för fångvården lämpligare tomtindelning inom sagda kvarter påkallades, hade staden utfäst sig att genomföra ny sådan, svarande mot det nya tomtinnehavet.

Jämfört med vad styrelsen ovan anfört såsom önskemål, syntes det avtalade bytet vara för fångvården synnerligen fördelaktigt, i det fångvårdens ägoinnehav komme att utjämnas till tvenne, i förhållande till det nuvarande bättre avgränsade huvuddelar, visserligen liksom för närvarande icke sammanhängande med varandra, men efter bytets genomförande likvisst endast åtskilda av allmän gata. Isolering från yttervärlden av det egentliga fängelseområdet, vilken isolering för styrelsen framstode såsom synnerligen viktig, tillgodosåges på bästa möjliga sätt, och fångvårdens område underginge enligt de gjorda beräkningarna ingen förminskning, synnerligast som fångvården delvis i stället för till gata utlagd mark, som i vanliga fall för tomternas utnyttjande måste utan ersättning avstås, från staden erhölle för fångvården direkt disponerbar markyta.

Under åberopande av vad styrelsen sålunda anfört har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva styrelsen att med staden ingå definitiv överenskommelse rörande bytet i enlighet med det sålunda uppgjorda preliminära avtalet. [27.]

Stadsfullmäktige i Karlstad.

Vid stadsfullmäktiges sammanträde den 18 oktober 1917 hava stadsfullmäktige beslutit godkänna ifrågavarande mellan fångvårdsstyrelsen och drätselkammaren upprättade avtal.

Magistraten i Karlstad.

Magistraten i Karlstad har därjämte tillstyrkt bifall till ägoutbytet.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i Värmlands län.

Uti infordrat utlåtande i ärendet har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Värmlands län, då ifrågavarande avtal vore till fördel för såväl fångvården som staden, funnit sig böra tillstyrka fångvårdsstyrelsens framställning.

Departementschefen.

Straffängelsets i Karlstad nuvarande tomtområde är, såsom framgår av åberopade kartskissen, till sina gränser mycket oregelbundet samt ur isoleringssynpunkt otillfredsställande. Genom ett ägoutbyte i överensstämmelse med förutnämnda preliminärt ingångna avtal skulle emellertid fängelsets tomtareal få ett betydligt mera regelbundet utseende, varjämte, såsom fångvårdsstyrelsen framhållit, fängelsets isolering från yttervärlden skulle tillgodoses på bästa möjliga sätt. Då dessutom fångvården genom ägoutbytet skulle erhålla ett till arealen ungefär lika stort område, som fångvården förut innehaft, synes det mig, som om starka skäl tala för ett bifall till fångvårdsstyrelsens framställning, och får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

> medgiva att, för vinnande av lämpliga gränser för straffängelsets i Karlstad tomt, mellan fångvården, å ena, samt Karlstads stad, å andra sidan, slutes avtal om ägoutbyte i överensstämmelse med ett den 24 februari 1916 därom ingånget preliminärt avtal.

F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.

Statens uppfostringsanstalt å Bona.

1. Avlöningar, arvoden m. m.

[28.] *Avlöningar, arvoden m. m. till tjänstemän vid statens uppfostringsanstalt å Bona.* (Ordinarie anslag.)

Efter det Kungl. Maj:t till 1917 års riksdag avlåtit proposition om uppförande av statens uppfostringsanstalt å Bona på ordinarie stat, godkände samma års riksdag viss ordinarie avlöningsstat för anstalten att tillämpas från och med år 1918, vilken avlöningsstat slutade på ett belopp av 40,300 kronor. I sammanhang därmed beslöt riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under andra huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till anstalten å nämnda belopp.

I den underdåniga skrivelse av den 7 september 1917, i vilken anstaltens styrelse anmält anstaltens anslagsbehov för år 1919, har styrelsen hemställt, bland annat, om vidtagande av vissa ändringar i den för anstalten sålunda gällande ordinarie staten. Styrelsens framställning i denna del är för utlåtandes avgivande remitterad till löneregleringskommittén. Dennas yttrande har ännu ej inkommit, men torde vara att förvänta i så god tid, att eventuell proposition i framställningens syfte kan avlåtas till innevarande års riksdag. Vid nu nämnda förhållande kan det belopp, vartill nu förevarande anslag bör upptagas i 1919 års riksstat, icke nu med bestämdhet angivas, utan torde för närvarande böra allenast beräknas en höjning av anslaget av den storlek, som ett bifall till framställningen skulle medföra.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition angående ändringar i den för statens uppfostringsanstalt å Bona gällande ordinarie staten, i det till bestridande av avlöningar, arvoden m. m. uppförda *ordinarie anslaget* till nämnda uppfostringsanstalt måtte beräknas en förhöjning från dess nuvarande belopp ..... kronor 40,300
med 16,600 kronor till ..... » 56,900.

2. Kost och beklädnad åt eleverna m. m.

[29.] *Kost och beklädnad åt eleverna vid statens uppfostringsanstalt å Bona m. m.* (Ordinarie anslag.)

Till kost och beklädnad åt eleverna vid statens uppfostringsanstalt å Bona har årligen beviljats å extra stat ett förslagsanslag å växlande belopp. Sedan anstalten, på sätt förut nämnts, uppförts på ordinarie stat, torde jämväl nu förevarande anslag böra i riksstaten uppföras som ordinarie anslag.

I 1918 års riksstat är förevarande förslagsanslag upptaget till 85,000 kronor. Av skilda anledningar, främst elevantalets oerhörda tillväxt och den rådande dyrtiden, måste ett avsevärt högre belopp för ändamålet beräknas för år 1919. Vilket belopp de ändamål, anslaget är avsett att tillgodose, komma att kräva under nästkommande år, kan dock ej ännu med säkerhet avgöras. Svaret på detta spörsmål är nämligen beroende ej blott av i vilken utsträckning under närmast föregående punkt omnämnda framställning från anstaltens styrelse, innefattande bland annat förslag om åtskilliga extra befattningshavares uppflyttande på ordinarie stat, kommer att vinna bifall, utan även — och framför allt — av huruvida en del planerade åtgärder för beredande av möjlighet för anstalten att intaga ett ökat antal elever komma till stånd eller icke. För naturen av dessa åtgärder, till vilkas genomförande jag ämnar framdeles föreslå Kungl. Maj:t att hos instundande riksdag begära medel, får jag tillfälle att redogöra under närmast följande punkt. Enligt verkställda preliminära beräkningar torde det kunna antagas, att den förstärkning av anslaget, som dyrtiden motiverar, och den höjning av anslaget, som påkallas av övriga nu nämnda anledningar, uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 150,000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till kost och beklädnad åt eleverna vid statens uppfostringsanstalt å Bona å *ordinarie stat* såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av ... kronor 235,000.

3. Ändrings- och nybyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

[30.] *Ändrings- och nybyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona.* (Extra anslag.)

Statens uppfostringsanstalt å Bona befinner sig för närvarande i ett verkligt nödläge. Till följd av den starka tillströmningen av elever under den senaste tiden har elevantalet sprungit upp till 229 mot det vid avlåtandet av 1917 års statsverksproposition för år 1918 beräk-

[30.] nade antalet av 136. Då anstalten, även efter avslutandet av vissa pågående ändringsarbeten, är beräknad att — alldeles frånsett provisoriska åtgärder — kunna lämna sovplatsutrymme åt allenast sistnämnda antal elever, är anstalten för närvarande i hög grad överbelagd. Till följd härav har anstaltens styrelse också sett sig nödsakad att för Kungl. Maj:t anmäla, att den ej annat än i mån av avgång kan mottaga ytterligare elever.

För att nyttan av det med rätta i hög grad uppskattade tvångsuppfostringsinstitutet icke skall äventyras, är det oavvisligen nödvändigt, att kraftiga åtgärder vidtagas för beredande av möjlighet för anstalten att mottaga ett väsentligt ökat antal elever. Framställningar i detta syfte hava också ingivits av Bonastyrelsen och, på sätt jag redan vid behandlingen av närmast föregående punkt anfört, ämnar jag längre fram, sedan de framlagda förslagen blivit föremål för vederbörlig utredning, hemställa, att hos innevarande års riksdag måtte begäras medel till ett realiserande av dessa planer i den utsträckning, som utredningen kan visa möjlig.

Att på frågans nuvarande stadium närmare redogöra för de ifrågasatta åtgärderna, torde icke vara lämpligt. Här må endast nämnas, att de väckta förslagen gå i huvudsak ut på dels utförande av vissa ändrings- och nybyggnadsarbeten vid själva Bonaanstalten dels ock förvärvande, med anlitande av de å nionde huvudtiteln anvisade medel till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, av en i närheten av Bona belägen egendom samt dennas ställande tillsvidare till Bonaanstaltens förfogande. Enligt verkställd preliminär beräkning skulle för ändrings- och nybyggnadsarbeten vid själva Bona erfordras ett belopp av sammanlagt omkring 785,000 kronor samt till bestridande av vissa med övertagandet av nyssnämnda egendom förenade utgifter, såsom för inköp av jordbruksinventarier och verkställande av vissa ändringsarbeten, sammanlagt omkring 265,000 kronor. Sistnämnda anslag i sin helhet samt 235,000 kronor av förstnämnda belopp torde böra beräknas å 1918 års tilläggsstat. Återstående belopp å anslaget å 785,000 kronor eller 550,000 kronor torde lämpligen kunna fördelas med 300,000 kronor å 1919 års och 250,000 kronor å 1920 års riksstat.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition angående ändrings- och nybyggnadsarbeten vid statens uppfostringsanstalt å Bona, för sådant ändamål å *extra stat* för år 1919 såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av ..... kronor 300,000.

Uppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare.

För minderåriga kvinnliga förbrytare, om vilka domstol förordnat, att de skola insättas i allmän uppfostringsanstalt, finnes ingen statsanstalt, utan är emellan staten och diakonissanstalten i Stockholm så avtalat, att nämnda anstalt är pliktig att för uppfostran mottaga sådana förbrytare till ett antal av högst 42 i tre skyddshem, som uppförts å den av anstalten inköpta egendomen Viebeck i Almesåkra socken, Jönköpings län.

Till bestridande av den ersättning, som diakonissanstalten enligt nyssnämnda avtal är berättigad att uppbära för de utgifter, den får vidkännas på grund av sitt berörda åtagande, äro i riksstaten uppförda tvenne anslag å extra stat, nämligen ett till hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt, varom nu är fråga, och ett till elevernas bespisning och beklädnad m. m.

I en till mig den 7 december 1917 avlåten skrivelse har nu styrelsen för diakonissanstalten anmält, att elevantalet å samtliga skyddshemmen då uppginge till 52 eller sålunda 10 utöver det antal, för vilka hemmen egentligen beräknats, samt att styrelsen till följd härav icke funne sig kunna å hemmen mottaga nya elever utom i den mån inträffande avgång av elever gjorde det möjligt. Det sålunda inträdda läget påkallade enligt styrelsen skyndsamma åtgärder. I sådant avseende ifrågasatte styrelsen upprättandet vid Viebeck av ett fjärde hem, avsett för 18 elever, efter samma plan som det nyligen öppnade tredje hemmet. Ett sådant nytt hem kunde dock enligt styrelsen ej bliva färdigt förr än efter 1919 års ingång. För att redan under år 1918 få platsernas antal ökat ifrågasatte styrelsen därjämte att — på sätt varit fallet under viss tid av år 1917, innan det tredje hemmet blivit färdigt — å Viebeck i en därtill disponibel byggnad (Solhyddan), som ursprungligen avsetts till vilohem för till diakonissanstalten hörande systrar, skulle anordnas ett tillfälligt skyddshem för högst 8 elever.

I anledning av denna skrivelse avlät jag den 20 nästlidne december till styrelsen en skrivelse, i vilken jag anmodade styrelsen att snarast möjligt till justitiedepartementet inkomma dels med förslag till den överenskommelse mellan staten och styrelsen, som en anordning i den av styrelsen ifrågasatta riktningen skulle göra erforderlig, dels ock med yttrande, huruvida styrelsen kunde ställa i utsikt vidtagande i framtiden av åtgärder för mottagande av ett än ytterligare antal elever, samt med det förslag, som kunde föranledas av detta yttrande.

På denna skrivelse har ännu ej ingått något svar, men torde sådant vara att vänta inom kort. Då det närmare bestämmandet av storleken å de i riksstaten uppförda två anslag, som, på sätt förut nämnts äger samband med diakonissanstaltens ifrågavarande verksamhet, givetvis är beroende av den överenskommelse om en utvidgning av denna verksamhet, som kan bliva en följd av styrelsens nyss omförmälda erbjudande, är jag ej nu beredd att bestämt uppgiva de belopp, varmed dessa anslag böra äskas för år 1919. Enligt verkställd preliminär beräkning skulle dock, under förutsättning att en dylik överenskommelse kommer till stånd och att det nya fjärde hemmet, såsom torde vara antagligt, kommer att kunna tagas i anspråk för sitt ändamål tidigast den 1 juli 1919, förutberörda två anslag behöva höjas, det till hyresersättning m. m. från dess nuvarande belopp 17,400 kronor med cirka 5,000 kronor till omkring 22,450 kronor samt det till bespisning och beklädnad m. m. från dess nuvarande belopp 18,500 kronor med cirka 9,000 kronor till omkring 27,500 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att beträffande

4. Hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare

[31.] *Hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare.* (Extra anslag.)

Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare å *extra stat* för år 1919 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av ..... kronor 22,450

samt att beträffande

5. Bespisning och beklädnad m. m. åt elever vid uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare

[32.] *Bespisning och beklädnad m. m. åt elever vid uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare.* (Extra anslag.)

Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till bespisning och beklädnad m. m. åt elever vid uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare å *extra stat* för år 1919 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av ..... kronor 27,500.

G. Diverse.

1. Ålderstillägg.

[33.] *Ålderstillägg.* (Ordinarie anslag.)

På sätt jag redan omnämnt vid behandlingen av bestämda anslaget till fångars vård och underhåll (punkt [21]), skulle under där närmare angiven förutsättning, vars inträde dock ännu icke kan bestämt uppgivas, en minskning kunna ske i det i fångvårdens stat uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg samt i stället nu förevarande förslagsanslag till ålderstillägg lämpligen böra undergå en motsvarande förhöjning. Under åberopande av vad jag i det sammanhanget ytterligare uttalat får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, beräkna *ordinarie förslagsanslaget* till ålderstillägg till dess nuvarande belopp ..... kronor 80,000.

2. Extra lönetillägg.

[34.] *Extra lönetillägg.* (Extra anslag.)

Under en följd av år har riksdagen, för beredande åt vissa statens tjänstemän och betjänte av extra lönetillägg för det löpande året, under vederbörande huvudtitlar uppfört särskilda belopp såsom förslagsanslag. Chefen för finansdepartementet har förut i dag vid behandling av en del utgiftsfrågor, som äro gemensamma för flera huvudtitlar, anmält, att sådana lönetillägg i viss utsträckning kunna beräknas erforderliga även för innevarande år samt jämväl för år 1919. Enligt vad chefen för finansdepartementet jämväl meddelat, uppgå de lönetillägg, som, vad andra huvudtiteln angår, kunna väntas böra under ett vart av dessa år bestridas från förenämnda anslag, icke till sammanlagt högre belopp än högst 2,500 kronor, och bör således ett anslag till nämnda belopp uppföras såväl i 1918 års tilläggsstat som i riksstaten för år 1919.

Under hänvisning även i övrigt till vad chefen för finansdepartementet i denna fråga anfört, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag angivna grunder, av extra lönetillägg för år 1919 åt vissa

[34.] tjänstemän och betjänte i ämbetsverk under justitiedepartementet å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 2,500.

3. Löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

[35.] *Löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.* (Ordinarie anslag.)

På grund av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid behandling av en del utgiftsfrågor, som äro gemensamma för flera departement, anfört angående löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare bör såväl å tilläggsstat för år 1918 som i riksstaten för år 1919 under andra huvudtiteln för sådant ändamål, så vitt angår befattningshavare under justitiedepartementet, beräknas erforderligt belopp. På sätt chefen för finansdepartementet jämväl uppgivit, uppgå enligt verkställd beräkning de för ändamålet erforderliga medlen, så vitt angår andra huvudtiteln, till 13,300 kronor för ett vart av nämnda år.

Med hänvisning jämväl i övrigt till vad chefen för finansdepartementet i denna del anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition angående löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, till dylik löneförbättring, så vitt angår befattningshavare under justitiedepartementet, beräkna å *ordinarie stat* för år 1919 ett belopp av ..... kronor 13,300.

4. Rese- och traktamentspenningar, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 15,000.

5. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.

[36.] *Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* (Ordinarie anslag.)

Till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. är för närvarande i riksstaten under andra huvudtiteln upptaget ett förslagsanslag av 65,000 kronor. Detta anslag har under de senare åren visat sig otillräckligt. Sålunda hava under de tre sista år, för vilka avslutade räkenskaper föreligga, — åren 1914, 1915 och 1916 — merutgifterna från anslaget

beloppt sig till respektive 14,072 kronor 90 öre, 28,437 kronor 48 öre och 28,206 kronor 85 öre, och vad angår år 1917 hade redan vid utgången av årets åtta första månader anslaget överskridits med 6,618 kronor 25 öre. Redan de sålunda anförda siffrorna torde motivera en höjning av anslaget. [36.]

Emellertid påkallas en dylik höjning av anslaget jämväl av ett par andra omständigheter. På sätt jag redan omnämnt vid behandlingen av förslagsanslaget till civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna (punkt [11]), bör enligt min mening auditörerna tillerkännas gottgörelse för vissa expeditionskostnader samt medel härtill — beräknade till högst 5,000 kronor — bestridas från nu förevarande förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. Och vidare torde det, på sätt redan antytts vid punkt [15], icke vara uteslutet, att de expenskostnader, som kunna väntas härröra av de där omnämnda vattendomstolarnas verksamhet, skola befinnas böra bestridas från nu förevarande anslag.

Med hänsyn tagen ej blott till de överskridanden av förevarande anslag, som enligt vad förut nämnts, ägt rum under de senare åren, utan även till nyssnämnda väntade ökade krav på anslaget, synes det mig, som detsamma lämpligen borde höjas med 35,000 kronor till 100,000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda samt i övrigt vid behandlingen vid punkt [11] av frågan om gottgörelse för auditörernas expeditionskostnader yttrat, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att från det under andra huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. må, i enlighet med de grunder, som Kungl. Maj:t bestämmer, till vid regements- och stationskrigsrätter ävensom särskilda krigsrätter anställda auditörer utbetalas gottgörelse för med utövandet av deras tjänst förenade expeditionskostnader,

dels ock höja nyssnämnda förslagsanslag från dess nuvarande belopp ..... kronor 65,000 med 35,000 kronor till ..... » 100,000.

6. Till bestridande av kostnaderna för Svensk författningssamling, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 70,000.

7. Tryckningskostnader.

[37.] *Tryckningskostnader.* (Ordinarie anslag.)

Det ordinarie anslaget till tryckningskostnader beräknas till omkring 30,000 kronor. Emellertid plägar beloppet för utjämnande av huvudtitelns slutsumma årligen underkastas någon jämkning. Då anslaget uti årets riksstat är upptaget till 30,059 kronor, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, till jämnande av huvudtitelns slutsumma, sänka det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av tryckningskostnader, som icke skola av andra medel gäldas, från ..... kronor 30,059
med 72 kronor till ..... » 29,987.

8. Jordregistren.

[38.] **Jordregistren.** (Extra anslag.)

Den av lantmäteristyrelsen avgivna redogörelsen för arbetet med upplåggande av jordregister under tiden den 1 november 1916—den 31 oktober 1917 utvisar, att för jordregisterarbetet i länen utom Kopparbergs län särskilda lantmätare varit anställda för tillhopa 101.1 månader mot 237.6 månader under föregående redogörelseår samt att i jordregister för dessa län under ifrågavarande tid införts 977 jordeboksenheter med sammanlagt 36,699 registernummer mot 8,723 jordeboksenheter med 71,766 registernummer under närmast föregående redogörelseår. I Kopparbergs län hade under sista redogörelseåret särskilt förordnade lantmätare varit anställda vid jordregisterarbetet för sammanlagt 32 månader; i jordregistret infördes därunder 1,805 registerenheter med tillhopa 6,417 registernummer. För närmast föregående redogörelseår, då särskilda lantmätare voro anställda vid jordregisterarbetet i Kopparbergs län 81 månader, voro motsvarande siffror i övrigt för detta län 7,107 registerenheter med 14,844 registernummer.

Att arbetsprodukten, beräknad efter antalet bearbetade enheter, uppdelat på antalet månader, varunder särskilt förordnade lantmätare biträtt, ställer sig mindre gynnsam för sista redogörelseåret än för det närmast föregående kan endast till en mindre del förklaras därav att — enligt vad förhållandet mellan antalet bearbetade enheter och registernummer synes framgå — arbetet under sista året mera än under det föregående gällt orter med långt driven jordstyckning. Den väsentliga

anledningen därtill, att arbetsprodukten är så mycket lägre för sista redogörelseåret, är helt visst att söka i det förhållandet, att arbetet detta år huvudsakligen gällt komplettering av förut bearbetade enheter. Kompletteringsarbetet har, enligt lantmäteristyrelsens redogörelse, omfattat 1,405 registerenheter i Kopparbergs län och 22,862 jordeboksenheter i övriga län mot respektive 1,637 registerenheter och 20,725 jordeboksenheter under tiden den 1 november 1915—den 31 oktober 1916. I någon mån torde för övrigt arbetet i lantmäterikontoren hava ogynnsamt påverkats därav att, på sätt i det följande skall närmare beröras, granskningen hos domhavandena av utarbetade registerstommar icke kunnat fortgå så jämnt som varit önskligt. [38.]

Enligt lantmäteristyrelsens redogörelse för jordregisterarbetet under tiden den 1 november 1915—den 31 oktober 1916 hade vid slutet av oktober 1916 i jordregister för riket utom Kopparbergs län införts 140,581 jordeboksenheter och i jordregistret för nämnda län 25,833 jordregisterenheter. Efter tillägg av de enheter, som bearbetats sista redogörelseåret, skulle alltså vid slutet av oktober 1917 hava införts i jordregistret för Kopparbergs län 27,638 jordregisterenheter och i jordregister för övriga län 141,558 jordeboksenheter. Den sist anförda siffran lärer emellertid icke motsvara det verkliga arbetsresultatet, utan meddelas i lantmäteristyrelsens redogörelse för tiden den 1 november 1916—den 31 oktober 1917, att från arbetets början intill utgången av oktober 1917 enligt gjord beräkning för hela riket med undantag av Kopparbergs län upplagts jordregisterstommar för 140,229 jordeboksenheter. Såsom den sannolika förklaringen till att antalet bearbetade jordeboksenheter sålunda är ej mindre än 1,329 lägre, än på grund av förut återgivna siffror kunnat beräknas, har lantmäteristyrelsen uppgivit, att beträffande vissa län ett stort antal jordeboksenheter kommit att inflyta i de statistiska uppgifterna mer än en gång, i det att förste lantmätarna i årsredogörelserna lämnat uppgifter om antalet i jordregisterstommar införda enheter och antalet kompletterade enheter utan att tillbörligt avdrag skett med hänsyn till att enheter understundom utgjort föremål för bearbetning under ett föregående år och till följd därav influtit i tidigare uppgifter. Jag saknar anledning att i detta sammanhang närmare ingå på frågan, i vad mån det sålunda begångna felet kan anses ursäktligt, men finner mig emellertid böra framhålla, att jag vid den hemställan om beredande av medel för jordregisterarbetets fullföljande, som jag kommer att göra, givetvis måste gå ut ifrån, att de till Kungl. Maj:t överlämnade uppgifterna om arbetets nuvarande ståndpunkt äro riktiga. I detta hänseende har styrelsen vidare meddelat, att

[38.] vid utgången av oktober 1917 fullständig komplettering ägt rum beträffande 120,501 jordeboksenheter i länen utom Kopparbergs och 3,110 registerenheter i detta län, att granskningen av jordregister hos domhavande fullbordats för 120,665 jordeboksenheter respektive 3,145 jordregisterenheter samt att jordregister anmälts vara upplagt för 1,840 socknar med 105,790 jordeboksenheter i riket utom Kopparbergs län och för 5 socknar med 2,195 jordregisterenheter inom Kopparbergs län. En jämförelse med senast tillgängliga uppgifter å antalet jordregisterenheter i berörda län och jordeboksenheter i riket i övrigt giver vid handen, att vid ingången av november 1917 skulle återstått

införande i jordregister av 1,348 jordeboksenheter och 1,402 jordregisterenheter,

komplettering beträffande 21,076 jordeboksenheter och 25,930 jordregisterenheter,

granskning hos domhavande beträffande 20,912 jordeboksenheter och 25,895 jordregisterenheter samt

anmälan om upplåggande beträffande 35,787 jordeboksenheter och 26,845 jordregisterenheter.

Antalet socknar, för vilka jordregister vid sistnämnda tidpunkt ännu icke anmälts vara upplagt, utgjorde enligt lantmäteristyrelsens uppgift 493 i riket utom Kopparbergs län och 42 i detta län. Vid de nu anförda siffrorna må erinras, att antalet jordeboksenheter i någon mån växlar år från år, särskilt på grund av överflyttning av områden från landet till stad, samt att antalet jordregisterenheter i Kopparbergs län icke kan beräknas annat än approximativt, innan jordregister upplagts för hela länet.

Vad angår jordregisterarbetet hos domhavandena finnas emellertid uppgifter något senare än de av lantmäteristyrelsen meddelade. Till justitiedepartementet inkomna nämligen därom dels redogörelser från lantmäterikontoren dels ock uppgifter från domhavandena i samband med framställningar om ersättning till vikarier, som förordnats i anledning av jordregisterarbetet. På grund av de uppgifter, som sålunda inkommit från särskilda håll, kan beräknas, att granskningsarbetet hos domhavandena vid 1917 års slut omfattat cirka 125,000 jordeboksenheter i riket utom Kopparbergs län och omkring 6,700 registerenheter i Kopparbergs län. Men den av lantmäteristyrelsen meddelade uppgiften i fråga om granskning intill utgången av oktober 1917 beträffande 120,665 jordeboksenheter är av stort intresse med hänsyn till den jämväl lämnade uppgiften, att samtidigt å lantmäterikontoren fullständig komplettering ägt rum beträffande 120,501 jordeboksenheter. Den nära

överensstämmelsen mellan dessa två siffror visar, huru angeläget det är, att granskningen hos domhavandena bedrives jämsides med utarbetandet av nya jordregisterstommar å lantmäterikontoren. Fördröjes granskningen hos domhavandena, varder det påföljande kompletteringsarbete, som skall utföras av lantmätare, avsevärt mycket besvärligare och kostsammare, vartill kommer, att för jordregisterarbetet avsedd personal måhända icke alltid kan, under väntan på registerstommars återkomst från domhavande, erhålla annat lämpligt arbete för jordregisters uppläggande. [38.]

Att domhavandena icke kunnat utföra granskningen av jordregisterstommarna med samma skyndsamhet, som använts vid deras upprättande i lantmäterikontoren, beror i främsta rummet på bristande tillgång på arbetskraft. Överhuvud taget har antalet unga jurister, som söka utbildning vid underdomstolarna på landet, avsevärt nedgått under de senare åren, och bland dessa ämnessvenner har blott ett relativt fåtal kunnat åtaga sig att i ordinarie domhavandes ställe utföra jordregisterarbete. Och ej sällan, särskilt vad norra delen av landet angår, har brist yppats även på kompetenta vikarier för häradshövdingar, som varit beredda att själva utföra jordregisterarbete. För att råda bot härför lärer ingen annan utväg stå öppen än att de ifrågavarande förordnandena göras mera begärliga, särskilt genom höjningen av de arvoden av statsmedel, som utgå till vikarierna. En reglering av dessa arvoden ägde rum våren 1913; sedan dess har någon höjning icke kommit ifråga, utan har tvärtom för den ökning i arvode, som enligt nämnda reglering skulle inträda efter viss tids vikariat, vid särskilda tillfällen uppställts högre fordringar. Även frånsett behovet att få arbetskraft till jordregisterarbetet torde därför kunna sägas, att en arvodesförhöjning är påkallad av nu rådande dyrtid, helst krigstidstillägg ansetts ej kunna tilldelas dessa vikarier.

Av det reservationsanslag å 800,000 kronor, som 1914 års senare riksdag beviljade för fortsättande och avslutande av arbetet för inrättande av jordregister för rikets landsbygd, anvisade 1917 års riksdag då återstående 75,000 kronor att utgå för år 1918. Utöver sistnämnda belopp återstår en behållning å tidigare anvisningar, vilken enligt approximativa beräkningar uppgår till omkring 80,000 kronor. Till förfogande för jordregisterarbetet för år 1918 står alltså ett belopp av omkring 155,000 kronor. Till bestridande av kostnaderna för det arbete för jordregisters uppläggande, som detta år skall utföras inom lantmäteristaten, har ställts ett belopp av 50,200 kronor till lantmäteristyrelsens förfogande. Omkring 8,000 kronor torde under samma år komma

[38.] att åtgå till extra arbetshjälp åt kammarkollegium i anledning av dess befattning med jordregisterarbetet. Därefter återstår till arvoden åt vikarier för domhavande i anledning av jordregisterarbetet i domsagorna ett belopp av omkring 96,800 kronor. Jämväl med nödig hänsyn tagen till det redan framhållna behovet av en höjning i arvodena för dessa vikarier torde det sistnämnda beloppet kunna antagas komma att förslå för år 1918.

Emellertid kan det icke förväntas, att arbetet med jordregistret skall kunna hinna slutföras under år 1918, utan tarvas därför medel jämväl för år 1919 och — då arbetet icke ens under sistnämnda år lärer kunna slutföras inom Kopparbergs län — sannolikt även för ett eller flera följande år. Till upplysning om vanskligheten av beräkningar på detta område må meddelas, hurusom lantmäteristyrelsen i slutet av år 1915 beräknade kostnaderna för jordregisterarbetet inom dess förvaltningsområde under år 1917 till 120,500 kronor under förutsättning att arbetet forcerades så, att det bleve slutfört sistnämnda år; att styrelsen i slutet av år 1916 beräknade utgifterna för år 1918 till 50,000 kronor; att styrelsen i slutet av år 1917 likväl för jordregisterarbetet under år 1918 begärt 72,800 kronor och att styrelsen samtidigt beräknat, att för arbetets slutförande efter 1918 års utgång skulle inom styrelsens förvaltningsområde komma att krävas 71,700 kronor.

Härjämte må erinras, att jordregisterarbete jämte uppläggande av särskild tomtbok jämlikt § 37 i förordningen den 18 juni 1908 angående jordregister, sådan denna paragraf lyder enligt kungörelsen den 12 maj 1917, numera kan ifrågakomma för orter, där den för stad gällande ordning för bebyggande skall tillämpas. I huru stor utsträckning detta kan komma att ske, låter sig emellertid för närvarande icke beräkna, då beslut om ordningen för fastighetsregistreringen hittills meddelats endast för ett fåtal dylika orter. Än mindre kan nu beräknas, vilken kostnad uppläggande av jordregister med särskild tomtbok kan kräva, utan måste därmed tillsvidare anstå.

I ärendets nuvarande skick anser jag mig därför endast böra ifrågasätta beviljande av anslag för jordregisterarbetets fortsättande under år 1919. För detta ändamål torde 75,000 kronor förslå.

Jag hemställer sålunda, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till fortsättande av arbetet å inrättande av jordregister för landsbygden å *extra stat* för år 1919 bevilja ett reservationsanslag å ..... kronor 75,000.

9. Fastighetsregister för stad.

[39.] *Fastighetsregister för städer och vissa därmed jämförliga samhällen.* (Extra anslag.)

För bestridande av de på staten belöpande kostnaderna för första uppläggande av fastighetsregister i städer och vissa andra samhällen beviljade 1917 års riksdag ett anslag av 750,000 kronor samt anvisade därav på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp kunde finnas erforderligt.

Fastighetsregisterkommissionen, vilken, enligt bestämmelse i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, utgör tillsynsmyndighet över fastighetsregistreringen i städer och de andra samhällen, vilkas fastighetsregistrering skall äga rum enligt de för stad meddelade bestämmelser, har för sin verksamhet under år 1917 avgivit en redogörelse, som, för att komma till riksdagens kännedom, torde få såsom bilaga (C) fogas vid statsrådsprotokollet. I denna redogörelse, till vilken jag hänvisar, förklarar kommissionen, att enligt dess beräkningar skulle för år 1919 till bestridande av statens kostnader för fastighetsregister i stad behöva anvisas ett belopp av 200,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1918 av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp må finnas erforderligt.

Enligt vad jag inhämtat, skulle det belopp av de erforderliga 200,000 kronorna, som väntas behöva tagas i anspråk redan under år 1918, belöpa sig till högst 50,000 kronor. Ett anslag till sistnämnda belopp torde alltså böra äskas å 1918 års tilläggsstat och återstående 150,000 begäras å 1919 års stat.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen

att av det för bestridande av de på staten belöpande kostnaderna för första uppläggande av fastighetsregister i städer och vissa andra samhällen av 1917 års riksdag beviljade anslag å 750,000 kronor på *extra stat* för år 1919 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av ..... kronor 150,000.

10. Ersättning åt häradsskrivarna för anteckning i röstlängderna år 1919 av oguldna utskyldsposter.

[40.] *Ersättning åt häradsskrivarna för anteckning i röstlängderna år 1919 av oguldna utskyldsposter.* (Extra anslag.)

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition (nr 211) till 1917 års riksdag angående omorganisation av fögderiförvaltningen och lönereglering för tjänstemännen därstädes m. m. beviljade riksdagen för beredande åt häradsskrivarna av ersättning, enligt av dåvarande chefen för civildepartementet i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 april 1917 angivna grunder, för anteckning i röstlängderna år 1918 av oguldna utskyldsposter å extra stat för samma år ett förslagsanslag av 3,000 kronor.

Som den gottgörelse till häradsskrivarna, till vars utbetalande detta anslag avser att lämna medel, givetvis bör till dem utgå jämväl under år 1919, får jag, som i detta ärende samrått med chefen för civildepartementet, hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande åt häradsskrivarna av ersättning, enligt av chefen för civildepartementet i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 april 1917 angivna grunder, för anteckning i röstlängderna år 1919 av oguldna utskyldsposter å *extra stat* för samma år bevilja ett förslagsanslag av ..... kronor 3,000

11. Till gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för den internationella byrån i Bern, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* ..... kronor 2,000.

12. Understöd åt föreningen Skyddsvärnet.

[41.] *Understöd åt föreningen Skyddsvärnet.* (Extra anslag.)

Föreningen Skyddsvärnet bildades i Stockholm år 1910. Den har enligt sina stadgar till uppgift att »verka för främjande av det allmänna och enskilda räddningsarbetet bland frigivna fångar, villkorligt dömda, lösdrivare, alkoholister, prostituerade och i liknande avseenden hjälpbehövande».

Såsom jag redan förut nämnt, har det belopp å 16,000 kronor, vilket under de senaste åren ställts till fångvårdsstyrelsens disposition för understödjande av dess verksamhet till frigivna fångars skydd och

om vars beviljande jämväl för år 1919 jag under punkt [24] anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta framställning, beräknats med hänsyn till att därav ett understöd av 4,000 kronor skulle tilldelas Skyddsvärnet. Emellertid åtnjuter Skyddsvärnet även direkt understöd av statsmedel. Detta har utgått under år 1913 med 6,000 kronor, men har därefter för vart och ett av åren 1914—1918 bestämts till 12,000 kronor. Nu anhåller föreningen i underdånig skrivelse den 24 september 1917 om ett anslag av sistnämnda storlek jämväl för nästkommande år. Då Skyddsvärnet för sin verksamhet till frigivna fångars skydd haft att påräkna förutnämnda belopp å 4,000 kronor, har med nu förevarande understöd å 12,000 kronor åsyftats allenast Skyddsvärnets övriga verksamhetsgrenar och har därför också i fråga om dessa sistnämnda medels användande meddelats en föreskrift, som, enligt den avfattning, som de senaste åren givits densamma, utesluter medlens begagnande för verksamhet, som särskilt avser frigivna fångars upprättande. [41.]

I sammanhang med avlåtande av statsverkspropositionen till 1915 års riksdag lämnade dåvarande chefen för justitiedepartementet en utförlig redogörelse för Skyddsvärnets uppkomst och verksamhet till och med år 1913. Vid avlåtande av statsverkspropositionen till 1916 och 1917 års riksdagar blev denna redogörelse kompletterad med avseende å verksamheten under åren 1914 och 1915. Någon ny utförligare skildring av föreningens arbete torde därför ej nu behöva lämnas, så mycket mindre som föreningens verksamhet torde för varje år som gått blivit alltmera känd och uppskattad. Emellertid torde här vara på sin plats att lämna en kompletterande redogörelse avseende år 1916 eller det sista år, för vilket några uppgifter därom finnas tillgängliga. Liksom fallet var vid lämnandet av redogörelse för föreningens verksamhet under år 1915 torde även nu först böra behandlas verksamheten å föreningens centralbyrå i Stockholm samt därefter lämnas några korta meddelanden rörande arbetet vid filialerna i Göteborg och Malmö.

I. Centralbyrån i Stockholm.

Platsanskaffningen har under år 1916 berett arbete eller anställning åt 1,066 personer. Därtill böra dock läggas omkring 350 fall, då arbete anskaffats åt personer, som ej varit att hänföra till klienter i egentlig mening. En jämförelse med år 1915 visar, att år 1916 företer en avsevärd ökning. Motsvarande siffror för år 1915 voro nämligen 871 och omkring 200.

I fråga om *förundersökningarna beträffande villkorlig dom* är att anteckna, att antalet personer, som under år 1916 varit föremål för denna gren av centralbyråns verksamhet, uppgått till 349, av vilka 112 erhållit villkorlig dom. Motsvarande tal för år 1915 voro 342 och 96.

[41.] Beträffande *övervakningsarbetet beträffande villkorligt dömda* kan nämnas, att under år 1916 53 villkorligt dömda — mot 57 under år 1915 — ställts under tillsyn av särskilt förordnad övervakare.

Verksamheten till räddande av alkoholister har under år 1916 berört 244 personer. Av dessa hava 18 beretts inträde å vårdanstalt. Motsvarande siffror för år 1915 voro 235 och 11.

Räddningsarbetet för kvinnor har fortsatts även under år 1916. Någon statistik beträffande denna gren av föreningens verksamhet föreligger dock ej.

Å Skyddsvärnets *skrivbyrå* hava under olika tider av år 1916 varit sysselsatta 38 personer med tillhopa 38.232 arbetstimmar. Motsvarande siffror för år 1915 voro 35 och 42,462.

II. Filialen i Göteborg.

Den uppgift, som Skyddsvärnet i Göteborg enligt stadgarna satt sig före, omfattar dels förundersökning i fråga om personer, som kunna bliva föremål för villkorlig straffdom, dels ock verksamhet för främjande av räddningsarbete bland frigivna fångar och villkorligt dömda.

Förundersökningarna beträffande villkorlig dom hava under år 1916 haft avseende å 154 för brott tilltalade. Dessa undersökningar hava i 72 fall lett till villkorlig dom, i 19 fall till vederbörandes intagande i allmän uppfostringsanstalt, i 2 fall till frikännande och i 4 fall till att målen blivit avskrivna. Motsvarande siffror för tiden från den 6 november 1914, då filialen bildades, till 1915 års slut voro 98 samt 50, 14, 0 och 4.

Beträffande *räddningsarbetet bland frigivna fångar och villkorligt dömda* är att nämna, att under år 1916 från sådana personer inkommit 326 framställningar om hjälp. Av dessa framställningar hava 256 bifallits i en eller annan form, därav 28 genom anvisande av arbete. Motsvarande siffror för tiden från mars månad år 1915, då denna gren av filialens verksamhet först upptogs, till samma års slut, voro 182 samt 151 och 26.

III. Filialen i Malmö.

Denna filial har under år 1916 stått under ledning av styrelsen för en i november 1915 bildad dotterförening till Skyddsvärnet, benämnd »Skånekretsen av föreningen Skyddsvärnet».

Platsavdelningen har under år 1916 berett arbete åt 19 personer mot 15 under år 1915.

Förundersökningarna beträffande villkorlig dom hava under året uppgått till 144 mot 87 under år 1915. Undersökningarna ledde under år 1916 till villkorlig dom i 26, till frikännande i 5 fall och till målens nedläggande i 7 fall. Motsvarande tal för år 1915 voro 16, 2 och 0.

Verksamheten vid filialen har under år 1916 omfattat även *övervakning av villkorligt dömda*, varemot filialens *alkoholistvårdande* verksamhet av särskilda skäl så gott som helt och hållet legat nere under detta år.

Till belysning av föreningens verksamhet i dess helhet må hänvisas till följande tablå, angivande vilka åtgärder föreningens byråer i Stockholm, Göteborg och Malmö under år 1916 vidtagit med sina klienter.

[41.]

	Stockholm	Göteborg	Malmö
Anvisat arbete eller anställning	1,066	28	19
Reshjälp till hemort eller arbetsplats	172	11	6
Mat eller logi	208	125	40
Hjälp till sjukhus, skyddshem, fattigvård etc.	113	9	—
Understöd eller hjälp i annan form, såsom beklädnad, arbetsredskap, hyreshjälp etc.	410	83	38
Summa	1,969	256	103

Skyddsvärnet i skrivelse den 24 september 1917

I fråga om de medel, föreningen haft och har att påräkna till täckande av kostnaderna för sin verksamhet, anför föreningen i sin förutnämnda skrivelse den 24 september 1917.

Med hänsyn till inkomsterna hade Skyddsvärnet under år 1916 erhållit ett statsanslag om 12,000 kronor och ett kommunalt anslag om 4,000 kronor från Stockholms stadsfullmäktige, ett kommunalt anslag om 500 kronor från stadsfullmäktige i Malmö och ett anslag om 1,000 kronor från Malmöhus läns landsting, vartill komme dels medlemsavgifter och gåvor, dels de anslag, som lämnats av fångvårdsstyrelsen och en del av landets skyddsföreningar. Skrivbyrån hade lämnat omkring 9,000 kronor i inkomst.

För år 1917 hade riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t anvisat Skyddsvärnet 12,000 kronor, varjämte Stockholms stadsfullmäktige anslagit 4,000 kronor, Malmö stadsfullmäktige 500 kronor och Malmöhus läns landsting 1,000 kronor, vartill komme, att Skyddsvärnet av Kungl. Maj:t anvisats att för sin verksamhet för frigivna fångar hos fångvårdsstyrelsen söka understöd.

För år 1918 hade riksdagen likaledes jämlikt nådig framställning anvisat ett anslag om 12,000 kronor, med hänvisning till föreningen att för det speciella skyddsarbetet för frigivna även för nämnda år begära understöd hos fångvårdsstyrelsen. Föreningen hade ingått till Stockholms stadsfullmäktige med framställning att för år 1918 erhålla samma anslag som för år 1917.

Några avslutade räkenskaper, som skulle kunna lända till upplysning om föreningens ekonomiska förhållanden under år 1917, hava ej varit för mig tillgängliga. Vad åter beträffar frågan, huru föreningens inkomster och utgifter ställt sig under det näst därförut förflutna året 1916, framgår svaret därå av följande ur revisionsberättelsen för samma år hämtade

Tablå över Skyddsvärnets ekonomiska ställning år 1916.

Tillgångar och skulder balanserade den 1 januari 1916 sålunda:

Tillgångar:

Inventariers konto	5,017: 39	
Malmöfilialens konto	135: 44	
Aktiers och obligationers konto	23,200: —	28,352: 83

[41.]

Skulder:

Skuld till Stockholms Handelsbank mot säkerhet av en obligation	4,000: —	
A. G. Boströms donationsfond	23,200: —	
Saldo	1,152: 83	28,352: 83

Årets inkomster och utgifter visa följande:

Inkomster:

Ständigt betalande medlemmars konto	5,600: —	
Årligen betalande medlemmars konto	10,275: 25	
Gåvors konto	7,305: —	
Anslutna föreningars konto	1,780: —	
Statsanslagets konto	12,000: —	
Kommunalanslagets konto	4,000: —	
Fångvårdsstyrelsens anslags konto	4,000:	
Återbetalade understöds konto	11: 65	
Räntekonto	175: 18	
Diverse inkomsters konto	1,384: 38	
Aktiers och obligationers konto	2,949: 55	
Skrivbyråns konto	9,104: 86	58,585: 87

Utgifter:

Platsbyråns konto	13,551: 72	
Alkoholistbyråns konto	5,018: 36	
Förundersökningars konto	5,703: 11	
Skrivbyråns konto	12,583. 85	
Göteborgsfilialens konto	700: —	
Malmöfilialens konto	1,520: 70	
Allmänna omkostnaders konto	9,558: 44	
Agitations- och upplysningskonto	7,202: 43	55,838: 61
Av vinsten har använts till avskrivning av 20 procent å inventariernas bokförda värde	1,003: 46	
samt överförts till kapitalkontot årets överskott	1,743: 80	2,747: 26
		Kronor 58,585: 87

Tillgångar och skulder balanserade den $^{31}/_{12}$ 1916 sålunda:

Tillgångar:

Inventariers konto	4,013: 93	
Malmöfilialens konto	135: 44	
Bankkonto	25: —	
Lånekonto	1,000: —	
Aktiers och obligationers konto	25,266: 67	
Kassakonto	655: 59	31,096: 63

[41]

Skulder:

Diverse kreditorers konto	4,000: —	
A. G. Boströms donationsfond	24,200: —	
Kapitalkonto	2,896: 63	31,096: 63

För år 1919, till vars utgifter det nu begärda anslaget skulle utgöra ett bidrag, har föreningen uppgjort följande ekonomiska beräkning:

Beräknade inkomster under år 1919:

Statsanslag	kronor	12,000: —
Kommunalt anslag	»	4,000: —
Av fångvårdsstyrelsen	»	4,000: —
Årliga medlemsavgifter	»	9,000: —
Ständiga medlemsavgifter	»	3.000: —
Gåvor	»	4,000: —
Av anslutna föreningar	»	1.200: —
Av skrivbyrån	»	12 000: —
Av donation	»	2,800: —
Diverse inkomster	»	1,000: —
Brist att fylla	»	5,500: —
Summa	kronor	58,500: —

Beräknade utgifter under år 1919:

Förundersökningsavdelningen:

Föreståndaren	kronor	1,800: —		
Biträde och övervakare	»	1.800: —		
Trycksaker, hyra, utgifter för klienter m. m.	»	1,200: —		
Till filialer	»	1,500: —	kronor	6,300: —

Alkoholistbyrån:

Föreståndare	kronor	1,500: —		
Läkare	»	800: —		
Biträde och övervakare	»	1,500: —		
Trycksaker, hyra, utgifter för klienter m. m.	»	1,200: —		
Till filialer	»	1,500: —	kronor	6,500: —

Skrivbyrån:

Föreståndare	kronor	2,400: —		
Utgifter för klienter	»	9,500: —		
Inventarier, hyra och anskaffning av skrivmaskiner m. m.	»	2,600: —	kronor	14,500: —

[41.]

Platsbyrån.

Föreståndare	kronor	3,000: —	
Biträden	»	3,000: —	
Utgifter för klienter	»	7,000: —	
Trycksaker, hyra och diverse	»	2,000: —	kronor 15,000: —
För inspektion, agitation och upplysningsverksamhet			» 5,700: —

Allmänna omkostnader.

Trycksaker	kronor	1,000: —	
Inventarier	»	1,000: —	
Skrivmateriel	»	500: —	
Annonser och diverse	»	800: —	
Ved och lyse	»	800: —	
Porto och försändelser	»	800: —	
Telefon	»	500: —	
Städning m. m.	»	600: —	
Skyddsvärnets föreståndare	»	4,500: —	kronor 10,500: —
			Summa kronor 58,500: —

Fångvårdsstyrelsen.

Över Skyddsvärnets nu ifrågavarande framställning har fångvårdsstyrelsen, efter nådig remiss, avgivit utlåtande och därvid tillstyrkt bifall till framställningen. I utlåtandet åberopar styrelsen vad den förut anfört beträffande föreningens tidigare gjorda framställningar om statsunderstöd för dess samhällsnyttiga verksamhet.

Departementschefen.

Av den redogörelse, som sålunda ävensom i samband med avlåtandet av föregående års statsverkspropositioner lämnats över Skyddsvärnets verksamhet på olika områden, torde framgå, att denna är av synnerligen samhällsgagnande och välsignelserik art, och för var och en, som tagit närmare kännedom om föreningens arbete, torde det framstå som klart, att detta präglas av vakenhet, initiativkraft och intresse för de åtagna uppgifterna. Föreningen är alltså i hög grad förtjänt av ett fortsatt stöd från det allmännas sida. Hos riksdagen bör därför enligt min mening för år 1919 begäras ett anslag av samma storlek som det, vilket kommit densamma till del under de senaste åren, eller 12,000 kronor.

Om anslaget beviljas av riksdagen, torde Kungl. Maj:t i samband med blivande beslut om beloppets utanordnande böra, i likhet med vad som skett under de senare åren, föreskriva, att beloppet skall användas till de grenar av föreningens verksamhet, som icke särskilt avse frigivna fångars skydd, med hänvisning till föreningen att för det speciella skyddsarbetet för frigivna även för år 1919 begära understöd hos fångvårdsstyrelsen. Likaså torde angående den kontroll å föreningens

verksamhet, som från det allmännas sida bör utövas i anledning av statsunderstödet, böra meddelas enahanda bestämmelser som hittills Föreningen torde alltså böra åläggas att före den 1 april 1920 till Kungl. Maj:t avgiva berättelse rörande anslagets användande och föreningens verksamhet under år 1919, varjämte föreskrift bör meddelas därom, att ett av chefen för justitiedepartementet förordnat ombud skall äga deltaga i revisionen av föreningens räkenskaper för sistnämnda år. [41.]

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till understöd åt föreningen Skyddsvärnet å *extra stat* för år 1919 bevilja ett förslagsanslag, högst ..... kronor 12,000.

13. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

[42.] *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.* (Ordinarie anslag).

Vid behandlingen av frågan rörande åtgärder för förskottsväsendets avveckling har Kungl. Maj:t den 31 december 1917, på hemställan av dåvarande chefen för finansdepartementet, fattat beslut bl. a. därom, att såväl i tilläggsstat för år 1918 som i riksstaten för år 1919 skall under de särskilda huvudtitlarna upptagas ett förslagsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Vad andra huvudtiteln angår, har kassaförlagskommittén i sitt i ämnet avgivna betänkande ävensom statskontoret i sitt över nämnda betänkande avgivna utlåtande föreslagit ifrågavarande anslags sättande till 160,000 kronor.

Mot anslagets bestämmande till detta belopp torde intet vara att erinra. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet i övrigt anfört i nu föreliggande fråga får jag nu, så vitt angår riksstaten för år 1919, hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till kommittéer och utredningar genom sakkunniga å riksstaten under andra huvudtiteln *å ordinarie stat* uppföra ett förslagsanslag av ..... kronor 160,000.

14. Extra utgifter.

[43.] *Extra utgifter.* (Ordinarie anslag.)

I riksstaten är för innevarande år uppfört ett ordinarie reservationsanslag till extra utgifter å 4,500 kronor.

Vid behandlingen av frågan om åtgärder för förskottsväsendets avveckling har Kungl. Maj:t den 31 december 1917, på hemställan av dåvarande chefen för finansdepartementet, fattat beslut bl. a. därom, att vederbörande huvudtitlars anslag till extra utgifter måtte från och med år 1919 höjas med sådana belopp, som prövas erforderliga för bestridande av oförutsedda utgifter av mindre storlek, samt att å 1918 års tilläggsstat måtte upptagas motsvarande förstärkningar av samma anslag.

I det utlåtande, som statskontoret avgivit över kassaförlagskommitténs betänkande i ämnet, har statskontoret hemställt, att andra huvudtitelns ifrågavarande anslag måtte av nu nämnd anledning höjas med 4,500 kronor till 9,000 kronor. Då mot denna beräkning ej torde vara något att erinra, får jag nu — under hänvisning till vad dåvarande chefen för finansdepartementet den 31 december 1917 i övrigt i frågan anfört — såvitt angår riksstaten för år 1919 hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

höja det å *ordinarie stat* under andra huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till extra utgifter från dess nuvarande belopp ..... kronor 4,500
med 4,500 kronor till ..... » 9,000.

[44.] **Vissa ordinarie anslag.**

Beträffande de här förut från senast fastställda riksstat upptagna ordinarie anslag, vid vilka jag icke gjort någon framställning, har jag icke att föreslå ändring.

I sammanhang härmed ber jag dock få erinra, att, vid bifall till vad i den under punkten [35] omförmälda propositionen kan bliva föreslaget, vissa i ordinarie avlöningsstater uppförda vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare komma att erhålla avlöningsförmåner utöver vad i vederbörande stat angives.

Sammanfattning.

Av andra huvudtitelns **ordinarie** anslag, vilka för innevarande år uppgå till ..... kronor 5,764,942,
komma vid bifall till de av mig framställda förslagen följande att *höjas*, nämligen

anslaget till arvoden åt civil personal vid särskilda krigsrätter med	kronor	12,000	
anslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter med	»	105,000	
anslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. med	»	35,000	
samt anslaget till extra utgifter med	»	4,500,	

varjämte
dels i följande ordinarie anslag skulle komma att *beräknas en förhöjning*, nämligen

i anslaget till justitiekanslersexpeditionen med	»	2,300	
i bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med	»	18,400	
i förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med	»	200,000	
samt i anslaget till avlöningar, arvoden m. m. vid statens uppfostringsanstalt å Bona med	»	16,600	
dels *uppföras* ett *nytt* ordinarie *förslagsanslag* till kostnader för kommittéer m. m. å	»	160,000	

dels ock skulle komma att *beräknas* följande *nya anslag*, nämligen

till kost och beklädnad åt eleverna vid statens uppfostringsanstalt å Bona ett förslagsanslag å	»	235,000	
samt till löneförbättring åt vissa vaktmästare m. fl. ett förslagsanslag å	»	13,300	
	tillhopa kronor	802,100	
Transport	kronor	802,100	kronor 5,764,942

Transport	kronor 802,100	kronor 5,764,942
Om från denna summa drages den av mig föreslagna *sänkningen* av anslaget till avlöning till vissa å äldre stat kvarstående auditörer med ..... kronor 1,420		
och anslaget till tryckningskostnader med » 72		
tillhopa	» 1,492,	
visar sig, att de ordinarie anslagen skulle *ökas* med		» 800,608
och sålunda för år 1919 komma att uppgå till		kronor 6,565,550.
Extra anslag, som hittills för år 1918 å andra huvudtiteln anvisats till sammanlagt belopp av		kronor 1,665,358,
hava av mig nu tillstyrkts eller föreslagits böra beräknas till belopp, som med		» 366,208
understiga sistnämnda summa, till följd varav de extra anslagen för år 1919 komma att uppgå till		kronor 1,299,150
Huvudtitelns slutsumma, som för innevarande år — frånsett tilläggsstaten — utgör		» 7,430,300,
skulle under förutsättning av bifall till mina förslag *ökas* med		» 434,400
och sålunda för år 1919 belöpa sig till		kronor 7,864,700.

Vad departementschefen uti detta ärende, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, yttrat och hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle utdrag av statsrådsprotokollet, såvitt ärendet angick, överlämnas till finansdepartementet till ledning vid avfattande av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behov.

Ur protokollet:
Henry Lindberg.

Bilaga A.

Till Konungen.

Jämlikt den av Eders Kungl. Maj:t för lagberedningen fastställda instruktion får beredningen härmed avgiva redogörelse för sin verksamhet under innevarande år.

Beredningen har under året varit sysselsatt med utarbetande av motiv till de i näst föregående redogörelse omförmälda förslagen till de delar av giftermålsbalken, som skola avse äkta makars rättsförhållanden, och till därmed sammanhängande författningar ävensom med ytterligare bearbetning av nämnda förslag. Motiven äro nu till väsentliga delar färdiga.

Omkring två veckor under oktober sammanträdde undertecknad Westring i Köpenhamn med ordförandena för de danska och de norska delegerade vid det skandinaviska lagstiftningsarbetet på familjerättens område för gemensam överläggning i frågor, som uppkommit under de parallella lagtexternas vidare bearbetning.

I anledning av nådig remiss den 13 september har beredningen den 20 i samma månad avgivit underdånigt utlåtande över en av riksarkivarien gjord framställning om anslag för fortsättande av påbörjat arbete med registrering av Svea hovrätts domar under tiden från hovrättens instiftande till 1680-talets mitt ävensom av vad hittills outgivna delar av rådets protokoll i justitieärenden för samma tid innehålla rörande till Kungl. Maj:t fullföljda mål av civil och kriminell natur.

Till beredningen har under året från Föreningen för moderskydd och sexualreform inkommit en skrivelse, innehållande önskemål beträffande det pågående lagstiftningsarbetet.

Underdånigst
HJALMAR WESTRING.

BIRGER EKEBERG. KARL TISELIUS. EMILIA BROOMÉ.
EINAR STENBECK.

Stockholm den 31 december 1917.

Bilaga B.

Till Konungen.

Till åtlydnad av föreskrift i kungl. brevet den 22 december 1911 angående förberedande utredning rörande en rättegångsreform får jag härmed avgiva redogörelse för processkommissionens arbete under år 1917.

Under den tid i början av året, då nuvarande ministern för utrikes ärendena Joh. Hellner av annat offentligt uppdrag var hindrad att deltaga i kommissionens arbete, sysselsatte sig revisionssekreteraren K. Schlyter, advokaten H. Almstrand och professorn T. Engströmer med utarbetandet av utkast till bestämmelser angående domstols utslag och beslut. Sedan Hellner under mars månad återupptagit arbetet i kommissionen, ägnades detta intill den 19 oktober, då Hellner utnämndes till förutnämnda befattning, huvudsakligen åt fortsatt behandling av till civilprocessen hörande ämnen, och blevo därunder kommissionens samtliga hittills utarbetade utkast till lagbestämmelser uppsatta i korrektur. Korrekturet omfattar en första avdelning om domstolsväsendet, därav 8 kapitel äro uppsatta, och en andra avdelning om rättegången i tvistemål, därav 20 kapital äro uppsatta, fördelade på fyra underavdelningar: I. Allmänna bestämmelser, II. Bevisning, III. Rättegången i underrätt, IV. Rättsmedlen.

Den 7 februari 1917 avgav Hellner till statsrådet och chefen för justitiedepartementet begärt yttrande, huruvida redan nu åtgärder borde vidtagas, varigenom de, som hädanefter utnämndes till innehavare av vissa befattningar inom justitiestaten, tillförbundes att underkasta sig de förändringar, som en blivande rättegångsreform i fråga om deras befattningar kunde komma att medföra.

I anledning av det den 14 mars 1917 av särskilda inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga avgivna betänkandet med förslag till vattenlag m. m. avgav Hellner den 18 maj 1917 infordrat underdånigt utlåtande, huruvida från synpunkten av den tillämnade rättegångsreformen något vore att erinra mot grunderna för de förslag rörande vattendomstolars inrättande samt processförfarandets anordning i vattenmål, som innefattas i nämnda betänkande.

Sedan Eders Kungl. Maj:t den 30 oktober 1917 förordnat undertecknad Falk att under den tid Hellner är statsråd verkställa utredningen angående rättegångsreformen, har processkommissionen under återstoden av året, jämte det att förut påbörjat arbete fortsatts, på anmodan av statsrådet och chefen för justitiedepartementet granskat ett av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till lag om fri rättegång.

I anledning av en av Hellner den 10 oktober 1917 avlåten underdånig framställning har Eders Kungl. Maj:t den 12 oktober 1917 medgivit, att av de för utredningen angående rättegångsreformen anslagna medel finge utgå ersättning dels till särskild person, som av Eders Kungl. Maj:t förordnades att fullgöra vad på chefen för statistiska centralbyråns rättsstatistiska avdelning ankomme i fråga om bearbetningen av de rättsstatistiska uppgifterna för åren 1914 och 1915 i vad de avsåge domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet, dels ock till erforderliga extra arbetsbiträden för uppdragets utförande; varefter Eders Kungl. Maj:t den 9 november 1917 förordnat dels extra aktuarien i kontrollstyrelsen filosofie licentiaten Hans Gahn att fullgöra berörda uppdrag, dels ock Schlyter att i egenskap av sekreterare i processkommissionen vid det Gahn meddelade uppdragets utförande tillhandagå honom med erforderliga upplysningar och anvisningar beträffande de rättsstatistiska uppgifternas bearbetande i de avseenden, som vore av betydelse för utredningen angående rättegångsreformen, allt under chefens för centralbyrån omedelbara ledning.

Härutöver har Schlyter på grund av särskilda uppdrag dels i lagrådet föredragit förslag till lag om häradsrätts sammansättning vid handläggning av vissa mål och ärenden m. fl. lagförslag, över vilka lagrådets utlåtande avgivits den 27 april 1917, dels ock biträtt inom justitiedepartementet vid den fortsatta behandlingen av frågan angående åtgärder till förbättrande av de hos häradshövdingarna anställda rättsbildade biträdenas avlöningsförmåner m. m. samt vid utarbetandet av utkast till stadga med vissa föreskrifter angående domsagornas förvaltning.

Stockholm den 31 december 1917.

Underdånigst

HERMAN FALK.

K. Schlyter.

Bilaga C.

Till Konungen.

Till åtlydnad av föreskrift i nådiga brevet den 13 augusti 1917 angående kostnader för fastighetsregisterkommissionens verksamhet m. m. får kommissionen härmed i underdånighet avgiva redogörelse för kommissionens verksamhet under år 1917; och tillåter sig kommissionen därvid erinra jämväl om vissa åtgärder, som från Eders Kungl. Maj:ts sida vidtagits beträffande fastighetsregister för stad.

Enligt bestämmelse i 7 kap. 14 § av lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad skall arbetet med fastighetsregisters upplåggande i städer ävensom i de andra samhällen, för vilka enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut skall föras fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser, stå under överinseende av en kommission, benämnd fastighetsregisterkommissionen. Den 19 juni 1917 har Eders Kungl. Maj:t i kommissionen utsett till ledamot och ordförande undertecknad Dahl, till ledamot och sekreterare undertecknad Grefberg och till ledamot undertecknad Myrberg. Eders Kungl. Maj:t har sedermera den 14 december 1917 förordnat byråingenjören i lantmäteristyrelsen Gunnar Palm att från och med den 1 januari 1918 tillsvidare vara biträdande sekreterare i kommissionen.

Kommissionen hade konstituerande sammanträde den 23 juli 1917 och har sedermera sammanträtt i den mån sådant erfordrats för behandling av särskilda frågor.

I följd av särskilda nådiga remisser har kommissionen under året avgivit yttranden över 21 ansökningar om behörighet såsom mätningsman i stad. I en till Eders Kungl. Maj:t den 17 november 1917 avlåten underdånig framställning har kommissionen framhållit angelägenheten av att förrättningsakter rörande tomtmätning och avstyckning av område, som ej ingår i tomtindelning, ävensom vissa andra förrättningsakter förvaras på sådant sätt att desamma i möjligaste mån skyddas

mot förstörelse genom eldsolycka samt hemställt om icke åtgärder snarligen och före det fastighetsbildningslagen trädde i kraft borde vidtagas för beredande av skydd i angivna avseende åt nyss omförmälda förrättningsakter. Enligt vad kommissionen inhämtat har framställningen remitterats till lantmäteristyrelsen, vars yttrande ännu icke inkommit till Eders Kungl. Maj:t.

Den 8 oktober 1917 har kommissionen, i anledning av framställning av stadsingenjören i Karlskrona A. Lagergréen, utfärdat ett cirkulär, varigenom möjlighet beretts för införande av arealuppgifter i förteckningen över gator m. m. (bihang C).

Sedan chefen för justitiedepartementet i skrivelse den 8 december 1917 hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavavande framhållit önskvärdheten av att i ärende rörande förordnande av förrättningsman för upprättande av registerkarta kommissionens yttrande inhämtades, har kommissionen avgivet utlåtande i ett tjugutal sådana ärenden.

Kommissionen har vidare haft att besvara ett flertal förfrågningar, som inkommit från städer och andra.

I slutbestämmelse till fastighetsbildningslagen föreskrives att, om i stad föres särskild bok över tomter och densamma innehåller i huvudsak de uppgifter, som skola i tomtboken meddelas rörande de särskilda tomterna, Eders Kungl. Maj:t må, på framställning av staden, antingen förklara, att dylik särskild bok skall ingå i och föras såsom del av stadens fastighetsregister eller ock medgiva staden anstånd under viss tid med upplåggande av tomtbok. Enligt bestämmelse i fastighetsregisterförordningen skall framställning, som nu nämnts, vara gjord före den 1 januari 1918. Efter vad kommissionen inhämtat har icke någon sådan framställning till Eders Kungl. Maj:t inkommit, därvid emellertid må erinras om att, sedan drätselkammaren i Piteå hos Eders Kungl. Maj:t anhållit att stadens fastighetsbok skulle ingå i och föras såsom del av staden Piteå fastighetsregister, Eders Kungl. Maj:t i beslut den 9 november 1917 förklarat att, enär sådant fall icke vore för handen, som omförmäldes i andra stycket av slutbestämmelserna till lagen om fastighetsbildning i stad, Eders Kungl. Maj:t funnit framställningen icke föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

Finnes över stad i dess helhet eller särskild del därav karta, som med visshet fullständigt redovisar bestående fastighetsindelning, äro enligt föreskrift i 1 § fastighetsregisterförordningen vissa förberedande åtgärder för fastighetsregistreringen ej erforderliga, dock att magistraten skall lämna medgivande till att de icke vidtagas. Sådant medgivande har under året lämnats för Malmö och Nyköping beträffande dessa

städers hela område och för Stockholm utom vad angår Djurgårdens icke planlagda område och Bromma församling.

Till förberedande arbeten hava blanketter (formulären 10 och 11) rekvirerats av följande 86 städer: Alingsås, Arboga, Arvika, Borgholm, Borås, Enköping, Eskilstuna, Eslöv, Falkenberg, Falköping, Falun, Filipstad, Gränna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Haparanda, Hedemora, Hjo, Hudiksvall, Huskvarna, Hälsingborg, Härnösand, Hässleholm, Jönköping, Kalmar, Karlshamn, Karlskrona, Karlstad, Katrineholm, Kristinehamn, Kristianstad, Kungsbacka, Köping, Laholm, Landskrona, Lidköping, Lindesberg, Linköping, Luleå, Lund, Malmö (formulär 10), Mariefred, Mariestad, Motala, Nora, Norrtälje, Nässjö, Oskarshamn, Ronneby, Sala, Sigtuna, Simrishamn, Skara, Skänninge, Skövde, Stockholm, Strängnäs, Strömstad, Sundsvall, Säter, Söderhamn, Söderköping, Södertälje, Solvesborg, Tidaholm, Torshälla, Trälleborg, Uddevalla, Ulricehamn, Umeå, Uppsala, Vadstena, Varberg, Vaxholm, Vimmerby, Visby, Västerås, Växjö, Ystad, Åmål, Ängelholm, Örebro, Öregrund, Örnsköldsvik och Östersund; blanketter enligt formulär 12 hava rekvirerats av städerna Halmstad, Karlstad, Malmö och Söderköping. Registreringen lärer alltså i flertalet städer hava tagit sin början.

Förrättningsmän för upprättande av registerkarta hava, så vitt anmälningar till kommissionen på grund av föreskriften i 47 § av förordningen med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad giva vid handen, under året förordnats för städerna Arboga, Borås, Falkenberg, Falun, Halmstad, Hedemora, Hjo, Karlshamn, Karlskrona, Katrineholm, Laholm, Lidköping, Mariestad, Nyköping, Oskarshamn, Ronneby, Sala, Stockholm, Trälleborg, Visby, Vänersborg, Västerås och Åmål. Registerförare äro förordnade för Borås, Halmstad, Karlskrona, Katrineholm, Nyköping, Ronneby, Stockholm, Trosa och Åmål.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 12 maj 1917 skola de genom 1916 års fastighetsregisterkommission försöksvis upplagda registren för staden Trosa och Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken av Stockholms län, vederbörligen kompletterade, utgöra fastighetsregister för berörda samhällen.

Fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser skall, enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 12 maj och den 21 december 1917, föras för köpingarna Avesta, Borlänge, Ludvika och Morastrand Kopparbergs län samt för Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken av Stockholms län och Leksands Norets municipalsamhälle i Leksands socken av Kopparbergs län.

Kommissionen anser sig böra i denna redogörelse upptaga följande.

I 7 kap. 5 § fastighetsbildningslagen föreskrives: »Till upprättande av registerkarta förordnar» etc., i 9 § samma kapitel och lag: »I samband med registerkartans upprättande skall *förrättningsmannen* uppgöra förslag till stadsägoområdets indelning i särskilda stadsägor» och i 9 § fastighetsregisterförordningen: Sedan *förrättningsmannen* i kolumnerna 1—8 av tomtbildningslängden, 1—11 av ägoförteckningen enligt formulär 6, 1—5 av ägoförteckningen enligt formulär 7, 1—12 av ägoförteckningen enligt formulär 8, 10 av förteckningen enligt formulär 10 och 7 i uppgiften enligt formulär 12 gjort de införingar, som i sammanhang med registerkartans upprättande ankomma på honom enligt fastighetsregisterförordningen och vederbörande anvisningar ävensom upprättat förslaget till fastighetsindelning inom stadsägoområdet, har han etc. Av dessa och andra meddelade föreskrifter i fastighetsbildningslagen och fastighetsregisterförordningen samt av det förhållande att däri ej meddelats någon föreskrift om att arbetet finge utföras av annan lärer oförtydbart framgå, att på förrättningsman för upprättande av registerkarta ankommande arbete skall utföras av denne personligen. Det torde ock ligga i sakens natur att ett tjänstemannauppdrag ej utan särskild föreskrift får av tjänstemannen uppdragas åt annan. Enligt de meddelade föreskrifterna skall den närmare tillsynen över registreringsarbetet tillkomna magistraten eller, i stad under landsrätt, Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande med biträde av stadsstyrelsen. Överinseendet över registreringen tillkommer kommissionen. Enligt föreskrift i 48 § fastighetsregisterförordningen kan avtal mellan stad och förrättningsman för upprättande av registerkarta träffas angående *denne* tillkommande ersättning. Träffas ej sådant avtal och kunna staden och *förrättningsmannen* ej enas om ersättningen, skall denna bestämmas av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande. Att registreringsarbetet skulle verkställas inom respektive samhällen finnes ej uttryckligen föreskrivet i fastighetsbildningslagen eller fastighetsregisterförordningen, men lärer framgå av andra bestämmelser däri. Hur skulle t. ex. magistraten kunna utöva sin tillsyn över ett till annan ort förlagt arbete? Och kommissionen skulle, om så finge äga rum, ju sakna kännedom om var den skulle få tillgång till handlingarna för granskning, andra olägenheter att förtiga.

Emellertid hade det kommit till kommissionens kännedom att en ingenjörsbyrå träffat anstalter för att i sin hand samla ett flertal förrättningar för upprättande av registerkarta samt att meningen vore att verkställa förrättningarna under byråns överinseende genom hos byrån anställd personal, därvid förordnande skulle utverkas för en och samma

person för ett flertal orter. Avtal angående arbetets utförande skulle träffas, icke mellan förrättningsmannen och staden, utan mellan byrån och staden. Staden skulle till förrättningsman föreslå person, som byrån bestämde. Arbetet skulle i vidsträckt grad utföras av andra än den förordnade förrättningsmannen. Kommissionen, som fann anordningen stridande mot bestämmelserna om fastighetsregistreringen, anmälde förhållandet hos Eders Kungl. Maj:t, som i anledning därav den 26 oktober 1917 utfärdade en kungörelse, innehållande bland annat, att ej i annat fall någon finge förordnas till förrättningsman för upprättande av registerkarta för mera än ett samhälle än där antagas kunde att registreringsarbetets avslutande uti ifrågavarande samhällen icke därigenom fördröjdes, att i intet fall någon finge innehava förordnande såsom sådan förrättningsman i mera än tre samhällen, att biträde av annan ej finge av förrättningsmannen anlitas för annat arbete än renskrivningsarbete och utredningar, därvid erinrades att förrättningsmannen vore ansvarig jämväl för det utredningsarbete, som verkställdes av biträde, samt att arbete, som ankomme på förrättningsmannen, ej finge verkställas utom orten. Då nu genom denna kungörelse uttryckligen fastslagits, att en och samma person ej finge innehava ett flertal förordnanden och att arbetet i huvudsak skulle utföras av förrättningsmannen personligen, sökte ingenjörsbyrån, med fasthållande av sin plan i övrigt, skaffa det nödiga antalet förrättningsmän. Vederbörande förrättningsmän skulle avlönas av byrån och stå i dess tjänst; städerna skulle till byrån erlägga betalning för registreringsarbetet. Den ersättning, byrån skulle erhalla, har givetvis så beräknats, att viss del därav skulle tillfalla byrån. Det syntes uppenbart att bidrag av statsmedel icke borde utgå till den del av ersättningen som tillföll byrån. Fråga uppstod då, om man skulle låta med saken anstå, tills fråga uppstod om bestämmande av statsbidrag och då söka utreda till vilket belopp sådant borde utgå, eller om man redan nu borde säga ifrån att bidrag å byråns vinst icke vore att påräkna. Då det syntes lämpligt, att städerna omedelbart erhöllo besked i frågan, valdes det senare alternativet. Härför förelågo även andra skäl. Det syntes nämligen uppenbart att avtal om arbetets utförande lagligen ej kunde träffas med annan än förrättningsmannen. Arbetet skall ju utföras som en tjänstemannauppgift och därmed kan icke vara förenligt att förrättningsmannen vid arbetets utförande har anställning hos och står i lydnadsförhållande till privata personer. Ty innebörden av den ifrågasatta anordningen måste vara att förrättningsmannen bleve byråns biträde, ej byrån förrättningsmannens. Byrån har ock uttryckligen förklarat att den skulle öva kontroll över förrättningsmannens arbete. Enligt

kommissionens mening skulle här komma att föreligga avtal, vilka icke kunna vara rättsligen bindande såsom avseende förhållanden, som icke äro föremål för avtalsrätt i vidare mån än lag medgiver, och sådan rätt finnes allenast i fråga om ersättningen till *förrättningsmannen*, med avseende varå det är medgivet att avtal träffas mellan *denne* och stad. I de fall, där avtal av nu ifrågavarande slag ingåtts, lärer därför saken vara att så bedöma som om något avtal mellan staden och förrättningsmannen ej förelåge.

I nådig kungörelse den 16 november 1917 meddelades nu den föreskrift, att bidrag av statsmedel, så vitt angiuge ersättning för upprättande av registerkarta, skulle — frånsett kostnad för renskrivning, hantlangning och dylikt — utgå allenast i fråga om belopp, som förrättningsman för upprättande av sådan karta verkligen tillgodonjutit och att förty, där bidrag till sådan kostnad söktes, vid ansökningen skulle fogas intyg av förrättningsmannen om det belopp, han uppburit såsom ersättning för arbetets utförande och för egen del behållit. I en promemoria, varmed denna kungörelse av chefen för justitiedepartementet översänts till magistrater, stadsstyrelser och Kungl. Maj:ts befallningshavande, har ock uttalats den mening, att avtal, som slutes med mellanhand angående utförande av arbete, som ankommer på förrättningsman för utförande av registerkarta, måste anses ogiltigt.

Särskilt i ett avseende hava nu berörda förhållanden ingivit kommissionen allvarliga farhågor. Vid de beräkningar, som lagts till grund för anslagsäskandet för fastighetsregistreringen, har man utgått från siffror, vilka man ansett rimligen icke skulle komma att överskridas. Det vill nu emellertid synas, som om vid kostnadsförslags avgivande till städerna de till grund för beräkningarna lagda siffror ansetts såsom medeltal och anbuden hava därför i flera fall, så vitt kommissionen varit i tillfälle bedöma desamma, varit så höga, att kostnaden ej oväsentligt skulle överstiga den beräknade. Detta förhållande har kommissionen ansett sig böra redan nu bringa till Eders Kungl. Maj:ts kännedom. Kommissionen skall givetvis söka tillse, att de redan beviljade medlen varda tillräckliga, men detta kan tilläventyrs visa sig omöjligt, då prisbildningen för det ifrågavarande arbetet över huvud synes påverkad av föreliggande anbud, dessa må nu vara eller bliva bindande eller icke. Emellertid synes det kommissionen, som om, där efter dess mening oskälig ersättning utgått, detta må bliva en anledning till bidrags bestämmande efter lägre procenttal än det normala. — Det måste anses som ett mindre tillfredsställande förhållande, att staten icke i någon mån äger medbestämmanderätt i fråga om kostnader, som till

viss anpart skola täckas av statsmedel. Hade bidraget, såsom 1911 års kommitté och 1914 års kommission föreslagit, utgått efter vederbörande samhälles areal eller ock efter annan av kostnaden oberoende grund, hade ju kostnadsbeloppen icke i samma mån som nu blivit förhållandet intresserat staten. Städernas och statens intressen sammanfalla naturligtvis däri att kostnaden blir den minsta möjliga, men bristande erfarenhet beträffande kostnader av ifrågavarande slag gör det givetvis svårt för stad att bedöma, om en fordrad ersättning kan anses skälig eller icke.

Städerna synas mera benägna att antaga en fix summa för hela arbetet än att ersätta förrättningsmannen med visst månatligt arvode. De fixa summor, som kommit till kommissionens kännedom, äro i regel så höga att, om de utslås å den tid, arbetet enligt kommissionens mening kan beräknas taga, erhållas månadsarvoden, som överstiga dem, som begärts av personer, som önskat avloningsförmånerna ordnade efter denna grund, 5,000—7,200 kronor för år.

Genom cirkulär den 8 december 1917 har chefen för justitiedepartementet anmodat magister och stadsstyrelser ävensom kommunalnämnder i köpingar, som utgöra egen kommun, att föranstalta, att avskrift av avtal, som träffas mellan samhälle, som nyss sagts, å ena, samt förrättningsman för upprättande av registerkarta, å andra sidan, eller eljest angående arbete, som skall utföras av sådan förrättningsman, varder översänd till justitiedepartementet. Inkomna avskrifter av sådana avtal komma att överlämnas till kommissionen, och hoppas kommissionen med ledning av desamma kunna i årsredogörelsen för nästa år lämna en översikt av sannolika kostnaden för fastighetsregistreringen i städerna.

För bestridande av de på staten belöpande kostnaderna för första upplåggande av fastighetsregister i städer och vissa andra samhällen beviljade 1917 års riksdag ett anslag av 750,000 kronor samt anvisade därav på extra stat för år 1918 såsom reservationsanslag ett belopp av 100,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp kunde finnas erforderligt.

1916 års kommission hade beräknat kostnad för tillsyn å registreringsarbetet under tre år till 39,000 kronor, kostnad för resor, renskrivning och expenser ävensom tillfällig arbetsförstärkning åt sekreteraren till 25,000 kronor, kostnad för blankettryck till 90,000 kronor samt kostnaden för registerkartornas åstadkommande och registreringsarbetet jämte kostnad till kungörelser etc. till 1,416,000 kronor. Utgående från dessa siffror beräknade riksdagen kostnaden för registrering av

municipalsamhällen och därmed jämförliga samhällen, som komme att registreras efter de för stad meddelade bestämmelser, — vilken kostnad helt skall drabba statsverket — uppgå till 80,000 kronor samt statens bidrag till övriga registreringskostnader, beräknat efter 45 procent å desamma eller å 1,490,000 kronor, till 670,000 kronor; och fann således det erforderliga anslagsbeloppet från staten uppgå till i avrundat tal 750,000 kronor.

Under år 1917 har av det för år 1918 anvisade beloppet, 100,000 kronor, tagits i anspråk omkring 6,000 kronor, därvid är att märka att blankettryck, som utförts under året, ännu ej guldits. Då under loppet av nästkommande år allt blankettryck lärer böra utföras, måste det härför beräknade beloppet, 90,000 kronor, vara att tillgå. Under nu avsedda två år, 1918—1919, erfordras av beloppet för kommissionen sammanlagt 26,000 kronor och av beloppet till resor m. m. omkring 16,000 kronor. Då det vidare kan förväntas, att under sagda två år fastighetsregistreringen i åtskilliga mindre städer samt lantsamhällen avslutas, bliva medel behövliga till ersättande av eller bidrag till kostnaden härför. Till bestridande av nu nämnda kostnader, så vitt de avse åren 1918—1919, torde ett belopp av 300,000 kronor böra finnas tillgängligt; och skulle alltså för år 1919 böra av riksdagen anvisas ett belopp av 200,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under år 1918 av tillgängliga medel utanordna vad av detta belopp må finnas erforderligt.

Underdånigst

ADOLF DAHL. G. GREFBERG. OLOF MYRBERG.

Stockholm den 31 december 1917.

Register.

	Ordinarie anslag. Kronor	Extra anslag. Kronor	Sida.
A. Justitiedepartementet.			
1. Departementschefen	17,000	—	2
2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli	88,100	—	2
3. Departementschefens ombud för tillsyn över tryckta skrifters allmängörande	10,000	—	2
B. Lagberedningen m. m.			
1. Lagberedningen	—	50,000	2
2. Förberedande utredning angående en rättegångsreform	—	40,000	3
C. Justitiekanslersämbetet.			
1. Justitiekanslersexpeditionen	30,700	—	4
D. Rättsskipningen.			
Högsta domstolen.			
1. Högsta domstolen	315,900	—	5
Nedre justitierevisionen.			
2. Avlöningar, arvoden m. m.	294,000	—	5
3. Tillfällig förstärkning av arbetskrafterna	—	41,050	5
4. Extra vaktmästare	—	1,175	6
Svea hovrätt.			
5. Hovrätten med därunder lydande justitiestat	831,687	—	6
Transport	1,587,387	132,225	

		Ordinarie anslag. Kronor	Extra anslag. Kronor	Sida
	Transport	1,587,387	132,225	
6.	Extra ledamot	—	5,000	6
7.	Extra vaktmästare	—	1,175	7
8.	Amanuens å krigshovrättsavdelningen	—	4,000	8
	Göta hovrätt.			
9.	Hovrätten med därunder lydande justitiestat	518,513	—	11
10.	Personligt avlöningstillägg till skrivbiträdet J. M. Håkansson	—	400	12
	Hovrätten över Skåne och Blekinge.			
11.	Hovrätten med därunder lydande justitiestat	226,963	—	14
12.	Personligt avlöningstillägg till skrivbiträdet W. Berg	—	400	14
	Krigsrätterna.			
13.	Civil personal vid regements- och stations-krigsrätterna	—	125,000	17
14.	Avlöning till viss å äldre stat kvarstående auditör	4,000	—	31
15.	Civil personal vid särskilda krigsrätter m. m.	15,000	—	31
	Övriga anslag.			
16.	Bidrag till domsagornas förvaltning	—	200,000	33
17.	Vattendomstolarna m. m.	—	160,000	34
18.	Ersättning åt domare, vittnen och parter	350,000	—	35
19.	Övervakning av villkorligt dömda	—	25,000	37
20.	Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter	—	15,000	38
21.	Medikolegala besiktningar	16,200	—	38
22.	Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar	84,000	—	38
	Resestipendier åt domare			39
23.	Understöd för »Nytt juridiskt arkiv»	—	2,500	40
E.	**Fångvården.**			
1.	Fångvårdsstyrelsen	106,300	—	42
2 a.	Bestämda anslaget till fångars vård och underhåll	1,000,000	—	42
	Transport	3,908,363	670,700	

	Ordinarie anslag. Kronor	Extra anslag. Kronor	Sida.
Transport	3,908,363	670,700	
2 b. Förslagsanslaget till fångars vård och underhåll	1,800,000	—	45
Förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor			45
Ändring av villkoren för tillerkännande av hyresersättning åt den ordinarie bevakningspersonalen av lägre grad			50
3. Anslaget till ålderstillägg	86,000	—	54
4. Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd	—	16,000	54
5. Anordnande av elektrisk belysning vid centralfängelset å Långholmen	—	20,000	56
6. Utvidgning av straffängelsets i Västerås tomt	—	—	59
7. Ägoutbyte vid straffängelset i Karlstad	—	—	64

F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.

Statens uppfostringsanstalt å Bona.

1. Avlöningar, arvoden m. m.	56,900	—	68
2. Kost och beklädnad åt eleverna m. m.	235,000	—	69
3. Ändrings- och nybyggnadsarbeten	—	300,000	69

Uppfostran åt minderåriga kvinnliga förbrytare. 71

4. Hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt	—	22,450	72
5. Elevernas bespisning och beklädnad m. m.	—	27,500	72

G. Diverse.

1. Ålderstillägg	80,000	—	73
2. Extra lönetillägg	—	2,500	73
3. Löneförbättring åt vissa vaktmästare m. fl.	13,300	—	74
4. Rese- och traktamentspenningar	15,000	—	74
5. Skrivmaterialier och expenser, ved m. m.	100,000	—	74
6. Svensk författningssamling	70,000	—	75
Transport	6,364,563	1,059,150	

		Ordinarie anslag. Kronor	Extra anslag. Kronor	Sida.
	Transport	6,364,563	1,059,150	
7.	Tryckningskostnader	29,987	—	76
8.	Jordregistren	—	75,000	76
9.	Fastighetsregister för stad	—	150,000	81
10.	Ersättning åt häradsskrivare	—	3,000	82
11.	Internationella byrån i Bern	2,000	—	82
12.	Understöd åt föreningen Skyddsvärnet	—	12,000	82
13.	Kommittéer m. m.	160,000	—	89
14.	Extra utgifter	9,000	—	90
	Summa	6,565,550	1,299,150	

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms Slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern Edén,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Hellner,
Statsråden: Petersson,
Schotte,
Petrén,
Nilsson,
Löfgren,
friherre Palmstierna,
Rydén,
Undén,
Thorsson.

Herr ministern för utrikes ärendena anmälde härefter de frågor, som tillhörde regleringen av riksstatens tredje huvudtitel för år 1919, samt yttrade:

På sätt som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut ägt rum under de sistförflutna åren, skola i det förslag till reglering av tredje huvudtiteln, jag nu går att föredraga, de av mig förordade anslagsäskandena upptagas i den följd, vari de böra förekomma i riksstaten, därvid å behörig plats angivas jämväl de ordinarie anslag, i fråga om vilka jag icke föreslår någon ändring.

A. Departementet.

1. Departementschefen, ministern för utrikes ärendena, *oförändrat ordinarie anslag* . . . . . kronor 24,000.
2. Utrikesdepartementet, *oförändrat ordinarie anslag* » 164,700.

3. Provisorisk förstärkning av utrikesdepartementets arbetskrafter m. m.

Provisorisk förstärkning av utrikesdepartementets arbetskrafter m. m. (Extra anslag.)

[1.] På extra stat för år 1918 har riksdagen till provisorisk förstärkning av utrikesdepartementets arbetskrafter m. m. beviljat ett förslagsanslag, högst, 50,550 kronor. Av detta anslag är ett belopp av 500 kronor avsett att, jämte medel från det å utrikesdepartementets ordinarie stat uppförda anslag till vikariatsersättning, extra biträden m. m. i departementet, utgå till ersättning för extra vakttjänstgöring. Den beräkning av ersättningar av förevarande slag, som låg till grund för det upptagna beloppet 500 kronor, har med den allmänna ökning av levnadskostnaderna, som under det sista året gjort sig gällande och allt framgent fortgår, visat sig icke vara till fyllest. Utrikesdepartementets extra vaktmästare, vilka bestrida de i departementet sedan längre tid tillbaka förekommande söndagsvakterna ävensom den sedan krigets utbrott införda kvällsvakthållningen, hava gjort framställning om ökad ersättning för berörda av dem bestridda tjänstgöring, en framställning som jag anser böra tillmötesgås. Enligt nu verkställd utredning skulle skälig förhöjning av de nämnda för närvarande utgående ersättningarna liksom ock av övriga extra vaktmästare tillkommande, under nuvarande förhållanden alltför låga arvoden kunna företagas, därest det för ändamålet beräknade belopp av 500 kronor höjdes med 1,000 kronor till 1,500 kronor, under vilken förutsättning det extra anslaget till provisorisk förstärkning av utrikesdepartementets arbetskrafter m. m. skulle komma att för 1919 ökas till 51,550 kronor.

Denna ökning av förevarande extra anslag torde vara av behovet påkallad redan för innevarande år; och anser jag därför, att ett belopp av 1,000 kronor bör å tilläggsstat för 1918 för ändamålet upptagas. Jag återkommer härtill i annat sammanhang.

På grund av vad sålunda blivit anfört, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till *provisorisk förstärkning av utrikesdepartementets arbetskrafter m. m.* å *extra stat* för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst, av 51,550 kronor.

B. Sveriges representation i utlandet.

1. Beskickningar och konsulat.

[2.] *Beskickningar och konsulat.* (Ordinarie anslag.)

Höjning av ministerns i Madrid och Lissabon avlöning.

Ministerlönen i Madrid och Lissabon fastställdes vid 1900 års riksdag till 32,000 kronor. Sedan staten år 1904 inköpt beskickningshus i Madrid, förpliktades ministern att såsom ersättning för fri bostad av sina löneförmåner årligen avstå 5,000 kronor. Vid den allmänna omreglering av diplomat- och konsulatstaterna, som efter upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge ägde rum år 1906, nedsattes ministerns i Madrid och Lissabon löneförmåner till 20,400 kronor jämte fri bostad samt 500 kronor såsom bidrag till uppvärmning och belysning av beskickningshuset. Löneförmånerna äro för närvarande uppdelade i lön 9,000 kronor, tjänstgöringspenningar 6,000 kronor och ortstillägg 5,400 kronor.

Vid föredragningen den 14 januari 1913 av det förslag till reglering av lönerna åt diplomatiska och konsulära tjänstemän, som förelades för och godkändes av samma års riksdag, förklarade dåvarande ministern för utrikes ärenden, att någon omreglering av ministerns i Madrid och Lissabon löneförmåner icke syntes böra ifrågasättas, utan att i stället en genomgripande omorganisation av vår representation i Spanien och Portugal vid lämpligt tillfälle borde tagas i övervägande. Intill dess så skett, borde även frågan om regleringen av den med lika stort belopp utgående lönen för ministern i Konstantinopel anstå. Den senare lönen blev emellertid reglerad vid 1915 års riksdag, därvid ministerns ortstillägg höjdes med 3,600 kronor, så att ministerns sammanlagda löneförmåner numera utgå med 24,000 kronor.

Den genomgripande omorganisation, som här ovan antytts, kan i varje händelse icke för närvarande företagas, och jag finner det icke rättvist, att ministern i Madrid och Lissabon längre skall vara i avsaknad av samma löneförbättring som ministern i Konstantinopel, vilken väl torde vara med honom närmast jämförbar. För att bereda ministern i Madrid och Lissabon samma löneförmåner som ministern i Konstantinopel borde alltså ortstillägget höjas med 3,600 kronor till 9,000 kronor.

[2.] Jag får i detta samband hos Eders Kungl. Maj;t i underdånighet anmäla, att till utrikesdepartementet inkommit en den 22 oktober 1917 dagtecknad, till Konungen ställd skrift, däri en del i Barcelona bosatta svenska undersåtar framhållit såsom önskemål upprättandet i nämnda stad av ett lönat svenskt konsulat, att träda i stället för det genom konsul J. Ahlenius' frånfälle nyligen ledigblivna olönade konsulatet därstädes. Före 1906 års omorganisation av diplomat- och konsulatväsendet var Sverige i Spanien representerat av lönade konsulstjänstemän i såväl Barcelona som Bilbao, och för utvecklingen av våra handelsförbindelser med Spanien, där Sverige för närvarande saknar lönad konsulär representant, torde frågan om upprättandet i detta land av åtminstone ett lönat konsulat vara förtjänt av uppmärksamhet. Emellertid anser jag mig i brist på närmare utredning i ämnet icke nu vara i tillfälle göra något uttalande, huruvida ett dylikt konsulat bör förläggas till Barcelona. Skäl synas jämväl tala för lämpligheten att stationera en lönad konsul i Bilbao. På grund av det outredda skick, vari frågan för närvarande befinner sig, får jag i underdånighet hemställa, att upptagandet av det från Barcelona framkomna förslaget göres beroende av den utredning, varom jag har för avsikt att snarast gå i författning.

Höjning av ministerns i Washington avlöning.

Förutom ministerns i Madrid och Lissabon avlöning anser jag, att även ministerns i Washington avlöningsförmåner med nödvändighet kräva en förhöjning. De senare ha sedan år 1906 utgått med sammanlagt 45,000 kronor, därav, enligt den vid 1913 års riksdag godkända beräkningen av ministerlönerna, 9,000 kronor i lön, 6,000 kronor i tjänstgöringspenningar och 30,000 kronor i ortstillägg. Att ministern i Washington uppbär ett ortstillägg, som är mindre än ministrarnas i Paris och Petrograd, ehuru dessa ministrar hava förmånen av fri bostad med fri uppvärmning och belysning intill visst belopp, samt med 15,000 kronor understiger ministerns i London ortstillägg (därav för närvarande 12,000 kronor utgå till hyra av beskickningshus), måste anses vara en orimlighet. Allbekant torde vara, att levnadskostnaderna i Washington äro även under normala förhållanden lika höga som de i London och Petrograd och icke oväsentligt överstiga de i Paris. Anspråken å en svensk minister i Washington torde däremot icke vara mindre än de, som ställas på våra representanter i de andra härovan nämnda tre huvudstäderna. Det måste ihågkommas, att i Amerikas Förenta Stater lever en stor svensktalande befolkning, vilken är van att i våra representanter därstädes se en förbindelseled med det gamla moderlandet. För att

så långt sådant kan ske, möjliggöra ett av ekonomiska hänsyn obundet personval, synes det mig oavvisligen påkallat att höja ministerns i Washington ortstillägg till samma belopp som ministerns i London eller till 45,000 kronor. Ministerns i Washington sammanlagda avlöningsförmåner bleve i så fall lika även med ministerns i Paris före 1906 års reglering, då avlöningen nedsattes från 60,000 kronor till 45,000 kronor, men ministern i gengäld erhöll förmånen av fri bostad, samt överstege endast med 3,000 kronor det belopp, varmed ministerns i Petrograd avlöning utgick före inköpet av beskickningshuset 1913, eller 57,000 kronor. Det höjda ortstillägget innefattar även kostnaden för kanslilokal. Då jag anser det önskvärt, att det höjda ortstillägget kommer att utgå redan från 1 april 1918, ämnar jag till Eders Kungl. Maj:t hemställa om upptagande å tilläggsstat för 1918 av ett belopp av 11,250 kronor för höjning av ministerns i Washington ortstillägg från nämnda dag till årets slut. [2.]

Upprättandet av en ministerpost och en legationssekreterarebefattning i Helsingfors.

Sedan Kungl. Maj:t vid underdånig föredragning den 4 innevarande månad beslutat erkänna Finland såsom en självständig och oberoende stat, förordnade Kungl. Maj:t generalkonsuln i Helsingfors W. E. G. Ahlström att, med bibehållande av generalkonsulsbefattningen, vara Sveriges chargé d'affaires ad interim i Helsingfors.

Emellertid synes mig Sveriges representation i Finland, sedan detta land inträtt i kretsen av självständiga och oberoende stater, ovillkorligen kräva upprättandet snarast möjligt av en beskickning i Helsingfors med en minister och en legationssekreterare. Då ministern bör sättas i tillfälle att på ett fullt värdigt sätt representera Sverige i Finland, detta med Sverige genom så många gemensamma minnen och kulturella band förenade grannland, anser jag, att till avlöning åt ministern bör anslås ett belopp av 32,400 kronor eller samma belopp, som utgår till ministern i Köpenhamn, och vartill ministerns i Kristiania löneförmåner år 1906 beräknades utan förmån av fri bostad. Som bekant uppbär ministern i Kristiania för närvarande 25,800 kronor jämte förmån av fri bostad. Av löneförmånerna till den nya ministern böra i enlighet med den vid 1913 års riksdag godkända lönestat 9,000 kronor utgöra lön, 6,000 kronor tjänstgöringspenningar och 17,400 kronor ortstillägg, innefattande jämväl kostnaden för kanslilokal.

Till en legationssekreterare i Helsingfors torde böra uppföras samma avlöning, som utgår till legationssekreterarna i Köpenhamn och Kristiania eller 7,900 kronor, därav 5,400 kronor i lön och 2,500 kronor i tjänstgöringspenningar, med rätt till samma ålderstillägg som utgår till övriga legationssekreterare i Europa.

[2.] Efter upprättandet av en beskickning i Helsingfors förefinnes icke längre någon anledning att bibehålla det lönade generalkonsulatet därstädes. Det belopp, som därigenom besparas, utgör 18,000 kronor om året, vadan den årliga merutgiften för vår representation i Helsingfors skulle utgöra 22,300 kronor.

Med hänsyn till önskvärdheten därav att en diplomatisk representation snarast möjligt kommer till stånd i Helsingfors, har jag för avsikt att föreslå Eders Kungl. Maj:t att å tilläggsstat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 33,584 kronor, för avlöning från den 1 mars 1918 av en minister och en legationssekreterare i Helsingfors. Härtill återkommer jag i annat sammanhang.

Upprättande av en ministerpost i Buenos Aires.

Under de senaste tiotalen år har betydelsen av de sydamerikanska staterna i handels- och sjöfartshänseende allt mera vuxit. Utvecklingen av dessa staters förbindelser med Europas handels- och sjöfartsidkande nationer hade allt intill början av det nu pågående världskriget fortskridit allt raskare. Om dessa staters betydelse i förenämnda avseende väl insetts under tiden före kriget, så ha säkerligen av de förhållanden, som med nu pågående världskrig inträtt, denna betydelse ytterligare framhävts, enär såsom allmänt känt de europeiska staterna i än högre grad än tillförene för sitt förseende med råvaror för industrien samt med livs- och fodermedel m. m. varit beroende av de sydamerikanska marknaderna.

Vad särskilt Sverige beträffar, har utvecklingen av såväl vår handel som vår sjöfart på Sydamerika visat ett synnerligen glädjande uppsving. På grund härav hava statsmakterna ansett det av behovet påkallat att år 1906 i Argentina och år 1913 i Brasilien upprätta lönade diplomatiska och konsulära poster. För några år sedan utsändes en särskild handelsattaché först till Brasilien och därefter under någon tid till Chile, varjämte i Buenos Aires för närvarande finnes anställd en handelsattaché. Emellertid har den starka utvecklingen av våra handelsförbindelser samt den nyupprättade reguljära ångbåtsförbindelsen med Sydamerikas västkust påkallat ytterligare åtgärders vidtagande för att i dessa stater stärka vår diplomatiska och konsulära representation.

Från handels- och sjöfartsintresserat håll ha också röster höjts i dylikt syftemål. Sålunda har rederiaktiebolaget Nordstjärnan i skrivelse den 19 december 1916 vänt sig till ministern för utrikes ärendena med anhållan, att en diplomatisk representant måtte utsändas till Chile, Bolivia, Peru och Ecuador. I denna framställning göres gällande, att erfarenheterna från Argentina, Brasilien med flera länder visat, att det ej är tillfyllest att utsända en avlönad generalkonsul, utan att representanten

som utsändes bör vara minister. Över denna framställning hava ut- [2.]
låtanden avgivits av chargé d'affaires i Mexiko, av chargé d'affaires i Rio de Janeiro samt av ministerresidenten i Buenos Aires. Chargé d'affaires i Mexiko C. G. G. Anderberg anför i huvudsak följande:

»Av tillgänglig statistik framgår obestridligen, att Sveriges handelsomsättning med de västra staterna i Sydamerika under de senare åren tilltagit i omfattning. Särskilt synes så vara förhållandet i fråga om *Chile*, vilket land, förutom att det erbjuder ett icke oansenligt avsättsättningsområde för svenska produkter, lärer komma att ernå allt större betydelse såsom inköpsland för vissa för oss erforderliga råämnen, såsom salpeter etc. Av de undersökningar, som i Förenta staterna gjorts beträffande handelsutsikterna med Chile, framgår, att landet nått en jämförelsevis hög grad av utveckling. Totalvärdet av dess import uppgick år 1913 till 120,274,000 dollars, varav 16,7 procent från Förenta staterna. Importen per capita beräknades samma år till ett värde av 34,72 dollars.

Huruvida vår handel med *Bolivia* ännu nått någon större omfattning har icke här kunnat utrönas. Som emellertid såväl Tyskland som Storbritannien före kriget bedrivit en ganska avsevärd export på Bolivia, torde Sveriges kommersiella förbindelser med ifrågavarande republik tvivelsutan kunna väsentligen utvidgas. Värdet av Bolivias import, som huvudsakligen försiggår över de chilenska hamnarna Arica och Antofagasta, anslogs för år 1913 till 21,358,000 dollars, varav 8,9 procent från Förenta staterna; beräknad per capita utgjorde importen 9,42 dollars.

Såsom framgår av rederiaktiebolaget Nordstjärnans skrivelse, torde *Peru* vara väl värt att i exportsyfte beaktas, men inhämtade upplysningar giva dock vid handen, att landet, på grund av dess ännu mindre utvecklade tillstånd i såväl ekonomiskt som politiskt avseende, ännu icke kan äga någon större kommersiell betydelse för Sverige. Befolkningen i Peru, som uppgår till omkring 5,800,000, utgöres till mer än hälften av indianer, vilkas köpebehov givetvis äro ganska ringa. Peru importerade 1913 varor för 29,631,000 dollars, varav 28,8 procent från Förenta staterna. Per capita uppgick värdet av importen — likaledes 1913 — till 5,11 dollars; av övriga sydamerikanska stater kunde endast Columbia uppvisa en lägre siffra.

Vad slutligen *Ecuador* beträffar, förmäles detta land, som ju i huvudsak är åkerbruksidkande, vara statt i stadig utveckling och, då det är i avsaknad av någon nämnvärd industri, i behov av allehanda industriartiklar, såsom järn- och stålmanufaktur, maskiner och i synnerhet textil-